

THIRTEENTH ANNUAL PUBLICATION.

CARTOONS

FROM

THE HINDI PUNCH.

(FOR 1912.)

Being The Political And Social History

OF THE COUNTRY DURING THE YEAR TOLD IN HUMOROUS CARTOONS, &c.

EDITED BY

BARJORJEE NOWROSJEE,

EDITOR AND PROPRIETOR,

"HINDI PUNCH."

PRINTED AND PUBLISHED BY BARJORJEE NOWROSJEE AT THE "HINDI PUNCH" OFFICE,
"BOMBAY SAMACHAR" PRESS, FREER ROAD, FORT, BOMBAY.

ALL RIGHTS RESERVED.)

Yearly Subscription—Rs 18.

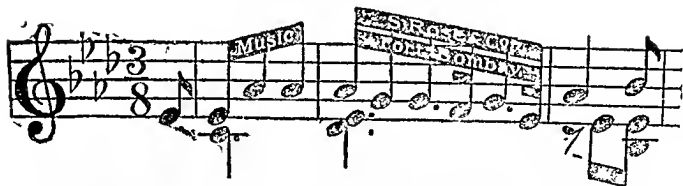
Half Yearly Subscription—
(Postage free all ov

हिंदी पंच

HINDI PANCH

SINGLE COPY FIFTY ANNAS

S. ROSE & CO., BOMBAY.

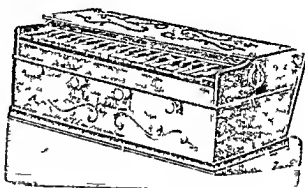
The Best House in India for Music and Musical Instruments of every description. Everything stocked of the best quality and at the moderate price.

TABLE HARMONIUMS.

The highest grade by Kasriah of Paris.

In beauty of Tone and construction these far surpass the Bazaar made article.

Prices, Rs. 35 to 185

VIOLINS S. Rose & Co. hold the best stock in India. Prices, Rs. 7-8 to 500.

BAND INSTRUMENTS.

S. ROSE & Co keep in stock a selection of First Class Military Reed and Brass Instruments, by Messrs. Boosey & Co and Messrs. Besson & Co. of London, and also other and cheaper grades of instruments and fittings.

PIANOS FOR SALE OR HIRE

and on the monthly payment system. The best English Pianos by Brinsmead, Collard, Adison and others. The best German Pianos by Bechstein Knake and others

New Pianos Rs. 300 to Rs. 500
Used Pianos from Rs. 150 upwards

FORT, BOMBAY,

S. ROSE & CO.

OPINIONS OF THE INDIAN AND ANGLO-INDIAN PRESS

ON THE

TWELFTH ANNUAL PUBLICATION

OF

CARTOONS FROM THE HINDI PUNCH.

["THE BENGALIEE," Calcutta, December 31, 1911]

["बंगाली," ३१ दिसम्बर, १९११]

We have received with thanks a copy of the twelfth annual publication of "Cartoons from the Hindi Punch" for 1911. The volume before us has fully maintained its former reputation. The cartoons can compare most favourably with the productions of the European artists. We heartily congratulate Mr. Purjorjee Chowdhury on the eminent success of his cartoons.

[FRANK BARNUM, Ahmedabad, December 31, 1911]

["फ्रैंक बार्नम," अहमदाबाद, ३१ दिसम्बर, १९११]

THE "HINDI PUNCH" ARRIVES.—We once more welcome the usual annual gift from the *Hindi Punch* office, Bombay, of a substantial volume containing a fairly large number of selected cartoons that have already appeared in the weekly *Hindi Punch*. The cartoons deal as in the past with some of the most important political, social and industrial questions that engaged public attention during the year that closes today. The lessons taught by the Editor of the *Hindi Punch*, which by the way is the only decent semi-weekly journal that we have in India, to be brought home to the rulers as well as the ruled through the instrumentalities of amusing and at the same time highly realistic cartoons are far more effective than if told in the ordinary way. The present volume, which has printed on its title page the portrait of His Imperial Majesty the King Emperor seated in the garb of a Moghul Emperor with a certain degree of appropriateness in view of His Majesty's being crowned in the old Moghul capital of India, well maintains the reputation of the journal—a fact on which we desire to congratulate the enterprising Editor and Proprietor of our genial contemporary.

[THE "ANSHU BARAT PATRIKA," Calcutta,

January 1, 1912.]

["अंशु वरत पत्रिका," कलकत्ता, १ जनवरी १९१२]

"HINDI PUNCH" CARTOONS.—We have received a copy of the twelfth annual publication of "Cartoons from the Hindi Punch" for 1911. "Hindi Punch" is the only paper in India which publishes cartoons in the manner of "Punch" or "Cassell's" published

in London. It is an old paper of established reputation, so it is not necessary for us to speak anything of its merits. Its position, indeed, is unique in our country. It is needless to say that the present publication is as much interesting as its predecessors, being full of quite a large number of humorous cartoons giving the political and social history of the country during the year. The price is Rs. 1-1 per copy, postage As 3, and published from the "Hindi Punch" office, Frere Road, New Modi Khana, Fort, Bombay.

[THE HINDU, Madras, January 2, 1912.]

["हिन्दु," मद्रास, २ जनवरी, १९१२]

The Twelfth Annual Publication of the Cartoons from the "Hindi Punch" which deals with many of the questions, political and social, that attracted the attention and consideration of the whole of the educated Indian public during the year that has just closed, is full of interest and humour. Total absence of vulgarity which is not unusually made to pass for wit and humour, is the satisfactory feature of this instructive publication. The cartoons clearly indicate that Mr. Punch is abreast of being up to date in his own sphere of activity. The cartoons compare favourably with similar productions in England, and the Indian public ought to be proud of this kind of journalistic activity in India.

[THE PUNJABEE, Lahore, January 9, 1912]

["पंजाबी," लाहोर, ९ जनवरी १९१२]

We have been favoured with a copy of that delightful annual publication, the "Cartoons from Hindi Punch" for 1911. They represent the political and social history of the country during the year told in humorous cartoons and sketches. The cartoons of the *Hindi Punch* require no special praise at our hands. They are known all over India and are frequently reproduced in the London Press. In this year's publication the place of honour has deservedly been given to a striking cartoon on the High Prices Enquiry. The Finance Minister has cheerfully enrolled a league-long list of "points for enquiry" and "questions for officials and non-officials" before the bewildered gaze of the Indian Poor standing in front with his thin frame bent over a millstone of "high prices" tied to his neck. "This is becoming daily heavy and heavier," he cries. "Relief, Sahib, relief! When will the relief come?" Finance Minister—"All in good time, my man! You see we're not idle. We are collecting opinions and facts and figures and statistics, and with them the relief you need will come." "By and bye!" The Indian Poor—"Will it? Before I'm dead and gone?" Another exquisite cartoon is the elephant's grief at his being "Goycotted!" at the recent Delhi Darbar without a word coming from Lord Curzon on behalf of an "old friend" who "served him so well in the past." Lord Curzon is slowly wiping the "old friend's" tears. The cartoon, "Dark, Dark and Dismal" depicting the situation in Gujarat and Kathiawar, is a haunting picture. The cartoons on the Royal Commission enquire into the *Hindi Punch*

They are very finely executed, and a few of them are quite striking, and in print, especially "The Replendent Sun" depicting the approach of the "Medina" and Mother India's joyful and affectionate welcome.

["THE INDIAN MIRROR," Calcutta, January 9 1912]

["બી ઇન્ડિયન મીરર," કલકત્તા, તા ૯ મી જાનવારી ૧૯૧૨]

We have received a copy of the twelfth annual volume containing the cartoons from the "Hindi Punch" which appeared during the year. The volume fully justifies its title as the political and social history of the country told in humorous cartoons. The cartoons show great skill and taste, and the delineation is instructive and entertaining. The "Hindi Punch" annual has become as popular in India as its English prototype in the United Kingdom. The cost of the volume is Rs 1 1/4 only.

["THE EMPIRE," Calcutta, January 11, 1912]

["દી એમપાઇર," કલકત્તા, તા ૧૧મી જાનવારી, ૧૯૧૨]

The "Hindi Punch" of Bombay has again published in volume form a selection of the cartoons which appeared in its pages during 1911. Looking over these there seems to be almost a spirit of prophecy in some of them. One in particular is very interesting at the moment. It shows Calcutta and Delhi arguing as to their claims to be the scene of the Coronation Durbar. Calcutta says—"It is in my house the King must be crowned. I'm the mistress of India." Delhi replies—"Gently, gently, my beauty! Mistress indeed! Since when? As for me my right dates from the time of the Mogals. I am not a mushroom!" This appeared in January of last year. January of this year sees Delhi's claim upheld in more senses than one. Among other interesting cartoons of many dealing with the vast field of Indian politics, commerce and social affairs are sundry touching upon Mr. Gokhale's Education Bill, the Hindu University Scheme, showing Lord Hardinge and the Hon. Mr. Butler blessing a lusty infant, and, of course a large number in connection with the visit of Their Imperial Majesties. One very effective skit is that which shows Sir Guy Wilson in a rain storm with his umbrella blown inside out and rent, and the umbrella is marked "Opium Revenue."

The execution of the cartoons is to English eyes somewhat crude and there is an almost entire lack of the refinements of perspective and "atmosphere," but the artists contrive to obtain some very good portraits as well as to express their meaning very clearly in their sketches. And that after all is the first consideration of a cartoonist. The publication will have many an amusing laugh and, as we have said, it is often exceptionally interesting in view of later events. The price is Rs. 1-4 and there is no doubt that the book is well worth the money.

["UNITED INDIA AND NATIVE STATES," Madras, January 13, 1912]

["યુનાઇટેડ ઇન્ડિયા એન્ડ નેટિવ સ્ટેટ્સ," મદ્રાસ, તા ૧૩ મી જાનવારી, ૧૯૧૨.]

CARTOONS FROM HINDI PUNCH FOR 1911.—We always look forward with pleasure to this Annual and we are never disappointed in our expectation. The Cartoons which have been collected in this volume portray events, and activities and moods of men and women in high places, and of classes. They instruct and enliven you, they are imaginative without being unreal and critical without being offensive. A veritable treasure in humorous art!

["THE INDIAN SPECTATOR," Bombay, January 13, 1912]

["ઇન્ડિયન સ્પેક્ટેટર," બુમ્બે, તા ૧૩ મી જાનવારી, ૧૯૧૨]

One welcome feature of Indian journalism is the annual, brought out by our contemporary of the *Hindi Punch*. We are glad to find the high tone of the cartoons uniformly maintained. Our *Punch* is singularly free from sarcasm that stings. These cartoons give an admirable idea of the thoughts and activities of modern India for the past year. That its usefulness extends beyond the limits of this country may be gathered from the fact that Mr. W. T. Stead includes in his *Review of Reviews* a cartoon or two from the weekly from which are selected cartoons for this annual. The cartoons are happily absent from vulgarity which often passes for wit and humour. It is, in brief, a pictorial history of the political and social events of the year that has just closed, and does credit to our contemporary.

["THE GUJARATI PUNCH," Ahmedabad, January 14, 1912]

["ગુજરાતી પંચ," અમદાવાદ, તા ૧૪મી જાનવારી, ૧૯૧૨]

We acknowledge receipt of the Twelfth Annual Publication of Cartoons from the Hindi Punch, which is as usual a welcome gift at the Yule tide. It fully retains the reputation of its predecessors both in the richness of pictorial humour and in the excellence of caricature. The cartoons, which are well selected and excellently drawn, represent the history, social, religious and political, of the country during the past year. The volume before us is a nice addition to any library. Its cost is Rs 1 4-0 only. The Hindi Punch has like its prototype in the United Kingdom, become a popular annual institution in India and we wish it long life under the able guidance of its energetic Editor and Proprietor, Mr. Burjorji Nowroji, whom we congratulate upon his success in this altogether new and untrodden path of journalism in India.

["THE INDIAN SOCIAL REFORMER," Bombay, January 21, 1912]

["ઇન્ડિયન સોશીયલ રીફોર્મર" બુમ્બે, તા ૨૧ મી જાનવારી, ૧૯૧૨]

"Cartoons from the *Hindi Punch* for 1911" fully sustain the reputation of former issues for

shrewd and penetrating common-sense illumined by a genial and wholesome humour. The artistic talent of our contemporary shows a steady approximation to the goal of the best kind of the class of journalism which it represents, almost single handed, in this country.

["THE WESTMINSTER GAZETTE," London, January 27, 1912]

[' धी वेस्टमिन्स્ટर ગેઝેટ, ' લંડન, તા. ૨૭ જાન્યુઆરી, ૧૯૧૨]

INDIAN CARTOONS

The twelfth annual issue of "Cartoons from the Hindi Punch" makes a Volume of political and social events of the Indian year told in the humours of the cartoon. There are as might have been expected, several touching upon the visit of the King and Queen to India, and that auspicious occasion afforded the clever cartoonists several opportunities of displaying their talents to considerable advantage. As examples of the loyal feelings of the communities of the Indian Empire, embodied in a picture, these cartoons are praiseworthy and excellent. The cartoonists have put much careful work into their drawings, and if they are for the most part more easily comprehended by people of our Eastern Empire than by the "veto ruler's subjects in this country" that is inevitable. But their meaning is in every instance explained by a note at the foot of the cartoon. We as all events can appreciate the skill and veracity shown by the artists and the care which has been lavished upon the work. The volume is published from the Hindi Punch Office, 1, Vere road Fort, Bombay.

["THE GRAPHIC," London, January 27, 1912]

[' ધી ગ્રાફિક ' , લંડન, તા. ૨૭ જાન્યુઆરી, ૧૯૧૨]

CARTOONS FROM THE HINDI PUNCH (Bombay) This is the twelfth year of the issue, the Cartoons published during 1911 in the "Hindi Punch" which is published by Barjorjee Nowrojee. They are extremely interesting.

["THE LEADER," Allahabad, January 27, 1912]

[' ધી લીડર ' , અલાહાબાદ, તા. ૨૭ જાન્યુઆરી, ૧૯૧૨]

We have received the twelfth annual publication of "Cartoons from the Hindi Punch" of Bombay. The Hindi Punch week after week presents delightful reading to the public, while instruction in addition to amusement may be derived from its cartoons by those who can think and imagine. We congratulate the proprietor on the admirable volume he has been able to place before the public.

[THE HINDUSTAN REVIEW, Allahabad, February, 1912]

[' હિન્દુસ્તાન રીવ્યુ, ' અલાહાબાદ, ફેબ્રુઆરી, ૧૯૧૨]

A cordial welcome to the twelfth edition of the Cartoons from Hindi Punch. The publication is too well known by now to need the reviewer's commen-

dation. It brings together in a compact and handy form almost all the best cartoons that appear in the course of the year in the Hindi Punch. Our esteemed Bombay contemporary is perhaps the only journal of its kind in the Indian Empire, and its cartoonists draw men and incidents with such skill and hit off contemporary men and measures with such humour, that their handiwork has rightly received approbation even in England and the Review of Reviews makes it a point to reproduce some of their cartoons almost every month. The Hindi Punch is a journal of which educated Indians may well be proud. We heartily commend this annual to our readers.

["SANS VARTMAN," Bombay, December 28, 1911]

[' સાન્સ વર્તમાન, ' મુંબઈ તા. ૨૮ ડિસેમ્બર, ૧૯૧૧]

અમારા રમુજ બાઈબલ હિંદી પચના કારતુસોના પાર પો વાર્ષિક મગ્ગલ બા ૧૨ પડેલા છે અને તે દળમા, કદમા, છ પાઈમા અને બીજાના સમગ્રમા દર વર્ષ કરતા વધારે મોટો છે. બહારત રાજિતાત કવર આ વખતે વધારે બિચાણકારક કરવામા આવ્યુ છે અને તે ઉપર નામદાર મહેનદાર જ્યોર્જ દેસી રાજાના લીખાસખ તખ્ત ઉપર બીરાજિયા ચીતારા છે અને તેઓના કદમ આગળ પચ આ પારમેા શ્રવ નમીને ભેટ કરે છે. વગી તખ્તની આસપાસના ગેમાવ લીજીના કી નામાહે લા મહેનદાર આપવામા આ પો છે. જાહેર ખજરના સફાચિયા બાદ કરતા ચીજીના સફા ૧૧૫ છે. આખા વર્ષના જાહેર બ નાનો-ન સારી, રાજદારી, આપીક-રમુજ ચીજી મારફતે રહુ કે રવાતુ કાઈ સંજુક નથી, પણ હુરત હરુતુ આવે, કે પનાઈકતી પર અમર શાપ અને ધોડેની મમ્સદ, ને બાબા મારફતેન રચ રચાવી યકપ, તે નીત મારફતે જાહેર શાપ, એવા કારતુસ રચ વા એ કામ વધારે મુશ્કેલ છે, અને તે કામ હિંદી પચના અધીપતી મી. બરજોરજી નવરાજી આપઅખસાર દેવી ચાલીકી, બાહોળી અને એસીજીઆલીની સાથે બળવે છે તે આ મગ્ગલ પોતેન કહી આપે છે તે છતા મી. આપઅખસારની રમુજયક તીની વાર વાર આજકાનના કેટલાક ઉઝાઝગા લેખકો દોકર કરે છે કે નેચીની રમુજોના રેડેડર લા બાબા ચા અમદાવાદના દેખાવોમાજ આપીની અટકી ભપ છે તે મુશ્કેલીથી જાહેર પ્રભનો રેડેડ બગાવાને બદલે હિંદી પચના કારતુસોની નકત કે દે તો સાહે આ સમગ્ર નાતાવ અને નવો વચની ભેગ માટે એક સાહે અને સમુદ સાધન છે. મી. આપઅખસારને આ સમગ્ર જાહેર પાવવા માટે મુનારકમાલી આપ લીએ તેની કીમત રૂ. ૦ ૧ છે.

[AKHBAZ I SOUDAGAR Bombay December 28, 1911]

[' અખબાર સોદાગર ' મુંબઈ તા. ૨૮ ડિસેમ્બર, ૧૯૧૧]

બાઈબલ હિંદી પચ તરફથી જેમ ૧૨ સા. હિંદી પચ મધેથી સુ કી કાંચા સુ ઉપયોગી કારતુસોની એક ચોપડી જાહેર પાડવામા આવે છે તેમ આ સા. ૧૫ હિંદી પચનાના રમુજ ચીજીઆથી સુ કી કા. ૧૧ કારતુસોની ચોપડીની સુ દર ભેટ હોયને મની છે. હિંદી પચ પોતાના રમુજ દુચકા હાંડમ એ માટે અને તે સાથે આપેલા પ્રતા ચીજી માટે આજે લા બે વખત થશે વખણાય છે અને હિંદી પચની હાતની કારતુસોની વારસીક ચોપડી કાંચાની કીધેથી હિંદી પચની પ્રીયના આ વધારા દતો જગ્યા છે. રમુજ દુચકા તેના ચીજી સાથે વચનાના મગ્ગલ ઉપર જાહેર આપીની ચમચાને જાતેથી મ જ્યુત ઝાપ વેચારે છે અને આવી કારતુસો સાચની જાહેર અ

રચાયતા સવાલોની ચોપડી જળવી રાખનાથી બહાર સવાનોની
ડુંક યાદ જળવાઈ રહેલી ગણુગે આ કારતુ-સોની ચોપડીમાં
સમાવેલી કે જી રમુજ બાપદો અને તેના ચીત્રો તર જોતા
અને તેવી એક ચોપડી જળવી રાખનાથી વારમીકી હાંદી પચ
ની રમણ ચુટીના સ અહોની યાદગારી તરફ જોતા તેની િ
મત બહુજ નહતી રાખવામાં આવેલી ગણુગે ખામ કરી આ
મણ સાંપના નામદાર રોહનરાહ અને રોહનરાહબાબુની હાંદ
ની પધરામણી અને હોદી દરખારમાં તે નામદારોની ચણલી
રાખાળીવિકની કીયા જેવા ટાંચાને અચરજના રમુજ ટુચકા સા
ચના ચીત્રોને સ અહ જળવી રાખના લાયક છે

[HAST GOFAR, Bombay, December 31 1911]

["રાશ્ત્ર ગોક્તાર " મુબઈ, તા. ૩૧ મી દીસેમ્બર, ૧૯૧૧]

પોતાના દર સાના શરેત્તા મુજબ મી બરજેન્દર નવ
રોજ આપેતીયારે હાંદી પચ' માના સુંદર અને સુ દેશ
'કારતુનો' નો ૧૨ મો વારમીક અથ ૧૧ બાહર પાસો છે એ
મના અધીપતીપણા હેક નાલાના આ રમુજ અલવાઈકની નુ
તીમા વધારે પોતાવાની કરી જરૂર નથી કેમકે આ કારતુના
ઉપરથી વાયનાર તકાળા જોઈ લેશે કે 'હાંદી પચ' કેવા ઉચ
ધારણ ઉપર ચાને છે અને તે કેટલુ લોકોનીય રોજુ જોએ
અ સાપના 'પચ' મા આવેતા ચીત્રોમાંના કરી મરમ ફીથી
ઉપજની કાંટીને આ ૧૨ મો અથ તેમજ ૩૦તા મી બરજેન્દર
જીએ એક નવીન શોલણ એ કીધી ની જણાય છે કે દેશ ચી
ત્રની સમજણ ઉજીલ અને જુજરાતી ભાષામાં ભેગી આપ
મા આવતી હતી તેને વધે જુજરાતી સમજણ પુતરની શેવ
કે જુદી આપી છે, અને દરેક ચીત્રની નીચે તે માત્ર ઉમેર
ભાષામાં તેની સમજણ આપી છે 'હાંદી પચ' (અસલતુ
'પારસી પચ') પોતાના જન્મથી જુજરાતી પત્ર હતુ પાછળ
થી તેના લાયક તરીએ આપણા લોકોમાં વધતા જતા હમેર
ભાષાના બજારને લીધે તેમાં ચીત્રોના ઉમેરણ યુવાસા આપવા
માયા, મુનીસીપ નોધી ઉમેરણના રમુજ બજારમી દાખ નક
રવા માયા, અને એક રીતે આ અલવાઈકને ઉમેરણ-જુજરાતી પ
ત્ર' ૩૫ આપી રીધુ આ ફેરફાર—બાકે સુધારો વધારો—
આકારકારક હતો, અને 'પચ' ના લાયનારાઓની મજામાં
વધારો થયો જેવા માટેના આ એક હીમતબરેક પ્રયામ હ
તો એ રીતે થયાથી હાંદી પચ' જુજરાતની પારસી, હાંદી
અને મુજબનાર કોમીમાં નવી પછુ બ માગ, મદમ અને પ
બલમાં પછુ વચાવા લાગ્યુ અને ઉપડના પંચોમાં પછુ તેના
ચીત્રો ઉતારી લેવાવા માયા છે આ સમય જોતને તેના ચચ
બ આપીપતીએ 'કારતુનો' ના પુરતકમાં જુજરાતી ઉપર ઉમે
રણે સરસાઈ આપીને 'હાંદી પચ' ગોષા ઉમેરણ જાનામાં
પ્રગ થતુ પત્ર હોય તેવો તેને ને દેખાત આપવા માયા છે
તેથી આપે અજબ થતા નથી અમારી ગયે સાપની કુચના
આ સા ન ફીથી કરી છે આ રમુજ અથ નીચીની તેમાં
વીધો જુજબ વર્ગજી કરીને તેમનુ સાકારીય આપવાથી વાય
નારને થણી સમગ્ર કરી આપેલી ગણુગે

[DREAM MIRROR, Surat January 1 1912]

['દેશી ચીત્ર " મુરત તા. ૪ મી જાનવારી, ૧૯૧૨]

મુબઈ ખાતેથી પ્રગટ થતા અલવાઈક રમુજ પત્ર હાંદી
પચના માયેક મી બરજેન્દર નાંજેલુ તરફથી અને ૧૧
નો સાપના ચીત્રો અને તેની અમેલ તેમજ જુજરાતી સમજ
માનુ કારતુ-સ બાહર પાસોમાં આપ્યુ ન જેમ આપવામાં
માયેકે જુદા જુદા ચીત્રો અંદર અંદર કાઢે છે આમાં ૧૨
મ સુધી દર અલવાઈકે હાંદી પચમાં અવના જુદા જુદા

રમુજ ચીત્રોમાંથી દર વરસ આ ચુટણી કરવામાં આવે છે
અને તે દીન પ્રતીદીન વધુ ને વધુ પ્રીયતા મેળવતુ જાય છે
રમુજમાં ચીત્રો લખાવાનારે તેમજ અમત સાથે ઉજાય રમુજ
તમજવનારે જો કોઈ પછુ ચીત્રકુત અલવાઈક આપણા સુબઈ
ધામાંમા તેમજ જુજરાત કાઠીઆવામાં હોય તો તે આ હોદી
પચજ છે એ કારતુ-સ ઉચા વેગ કાગળ ઉપર છાપવામાં
આવ્યુ છે, અને તે માટેના કેટલાક ચીત્રો જેવા કે, હાંદી
રાખ ખટખટ, મીન મારલીના સુધારા, રચાનીક લવાઈ કોરોટી,
ચીત્રાચારીભરુ, કોનકર સ, સોગોઅલ કોનકર સ, મોગીમ મુની
વરસીદીની પોળના, ઇન્દીઆસ કોંગેનેયાન કે ગીટ્ટ, પારસી
સમાવત, ગોડ સેન ધેર ઇન્દીઆસ મેજેસ્ટીસ, વીજેરેના ચીત્રો
એક આપનામાં જરાવી રાખવા લાયકના છે આ કારતુ-સ
મુબઈ ખાતે કોટમાં ફીચર રોપર આવેલી હાંદી પચની
આંદીસમાંથી ૧૧ ની કીમતે વેચાતુ મજે છે બાહરમાં
વાળાને ટાલના તથુ આના વધુ બેસે છે, અને આરે ટાળના
જણુ આતા પડે છે, સાંજે વાયકે સમજુને જોએ કે તે કદમાં
કેવડુ મોટુ રો જોમા દરેક ઘરમાં આ કારતુ-સની એકેક
નક રાખવી લાયકને જોતેખાસ કરીએ છીએ

[THE PARSİ BOMBAY, January 7, 1912]

["પારમી, " મુબઈ તા. ૭ મી જાનવારી, ૧૯૧૨]

ભાઈબંધ 'હાંદી પચ' જે પોતાના રાખેતા મુજબ આ સા
લ કાંવા મરતુ-સનો પોઠો તેના આગના કોઈ પછુ પાસા કર
તા દરેક રીતે સરસાઈ ભેગવતો માત્ર પડે છે આજે હાંદી
સતાના એક પછુ એવુ રમુજ પત્ર ઉતરી ધરાવતુ નથી કે
ને ઉચી ગીસમની રમુજથી બાગેનાર લખાણી, કારતુના અને
રમીલી લાસ્યવત્ક આપેતોમાં ભાઈબંધ 'હાંદી પચ' ની બરા
બગીએ આવી ચકકુ લાય બાકે લાંબા રમુજ જનલીઅના
વીભાગમાં ભાઈબંધ 'હાંદી પચ' આજે એખલી અને સંકીથી
જો જમા રાહી જેરુ જોનામાં આવે છે જેમ રમુજ રમુજ
મા પછુ ફરક રહે છે તેમ મરવે કોઈથી કુદરતી રમુજ ઉજળ
વી થકાતી નથી ભાઈબંધ 'હાંદી પચ' એખચાર કરેલુ રમુ
જનુ રમેડાં જેરુટુ ઉચુ છે તેવુ તેની રમુજમાં કુદરતી બ
સેસનો જુ નો ખ્યાન મગી આવે છે વળી તેમાં પસદ મવા
મા આવતી બાબતોની રુટાળી પછુ ઉચી રમુજની પીગાળ
કી રકનારા વ માટે લાયકના અલવાઈક મનપસદ બો
રાક પુરા પારી થકે છે તેની ગમીલી, રમુજ તથા સાથે જોઈ
દાયક બાબતોની રુટાળી આ પોતામાં સમાવવામાં આવેલી જો
વામાં આવે છે એ ચુટણીમાં ફરક મ સારીજ નવી પછુ આ
મં, રાખવારી તથા ધાર્મિક બાબતોના પછુ સમાવેશ કરવામાં
આ મા છે એમને આ પોઠો દરેક દેરના અને દરેક વીચારના
વાચક વને એકસરખી રીતે લાયવાપાયક અને ઉપયોગી થઈ
પડે તો તેમાં અજબની કરી નથી વળી ભાઈબંધ 'હાંદી પ
ચ' ની દરેક કારતુમાં આરો નાલીગીતુ તત્ત સમાવડુ જુ
લુ માયા પડે છે કે ને ગીમતની આરોનાલીગીતીના સખા
બ મનુનાએ ભાઈબંધ 'હાંદી પચ' ના છે ના કુમમાં
જેવામાં આવે તે મામાં કરીને કેટલાક કારતુના તે એ
કી ઉચી રીસમની અને બે ચાણકાર કે ને જોતાનેવાર જો
યા દવતી જમની હ મીના અસરકારક આભાસ આપીને મ
ની અથે છે બાકેબંધ 'હાંદી પચ' ના રાખવારી કારતુને
મ મનપસદ Moderation મમાવમાં આવેતુ જુ કુ ને
વામાં આવે છે તેમ મ માદીક તથા ધાર્મિક બાબતોને વખના
કરનામાં આધારો આ રમુજ બંધ પ પોતાની dignified level
મગી ચોવવાથી જનવી રાખના જેવામાં આ છે એ રીતે
આજે રમુજ જનલીઅમાં બા નક 'હાંદી પચ' ને ફરે

ભાગ ભજવે છે તે નેટરો તેના માટે માનખરેલો છે તેટલો તે ના બાહોણ અધીપતી મીંઝ બરનેરજી એનઝ આપઅખચાર માટે મુખારકખાદી લેવાલેજ લેખારો

["THE GUJARATI," Bombay January 7, 1912]

['યુજ્જરાતો,' મુબઈ, તાં ૭ મી જાનેવારી ૧૧૨]

હીરી પંચના કારતુન્સો-ભાગ ૧૨ મા-વર્ષ ૧૮૧૧-હીરી પંચના માલીક અને અધીપતી ભાઈ બરનેરજી નવરોજી એ અમારાપર મોકલી આપી અમારા ઉપર ઉપકાર કરા છે બારમા ભાગનુ મુજ પૂઠ મથાનનુકુળ ચીતારવાનાં હીંદી પંચે ખરી ખુબી દહીની છે સમ્રાટ જ્યોત્સ પાચમાને ઘણા મહાનના પાયાકામા દીવાને ખાસમા બેસાડી બારતના ચાલુ વર્ના સોપી અચળના બતાવનુ પંચે સુચન કરું છે મીનમય પંચે બે પ્રકારના નીકળે છે એક, છબીઆ પાડી તેપરથી તેના બનેડો બનાવી તેની વીગત સહીત છાપનારા, અને બીજા, ચાલુ બનતા બનાવોને માણસના દરખાસર અસર કરે તેની રીતે ચીતારનારા, સમાજ કે વ્યક્તી કે પ્રજા કે ઉપનિષદોના પાસખાણે કે ધ્યાનમા રાખનારોજી શુણેને મગમત દેખે તેમ દહાવનારા પેઢેલા પ્રકારના પંચે કરતા આ બીજા પ્રકારના પંચેમા વીધાનમુદી, ઈતિહાસ અને ચાલુ બનાવોનુ ઉચુ શાન, રીતરીવાજ અને દતકપ્રત્યોનુ શાન ઘણુ સારુ નેપથ્ય છે સાથે મગમતમા તે બનાવો ચીતરવાની કે પનાયત્તી પછુ નેપથ્ય છે. સમાજ્ય ચીત્ર મય પંચે દેશદેશવારમા ઘણા નીકળે છે, પછુ રમુજ સાથે શાન આપનારા સખ્યા થોડી હોય છે હીંદુસ્તાનમા ને કોઈ તેહુ સારુ પત્ર હોય તો તે એક માત્ર હીંદી પંચજ છે ઉગાડ, અમેરીકામા ચાલુ બનાવોને રમુજ ચીત્રોમા અથવા એનીકાસીકે પેરાણીક પ્રસંગોને અતુલકુ ગોણવી, હવતા પતુચેને કરમતમા બે ગ્રંથાંથી રડતા કે હસતા કે ભનારરૂપે રજી કરવાની ચક્તી ધરાવનારાઓને સારી કમાણી થાય છે આ પછા દેશમા હજી તે મ્પીતી પ્રાપ્ત થઈ નથી, પછુ ને પંચ ને વા બીજા રમુજ પંચે નીકળે તો તેની સ્પીતી અસભવીત નથી આવા ચીત્રમય પંચે નેમ ચીત્રની નવીત કળાને ઉત્તેજન આપનારા છે તેમ સારીચની અભીરૂડી કરનારાં પછુ છે હીંદી પંચના કારતુન્સોમા ચાલુ વર્ના જણનારો બનાવોનો ચીત્ર રૂપે સંગ્રહ છે અને તે ઘેર ઘેર સંગ્રહી રાખવા નેવે છે હીંદી પંચનાં કારતુન્સોની ખુબી ઉગાડમા પીછાપાયામા આવે છે તેને અથે એકજ દ્રશ્ય આપીયું કે મીંઝ રડેના જનમસીદ માસીકે રીડું એકી રીડુઓને એક પછુ એક ભાગેજ એવો લેવામા આવશે કે નેમા હીંદી પંચનુ એક કારતુન્સ પછુ હો પ નહીં. હીંદી પંચના માટે તેને આવી ઉચી મ્પીતીમા ચુક વા માટે એને તેનાના નેટરા વખાણુ કરીએ તેમા એણા છે અને એને તેને ધન્યવાદ આપીએ છીએ

[THE 'GUJARATI PUNCH,' Ahmedabad,]

January 7, 1912]

["યુજ્જરાતો પંચ," અમદાવાદ તાં ૭ મી જાનેવારી, ૧૧૨]

‘હીરી પંચ’ ના કારતુન્સ-સન ૧૮૧૧. ‘હીરી પંચ’ ના કારતુન્સના આ વારષીક સંગ્રહ આ ઈલાકાના વાચકવર્ગમા ને પ્રીયતા મેળવી છે તેને માટે તે સર્વ રીતે શેષ છે આ વર્તમાન સંગ્રહ પછુ ઉપયોગી તેમજ આન દરજક છે હીંદુ જ્ઞાનની રાજદ્વારી, સાહસીક અને નાશી પ્રકારની વીની ચય તેને લગતા ચીત્રોની હુણેગી માફક એક અકામ પછુ જેવી ઉત્તમ રીતે રજી કરવામા આવી છે કે તેની મળતા શાન અને મગમત આગળ તેની સવા રૂપીઆની કીમત ઘણી જુજ જણા

ય છે. આપે એક ઉત્તમ સંગ્રહ વર્ષપ્રતીવર્ષ પ્રકટ કરવા માટે આ ચત્રના માલીક મીંઝ બરનેરજી નવરોજી આપઅખચારને ખરેખર ધન્યવાદ ધરે છે.

[ARDHAR I ISLAM, Bombay, January 17th, 1912]

["અખખારે ઇસ્લામ," મુબઈ, તાં ૧૭ મી જાનેવારી ૧૧૨]

હીરી પંચના કારતુન્સો-બારમા વારષીક પાથો. આપણા ઇમાકામા બોહરો વીસતાર પામી અતી લોકપ્રીય થઈ પડેના ચીત્રો સાપના રમુજ અવાડીક ભાઈબધ ‘હીરી પંચ’ મા ગયા અને ૧૮૧૧ મા પ્રજા વર્ષનાં ચીત્રો મધેથી અગત્યના રાજ દવારી, સસારી તથા પ્રજાપ્રીય વગેરે સવાવોને લગતાં ચુડી કે હાડેલા ચીત્રોને ‘બારમા વારસીક પાથો’ ને દર સાપ ‘હીરી પંચના કારતુન્સો’ ને નામે તેના અધીપતી અને માલિક મીંઝ બરનેરજી નવરોજી અપઅખચાર તરફથી બહાર પાડવામા આવે છે, તેની ગયા વરસના કારતુન્સના પાથાની એક નકલની પ હોવાનો માન સમીત રસીકર કરીએ છીએ જેમ ઉગલડનું ‘પંચ’ તેના મારીક ચીત્રોની અહત્યતા માટે પ્રખ્યાત છે, તે મ આપણા ઈલાકાંતુ આ ‘હીરી પંચ’ આપા દેશમા વખણા થયું છે અને તે મ્પીના ચીત્રોને અર્દો તેમજ ઉગલડ વગેરે ના ચીત્રમય રમુજ પંચોમાના ઉતારાએ વડીક થવા નેટરી થી રતી અમારા આ સાહસીક રમુજ ભાઈબધ મને મળવા માટે અ મીંઝ આપઅખચારને મુખારકખાદી આપીએ છીએ હીંદી પ્રજાના કારતુન્સોના આ વારષીક પાથો ગયા વરસના રાજકીય, પ્રજાપ્રીય તથા સસારી બનાવોની એક ચીત્રમય અને સાહસીક પીઠીઆ નેવે છે અને તે તેના એ ઉપયોગીપણા સાથે સુ દર છપાઈ અને બધાઈ સાથે દરેક ધરના દીવાનખાનાની ટેબનને જેમ આપે તેવો છે આ પાથો મધેથી ને તેનુ નામ અને શુ જરાતી ભાષા કહાડી નાખી કોઈ અજણા આખામીના હાથમા આપીએ તો, તે ખશીત તેને કેઈ પુરોપનાં આગેવાન પ્રેસ તરફથી પ્રકટ થવાના કારતુન્સ તરીકે સમજવા વીના રહે નહી. ‘હીરી પંચ’ ની મોડી ખુબી તો એ છે કે, જાહેર વખાણા તે મજ જાહેર પુરોપનાં કારખેડી વીણોના રમુજ ચીત્રો સાપના તે ના વીકા સતત અને જુલ્યા દીનના હોવ છતાં તે કોઈ પછુ અગત દુઝમા ચા માડુ લગાવેલી ભાષાથી નીરાળા રહે છે અને તેથી તેના સામા વખાણુ થઈ તેની કીરતીમા વધારો થાય છે એવા માણો તેમજ સતત વત્તાથી પુર વધારાર પંચો અને ચોખાની ચોખા પ્રી આપણા દેશમા થોડી જરૂર છે કે તેથી જાહેર સવાવો તેમજ પ્રજા લાગણીના સંબધમાં નેમ પ્રજા તેમ જ સત્તાવાળાએ સારી રીતે જાણીતા રહે ગયા વરસના કારતુન્સોના આ ચોથા બહુ સભાજભરી ચુલ્હીથી બહાર પાડવામા આવેલા જણાય છે, ને તેના બોહરો અધીપતીના બોહરો અ નુખર અને ઉચી કે પના તથા દરકકતીની ગવાહી આપે છે અમારા આ ભાઈબધમા ગયા સાની તેની કુતેહ માટે ચુ લારક બાદી ઇસ્લામ લખીયમા તેની વધુ કીરતી અને આપાદી ઇસ્લામી છીએ

[THE GUJARATI MITRA Surat January 21 1912]

['યુજ્જરાત મીત્ર' સુરત તં ૨૧ મી જાનેવારી ૧૧૨]

મુબઈ ખાતે પ્રજા યતા રમુજ ભાઈબધ ‘હીરી પંચ’ પનાના કારતુન્સોના વાર્ષીક સંગ્રહોના દલદાર પાથો રાખેતાં યુ જ્ઞમા એ પડેના અધીપતી અને માલિક મીંઝ બરનેરજી નવરોજી અપઅખચાર તરફથી બહાર પડેલો છે જેની પટોણ ઉપકાર સહીત રસીકીએ છીએ ‘હીરી પંચ’ પંચના અહવા વીકે અકોમા ગયા વધ દરમ્યાન બનેલા રાજદ્વારી, પાર્શીક, જ્ઞાનદ્વારી તથા સસારી બાવેલુ રજપ રમુજ ચીત્રો મારફ

[KAISAR-I-HIND, Bombay, February 18, 1912.]

[કચસરે હાંદ, યુ'બઈ, તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૨.]

Cartoons from Hindi Punch.

તે આપવામાં આપ્યું હતું તેમાંથી દરેક વર્ગને પસંદ થઈ પડે તેવા લગભગ ૧૦૦ ચિત્રો તથા લખાણોની ચૂંટણી કરાડેના માં થયેલી ભાવનામાં આવે છે. નામદાર યાદનયાદ અને યાદન યાદનાચુની યુ'બઈ ખાતેની પધરામણી પ્રસંગે આવકાર આપ નારા ચિત્રો ખાસ ધ્યાન ખેંચે છે. "હાંદી પંચ" આખા હાંદ માં ચાનકરૂપી, અસરકારક અને રમુજ ચિત્રો સાથે પ્રગટ થઈ ચેક્ષ્ન પત્ર છે અને તેને ખાંતીલી મહેનત અને અશાંત કાળ છ રાખી અસાર સુધીની પ્રતીક્ષા જાળવી રાખવા માટે મી. બરજેરજને યુગારકબાલી આપીએ છીએ. એ કારડેનાની કીમ ત ૩૦ ૧૧ રાખી છે, જે સાધારણ થકતીના વર્ગને ખરીદવાને બની થકે તેટલી નછવી છે.

[DNYAN VARDHAK, Bombay, January, 1912.]

[જ્ઞાન વરધક, યુ'બઈ, જાન્યુઆરી, ૧૯૧૨.]

હાંદી પંચના કારડેના-સને ૧૯૧૧ નાં સાલ માર્ગેન્ક હાંદી પંચ મધેનાં કારડેનાનો દલદાર પોથો અબીપ્રાય અરથે અમતે મરથો છે તેની પોંદિય ઉપકાર સહીત સ્વીકારથે છીએ. દર વરસ મુજબ આ વરસને સી ત્ર સાધેના આ ચુંદર દલદાર પોથો મુજરતે સાલની રાજદવારી અને સંસારીક બનાવો ઘણી કાષ્ટવત અને સમજ ફારીથી રજુ કરેના જણાય છે. ચિત્રો ઘણાં સફાઈદાર અને આપીદુખ છે. દરેક ચિત્ર તેની અગત્યતામાં અંકડેથી એટલાં જ યાદવાતાં છે કે કોઈ અચુકની ચુંટણી કરી તે ઉપર છુટી છોકેતેનીની કરવાતું કામ ભગાર અશક્ય અને મુશ્કાલભરતું થઈ પડે છે. લંડન પંચની નકલ કરવામાં આ આપણું લોક પ્રીય હાંદી પંચ કેટલી હદે ફાવ્યું અને ફતેહ પામ્યું છે તે વાંચનારાઓ જાણે છે. એક ઉલટમંદ અને બાહોરા દેશી ગ્રહ ક્ષેના આવા વખાણવાળો સાહસની હાલના કરતાં વધુ દરજે કરસનાથી થવી જોઈએ છે. આવી જાતનું ચિત્ર સાચતું સાહી લ યદતે, ઠકાણે થટતી અસર ઉપજાવવાને ધણું કારવસાધક થઈ પડે છે. તે જેટલું રમુજ અને નીરદોષ તેટલું જ જરૂરી અને અગત્યનું છે અને અમે જે જાણ્યે છીએ તે ઉપરથી કહી થકથે છીએ કે બીજાં અલવાસીકા કરતાં મી. બરજેરજ આપઅખસારનું આ રમુજ ચિત્રો સાચતું અલવાસીક વધારે લોકપ્રીય છે અને તે વધારે જોડી સંખ્યામાં કાંઈ હોયથી વંચાય છે. એક અમાર્ક અલવાસીકના અંકોમાથી ચુંટી કાઢવાં કારડે નોના એક મોહક જગ્યા આપણને ઉપવા પોથા મારફતે મુરો પાડવામાં આવ્યો છે. તે પોતાની અગત્યતામાં તેમજ લોકપ્રીયતામાં વધતો જાય છે એમાં કશોએ સંદેહ નથી. દરેક લેખક, દરેક અભ્યાસીએ, દરેક શોખીન વાંચકે આ વારસીક પોથો પોતાની લાખણીમાં એક જરૂરી પુસ્તક તરીકે સાચવી રાખવો. થઈ છે બાઈબલ હાંદી પંચના બાહોરા માથેક અને અધીપતી મી. બરજેરજ આપઅખસારને તેમના આ ઉમદા સાહસમાં જીખાર ફતેહ ધર્યોએ છીએ.

મગ્ધાં અલવાસીકાના વેવાતના મેલ સાથે મથેલાં લંડનનાં જાણીતાં સચીન અલવાસીક "આરીક" ના તા. ૨૭ મી જાને વારીના અંકમાં છેલ્લા યાદનયાદી પ્રવાસને લગતાં અનેક ચિત્રોમાં "હાંદી પંચ" મધેથી નામવર યાદનયાદ અને તેમનાં બાબુને આવકાર દેનારાં ત્રણ ચિત્રોના ઉતારો કરવામાં આવ્યો છે, જે ઉપરથી અમારા આ હંમેશના હસમુખા ભાઈબંધના મગ્ધાં સા લનાં કારડેનાના વારસીક પોથાની યાદ અમેને આવે છે, કે જે ની પોંદિય અસાર આગમજ અમેએ કલ્પવતી જોઈતી હતી. મી. બરજેરજ આપઅખસારની ખાંતીલી મહેનતથી તેવણનાં જાણીતાં અલવાસીકની આ વારસીક આવૃત્તી હવે આપણી તરફ નાં વારસીક પુસ્તકોમાં એક અગત્યની જગ્યા રોકતી થઈ છે, અને અમે જોઈને મુશી છીએ કે દર સાં કાંઈ કાંઈ નવા છુ ધારાવધારાથી મી. આપઅખસાર તેને વધુ એવાજુકારક અને ઉપોગી બનાવવાથી પછાત રહેતા નથી. સને ૧૯૧૧ નાં સાલ માટેનાં પુસ્તક મધે તેઓએ આગલાં સાલો માટેક પોતા નાં "હાંદી પંચ" ના અલવાસીક અંકો મધેથી ચુંટી કાઢાડેલાં અને જાળવી રાખવા લાયક કારડેનાનો સંગ્રહ આપ્યો છે, પ છુ તેની હેબલડું સર્વ લખાણ ઉમેજાયાં રહેવા દીધું છે, અને જુરશતી ભાગ પુસ્તકને છેડે જુદોજ આપવામાં આવ્યો છે. આ એક પસંદ કરવા લાયક સુધારો અમે સમજ્યે છીએ, કારણ કે "હાંદી પંચ" કાંઈ કંઈ જુરશતી ભાગ જાળનારી પ્ર જા માટેજ નથી, પણ તે ગોપા આખા હાંદ દેશની એક મી રાસ છે. તેમાં હીન્દની રાખદારી ચલવલ, અને તેમાં વસતી અનેક કોમો અને જાતોના સંસારી સુધારા વીગેરે ઉપર કારડે ન-રૂપી દીક્ષા ચલાવવામાં આવે છે, અને તેથી આખા દેશના કેળવણા વગેરોમાં વપરાતી linguistic framework (સાધારણ ભાષા) માં તેનું લખાણ રહે એ જરૂરનું છે. વળી હીન્દ ઉપરતે દેશ ની બાહેર પણ આ ભાઈબંધનાં કારડેનાની પ્રસંધા ચાલુ થતી રહે છે. જે જાણીતાં "દીપ્ત્યુ ચોડ રીયુક" ના નજદીક દરેક અંકમાં તેમજ બીજા ઉમેજા ભાઈબંધમાં પણ અવારનવાર આપવામાં આવતા ઉતારોએ ઉપરથી સાચેત થાય છે. આવા ઉતારા કરનારાઓમાં "આરીક" ના મગ્ધા ઉમેરો અમારા ભાઈ ભાઈ મુખારકબાલી લેવા જોગ છે. મી. બરજેરજ આપઅખસાર ર જે ખંત, ઉપર અને એકમત સાથે પોતાનાં આ માનીતા અલવાસીકને ચલડતે દરજે આજુવાને, તેમજ તેનાં ઉપોગીપણાં નીસતાર વધારવાને, પોતાની કોથોરા ચાલુ રાખી છે તે નું કૃણ તેમનાં પત્રની દર સાં વધતી જતી લોકપ્રીયતામાં તેમને મળતું રહે છે એ બીના ઘણી સંતોષકારક છે. આપણાં એકમુરો પહેલવે દરજેનાં રમુજ પત્રની ફતેહ એ દેશી છાપા ની પોતાની ફતેહ અમે સમજ્યે છીએ. રમુજ લખાણને મરે જગ્યા પોતાની અંશત દુરામની અને દેવેપભાવ ખાલી કરવા ની તક આપણા છાપાની કટારોમાં લેતા રહે છે તેમને "હાંદી પંચ" એક કીમતી પઠો રીખવે છે, અને તે એક કે રમુજ ચીમકીઓમાં અંગત હુમલાઓનું રવરૂપ મુલક હોવું જોઈએ નહીં, તે નોહક કંડવાણી નીરાળી હોવી જોઈએ, અને તેના ડંખ માં એકર હોવું જોઈએ નહીં પોતાનાં પત્રને ખતનાં સુધી પહોંચી પંકતીના એક રમુજ પત્રની જગ્યા રોકતું રાખવાની મી. બરજે રજની કાળજી દરેક રીતે સ્તુતીપાત્ર છે, અને તેમનાં પત્રની વધતી જતી ચીરતી માટે તેમને અમે મુખારકબાલી આપે છીએ.

THIS MONTH last year—an ever memorable year—there came across the seven seas to this ancient land Their Imperial Majesties, King-Emperor George V and Queen-Empress Mary, with the gracious message of Love, Peace and Hope to the Princes and Peoples of India! The Monarch, mighty in power and yet tender of soul, having won the hearts of the great Maharajas and Potentates of Solar and Lunar lineages bright, and of peoples loyal and steeped in virtues of many civilizations of the immemorial past, returned to his island home with pleasant memories. "Let this city of great antiquity and many

vicissitudes rise once more to its former splendour! Let Delhi be the centre henceforth for my Viceroy and his lieutenants, as sympathetic stewards of my peoples, to administer my peoples' affairs from!" Thus ordained the Sovereign, and Lord Hardinge, the first Viceroy, this day, the 23rd of December, 1912, with pomp and solemn ceremony took over the city for his great work; but not before the Evil Spirit of the enchanted City claimed its human sacrifice at the hands of some bewitched, miserable fanatic—and the victims two poor sons of the soil! The charmed life of the intended victim the Viceroy, a true friend of the people, has been saved—a great and potential evil averted,—a good augury for the future.

Pancharya, the immortal Nārāi Manu, incarnation of Kali Yuga—the Iron Age,—having exorcised the Demon and pronounced his benediction upon the auspicious function at the Diwan-i-Aam, was tramping south leisurely, his eyes wandering right and left and taking in the ruins scattered wide on either side—towers, battlements, palaces raised by one monarch after another and demolished by their successors—yet again others erected of augmented grandeur and similarly raised to the ground—Hindu and Mahomedan dynasties after dynasties telling their tales of woe and of blood—a sad sight of pain and sorrow! With dimmed eyes and heavy heart the Sage dragged on, the taft of hair on his head standing erect—baral-wise—the reed stuck on his right ear, a few books and an ink-born in sling in his hand.

The moon nearly full in the sign of the Ashvini, on the 11th night of bright Margashirah, Shaka 1831, was well up when the Sage, now treading on earth and now in flight rapid through air, found himself within the ancient Hindu Collonades. Hovering awhile there in deep meditation, he rose slowly and made towards the far famed Iron Pillar of the Hlada Arya King Anangpal—now straggling close by the Kutab Minar—the highest memorial tower in the world *Pancharya* was enquiring to and fro a tremor shot through his body as he dropped his books and ink-born and rushed on to clasp the famed Pillar. There his stool embracing this cold metal, his left ear hard pressed against it. Then there happened a miracle!

A sweet scent pervaded the place and there was silvery music in the air as if wafted on the air-current from a great distance. A sense of exquisite and unaccountable delight made the Sage hug the column closer. And now spoke the Spirit of the Pillar in accents grave, and the words seemed to come from the deepest seat down—deep down below the firm base of the column.

"Maharshi Pancharya! Thou comest to consult the Oracle and well hast thou hit upon the *muhurta*—the right hour! Ask."

"Time Spirit! Subtle, mysterious and wise! My obeisance to thee! Only a query or two and I depart in peace. Answer me, wherefore this havoc around—these crumbling graves of past greatness in marble and mortar?" Asked the Sage, withdrawing from the Pillar and bowing low before it.

"Because," replied the Spirit, "Love, Wisdom and Tolerance seldom prompted the designs of those great Architects and Fear often guided the hands of the artisans there was blood on the chisel and the trowel. They gave up the ancient names—and for Hastinapur and Indraprastha they chose a nickname. One Vandal laboured hard to uproot me and, having weakened my foundation, exclaimed proudly: 'Dheele!' 'This looses!' 'Dahi! Dahi!' was the savage yell of their delight and Dahi or Delhi became the name!"

There was sadness in the voice of the Pillar Spirit, and the Sage ejaculated it. "O! Spirit wise! A great poet of the West has sung—

*What's in a name? That which we call a rose,
By any other name would smell as sweet.*

The name word 'Delhi,' remember, is easily pronounced and on paper it takes small space and there is saving of ink too. Mountain heaps of paper and lakes of black and red fluid have been saved all these many, many years by dropping a name of 12 in favour of a name of 5 letters! Economy, O! gentle Spirit, is a great merit and prodigality is sinful! But tell me, Spirit, wouldst thou have the name altered?"

"No!" came the swift answer "I'm firm as a rock and the name's well enough now. This is not dhill—is not dshy—but 'tis good to believe in a thing's weakness and to strengthen it. I have come to like the name!"

"There are croakers many who consider the name ominous from their knowledge of the past ! Do, kind Spirit, look into the future, and say, if there's Evil in it Tell us a little of the fortune of the New Delhi springing up now !"

There was a pause And then spoke the Oracle "Listen, Maharshi *Hindi Punch* ! The august designer of the plan has approached the matter in a spirit of Reverence and of Love There's no tinge of Pride in it The builders and artisans have no fear of blood or bondage in executing that design New Delhi starts under pure and propitious portents and will live and thrive and bring blessings unto all, now that the Evil Eye resting on the City has been bluded once for all ! And now, *Punchdarya*, farewell ! The auspicious *mulurta* is ended Farewell !"

The voice ceased *Puncharya* made another low obeisance and turned to pick up his books and his ink horn The books had vanished ! The spell of the hour was on their pages and those pages spelt New Delhi and chronicled much more,—for those charmed Books were no others than copies of

The 13th Album of Cartoons

FROM

Hindi Punch.

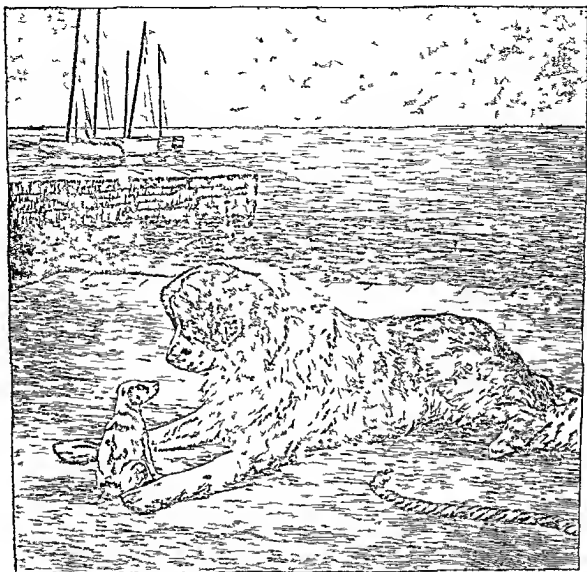
*Hindi Punch Office Free Press Bombay,
23rd Decem'r 1912*

	Page
Adieu, and Au Revoir!	32
Affection of the Heart	33
After the Delhi Darbar	9
All's Well That Ends Well	36
Allan O. Hume, Mr.	75
Angel of Peace in India, Tin	7
Apostle of the Poor of Peace!, The	80
Baru's Bill and the Donkey	39
Bellona in High Fever!	31
Bengali Babus' Ideal Idol, The	18
Beware of the Shadow!	28
Blowing Extraordinary!	35
Blowing Hard	63
Bea Constructor, The	14
Bombastes Turco	78
Bright (?)	71
Ball's Prayer, The	56
Capital	47
Captain of the Imperial Council, The	82
City Talk	11
Climbing Up	55
Clo-o Scrutiny, A,	59
Closing the Door	63
Cold Coucho, A	77
Confederate Cocks of Balkan, The	92
Correct (?) Diagnosis	42
Council Polity-tics	58
Dhar-r-r-r—Dhem-Dhem!	60
Dasara or Durga Puja Festival	91
David and Goliath...	70
Dens Ex Machina...	53
Difficult Choice, A	87
Dignity and Impudence	72
Elephant and the fly, The	62
Extinguished (?)	41
Fair and Overcast	90
Family Quarrel, A	34
Flourish, Delhi!	6
From India's Friend to India's Friends	24
From Juchina	68
Garden of Hind, In the	86
"Gifts of Princes Worth"	12
God-speed!	19-0
Gramophone, The	51
Great Necromancer of the India Office, The	69
Gujarati Letter Press of Cartoons	97-110
Hind Consolatrix	52
Hygeia and the Armoured Knight	79
Ida Congratulations from Peace	83

	Page
India: 1st April, 1912	49
Industrial Workshop, In the	23
Key of Irda, The	30
Latest Hatching, The	57
Lazy Tortoise, The...	48
Lake Father Like Son	81
Little Icky Boys of Calcutta, The	65
Long Live the King!	21
Loss and Gain	45
"Making Hay While the Sun shines "My Joys and Jewels"	43 2
Never Say Die	44
No Fear!	64
Offering to Surasahi	67
Official Hen	17
On Her Dire Mission	89
On the Morning of the Coronation Darbar...	1
Opium Water—(Wind)—Fall...	40
Parat New Year Charity, The	85
Parting Royal Gift, The	3
Poles Asunder	84
Poor Cockate!, The	96 a
Quis Separabit?	5
Requiescat in Pace!	72-74
"Restored by Royal Will"	11
"Retiring"	11
St. George and the Dragon	12
Since for the Goose is Sanction for the Gander	61
Scales of Parsoo Panch, The	94
Sleeping Hare, The	50
Snake Charmer, The	96
Staunch Lover of Peace at Peace!	53
Sootarna Toola, The: or, Weighing in Gold	3-1
Tale of Indian Politics, A	96-a
Tempting Fruit, The	32
Thou Shalt Not Steal	10
Tortoise and the Hare Again!, The	54
Turkey Hatching	53
Two Sick Men of Anna, The	26
Up-Hill Work, An...	95
View of the Heavens from the Darbar Telescope	8
Voice of Peace, The	79
Wanted—Greater Pressure in the Mann	25
Wary Bird, The	46
Weighed and Found Not Wanting	27
Wet-Tamag	60
Working at the Awang	13-16

"A GRAND SPIRIT."

BUCHANAN'S

'BLACK & WHITE'

SCOTCH WHISKY.

SOLD BY ALL DEALERS.

THE WHISKY

THAT NEVER CHANGES A REPUTATION OF OVER 160 YEARS STAINED.

"SQUARE BOTTLE"

NAPIER
JOHNSTONE

"SQUARE BOTTLE."

IMPORTED BY—

CUTLER PALMER & CO

THE PREMIER WINE MERCHANTS OF INDIA.

BOMBAY.

ON THE MORNING OF THE CORONATION DURBAR

HINDI PUNCH INVOKES THE BLESSINGS OF THE ALMIGHTY FOR HIS ROYAL MASTER
AND HIS ROYAL MISTRESS

"May Heaven's Light always guide them to the path of the Peace Progress, Prosperity and Happiness of the dumb Indian millions placed by the Supreme Wisdom of the Almighty Providence under their charge and may the tears of the teeming millions always overflow with Love Loyalty and Devotion towards their Royal Master and Mistress!

Hindi Punch " Dec 1911 "

MY JOYS AND JEWELS "

(Hind at the Dubai)

[*Hindi Punch*, " Dec, 1911]

QUIS SEPARABIT ?

[The Durbar boons have really touched the imagination of the people of India, and have been hailed with delight from all parts of the country. A jarring note is heard from Calcutta only, in consequence of Delhi having been made the capital of India.]

["Hindi Punch," Dec., 1911.]

FLOURISH, DELHI!

[H. M. the King-Emperor made the following announcement at the Delhi Durbar :—" We are pleased to announce to our people that on the advice of our Ministers, tendered after consultation with our Governor-General in Council, we have decided upon the transfer of the seat of the Government of India from Calcutta to the ancient capital of Delhi."]

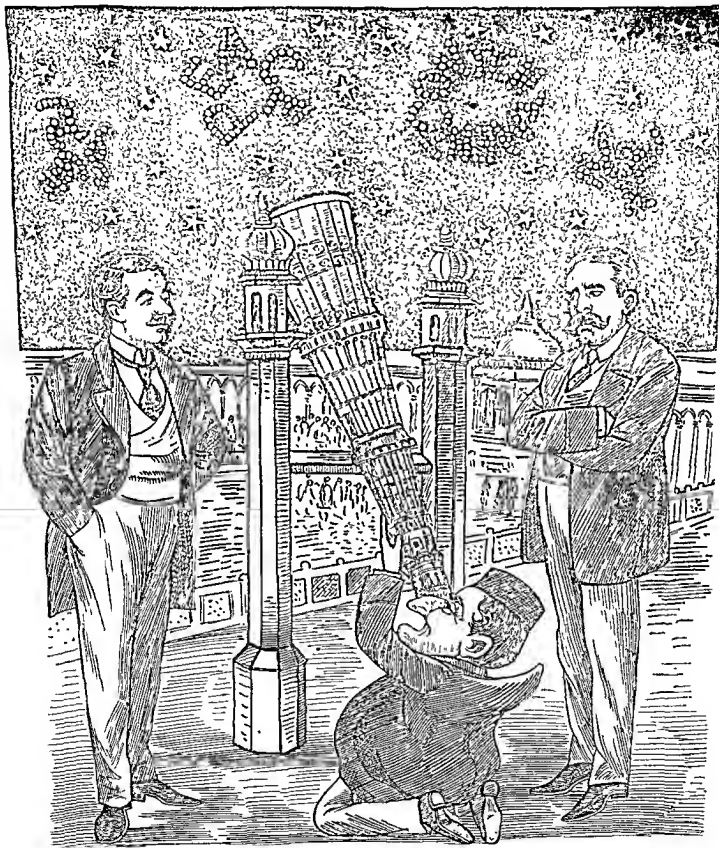
["Hindi Punch," Dec., 1911.]

THE ANGEL OF PEACE IN INDIA

[The 12th of December, 1911 will be ever memorable in the annals of India as the day on which His Majesty King Emperor George the Fifth graciously delivered messages of Peace and Contentment to the people of India]

"Hindi Punch" Dec. 1911

A VIEW OF THE HEAVENS FROM THE DURBAR TELESCOPE.

MR. PENSON.—Beautiful, beautiful! Friends Hardinge and Crawe, I assure you the view is indeed beautiful! Look at it and judge for yourselves!

(The Royal Visit to India and the Delhi Durbar have certainly brought with them the blessings of Peace, Contentment and Happiness, as evidenced by the thrill of joy and delight that has passed from one end of India to the other by the Royal announcements made by H. M. the King-Emperor at the Delhi Durbar.)

AFTER THE DELHI DURBAR

MR. GLOBE—I assure you, madam, I have been simply charmed with all I've seen and heard!

[*Hindi Punch*, " Dec, 1911]

"THOU SHALT NOT STEAL."

TURK—Wait a bit, man and brother; there is a word, just a little word missing in this commandment, and with your leave, I'll put it in.

ITALIAN—I'll put *this* into you, if you dare meddle with any of my commandments!

[Italy has expelled the Turks and Arabs from the Oasis of Tripoli and has commenced the occupation of the Hinterland.]

["Hindi Punch," Dec., 1911.]

CITY TALK.

(BY AN IDLER.)

When at the end of my rambles the other day in the footsteps of Royalty, I prepared the reader for the then pending march to Delhi, little did it enter into my wildest dream that the site of the gorgeous Lurbar was destined so soon to be transformed into the Capital of India (a capital idea) by the mere touch of the magic wand of the Great Wizard from the West whose word is law, whose will there is none to dispute or disobey.

Little did I dream—but why waste a thought on dream-land when the glorious reality is before us. The fiat has gone forth the Mighty Ruler of Millions, spread over an empire on which the sun never sets, has so com-

"RESTORED BY ROYAL WILL."

mended it, and Delhi dear to the Hindu as associated in his mind with "sacred legends which go back even beyond the dawn of history," Delhi in whose plains the "Pandava princes fought out with the Kauravas the epic struggle recounted in the Mahabharata," Delhi, dear to the Moslem as the proud capital of the Moguls, since those early times relegated to a secondary and (except for state pageants) an unimportant place, all but neglected though still "a name to conjure with," Delhi ancient Delhi has come back into its own again, restored by Royal will to its pristine position as the "seat of empire." And the Empire from end to end, except for a jarring note here and there is pleased with the transfer and the several administrative changes necessitated by it. The creator, for one of a Governorship for the Presidency of Bengal

Though done in a moment, the transfer had long engaged the earnest attention of the British in various times of Sir John Lawrence. By no means, a hasty, and therefore thoughtless deed. Carefully considered and carefully planned. Calcutta had long been found to

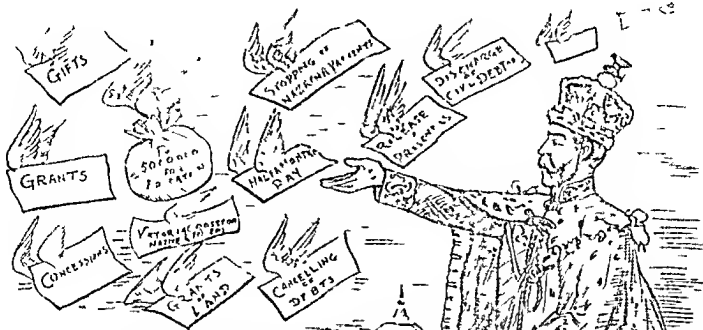
be "ill adapted geographically to be the Capital of the Indian Empire." Bound to yield some day, it has yielded now at an opportune moment, and retires in favour of Delhi.

But these changes momentous in themselves, are not everything. H. I. M. had happily brought with him an overwhelmingly full surprise bag and there flew out of it, when it was opened, like the singing birds out of the nursery pie, one by one, gifts for the Indian people of priceless worth and incalculable benefit. The acknowledgment of the "predominant claims of educational advancement upon the resources of the Empire" the immediate grant of the kindly sum of fifty lakhs (a largesse this, worth more than titles to the untitled Mr Gekhalo) for the promotion of "truly popular education," the

RETIRING.

intention to add to it "future grants in future years on a generous scale" the "award of half a month's pay to all non-commissioned officers and to all permanent employees of departmental establishments whose pay may not exceed fifty rupees monthly" the "eligibility of Native Officers to the grant of the Victoria Cross for Valour" the "special grants of land or assignments or remissions of land revenue to Native Officers who may be distinguished for long and honourable service" the stopping of native payments by Royal Indian Princes upon accession to their States," the "cancellation and remission of certain debts owing to Government" the "release from imprisonment of certain prisoners now suffering the penalty of the law for crimes and misdemeanours" the "discharge of civil debtors whose

debts may be small and due not to fraud but to real poverty—these and other equally manifest, generous and liberal concessions and grants take one's breath away to mention and have laid the parties concerned and India generally under lasting obligation to the Source from which the gifts, grants and concessions have flowed in profuse abundance. Santa Claus, in all his annual visits, never brought richer gifts nor better pleased the little recipients of his favours. The large Nursery of India revels in joy!

But even these are not everything. One favour especially, which I have reserved for the end on purpose to dwell on it fondly and at leisure, favour which may be said to take the cake, is the reversal of that great political blunder, the potent cause of all the uproar which has followed its perpetration in a moment of hot haste, the Partition of Bengal—Lord Morley's "fettled fact" which unsettled and unhinged even sober minds, and is now, by Royal Grace, so settled satisfactorily for all time. The partition the opposition to which was supposed to be, in the first instance, due, and perhaps, *was* largely due to sentiment, has come to be looked upon, in course of time and after experience of its working, with disfavour by the governing authorities themselves, and its reversal therefore an act of combined mercy and justice for which the Bengalis, whose grievance is now admitted in high quarters to have been "real and tangible" cannot be too grateful. The reversal has killed, and killed effectually, the demon of unrest which had been so long stalking in our midst unchecked. King George the all-powerful, has done it. It is *fit*, *George* and the Dragon again.

The newly risen Sun from the West has happily turned into "glorious summer the winter of our discontent" though as I have said, there is a growl over the transfer from a quarter whence a better and a more sober frame of mind might have been expected. It is a selfish growl based on loss of influence and loss of custom.

It is the voice of the Anglo-Indian Editor. He has had for years the monopoly of the ear of the Supreme Government, and he won't be deprived of it. It is the voice of the Anglo-Indian Trader. The Capital arena is his capital, and he won't be robbed of his first fruits. They forget these grumblers do, that the monopoly has too long remained on one side to the detriment of the native Presidencies, and that administrative convenience cannot afford to wait on rupees, annas and pice. And so forgetting

"GIFTS OF PRIORLESS WORTH."

in utter disregard of all other interests than their own, they indulge in the presence and hearing of Royalty too, in unguarded language fully as discreditable to them as it is insulting to the high authority to which it is unhesitatingly applied almost as unhesitatingly applied.

The discontented Anglo-Indian is the Indian's old friend and well-wisher. Ready at all times to pose as the Indian's mentor, quick with his sage advice so long as his own wishes are unwrong, the Anglo-Indian both forgets his advice and himself the moment his personal feelings or interests or pockets are touched. It is the old type that India is not unfamiliar with, the same that,

ST. GEORGE AND THE DRAGON.

through personal pique, twitted a Governor with being a Dutchman and hung broomsticks in honour of a Viceroy. Will this gentleman growler bear in mind that to-day it is neither Governor nor Viceroy, but a greater than any of them the greatest in the Empire the King himself. Will he remember too that the transfer, that therein his side is an accomplished fact so effected by the King that Their Imperial Majesties have already laid two stones on the chequered site that there has been already put of the short but pithy inscription "December 19th, 1911" that the King has invoked God's blessing on the work, and

that it only remains for his subjects to say Amen. And will they all when the Government make a move dutifully follow, uniting their voices in the song chorus —

Hurrah ! Hurrah, for Delhi,
Hurrah ! Hurrah, for Delhi,
Hurrah ! Hurrah, for Delhi,
And a new born Seat !

Seat of Empire Delhi ! Fourth Delhi ! Then X-like
arisen from the ashes of its former splendour !

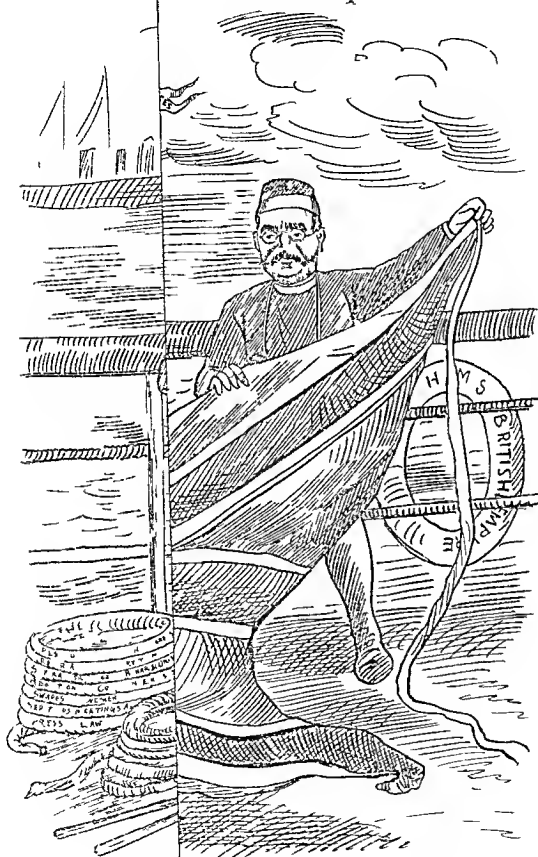
"H. P. 1" 1912

THE BOA CONSTRUCTOR. (POOR CAT!)

[The perversity of the Persian Parliament has given to Russia its wished for opportunity to pounce upon the whole of North Persia which is now virtually in its hands. According to a St Petersburg telegram, the *Aoc ye Iremja* foreshadows a provisional administration in Tabriz with a Russian Governor and a Chief of Police, the financial control in the hands of Russia and exclusively Russian tribunals.]

[*"Hindi Punch," Dec, 1911.*]

Stretching and sailing ship "British Empire" sailing in British and Indian waters and in color
 ["Hunt & Mather," Dec., 1911.]

THE OFFICIAL HEN

MADAM GOVERNOR—Dear little hen,
 hey when
 The hatching will begin?

OFFICIAL HEN—What will begin?

[Pandit Biswan Narayan Dhar, in his presidential address at the Indian Congress at Calcutta referred to the question of the separation of executive and judicial functions and said it "has been before the Government for a quarter of a century, and only two years ago we were told that the Government was devising some means to give effect to that reform. But experience has taught us that it is extremely difficult to induce the official hen to produce eggs, and when it does produce any it takes precious long time in hatching them"]

["Hindi Punch," Jan., 1912]

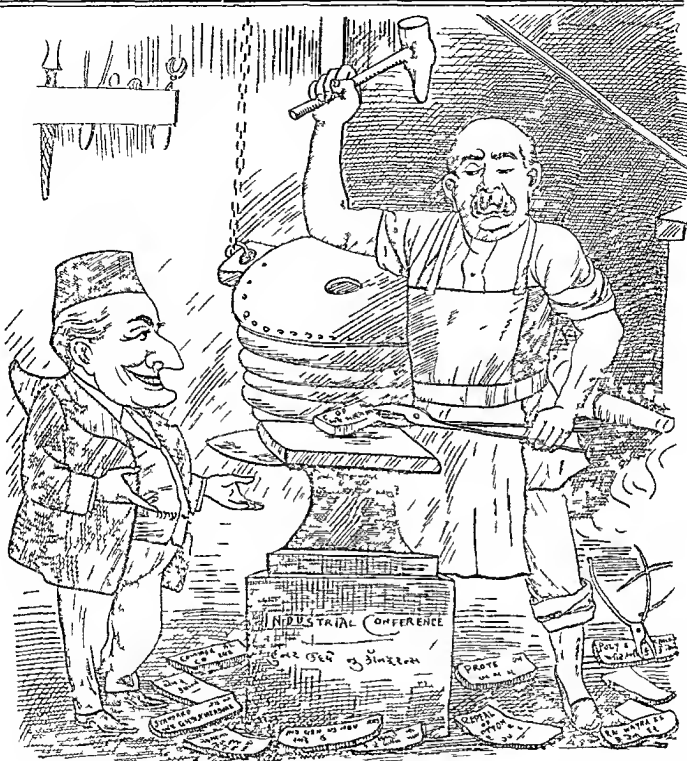

LONG LIVE THE KING.
(FROM MOTHER HIND'S GRATEFUL HEART.)

[Replying to the address of the Bengal Legislative Council on Monday last (8th January) at Calcutta His Imperial Majesty the King Emperor gave utterance to the following noble words—The people of Bengal offer us as a fare-well gift their 'everflowing love and gratitude.' Most assured that the Queen-Empress and I could ask for nothing more precious to us and to our children. We take it back to them to be cherished by them as a priceless heirloom."

To the address of the Bombay Legislative Council in the Reception Hall at the Apollo Bunder on Wednesday last (10th January) His Imperial Majesty replied in the following gracious terms—The cordial welcome which we received on our arrival in your capital was the prelude to that display of warm-hearted loyalty which has characterised every stage of our progress during the past few weeks, and now we have listened with mingled feelings of gratification and sorrow to your touching words of farewell and good speed. It has given me infinite pleasure to be once more among my faithful subjects in India, and the Queen Empress and I have been touched beyond words by the genuine love and devotion towards us which we feel have entered into the spirit of the people."

[Hindi Punch, Jan. 1912.]

IN THE INDUSTRIAL WORKSHOP

MR PUNCH—The paper resolutions you are turning out, sir, and in abundance. But as it is not high time they were translated into action?

[The Industrial Conference, presided over by the Hon. Mr. M. B. Dadabhai, was held at Calcutta after the Indian Congress. It passed a dozen resolutions on a variety of subjects. Mr. Dadabhai in his address urged that Government and people must co-operate for the regeneration of India by developing industries. The Gujarati remarks—"It is complained in certain quarters that the mere passing of a number of resolutions every year on a dozen topics of economic and social interest in a stereotyped manner does not bode good and the plans of operations of the Conferences must undergo a radical change if they are to do any useful work."]

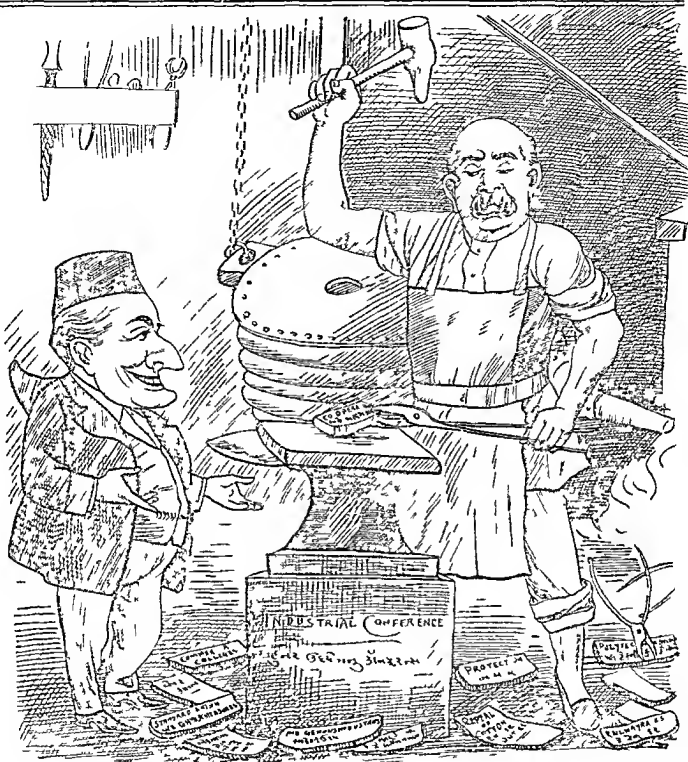
[Hindu, 14th Jan. 1912]

ADIEU, AND AU REVOIR!

[Their Imperial Majesties the King-Emperor and Queen-Empress left Bombay on Wednesday, 10th January, in the Royal Vessel "Medina" amidst the loyal and hearty blessings of India's millions.]

["Hindi Punch," Jan., 1912.]

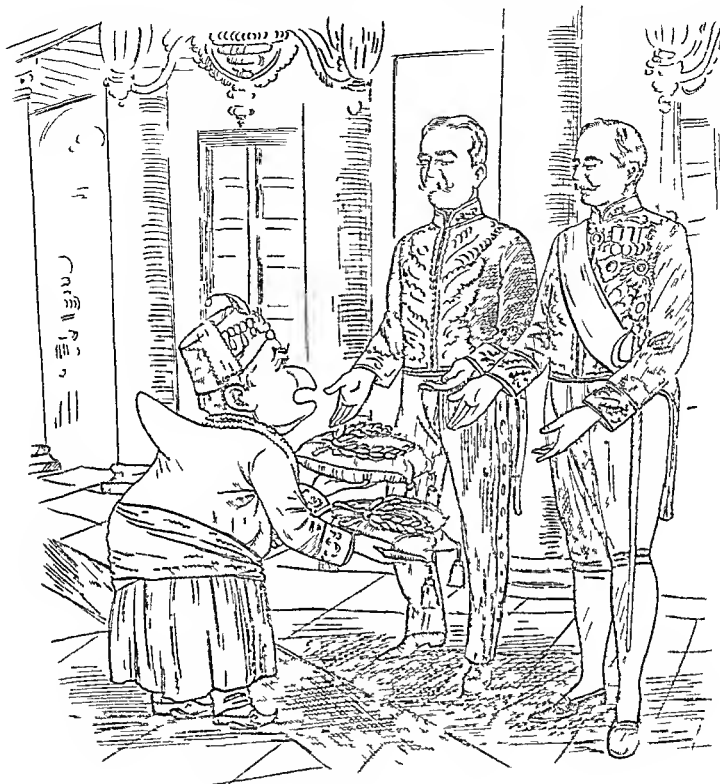

IN THE INDUSTRIAL WORKSHOP.

MR. PUGH.—Nice paper resolutions you are turning out, sir, and in abundance. But is it not high time they were translated into action?

[The Industrial Conference, presided over by the Hon. Mr. M. B. Dadabhai, was held at Calcutta after the I. N. Congress. It passed a dozen resolutions on a variety of subjects. Mr. Dadabhai in his address urged that Government and people must co-operate for the regeneration of India's dying industries. The Gujarati remarks:—"It is complained in certain quarters that the mere passing of a number of resolutions every year on a dozen topics of economic and social interest in a stereotyped manner does not bode good and the plans of operations of the Conference must undergo a radical change if they are to do any useful work."]

[Hindi Punch, Jan. 1912]

FROM INDIA'S FRIEND TO INDIA'S FRIENDS

His Majesty the King Emperor, at the time of his departure, graciously bestowed the Chain of the Royal Victorian Order on Lord Hardinge (an honour regularly restricted to the Royal family and connections abroad) for his brilliant services. Mr. Hindi Punch bows to Lord Hardinge and Lord Cromer the Chaplets of Glory in appreciation of their eminent services in killing the dragon of Unrest and restoring long lasting peace to the land.

["Hindi Punch," Jan., 1912]

WANTED—GREATER PRESSURE IN THE MAIN

THE 7th SESSION OF THE INDIAN SOCIAL CONFERENCE CALCUTTA 2nd AND 3rd DECEMBER 1911

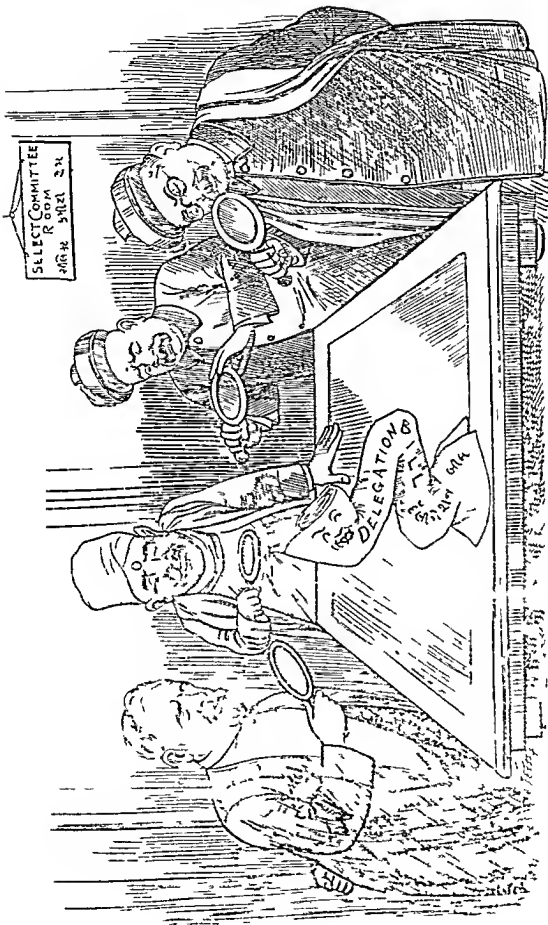
WEIGHED AND FOUND NOT WANTING

DR. GOKHALE—I had my doubts about the child—er—er—

DR. BUTLER—It's of proper weight, plump and healthy! See!

[At the meeting of the Supreme Legislative Council, held on the 10th instant, the Hon. Sir S. H. Butler, in reply to the Hon. Mr. Gokhale's question re expenditure on primary education, said:—"The sum of 50 lakhs for promotion of truly popular education announced by His Excellency the Governor-General on the day of the Coronation Durbar at Delhi will be an Imperial grant in addition to the existing expenditure on primary education and will be an annually recurring grant."]

["Hindi Punch," Feb., 1912.]

A CLOSE SCRUTINY.

"Very awkward! Very awkward! Not at all to our liking! Requires a good deal of hammering and strug-gling!"

[The Hon'ble Mr. Syed Ali Imam introduced on the 10th January in the Imperial Legislative Council the Delegation Bill designed to give the Delegation of executive powers and duties in respect of non-controversial matters. The Hon'ble Mr. Gokhale said the Bill looks like asking the Legislature to grant a blank cheque to the executive in certain matters. He and other non-official members, while voting for referring the Bill to the Select Committee, were anxious that they should not on that account be understood to assent to the principle of the Bill.]

["Hindu Punch," Jan., 1912.]

THE KEY OF INDIA.

(In charge of the Royal British Lion—Warranted to open India's innermost heart)
[See *Hindi Punch*, Feb., 1912]

BELLONA IN HIGH FLIGHT

BELLONA—The New Year begins well for me! My stars are in the ascendant, while yours are declining! See how I'm revelling in Blood and Fire!

(Peace is not yet in sight in Asia and Africa)

["Hindi Fun," Feb., 1912]

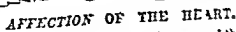

THE TEMPTING FRUIT.

(Let us hope that, in the attempt to secure it, he may not slip and fall into the yawning abyss below.)

[The Dowager Empress of China has informed the Cabinet that peace has been decided upon and has instructed the Ministers to arrange accordingly. The Republican Government will be a fair example in China, if nothing untoward happens.]

[Hindi Punch "1st, 1912]

Dr. HARRIS - Your heart is quite sound, madam, loyal to the core, and throbbes on with devotion
 I doubt about myself doctor and I am so glad to receive this assurance from your lips
 I am, madam, your obedient servant, 26th January 1842

Dr. HARRIS E—Your heart is quite sound.
LADY HIND—I never had any doubt about myself doctor and I am so glad to receive this assurance.
The Secretary of the Mayor and Geological Institute at Calcutta on the 26th January H E the Governor of Bengal has been pleased to appoint me to the position of Secretary of the Institute and to entrust me with the management of the same. I am very glad to accept of the appointment and to be able to do so in the name of the Governor of Bengal.

[illegible]

[" Hindu Fund." Feb., 1912]

A FAMILY QUARREL.

CALCUTTA DEVI—It was very unsisterly, your stepping into my place!

DELHI BEGGAR—What was it, then, when you jumped into mine?

MR. HINDI PUNCH—Now, now, dear girls, no quarrelling, if you please. Remember, 'It is the will of the King, which you are both bound in duty to obey. Be friends, again, and work out your destiny for mutual profit!

[**LONDON, Feb. 7**—Among the notable Bills awaiting presentation in Parliament, is the Government of India Bill which incorporates the changes announced at the Delhi Durbar. The Bill will declare that Delhi is the capital of India, and authorize the constitution of the city and certain surrounding areas as the Imperial enclave, covering about 180 square miles, taken partly from Meerut, but mostly from the Delhi Division of the Punjab.—*Reuter's telegram.*]

[*"Hindi Punch," Feb., 1912.*]

BLOWING EXTRAORDINARY I

BENGAL CHAMBER OF COMMERCE—As hard as ever as you like friends but I'm afraid I must disappoint you. I'm not easily blown out!

[Regarding the agitation started by the Bengal Chamber of Commerce and the "Englishman" and the "Hindu" against the change of capital and the seat of the Imperial Government, *The Bengalee* says:—"The modification of the Partition cannot be recalled. If ever there was a settled fact in politics, we have it now. Skillfully, and with a view to appeal to Indian sentiment, especially that of Calcutta, they do not say a word against, or pass lightly over, the modification of the Partition. They concentrate their attack upon the transfer of the Capital and raise a constitutional issue of grave moment. We congratulate them upon their good sense and the wisdom of their tactics; and though there may be some disappointment in some quarters and the people of Calcutta would probably have been better pleased if there had been no transfer of the seat of Government, our fellow countrymen are long-headed enough to recognize the substantial character of the Royal boon and will certainly take no part in any agitation against any part of them. The Bengal Chamber of Commerce may lead, but the Indian Community will not follow."]

Hindi Punch, Feb., 1912.

ALL'S WELL THAT ENDS WELL.

20. Finally, how happy I should be!

John Bull.—Ah, Friend Russey, who could have expected as it is gratifying. Let us hope it will secure us the endorsement of Military Espondactero, now happy, a President of the U. S. Army, and a member of the U. S. Senate. Their mutual earnestness will give us a most interesting and valuable contribution to the literature of the day.

[illegible][illegible]

The sensitivities in connection with the power consumption of these devices were growing up between 70 and 80 mW.

BOMBASTES FURIOSO.

"Who dares this pair of boots displace,
Must meet Bombastes face to face!"

Thus do I challenge all the "Cub's" race!"

[Lord Curzon called attention to the House of Lords on Feb. 26, to the change announced at the Delhi Durbar, and moved that papers be laid on the table in connection therewith. He thundered against the reversal of the partition of Bengal and the change of pay for full and three-quarter honours, and with the exception of Lord Minto, found nobody to support him as speaker. His speaker followed him only to support the changes and to express their approval of them.]

["Hindi Punch," March, 1912.]

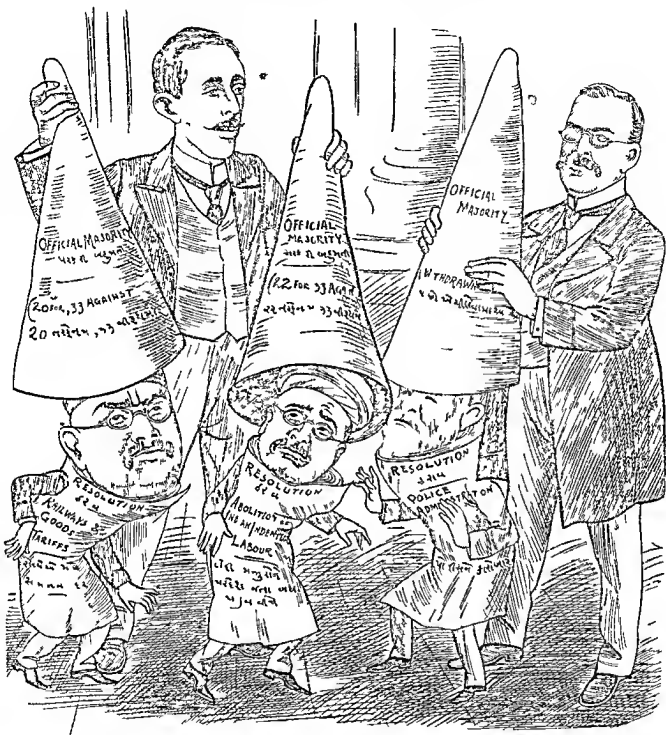

THE HON. MR. BASU—Here's nice, wholesome food for you. Take it. It will do you good.

DONKEY—Sweet-smelling enough and tempting. But I'll have nothing out of your hand. Your touch is pollution!

[The opposition of Ignorance, Prejudice and Bigotry has scored against Reason and Common Sense, and Mr. Basu's Special Marriage Bill has been rejected.]

[*"Hindi Punch,"* March, 1912.]

EXTINGUISHED. (?)

CLARKE—See, how nicely the extinguishers work, Craddock?

CRADDOCK—H'm! But will the effect be permanent? I'm afraid they are inextinguishables and will turn up again and again!

[Not one of the resolutions moved by the Hon'ble Sir Vithaldas D. Thakery, the Hon'ble Mr. Gokhale and the Hon'ble Mr. Basu about the Indian Railways and the goods traffic, Ind an indentured labour and police administration respectively, was carried in the Imperial Legislative Council owing to official majority. Mr. Gokhale has promised to revert to the subject of indentured labour at another time.]

[Hindi Punch, March, 1912]

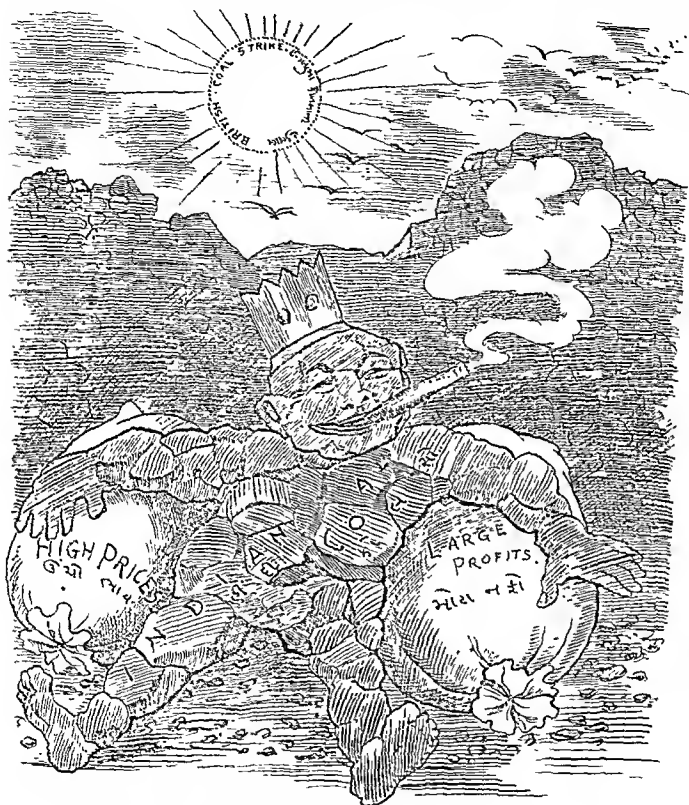

CORRECT (?) DIAGNOSIS.

DR. CRADDOCK—Chest very unsound and very weak, lungs tubercular. I'm afraid his time is up.
MR. GOKHALE—H'm!

[The resolution of the Hon'ble Mr. Gokhale to appoint Advisory District Councils for consultation by the Collectors of Districts was opposed by the Home Member, Sir Reginald Craddock, in the Imperial Legislative Council and was thrown out by the official majority.]

[*"Hindi Punch," March, 1912.*]

MAKING HAY WHILE THE SUN SHINES.

[Owing to the Coal Crisis in England the price of Indian coal has risen considerably. The price of Jherria and Deshagarh coal, which stood at Rs. 3 per ton in October, 1911, had gone up to Rs. 3-4 and Rs. 3-8 by January, 1912, and now it stands at Rs. 4 and 5 a ton respectively. The price is expected to rise still higher and the shareholders of the Indian coal companies may expect large profits in the current year.] ["Hindi Punch," 1912.]

NEVER SAY DIE!

FOND PARENT—My poor boy! You fell to the ground and have lavishly hurt yourself. But here let me bandage your wounds, and you'll be yourself again, I promise you, this time next year! Courage!

[The Hon'ble Mr. Gokhale's Primary Education Bill came for discussion before the Viceroy's Legislative Council on the 18th and 19th March, and after a somewhat heated debate was thrown out, 25 voting against and 13 for it. Mr. Gokhale has expressed his determination to bring the Bill again before the Council next year.]

[*"Hindi Punch," March, 1912.*]

LOSS AND GAIN.

JUSTICE—You wish to deprive me of my place, and, unkind Bombay, it will break my heart, I assure you!
 PUNJAB—At least

BOMBAY—Sorry. But your loss will be my gain, and my gain means the entrance of a new power.
 [There is a strong feeling expressed in Bombay to have Sir Lawrence Peel, the Chief Justice of the Bengal High Court, as the new Governor of Bombay in place of Sir George Lindsay, who is retiring in October next.]

["Hind Punch," March, 1912.]

THE WARY BIRD

FOWLER GOFHALE—(Alone) Ah ! If only he would drop into the net !

BIRD BUTLER—H'm ! Too wary to do that !

[Replying to the debate on the Hon. Mr. Gokhale's Primary Education Bill, the Hon. Sir Harecourt Butler, the member in charge of the Education Department said:—"My hon. friend, in kindly terms which I appreciate justifies the existence of the Education Department and asks me to further justify its existence by adopting his Bill. 'Take over compulsion and leave the voluntary principle to the local Governments guarantee two thirds of the cost all round.' Surely, in vain the net is spread in the sight of any bird. We have a good deal on hand as it is without embarking on consultations in local areas under local Governments and against the will and behind the authority of these Governments."]

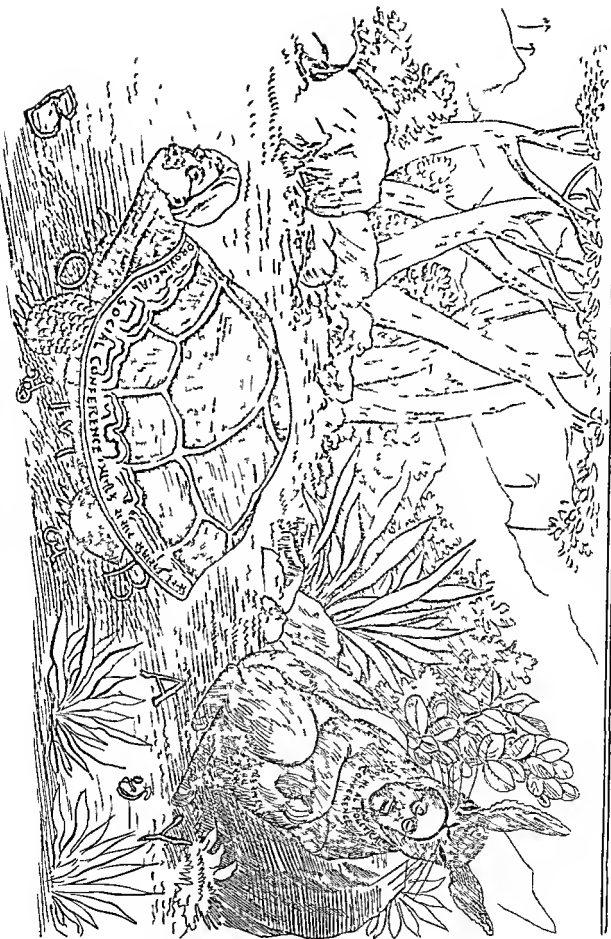

THE LAZY TORTOISE

(Awfully slow, all their whipping notwithstanding)

[The Bombay Presidency Provincial Social Conference held its 21st meeting in Bombay yesterday, (Saturday, 6th April), Sir Ramkrishna Gopal Bhandarkar presiding]

["Hindi Punch, April 1912"]

THE SLEEPY HARE.

While the Hare is inactive and sleeping, the Tortoise moves on. How long will the Hare remain in its present lethargic condition? There having been no sittings of the Provincial Political Conference for the last few years in the Bombay Presidency, the Provincial Social Conference did not hold any of its sittings either, but from this year a new departure has been taken, and the Provincial Social Conference held its sitting in Bombay on the 6th April, and it has been resolved to disassociate the Social from the Political Conference.]

[*the Hindi Pounce*, April, 1912.]

THE GRAMOPHONE.

"The same old tunes! The same records!
The same melody! Year in, year out, I hear
nothing but the old songs, the old, old dolorous
dirges!"

[Some meetings of the Provincial Social Con-
ferences in different parts of the country were held
this year during the Easter.]

[*"Hindi Punch," April, 1912.*]

HIND CONSOLATRIX

Hind—My heart-felt sympathy with you and yours in this dire disaster!

one of the largest afloat going from London to New York struck on the Banks of Newfoundland and sank on the morning of the 15th April at 2.10 p.m. only 745 have been saved.]

["Hindi Punch," April, 1912.]

[T]obert
-20 p.m.

STAUNCH LOVER OF PEACE AT PEACE !

MR. W. T. STEAD is among those who lie at the bottom of the Atlantic, the only name, in that long death roll, which appeals to us intimately. A successful journalist of world-wide fame, a powerful moulder of public opinion, in touch and on terms of the closest intimacy with potentates and princes, a staunch lover of peace, an unyielding hater of war, Mr. Stead has left behind him a proud record of public usefulness that cannot die. Though he had never set foot on Indian soil, he had throughout his life been interested in our India and the Indians among his special studies. He always took a keen and intelligent interest in our affairs, and for such services as he was enabled to render us with that powerful voice of his which never failed to make itself heard, the Indians cannot be too grateful.

[*Hindi Post*, 5th April, 1912.]

THE TORTOISE AND THE HARE AGAIN!

HARE—Did you want to steal a march on me while I was asleep, eh, friend Tortoise? Well, you see I am up again and I will run in the race.

[At a meeting of the Council of the Bombay Presidency Association it has been resolved to hold a session of the Bombay Provincial Conference in September next at Bombay.]

[*"Hindi Punch," May, 1912.*]

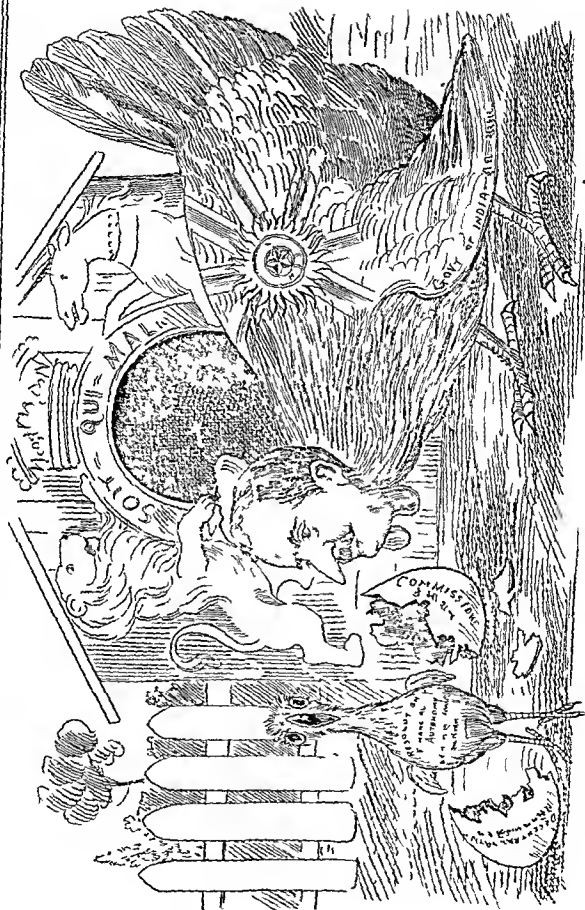
THE BULL'S PRAYER.

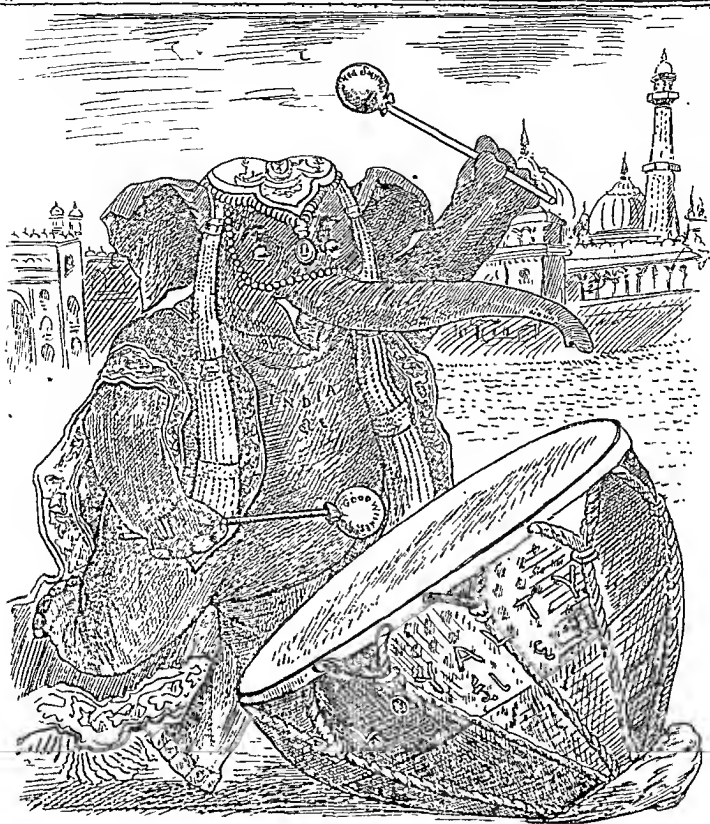
BULL.—Ah, sir, please give me some relief! I have carried this burden too, too long, and I really stand in need of rest.

MILITARY SAHIB.—All in good time. Wait and hope!

[The Nicholson Committee of Enquiry has formally begun work on May 1st. The scope includes all branches of Army administration in India where economy is considered possible. The Committee has been empowered to summon witnesses, and it is expected that experienced Military Officers will be examined. This is, of course, to be recalled, arose from the demands made by non-official members in the Imperial Council for a reduction of military expenditures.]

[“Hindi Punch,” May, 1912.]

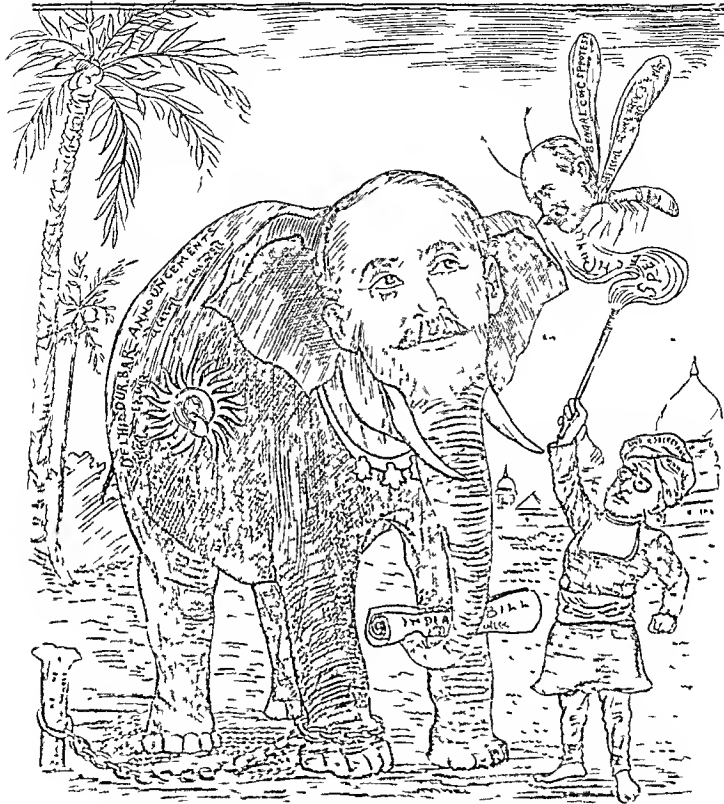

DHAR-R-R-DHAM-DHAM !

(H. M. THE KING EMERGES 115TH-DAY—INDIA: MONDAY, 2ND JUNE, 1912.)

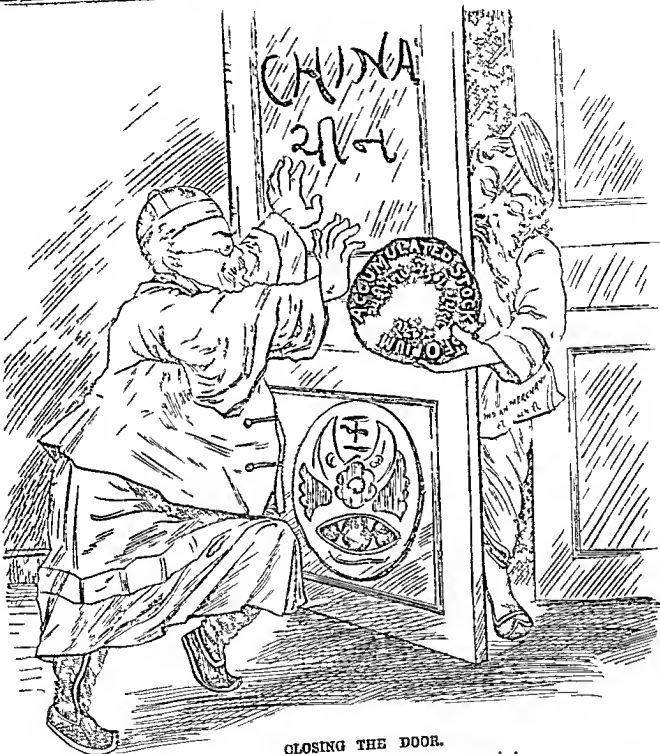
"Send him victorious,
Happy and glorious,
Long to reign over us,
God save the King."

["Hindi Punch," June, 1912.

THE ELEPHANT AND THE FLY.

MIAN MAHMOUD—Oh I say, off! It hurts the poor thing!
 THE FLY—That's just what I want to do. I want to hurt it.
 MAHMOUD—Thanks, Mian Sahib, for your kind consideration. And yes, better be away to your kind's estate.
 You are powerless to hurt me!

CLOSING THE DOOR.

INDIAN MERCHANT—This is for you Master China! Swallow it for my sake!
CHINAMAN—N t if I know i! Oa yo ho yo d—li!

[The]... Ind an op um urns in Shanghai to Sir J Jordan reward ng the accumulating stocks of op um in Shanghai and a t tude of stu On nse off a a regard o no a tna on a beug followed up by v gorous repre sentation to the v e fr ca Ind u a an m cherts of Bombay to whom the present position is of v tal and cr t cal interest Accumula a o a o the Ind an o nm a ports of Shanghai and alon kang are eno mons and are valued at above 10 m ll ons pounds e oil ag They are of pass n intr consumption and Ch nse dealers are nusb o to effect sales and cannot be incu ed even by off r o tams to take del very of the nd an drug Their nsb lity proceeds largely from closure of inland arkets w ch nne after another are be og shut aga or the ful an op um Local author tes acting in defiance of the engagements o Central G vernment are applying such measures of prob bt on aga net the sale of Ind an op um as the r fancy or interest may suggest and in the meantime without cated reports are pouring in of the increased cultivation of poppy]

[Hindi Punch, ' June, 1912]

NO FEAR!

GOD-FATHER LORD CURZON—Come on child, don't mind them a bit! You're quite safe! They bark but do not bite!

[After passing the House of Commons, the India Bill was brought before the House of Lords, by Lord Curzon, the Secretary of State for India, on June 17. As in the Commons, but John D. Hous, took up the cudgels against the Bill on behalf of the Calcutta Anglo-Indian merchants, so did Lord Curzon in the Lords. Not altogether it was a very tame affair, and the Bill was passed.]

[*"Hindi Punch," June, 1912.*]

THE OFFERING TO SARASVATI

PEACOCK (UNIVERSITY)—(The Vehicle of Sarasvati, the Goddess of Learning)—I have picked this up for you—the choicest and the best this has been offered for a long time!

(At a special meeting of the Senate of the Calcutta University held on the 27th June. Sir Ashutosh Mukherjee, the Vice-Chancellor, announced the munificent gift of Rs. 700,000 made by Mr. Taraknath Palit, a barrister of Calcutta, to the University for founding a College of Science and Technology.)

“HINDI PUNCH” July 1912. 7

FROM JUSTITIA.

JUSTITIA—Here's a certificate for you.

PUNCH LASCAR—Thanks, masaru. I expected as much.

[The International bus and cry raised against the employment of Indian Lascars on British steamers after the foundering of the P. & O. a.s. "Oceano," have met with a well merited rebuff at the hands of the Board of Trade who enquired into the circumstances under which the "Oceano" was sunk. The Court says in its judgment that it is "satisfied that the Lascars behaved quite well and that they were efficient and disciplined."]

15

[illegible]

BRIGHT (?)

“... That Note is the one mouth and we know it will lead us onward.

SECOND TAVVLEEN—(Pouch)—That is it, I ght? Or only a will?—the-will?

[LONDON July 20.—Mr G. K. White, speaking yesterday evening at a reception said he never spoke with clearer vision of a gallantry Whatever interpretation one were made of it, the Government of India's despatch they were determined to work for total autonomy as the first stage of self government They must work for the denuclearisation of the world and the elimination of nuclear weapons. He was optimistic that there is nothing

I took up my pen to write you some time ago, but I have been so busy that I could not find time to do so. I am now at home and I hope to be able to write you again soon.

5 "Hindi Punch," August, 19197

DIGNITY AND IMPUDENCE.

MR. PUNCH — (To Mr. Ramsay Macdonald) — The impudent fellows! They are at their customary pranks, the mischief-makers. I hope, sir, that you'll treat them with the contempt they deserve, as I do!

[The appointment of Mr. Ramsay Macdonald, the leader of the Labour Party in the Commons and a true friend of India, has made a section of the Tory Press in England and Anglo Indian Press in India wild with rage.]

[“Hindi Punch,” August, 1912.]

REQUESCAT IN PACE!

MR ALLAN O. HUME,

THE FATHER OF THE INDIAN NATIONAL CONGRESS—AND DAUNTLESS, ABLE, HONEST CHAMPION
OF THE INDIAN PEOPLE,

He is 1st -D.

Died 31st July 1912
["*Hindi Punch*," August, 1912.]

MR ALLAN O HUME, who had been aching for some time, is no more. In the bitterness of our early grief, last week, we could not do

his active and useful life in this country who looked upon it and served and loved it as his second birth place, who made its nearest and dearest interests his

more than allude, in a passing way, to an event which has plunged all India into deep mourning. We make no apology for reverting to the melancholy subject for through Mr Hume's moral, India has lost a life-long warm-hearted sincere friend, earnest zealous and true, a never-failing adviser, a faithful guide one who spent the greater part of

unremitting care and strained every nerve through good report and bad, to promote and advance them to the utmost extent of his power and influence to censure and to praise, with a single eye to what he deemed to be his duty to his fellow countrymen, regardless of caste, colour and creed.

For thirty years in the service of the Government of India, Mr. Hume, beginning at the lowest rung of the ladder, a clerkship, rose by slow degrees to high and responsible posts, gathering from all sides respect and esteem as he rose, and improving, step by step, his knowledge of the Indians by daily close and closer contact with them. Far from shunning or looking down upon them after the manner of a certain class of hot-headed, supercilious, self possessed, selfish Anglo-Indians who see India solely or mainly for combined pleasure and business, he courted the company of the people among whom he moved and worked, made himself acquainted, at first hand, with their habits and ways of life, their needs and necessities, their just rights, their deepest hopes, ambitions and aspirations, and daring service and for long after until the end, thoroughly and wholeheartedly identified himself with them and looked upon their interests as if they were his own. He certainly did not belong to Mr. Ramsay MacDonald's "sunbated" type. Nor did he, like Lord Curzon, delight in keeping the Indian under foot by picking holes into Royal Proclamations and Government despatches and reading them as it suited his own sweet will and pleasure.

A faithful servant of the Government, Mr. Hume became, on his retirement, a still more faithful servant of the people. He continued his earlier labours for another thirty years in another sense and another sphere, and having secured for himself a house in Simla, lived, so to speak, with and among the Indians, working for them more directly and with greater freedom from restraint than before. Numerous as are his claims to their lasting gratitude, there is perhaps none so strong as the prominent part he took in the founding of that life noise of selfish Anglo-Indians and of some natives who, untrue to themselves and to their country, leave to the Anglo-Indian ways, the *Indian National Congress*. Though the idea of it did not strictly originate with him, he threw himself into it with such earnestness and zeal after it had assumed shape as to have earned for himself the proud, pet name of *Father of the Congress*—a name which clung to him the rest of his life and by which he will continue to be best known and remembered in our history.

It was Lord Dufferin, a past Viceroy of broad views and far-seeing statesmanship, who saw the urgent necessity of knowing Indian public opinion more effectually than through members of Council and the Press, and commissioned Mr. Hume to do the needful. The Viceroy's happy idea had already previously entered leading Indian minds too, and Mr. Hume lost no time in acting up to it. The *Indian National Congress* soon became an established institution.

Under Mr. Hume's guidance, it held its first meeting, 26 years ago, in the premises of the Goculdas Tejpal Boarding School in Bombay and passed resolutions on which, as on a solid, unshakable foundation, has been reared the fabric of the great national movement. It is a significant fact in its initial history that the starting resolutions were not

meeting, and if they did not wholly meet with the lordship's approval neither were they condemned in toto or objected to—a fact which shows his lordship's desire to give inspiring Indians a free hand within constitutional limits.

Alas! Official favour is often fickle. The approving smile, which had cheered the Congress at its birth, changed into a frown even to his lordship's time, and the Congress and the Government have since parted company, very naturally, for that, in the nature of things, could not always well go together.

Many have been the goose-quills poked, like so many poisoned darts, into its youthful bosom; many, and cruel, the shafts of flippant ridicule and base calumny levelled against its struggling existence. No stone was left unturned, no labour spared to kill it as a venomous reptile too dangerous to the safety of the Empire to be suffered to live. But with wonderful tenacity, it has contrived to withstand successfully all attacks from within (for there have been enemies in the camp too) and without. Men like Mr. Hume of unflinching will and steadfast purpose, were not likely to be shamed by sneers into deserting a good cause. The old veteran stuck to it with commendable patience through stress and storm, through the thunder of the opposition and the vituperative rain with which it deluged his aged head. They called him "untrue to his salt," a traitor to himself and his country, deserter, renegade, and what not. He bore it all manfully lived to see his India beloved dearly, and happily vindicated for his action justified and his name glorified. For it will be conceded, indeed, his reforms, latterly inaugurated, are directly or indirectly, of the Congress under the illuminating guidance of Mr. Hume and other leading lights.

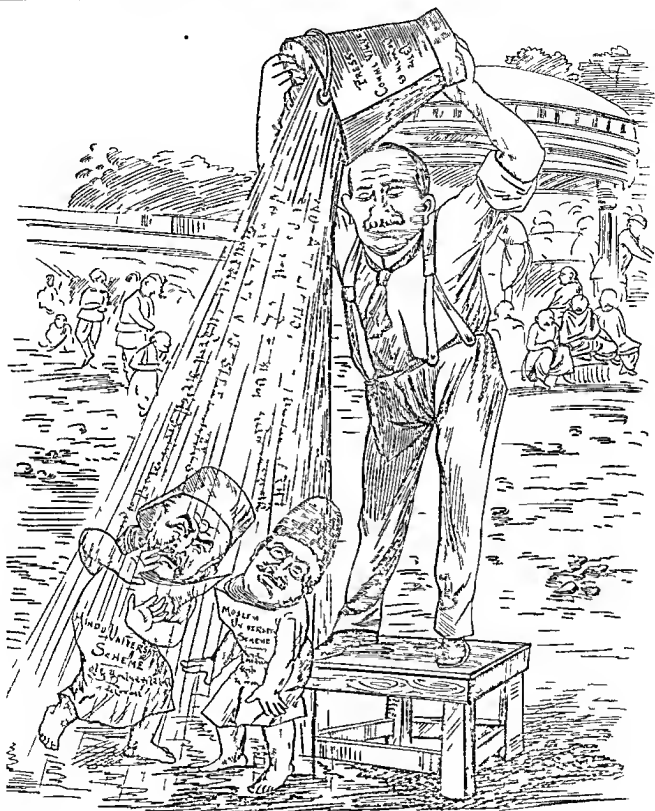
In the conclusion of his native home too, after he had left us for good, he never seems lost sight of or forgotten to think of us. We fancy we hear him whisper to us with his dying lips.

"Say not the struggle naught availeth,
The labour and the wounds are vain."

We do not say so, faithful friend, we cannot say it, we who have seen, with you, the "dawn of a new era," illumined with the kindly light of Lord Hardinge's famous despatch, illumined with the still brighter light of H.M.'s parting message of sympathy and hope. We are even though the glorious vision may, for the moment, be obscured by the ominous shadow of Lord Crewe's sombre pessimism.

Men like you, kind sir, though dead, never die. True, honest, generous, loving and loved soul, fare well! Be with us still, gentle spirit, and guide us unerringly to the promised goal!

[*"Hindi Punch," 11th August, 1912.*]

A COLD DOUCHE!

[The Hon'ble Sir Harcourt Butler the Member for Education has addressed letters on the subject of the Moslem and Hindu minorities to the Raja of Mahmudabad and the Maharaja of Darbhanga, informing them of the final decision of the Secretary of State that they should be considered separately. The Secretary of State has also informed Aligarh and Benares, and that they should be accepted as such. The Secretary of State has also informed Aligarh and Benares. Sir Harcourt Butler says—"The decision is final and must be accepted as such. The Secretary of State and the Government of India recognize it. It may be a cause of disappointment to the community but they must take it as it is in their best interests in the long run.]

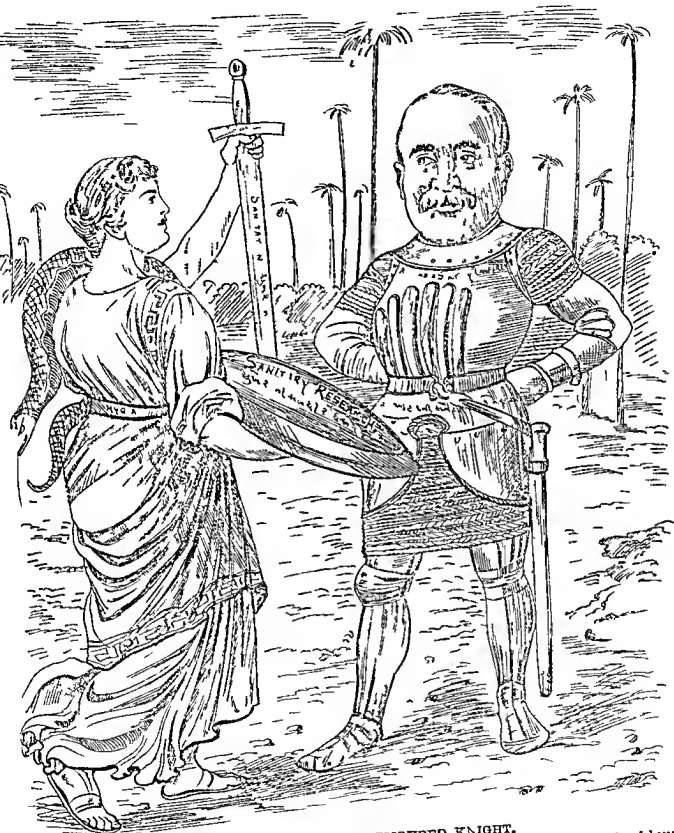

THE VOICE OF PEACE

PEACE—(Coming down from above)—Hold! I say, hold! You have been at it too long. It's my turn now.

[LONDON, August 21.—It is believed that *pourparlers* between the new Turkish delegates and Italian representatives with a view to the conclusion of peace are being conducted in Paris between Turkish Ministers from Sofia and Cetinje and the Italian ex-Ambassador and two officials. It is understood that the negotiations are making headway.]

["Hindi Punch," Sept., 1912.]

HYGEIA AND THE ARMOURD KNIGHT.

HYGEIA—The shield that will protect Hind children and the sword that will make short work of the reptiles of disease! Take both go to your work with courage and confidence and your success is assured!

[The Second All-Ind Sanitary Conference meets this year at Madras in November next. Sir Harcourt Butler member for Madras presiding. The published list of delegates in different parts of the country, to take part in the Conference contains a number of sanitary officers and other experts who have made a special study of cholera, kala-azar, malaria, &c.]

THE APOSTLE OF THE POOR AT PEACE!
GENERAL WILLIAM BOOTH THE FOUNDER AND
HEAD OF THE SALVATION ARMY,

whose death, at the age of 83, has caused universal
sorrow for the removal of as generous, disinterested and
selfish a worker in the cause of humanity as ever
breathed. A memorial service will be conducted in the
Town Hall, Bombay, on Thursday, 5th Sept., at 6-30
p.m. by Commissioner and Mrs. Booth Tucker.

[*"Hindi Punch," Sept., 1912.*]

LIKE FATHER LIKE SON.

Mr. PUNCH—(To General Bramwell Booth of the Salvation Army, successor to the late General Booth)—Worthy son of a worthy father, imitate your father's noble example and do not forget the submerged millions of India whom he so tried to raise up, earning by that unselfish act the lasting gratitude of Devi Hind and myself.

["Hindi Punch," Sept., 1912]

THE CAPTAIN OF THE IMPERIAL COUNCIL TEAM.

Mr. Parnell—No Indian Team of the Imperial Council can do without your services and your guidance as their captain, friend Gokhale, and I am glad you have thought better of it and not resigned your captaincy.

[Information has been received "at Poona" that Mr. Gokhale's appointment to the Public Service Commission is not to be allowed to interfere with the carrying out of his intention to stand for re-election to the Imperial Legislative Council. This is good news. Of course Mr. Gokhale will be obliged to be absent from some meetings at the Council or from some sittings of the Commission.]

[*"Hindi Punch," Sept., 1912.*]

ID CONGRATULATIONS FROM PEACE.

PEACE—May Id Mubarak bring the Khalifa and the Modern World prosperity and contentment, and may my ha'ed rival—Bellona—be driven away from their door-steps now and for ever!

POVEN PASHA—Amen! Amen! May your shadow never grow less, and may you always take us under your protecting wings!

["Hindi Punch," Sept., 1912.]

Old Dad (the Q. M.)—Let me see what good old Clarke says. *Colonel and governor is a faggy old man in his one's hands!*

[Speaking at the open ceremony of the N. M. Indian amphitheatre at the Igepouson College, El Sir George Clarke and — I cherish high aspirations for the future of Indian nationalities I rejoice in the political advancement of which I have been so fortunate as to witness and to help I hope for further gradual progress and only a very foolish person would deny me the right to be a part of it.]

[illegible]

THE PARSI NEW YEAR CHARITY

GENERAL BRAMWELL BOOTH—(To Mr Ratan J Tata)—Worthy son of a worthy father, your charity is twice blessed: "it blesseth him that gives and him that takes."

[SIMLA September 9.—Mr Ratan Tata the well known Bombay philanthropist has headed the Indian memorial fund to General Booth with a donation of six thousand guineas (one lakh of rupees) to be used for consolidating and ensuring the permanency of the Salvation Army's work in India. General Bramwell Booth has cabled to Mr Ratan Tata as follows:—'Deeply moved Your offer has made great impression upon the British public. Intend memorial for each country Gratefully accept splendid gift of India May God bless you —Bramwell Booth']

["Hindi Punch," Sept, 1912.]

BLOWING HARD.

The 'Society of Official Missions,' founded in Bombay as Sir Pherozeshah Mehta said the other day, 'for the propagation of official views and official dogmas' is at it in right earnest but will find itself defeated in the end. It is a futile attempt at the best for the light promises to burn all the candles for the blinding of the eyes of the masses.

[H. P. two G. vernor the Hon. Sir Richard Lamb and the Hon. Mr. Claude Hill have latterly expressed themselves against the hopes of the Indians regarding self government on colonial lines. He is remarking that he can find no action in vision.]

["Hindi Punch," Sept., 1912]

IN THE GARDEN OF HIND.

MALL HARRINGTON—Fine looking, aren't they? At the end of the road!
MALL CHAKRA—Well, have in 'em and more of them, lawyers and all, by and by, but not

as promised to Lord Curzon have proved false, the Morley-Minto Reforms having turned out successful after three years' experience. H. H. the Viceroy extracts and the Executive Legislative Council at the last meeting told at the same time of his satisfaction with the last three years, and H. H. George George told a similar story to the Bombay Legislative Council at the meeting held on the 21st August at Poona.

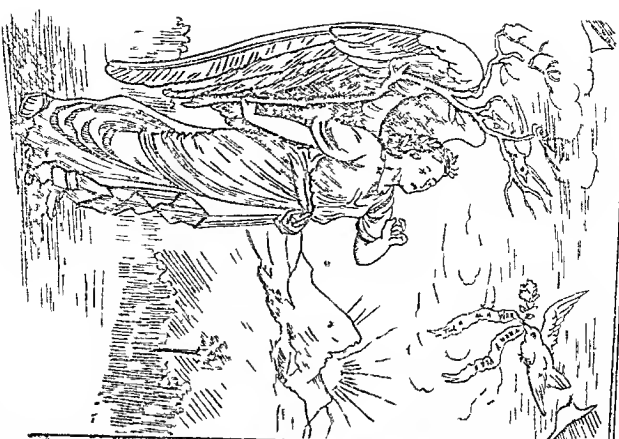
[Hindi Punch, 11 October, 1912.]

ON HIS LIFE MISSION!

["War has been declared" - No "enegro against Turkey It is expected that Turkey, Serbia and Greece will follow suit]

["Hindi Punch," Oct. 1, 1912]

FAIR AND OVERCAST.

PEACE.—Ah, glad tidings at last! Welcome to my arms, my pet!
[The Turko-Italian War has ended. The Treaty of Peace was signed by the plenipotentiaries at Ouchy on October 15.]

PEACE.—Avaunt, messenger of evil!
[London, Oct 17.—The Porte has declared war on Bulgaria and Serbia. Greece has also declared war against Turkey.]

[1919]

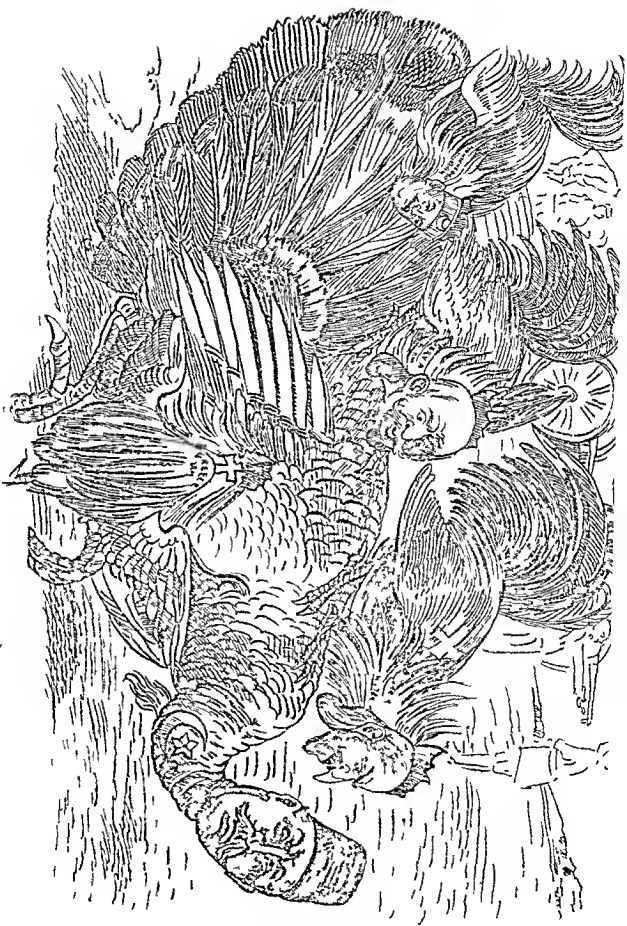

THE DASARA OR DURGA PUJA FESTIVAL

To-day being the Dasara Holiday, the Hindus decorate their horses with flowers putting garlands round their necks.

[The secretaries of the All India Congress Committee, Messrs D. E. Wacha and D. A. Khare have informed the Behar Reception Committee that the Hon. Mr. Mudhoor has agreed to be elected President of the coming Congress by 19 votes, has accepted the office. The Reception Committee has bowed to the decision of the All India Congress Committee.]

["Hindi Punch" Oct. 1912.]

THE CONFEDERATE COCKS OF BALKAN.

Getting bolder and bolder in worrying poor Turkey!

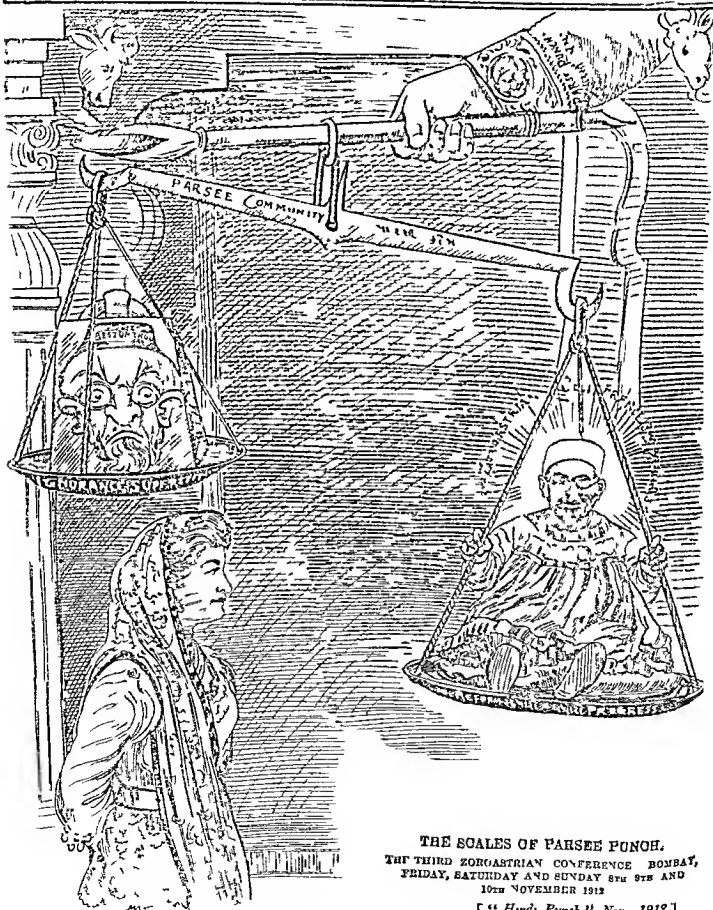
[If all the telegrams that have been flashed to India from the seat of war in the Balkans were to be believed, Turkey has suffered reverse upon reverse up to now and the armies of the Confederacy have all come out victorious.]

TURKEY HATCHING.

What will it bring forth?

[Turkey has asked for the mediation of the Powers in the present Balkan War. The Powers are considering.]
["Hind's Punch," Nov., 1912.]

THE SCALES OF PARSEE PUNCH.
 THE THIRD ZORASTRIAN CONFERENCE BOMBAY,
 FRIDAY, SATURDAY AND SUNDAY 8TH 9TH AND
 10TH NOVEMBER 1912
 ["Hindi Punch," Nov., 1912.]

AN UP-HILL WORK.

Will the little gallant Sisyphus be able to roll it up to the top?

[At the Anti-caste Conference, convened by the Arya Samaj in Bombay, Sir Narayan Ganesh Chaudarkar, the President, in his inaugural address said:—Whether we succeed or we fail we must fight the demon of caste and present-day forces are on our side. Our beginning may be small and feeble, but I hold to the faith that from the smallest beginnings greatest nations are made. In waging war against caste as it exists we are fighting against the life of degradation, cowardice, indifference of character, and narrowness of life and vision which it has bred hitherto and which it is breeding now more than in the past. Ours is a moral warfare and if we stand firm in spite of ridicule and belittling, we shall win. Go on, and God speed you in this work of Lord, which is the best and noblest of all.]

[“Hindi Punch,” Nov., 1912.]

THE SNAKE-CHARMER.

[The Hon. Sir Harcourt Butler presided at the second All India Sanitary Conference held at Madras on the 11th Nov. and following days. In his inaugural address he said—It is no accident or ill-luck chance that education and sanitation are united under the same department of the Government of India. Our first and signal objective is to educate the people as to the value and necessity of the measures for protecting them in their homes and their lives and the dearest to them from the ravages of plague, cholera, and other common communicable diseases, and all the miseries which follow in their train. In recent years by persistent example, the Government of India have done much to penetrate the mass of ignorance and prejudice which binds from the masses the old usages of sanitary science, the old notions of how and better and happier conditions of society. In the last two years the Imperial Government has made great sanitation arrangements more than a million sterling, and in its anxiety for the health and comfort of the people the Government has also recently decided to institute in concert with Local Governments a comprehensive enquiry into the possibility of improving sanitary arrangements along pilgrim centres.]

["Hindi Punch," Nov., 1912.]

THE POOR COCKATOO !

THE BIRD-SELLER—A thing of beauty madam for you!

HIND—Beauty! Call that beauty! Tastes differ.

[The general features of the revised Council Regulations for the different parts of India have created a wide-spread feeling of disappointment. As the Bengalee rightly remarks in its issue of Dec. 1, although in some directions an advance has been made "we cannot help regretting that the Government have let slip so splendid an opportunity which, if properly availed of, would have still further confirmed the policy of conciliation and co-operation. But it is useless to indulge in idle and unavailing regrets. The situation will have to be remedied for a still further amendment of the Regulations when the time comes for their revision.]

["Hindi Punch," Dec., 1912]

૧૯૧૨ ના “હીંદી પંચ” માંના કારતુન્સની

ગુજરાતી સમજ.

રાજયાબીષેકની દરબારની સહવારના.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૧ છું.]

પાતાના બાદશાહી શેઠ અને બાદશાહી શેઠાણી માટે હીંદી પંચ સરવ શક્તીવાન સાહેબની દરગાહમાં બંધગો યુવક છે.

કુદરતની ન્યારી ગતીથી હીંદીને જે કહેડોની ગરીબ રધ ૧૧ તેમના આશા તથા ચેલાઈ છે તેને સુલેહ, ચાંતી, સંપતી, પાવી અને સુખને મારગે ચહાવવામાં ઇશ્વર તેમને રાહબર બો! અને તેજ કહેડોની રધવતના દીવ પોતાના નામવર નિયાહ અને યહેનસાહબાણ પ્રત્યે મહેલખત, વફાદારી અને કીબાવથી હમેશાં છલાછલ ઉભાતો રહેા!

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

“મારા છગરનાં વહાલાં જવાહેરો.”

(દીહ્લી દરબારમાં હીંદી.)

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૨ છું.]

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

સુવણ તુલા.

રાજયાબીષેકની દીહ્લી દરબાર: મંગળવાર, તા. ૧૨ મી દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૩-૪ છું.]

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

કોણ આપણને છૂટાં પાડે?

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૫ છું.]

[દરબાર વેળાએ બહાર કાઢવામાં આવેલી નવાબશાહી હીંદી પ્રજાનાં મન ઉપર ખરેખરી ઈંડી અસર થઈ છે, અને તેણના સપનામાં આતે તે બારે દરબાર સાથે વધારી લેવામાં આવ્યા છે. કોઈ કમલતા ખાતેથી દીહ્લીને હીંદીને નહીં પાતવત બનાવવા સાથે આ પાત કહાડવામાં આવ્યો છે.]

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

દીહ્લી, તારી જય!

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૬ છું.]

[દીહ્લી દરબાર વેળાએ નામદાર યહેનસાહ નીચની નવાબશાહી કારતુન્સને કહ્યું હતું: “આજથી પ્રભુને બહાર કરતાં અમેને પુલકાથી ઉપર છે! અમારા ગરબ-જેનરલ સાથે મક્કકંટ થવા અને અમારા પ્રજાને આપેલી સમગ્ર પ્રમાણે હીંદી પાતવત બનાવવા ખાતેથી બાંધીને પુરાતન દીહ્લી ખાતે જવાને અમેને કોઈપર કરશે છે.”]

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

હીંદીમાં સુલેહના કરેસ્તો.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૭ છું.]

[તા. ૧૨ મી દીસેમ્બર ૧૯૧૧ ના દીવસ હીંદી તવાઈખમાં સદા ચાલ્યાર રહી જશે, જે દીવસે નામદાર યહેનસાહ જ્યોત્સના પંચ આગે પોતા તરફથી હીંદી પ્રભુને સુલેહ અને સંતોષના સંદેશ પઢેાં ચાડવાની મહેરબાની કરાવી હતી.]

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

દરબારની દુરબીનથી આકાશના સેતારાઓનું અવલોકન.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૮ છું.]

મી. પંચ—“ધણું જ કુંદર, ધણું જ મનહર! મારા હોસ્તો હારડીંગ અને કુંડ, હું તમને ખાત્રી આપું છું કે, બધા દેખાવ અતી કુંદર અતી મનહર છે! તમે પોતે જુઓ અને તમારું મત બોધો!”

[હીંદી મધેની નામદાર યહેનસાહ અને યહેનસાહબાણની સુખા શત પોતાની સાથે સુલેહ, સંતોષ અને સુખાસપતીના આધીરમારો લેતી આવી છે, અને તેનાં ચીન્હો નામદાર યહેનસાહ રીઠી કરમા રમાં કહેલાં બાદશાહી વચનો અને બહાર કરેલી નવાબશાહી હીંદીના એક નાકેથી તે બીજા નાકા સુધી જે અનહદ આનંદ અને સુધાસી પ્રદરશીત થઈ છે તે ઉપરથી માનમ પડી આવે છે.]

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

દીહ્લી દરબાર પછી.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૯ છું.]

મી. પૂશ્તી-ગોળા-આદ, હું તમને ખાત્રી આપું છું કે, હું તો બસ ધરાઈજ ગયો છું, સપનાંથી હું તો ચકીતજ થઈ ગયો છું! ને પં જુઓ છે અને સાંભળ્યું છે તેથી મારું દીવ આનંદ, આનંદ પામી ગયું છે!

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

“તારે ચોરી કરવી નહીં.”

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૧૦ છું.]

દર્ક-સરુર, જરા સરુર કર, બાઈ આમે ફરમાનમાંથી એક નાનો સરખો ધાન્ડ જતો રહેવા છે, તે તારી રખતી હું મારું આપું છું.

ઈરાઝીયન-ખરદાર! મારા કોઈની ફરમાનની વચ્ચે તે મારું મારણ છે તો આ તારી છાતીની અંદર હું ચપાવી રહ્યો!

[ચીપાલીના ફરાર પોતાનામાંથી દરો અને આંખને હાંપી કહાડી તેની પગમાં આવેલાં મુઠા હાથ કરાઈ મામ પડીએ થીર રહ્યું છે.]

[“હીંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

અજગરના સપાટામાં.

[જીઓ સીત્ર, પાટું ૧૪ સુ.]

‘ગદીબ બીચારો ધરાની બીલાઓ! અજગરનાં આંગાર દાયામાંથી તે બચી ભય એવી તો હવે ચોડીજ વડી છે.

[ધરાની પારલામેન્ટની હાલિયાને લીધે રણયાને ઉત્તર ધરાને ઉપર ત્રણ મારવાની નિષેધી તક મલી બધ છે અને તે ભાગ હવે રણયાના હાથમાં બધ પડ્યો છે. ફેટ પીટરસબરગથી મળેલા એક તારમાં જણાવ્યા પ્રમાણે, “નેલેબ વરેમીયા” એવી આગાહી કરે છે કે તખ્તીઓમાં એક રણયન ભરનાર અને પોલીસના વડાના કાણુ સાથે કામચલાઉ હુકમત રચાવવામાં આવશે, અને નાણાં સંબંધી સંપળો કાણુ એકસા રણયનોના હાથમાં મેલી સળગી અદાલતો પણ રણયનન રચાવવામાં આવશે.]

[“હોદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

ચંદરવો બાંધવાના કામપર

હોદી નંદાન કોનગ્રેસની ૨૬ મી બેઠક: કલકત્તા, તા. ૨૬, ૨૭ અને ૨૮ મી દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.

[જીઓ સીત્ર, પાટું ૧૫-૧૬ સુ.]

ઉપચોગી, મજબુત અને સંગવડભરેલો આ ચંદરવો બાંધ્યો કરીને સરખો બાંધવાને કોનગ્રેસીયા બવાસીઓ મંડી પડ્યા છે, કે જેઓ બીટન, હોદ અને સંસ્થાનના દરવાજા મારગોમાં ખુસાફરી કરતા નામદાર શહેનશાહના પારકસ “બીટીય એમ્પાયર” ઉપરના અંગ્રેજો અને હોદીઓ એક સરખી રીતે તેના હાથે મરે, તેઓ સુખ સંગવડ સાથે તેપર રહી થકે, અને તરફો, વરસાદ તથા તોફાની પવનથી તેઓને બચાવ થાય.

[“હોદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૧.]

સરકારી મરદી.

[જીઓ સીત્ર, પાટું ૧૭ સુ.]

ખાતુ કોનગ્રેસ-મેમ્બરની, મારી વાહાલી મરદી, મેમ્બરની, તું પીનાં કહાડી ક્યારે?

સરકારી મરદી-આરે કહાડી તારે!

[કલકત્તા ખાતે મળેલી હોદી પ્રજાગી કોનગ્રેસના પ્રમુખ પંડીત બીરજી નારાયણ પારે ન્યાય અને કારોબારી ખાતાએ છુટા પાડવાના સવામ વીધે જિયારો કરતાં જણાવ્યું હતું કે, “સમગ્ર પાસદી થઈ એ સવામ સારાર સનમુખ ઉમેલો છે અને બધાં બે વરસની વાત ઉપરના આપણને સવામ આપણું હતું” એવું એ સુધારો અમલમાં મેલવાના ઉપાયો સરકાર પોતે છે. પણ અવનુભવ ઉપરથી આપણી ખાતી થઈ છે કે સરકારી મરદી સરકારથી હોદી મેનની નામી, અને ન્યારે મેસ છે ત્યારે તેને સંવાન તે અસાધ્યારજુ લાગે નખત લે છે.”]

[“હોદી પંચ,” જાનેવારી, ૧૯૧૨.]

બંગાળી બાપુઓનાં જગરને હરખાવનારી નસુનારૂપ મુરતી.

[જીઓ સીત્ર, પાટું ૧૮ સુ.]

[કલકત્તા ખાતે મળેલી બીટીસી હોદી નેશનલ કોનગ્રેસની ૨૭મી બેઠકમાં પ્રમુખ આનંદમોહ બો. ભુવનનાથ બાનુજીએ રેસીડેન્સી ને આવાકાર રેનાં જણાવ્યું હતું કે: મારે સંકટ અને હોરસામીમાં થી પસાર થવા બાદ હજારે અમારી બંગાળી કુલપત્ની મરુદગાની

ક્રીષી છે, અને આ પૃથ્વી ઉપરના ચોતાના પત્તં કરેલા આપલ મારફતે અગ્રેએ લીધેલા પવીત્ર સોગંદ પાળવાને અમને યક્તીવાન ક્રીષા છે, અધરૂપાત અને ચોતાના આગાની બીજી પસાર કરી જીદ મીટી ઉઘી છુપી ઉપર અગ્રેએ પાછો પ્રવેશ કર્યો છે, અમારું હલ્લ છળાછળ ઉભાજ નબ છે અને એક ગંભીર અન્યાય દુર થવા ને લીધે તેમને વધારે દીલોગભરણે આવાકાર દેવાને અમારો યક્તી વાન થયા છીએ, અને અમારો તે ઉભરો આ વીચારથી કાંઈક થાત બને છે કે આ ઉઘી વેળાએ અગ્રે બંગાળીઓ તમને હોદીના પાવતજી ખાતે આવાકાર હજી શરૂ થયું.]

[“હોદી પંચ,” જાનેવારી, ૧૯૧૨.]

સુખરૂપ સીધારો!

[જીઓ સીત્ર, પાટું ૧૯-૨૦ સુ.]

નામદાર શાહનશાહ પંચમ જ્યોર્જ અને નામદાર યદે શાહખાતુ મેરી હોદનો કીનારો મુંબઈથી તા. ૧૦ મી જાનેવા ૧૯૧૨ ને સુધવારને દને પાછલા પાહોરે છોડી ભય છે.

[“હોદી પંચ,” જાનેવારી, ૧૯૧૨.]

જીગજીગ જીવો રાજા.

(હોદ માતાના આભારથી ઉભાતાં જગરમાંથી.)

[જીઓ સીત્ર, પાટું ૨૧ સુ.]

[સોમવાર તા. ૮ મી જાનેવારીએ બંગાળની ધારાસભામાં માનપત્રને જવાબ બાળતા નામદાર શહેનશાહે નીચલા ઉભા વીધા રો જાહેર કર્યા હતા: “બંગાળી પ્રજા વીદામણીની એક તરીકે અમને ‘પાર નીતાની મરુદાળ અને આભાર’ નો હલ્લો આપે છે. આ તરીકે માનમે કે મહારાણી શહેનશાહખાતુ અને મારે પાતાતે મારે તેમજ અમારાં બધાંએ જાને મારે એ કરતાં બીજી કોઈ પણ વધુ કીમતી સોગાદ હોઈ થકે નહી. અમારે ને અમારી સાથે મારું જ એક જીમ્મા વારસા તરીકે સદાને મારે સાચવી રાખીયું.”]

સુધવાર, તા. ૧૦ મીએ જિયારો બંદર ઉપર મુંબઈની ધારા સભાએ જિનાયત કરેલાં માનપત્રને જવાબ બાળતા નામદાર શહેનશાહે નીચલા મરુદગાનીબરણી જાહેર કર્યા હતા: “તમારો જિયારો પગ મેલતાં અમને ને દીલોગભરણે આવાકાર મળ્યો ને મારાં પંચ અંધારામાં અમારા પ્રવાસને દરેક તબક્કે અમને બધેબધ ને દીસી જાનીબરેલી વશાદી સાથે વધાવી લેવામાં આપ્યાં તેની શુરુઆત સરખા હોને; અને હવે એકી સમામ અને સફળ સફરના તમારા સામ જીયારવા ઉઠવારો અમે સંતોષ અને દમગીરી બીકીત સામજી સાં થઈ યાંજળા છે. * * * * * માત્ર હોદીની વશાદર રાજ્યતબક્કે એ વાર ફરી આવતાં મને અપરંપાર દુઃખ થયો છે અને ને નીતાનસક હાલ અને કીનામીરી અમારા પ્રથે બતાવવામાં આવી છે અને ને પ્રવળા હલ્લમાં બંદર વાસી કરી રહેલી છે એવી અમારી ખાતરી થઈ છે, તેથી મારી તેમજ શહેનશાહખાતુ ઉપર નહીં વજરૂની યાગ એવી ઉઠી અસર થઈ છે. ”]

[“હોદી પંચ,” જાનેવારી, ૧૯૧૨.]

સમામ!-પાટું ફરી જોતાં જાઓ!

[જીઓ સીત્ર, પાટું ૨૨ સુ.]

[નામદાર શહેનશાહ અને શહેનશાહખાતુ હોદની મામો પ્રજા ના વશાદીબરણી ઉઠેલાં સદીત બાંધાઈથી સ્વીકાર “મીટી” ઉપર- સવાર થઈ સુધવાર તા. ૧૦ મી જાનેવારીને દીને મુંબઈથી ઉઠવા રવાના થયા હતાં.]

[“હોદી પંચ,” જાનેવારી, ૧૯૧૨.]

હોદ્દની ચાવી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૦ સુ.]

(બાદશાહી બ્રીટીશ સીંહના હસ્તકમાં—હોદ્દનાં અંતરનાં દીસ ઉઘાડવા માટેની.)

[“હોરી પંચ,” રૂબરવારી, ૧૯૧૨.]

બંધોના (લગાઈની દેવી) જોશમાં.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૧ સુ.]

બંધોના—નહું વરસ મારે માટે તો યુધયુધાશ બેઠું છે! મારો સેતારો ચડડો છે, બારે તારો તો ઉઠરતો છે! જો, હું જોણી ને આગમાં કેવી જોશ કરું છું!

[ચિત્રીયા અને આશ્રીકામાં સુલેહ હજી દેવાયે દેવી નથી.]

[“હોરી પંચ,” રૂબરવારી, ૧૯૧૨.]

લલચાવનારું ફેલ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૨ સુ.]

એ ફેલ મેળવવાની કોશિશ કરતાં એ બાપડો સડી પડીને નીચેની ખાલીમા ગળી નહી પડે તો સારું, જોડલીન આપણે આપા રાખીયું.

[ચીત્રની વીપવા યદુનથાઇબાનુએ પ્રધાનમંડળને ખબર આપી છે કે સુલેહ કરવાને કારણ કરવામાં આવશે છે અને તે અમલમાં મેળવવાને પ્રયાસને હોશમાં આપવામાં આવશે છે. આથી એ કંઈ નહું અચ્છપાસરું કંઈ નહી નીકળીયે તો ચીત્રમાં પ્રવેશતાં હડમતની ખરેખરે સ્થાપના થવા પામશે.]

[“હોરી પંચ,” રૂબરવારી, ૧૯૧૨.]

હીલનું “અંકેકશન.”

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૩ સુ.]

ટાંકટર હારડીંગ—ખાતુ, તમારું “હાર્ટ” તદન “સાઉડ” છે; તે સંપૂર્ણ વફાદારીથી થકડે છે, અને તેની જનફેસનીનાં તો હું અહીં ઉભો ઉભો કોઠા છું.

ખાતુ હોદ્દ—સકટર, મને ખાતો પાતા ગીપે તો કશો શક કોઈ દીવસે હંતોશ નહી, અને તમારા મોઢાંડે તમેજી આપેલી ખાતી સંબંધીને તો હું નેહાપત યુધ થઈ છું.

[ખાત્રીમાં એક ટુચોલોલિયસ ઇન્કરીટુટના બધાં તાં ૨૬ મી જનરેચારીએ કમકતા ખાતે થવા વારંધીક મેળાવણ સંપૂર્ણ બાપજ કરતાં નામદાર વાઈસરોયે જાણવણું હતું કે, “હું” માત્ર હું કે હોદ્દના લોકો અંતરજુપરવક ખરા વફાદાર છે. નામદાર યદુનથાઇ તરફની વફાદારીની તેમનામાં પ્રેરણા જુદીજુદી હોય એમ મને લાગે છે. પાતાના યદુનથાઇની પાતા વચ્ચેની કાનૂનીય તેમજામાં આપમેળે સંપૂર્ણ વફાદારી અને માનની લાગણી રહેલી નીકળે છે. બંધોની એ મા બાળમતમાં બીજી કોઈપણ જાત કરતાં વધારે આગળ પડતા છે. તેઓ એ કે વારંવાર લાગણીઓથી હારખઈ જાય છે, તોજુ માથે તે તરફથી ચતારવવામાં આવતા દીક્ષાસિંહચરમાં વરતણ, અને ખાસ કરીને નામદાર યદુનથાઇ તરફની તેવી વચનની તેઓ અતઃ કરજુપરવક કરે કંઈ થકે છે. નામદારો યદુનથાઇ અને યદુનથાઇ બાતુ ને અલગબી જવા નવ દીવસ આપજુલ એક રહેણ હતો તે રૂબીઆન મોકોને કસાલે વધાર થકે કીવત દીવસ વખતે ગરબ હ તો, અને તેમની વીધાપખોરી વેળાએ તે એવી ઉચી ટાંચે પડોશી થતા કે જો મારે હું માત્ર અલગબી જશે એવું ધમ્મ વાપરી શકું. ખરેખર તો તે કરતાં પણ તે વધારે એટલે ધમ્મ કરનારાં હતાં.]

[“હોરી પંચ,” રૂબરવારી, ૧૯૧૨.]

એક કુટુંબી કલ્પો.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૪ સુ.]

કલકતા દેવી—અરે, મારી જગા તું લઈ લેવા આવી, તે હું એક પ્લેનને લાપક કે?

હોદ્દી બીબી—તો તું મારી જગા ખાઈ ગઈ સારે તે હું શ્રીયું હતું?

મી—હોરી પંચ—અરે, અરે, છોકરીઓ, એમ મારામી રીપર ના ઉતરી પડો. એ તો આપણા રાજની નેવી ઇચ્છા. તેને માન આપીને ચાવવાને તમે બેઠે બેઠેના બંધાવણી છો. વાસ્તે બેઠે એકબીજાની સહીમીની ધડનેજ રહે, ને બેઠે પોત પોતાના લાભને અનુસરતું કામ બળવ્યાં જાઓ.

[લંડન, તાં ૭ મી રૂબરવારી—પારલામેન્ટ હજુર લાવવાના અગતના ખરકમાં માહોલો એક દેહથી દરખાર વેળાએ બહાર કરવામાં આવેલા રૂબરવારી વીપેના હોરી સરકાર વધતો ખરડો છે. તે ની રૂએ દેહલીને હોદ્દનું પાયતપ્ત કરાવવામાં આવશે અને યદુનથા બંધારણ માટે જોઈતી આશરે ૧૮૦ ચોરસ માઈલ નેટી આસપાસ સની જમીન સરકારી માલિકીની કરાવવાની સત્તા આપવામાં આવશે. તેમના એક ભાગ મીરતમાંથી અને બાકીના મોટો ભાગ પંજાબમાં રહેલી વીમાગમાંથી લેવામાં આવશે.—રોઈટરને તાર.]

[“હોરી પંચ,” રૂબરવારી ૧૯૧૨.]

પવનના વીચીત્ર સપાટા ને ઝપાટા!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૫ સુ.]

બંગાળી ખાતુ—ગમે તેટલો પવન કુંકાપની, પણ મારીપ ર તેની સહેજે પણ અસર વધારી નથી! મારી નીરાંતમાં ખ લખ કરવાને એ સપાટા ઝપાટાડું કાંઈજ વળવાતું નથી! ખી ચારા નાહક નાહકે મે નીરાચળ થશે!

[હોદ્દના પાયતપ્ત અને વડી સરકારની બેઠકની રૂબરવારી વીધે બંધોની ચેમબર એક કોમરસ અને “ઈન્કરીટુ” તથા “ફેસલે ચેન” પત્રોએ ઉભી કોપીલી ચરમા વીધે લખતાં “બંધોની” નજારે છે કે, “ભાગવામાં કરવામાં આવેલો મુદ્દામાં હવે પાછો ૨૬ કરી થ કારો નહીં. રાજદવારી બાબતોમાં એ કોઈ સેવટની જોરવણુ હોય તો તે આ છે. હોરી અને ખાસ કરીને કલકતાની લામણીને મનાવી લેવાની મક્કસદી બહુ સફાઈથી ભાગલા વીરૂપ એક કંકારી પણ કંકારી વાના તેઓ અપાઠા કરી જાય છે અથવા તો ઉપર ઉપરથી તે સવા સ હડાઈ રી છે. તેઓ મુખ્ય હતો. પાયતપ્તની રૂબરવારીના સવાળ ઉપર લઈ જઈ તેમાંથી બારે અગતનાં લામણીને લખતાં મુદ્દે ઉભા કરે છે. તેમની સારી સમજ અને હડાપણથી કુનેહ કે અમે તેમને મુદ્દાપ્રમાદી આપે જીએ. કેટલેક કોઈએ એ રૂબરવા વી નીરાંતી ફોર્મ હોય, અને સરકારની બેઠક બદલાવામાં આવી ન હી હોત તો કલકતાને વધારે મુદ્દાઓ ઉપજત છે એને સમજી છે, તોપણ આપણા સ્વદેશીઓ એટલા તો વીચારણીને છે કે કંઈ બાદશાહી નામગીરી સંગીન છે તે તેઓ ખરાબર સમજ શકે છે, અને તેમના વીરૂપની કાંઈપણ ચરમામાં તેઓ ભાગ લઈ શકી નહીં. બંધોની ચેમબર એક કોમરસ એક બાબતમાં બહુને આગેવાની લે, પણ હોરીએ કાંઈ તેની પડે પડેસાવાના નથી.]

[“હોરી પંચ,” રૂબરવારી, ૧૯૧૨.]

સકે સારું નેતું સેવટ સારું.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૬ સુ.]

જોન યુલ—આહ, હોરત રસ, રસ વરસ ઉપર કોણે વધી શ ખરી હતી કે આપણે એક મીળ ઉપર મર્યાદા રાખ નીકી કું? હોસ્ત રસ—તે નહી વધી રાખેયું, નહી પારેયું, તેજ ન ન્યું છે, અને તેથી તે એક મુશ્કેલીબધું છે! હવે તો આપણી વચ્ચેની દોસ્તી સમાજાળ મુખી નીમે તો સારું!

[“श्री ५” भाग, १९१८]

ખરી (?) રોગીની પરખ.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૪૨ સું.]

ડોક્ટર દેહક-છાતી ઘણી રોગી અને ઘણી નબળી છે; દેહકમાં ખરેખર છે અને મને કીકર લાગે છે કે એને વખત બરાબર મુકો છે.

મીઠો સાબુને-હં-અં !

[જુલા કમીકરોને સલાહ આપતા માટે સલાહકારી જુલા કાઠ નક્કીથી નેમવાના ચોખ્ખા મીઠો ગોખલેના કાપી સામે સરકાર તરફથી સર રેજનાલ્ડ કેરોકે મળ્યું હતું બીડી હતી અને સરકારી અમુકમીના બળે તે ઉઠાડી મેળવામાં આવ્યો હતો.]

[“હીરો પંચ,” મારચ, ૧૯૧૨]

તાતે ધાવે કામ.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૪૩ સું.]

[ઉપરનાં ચાલતી કોલસાની હડતાલને સળંગે હીરો કોલસાના બાવ બ્લૅક ઈન્ડિયા મહાદી ગયા મે. ૦ અક્ટોબર ૧૯૧૧ માં નેરથા અને રેથરબેટના કોલસાનો બાવ ટન દીઠ રૂપા મળ્યો હતો તે બનેવારી ૧૯૧૨ માં નવીને રૂ. ૩-૪ અને ૩-૮ ઉપર ગયા હતા, અને હાલ તેના બાવ અનુક્રમે રૂપા ચાર અને માંચેના બેલામ છે, બાવ હજી ઈન્ડિયા અહવાનો સંભવ છે, એટલે હીરો કોલસાની કંપનીએના બાબીદારને ચાલુ વરસમાં સારો તકાડો પડશે.]

[“હીરો પંચ,” મારચ, ૧૯૧૨]

હીમત હારવી નહીં !

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૪૪ સું.]

શીય પીતા-મરીય માથે પુત્ર ! હું ભોંપપર પડી ગયા તે તને જાણું છું ! પછી કીકર નહીં. તારા ધાપર આ હું પાટો બાંધું છું, ને આપને વસ્ત્ર આ વખતે તે વળી હું પાછો મેલો ને તેથી તારા વસ્ત્ર મેલો ! હીમત રાખ !

[મુજ કેળવણીને લગતા ઓનરેબલ મીઠો ગોખલેના અરડા ઉપર વડી પારાસબાની તા. ૧૮ અને ૧૯ મી મારચની બેઠક વેળાએ બરમાગરમ તરકાર માલવા બાદ તે રૂ. ૬૧૩૫ ૩૮ મતે ૨૬ કરવામાં આવ્યો હતો. મીઠો ગોખલેએ આપને વરસે તે અરડા રૂ. લાવવાને પીતાને એટલો જાણ્યો છે.]

[“હીરો પંચ,” મારચ, ૧૯૧૨.]

ખાટ ને નકો.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૪૫ સું.]

ઈનસાફ રેવી-અરે નીરદપ મુંબા. હું મારા સહોદી કીમતીમાં કીમતી ખવેરને હીમતી લેવા માંગે છે ? ખચીત, તેથી ખાઈ જીમર અતીથય આજુરેલું ખનચે !

જંભાળે-અને માવું પશું !

મુંબા મુંદરી-બાબા, દમગીર છું. પછી તમેને જેથી ખાટ નહીં તેથી મને લાભ થશે. અને મને જે લાભ થશે તે અમુકા રેથનો લાભ જણાશે.

[આપતા આગેબર માસમાં મુખાનું ગવરનર સર બેરેલ્સ ક્લાકે આપી છે તે વેળે એ તેની બગાડે નાંખીને હાઈ કોર્ટેના વડા બેલ્લ સર લોરેન્સ મેનડી-કેને નવા ગવરનર તરીકે નેમવામાં આવે છે તે બન્યું લાગતી સંખ્યામાં લખવામાં આવે છે.]

[“હીરો પંચ,” મારચ, ૧૯૧૨.]

સાવધ પક્ષી.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૪૬ સું.]

પારધી ગોખલે (એકકો) ને એ જાળમાં સપડાઈ બપ વો કેવું મનેહું !

ખરે (પક્ષી) બટનર-હં-અં ! સપડારો તે કેમ ! કેવો ચગોર ને સાવધ અહીં બેઠો છું તે જાણો છો કે, પારધી બાવા !

[ઓનરેબલ મીઠો ગોખલેના મુજ કેળવણીના અરડા ઉપર વડી પારાસબાની ચાલેલી તરકારને જાણતા કેળવણી ખાતાના સલાહકાર ઓનરેબલ સર હાઈકોર્ટ બટનરે જણાવ્યું હતું કે, “જે મામામરયા રાખેમાં મારા ઓનરેબલ ગેકાવાએ કેળવણી ખાતાની હસ્તીને વાળી કરાવી છે અને આ અરડો સ્વીકારવાને તેને વધુ પુરાવા આપવાની જે માગણી કરી છે તેની હું કદર કરું છું. ” કેળવણી ફરજિયાત કરેલા અને તે અમલમાં મેળવાવું સ્થાનીક સરકારોની સુનસૂઈ ઉપર રાખી બે તસાઈ જેટલા અરચની જામીનગીરી આપી ” ખરેખર આ જાળ ફેંકટમાં ખીણવામાં આવી છે, જેમાં કેળવણી પંખી સપડાવાનું નથી. સ્થાનીક વીસાચોની મરજી વીરધ નાં તેમની સતા સામે જમીનના પ્રશ્નોએ અજાણ્યા વીના પશુ અમારે માથે પુરાકળ બેઠો રહેલો છે.]

[“હીરો પંચ,” મારચ, ૧૯૧૨.]

“કંપીટલ” માટે “કંપીટલ” અરચ.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૪૭ સું.]

એગમ સાહીબા રીલી- (મનમાં) છ કરોડ ! મારા સોલે થણમાર માટે કંકત છ કરોડ, બ્યારે મારી આગલી જાહો જાણીના રીવસોમાં તે કરોડોપર કરોડો ખરચતા ને વપરાતા હતા ! તેખી એટલું ખી ગનીમત છે, એટલું ખી ઉમકા છે !

પદખટ કલકતા- (સ્વગત) અરે મારી કંગાળ સાખ ! મારી એ હડીને હું કેવી છગરખી બીકારું છું ! તે પોતાની સોને સણગાર લખાવડપણે કરીને મને જુણી નાખવાની કેવી હીમત થકાવે છે ! અરે મારું હરેણું નસીબ !

[વડી પારાસબાની બેઠક સાંચવાર તા. ૨૫ મી મારચને દીને કલકત માટે ઉપસાદાર કરવામાં આવી હતી. તે વેળાએ બાવજ કરતાં નામકર વાલસારેએ જાણાવ્યું હતું કે, “દેહલી ખાતે પામતજની કરવામાં આવેલી રેખાઓ વીધે બોખતા મારે કહેવું જોઈએ કે આ રહેનકાલેનાં પોતાં પામતજની હાજોને હાજુ” થઈ પરે જ્યુ” એક નવું રહેનકાલી રાઈર લસાવવાની નિખમદારી અને પુરે પુરી ખીજીએ. ” સંતોષકારક પરીણામ લાવવા માટે એકદમ એ જી પકડના વીના જ્યુ સંભાળજાહેરી રીતે ખરચના અસરકારકો અપે તખામર કીધા છે. આ નવું રાઈર લસાવવાના સંખ્યામાં હું અંગત ઉલટ લેતા આવ્યો છું અને લેતા રહીશ. ” તે માટે જાણી સરવેથી સરસ સેનીટરી એનજીનરીયર, હાઉસ-મેનર, રીફરી અને બાગબાન મેક લી આપવાને હીરો પ્રધાન લોર્ડ ક્યુ ઉપર રૂ. ૧૦૦૦ છે. ” હું પોતે આસપાસનો સંજોગો અને રૂતની અસરને અનુકૂળ અને એવી પુરવ તરની રીફરી કાળે અનુસરતી બાંધણીના તરફેણમાં છું. ” એ. ” હીરો સરકારે તેના સંખ્યાત પરચ રૂપા ૩ કરોડ જેટલા મેલો છે તે માટે હું પોતે તે બરાબર જાણી રહ્યો નથી. પુરતી સંખ્યા અને સાદ્યોતોની કામ લેવામાં આવતા રાઈર બંધાઈ રહેતા એ અસરકારકો કીધે જ્યુ જેવા વપારો થશે નહીં એમ માનવાને મારી પાસે સારા કારણો છે.]

[“હીરો પંચ,” મારચ, ૧૯૧૨.]

આલસુ કાચબો.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૪૮ સું.]

(ગમે તેટલા અમુક લખાવમાં આવે છે, છતાં તે કુટુક કુટુક હોઈ છે !)

[જુઓ પારાસબાની પ્રોત્તિક કુપારા પરીવરની બેઠક બાંધે ઉપસાદાર, તા. ૨૬ દી એપ્રિલ] સર હાઈકોર્ટના ગોખાલ બોડારના પ્રમુખપદ તેને સંખ્યામાં કરવામાં આવી હતી.]

[“હીરો પંચ,” એપ્રિલ, ૧૯૧૨.]

કાર્તનસીલ પૌલી-ટીક્સ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૮ મું.]

હોદી-આહ ! મારા હુંદર પૌલી ! હુંદર પૌપટ !
 બોલ, 'મૌ-લી-લી-કે-સા-ન !' બોલ, ફેર-ફા-ર ! જોઈ
 વાઈ, ડાહયો થઈને જલદી જલદી પૌલી જ !

[એસાસીએટ્ડ પ્રેસ સીમલેથી કહાડેલા એક તારખાં જાણ્યા
 પ્રમાણે બીહાર, આસામ અને મધ્ય પ્રાંતો માટે ધારાસભાની રચા
 પના કરવામાં આવેલી હોવાથી વડી સરકારની કાર્તનસીલમાં ખંધારણ
 અને વહીવટને લગતા કાનુની મુધારાઓ વીધે વીધાર ચવાવવામાં આ
 વરો. અને તે તકની સાથે લઈ ધારાસભામાં કાનુનીને લગતા
 આગળ સવાલ હાથ પડી આગામી અનુભવને અનુસરી તેમાં ફેરફાર
 કરવામાં આવે એ સંભવીત છે.]

["હોદી પંચ," મે, ૧૯૧૨.]

યાંત્રીક-જુકી દેવતા.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૫૯ મું.]

"કંચાણ, કંચાણ ! જીવતો રહેને ! જીવતો રહેને !"

[મુખ્ય અને જુકીના પોલાની ધરતમાં ચેલાનેમાંથી જુકમેકર
 રૂપમાં લીધી છે અને તેની જગા યાંત્રીક જુકમેકર-ટોટ-એ લીધી છે.
 જુકમના આ ગેરકાયદેના સાધનને મુખ્ય સરકારની ધારાસભાની
 બેંક વેળાએ નામદાર ગરબર અને ઝાનરેખા મીંઝ હીને કાયદે
 સરખું કરાવી તેને પાતાના આધીરવાદ રીધા છે.]

["હોદી પંચ," મે, ૧૯૧૨.]

ધરર-રે-રે-ર-ધમ-ધમ !

(નામદાર ધરેનશાહની સાક્ષરેલક-હીદ: સામવાર,
 તાંઝ ૭ જુન, ૧૯૧૨.)

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૦ મું.]

"એમને કર જયવંત મસ,
 મુખ ધીરતીનો દે વરઃ
 લખાવ રાજ બહુ વરસઃ
 રક્ષ દેવ રાજા."

["હોદી પંચ," જુન, ૧૯૧૨.]

જે સહુના રાહ તે વહુના રાહ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૧ મું.]

એંગ્લો-ઈન્ડિયન-ગૅન્ડર-(નરહંસ)-જી ઉઠ, આવો મારે
 માટે, મા-આ-આ-રે માટેએએ !

ચેકું કુચુ-હા, એ તારે માટે ! કંઈ મારી આગળ તારી
 પત્રાણ બત્રાણ દેખાડતો ના, સમજો કે ? એ તો જે સહુના
 રાહ તે વહુના રાહ !

[લંડન, તાંઝ ૨૫ મી મે-બી તાંઝ ૨૧ મી ફેબ્રુવારીએ ઉત
 રાચીની સળમાં હોદી પ્રધાન તોડે કુચુએ હોદી આ પ્રેમ વરતમનપત્ર
 કાઢના સંબંધમાં ફેરલા સુભાષ સામે ઇનસીટ્યુટ ઝોડ જરનથી
 રતસે ઠાવેલા વાંધાને ન્યાય વાળતા તેણે જાણ્યું છે કે, ઇનસી
 ટ્યુટ કલકત્તાના એક પત્રાગીની પત્રોદારો અને એજમદારો વીધે
 ને સામાન્ય મત ઉચાર્યું છે તેથી હું જરા પણ છુટે પડતો નથી.
 અને તેને લીધે અને વધારે બાર છને જાણવાની જરૂર પડે છે કે
 હોદીનાનું ડોઈ પણ પત્ર અને એજા સામાન્ય વાચકો અને હીલ
 સાલ જતા હોદી છાપા માટેના સામાન્ય કાયદાએ મેંથી જાણ્યા

રીની બાહેર જવાને દાવો કરી થકે નહીં. હોદી છાપાને લગતા કાય
 દના હેતુ અને વીકારણ વીધે કુટલી ગેરસમજીતી ચાવતી જોવામાં
 આવે છે, પણ એ કાયદો કંઈ કુત્ર કીતુર અને પ્રખંચી કાગાવા
 દાખી દેવાને માટેના નથી.]

["હોદી પંચ," જુન, ૧૯૧૨.]

હાથી અને મગતર.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૨ મું.]

મીમાં મોન્ટેગ-નીકળ, નીકળ અહીંથી ! તારી ધુંધુથી
 બીચારો હાથી હેરાન થાય છે !

મગતર રીઝ-તેમ હેરાન કરવા તો હું માંતું છું !

હાથી-મીમાં સાહેબ, મારે માટેની તમારી ભલી કાળજી
 માટે ઉપકાર થયો. પણ ભયેને એ મગતર ગમે તેટલી પેટબ
 રતી ધુંધું કરે; તેથી મને તો રતીભાર પણ તુકસાન થવાનું
 નથી !

[હોદીના પાપતપ્તના ફેરફારને લગતો ખરડો (ઈંકયા બૅન્ક)
 આમની સુભાષે બીંહ તાંઝ ૧૦ મી જુન નીચપારના વાંચકમાંથી
 પસાર કર્યો છે. તે ઉપરની તકાર હરમીઆન સર જીન ડીંઝ
 રીન્હી દરખાવ વેળાએ બહેર કરવામાં આવેલા ફેરફારો વીક્રમ ડીંકા
 ચલાવી હતી અને પાપતપ્તના ફેરફાર સામે બંગાળની ચેમબર ઝોડ
 કોમરસી કાંબેલા વીધાની હીમાયત કીધી હતી. હોદીના મદદનીશ પ્રધા
 ન મીંઝ મોન્ટેગે તેની કીધી જવામાં વાળતા એક નિસાદાર બાજુ
 કરી હોદી પ્રભુમત વીપ સર જીન રીઝ કુટલી બેખબર છે તે દેખાડી
 આપ્યું હતું. તેણે જાણ્યું કે કલકત્તા સીવાય આખાં હોદી પ્રભ
 મત બંગાળની રીઝ-તેમ ચોડ કોમરસના અબીપ્રાય તરફ બેરકાર
 છે. સેવર તેણે ઉચાર્યું કે જે દેશની હુકમત માટે ક્રીડીશ પ્રભુ જીબ
 મદાર છે અને જેને લીધે તેને દીધે રીધેસ વધુ કાયદો પડ્યો છે
 તે દેશના મુખરેની હુકમત અને વધુ રાંતી ફેલાવવાને આ ખરડો
 ઉપયોગી થઈ પડશે.]

["હોદી પંચ," જુન, ૧૯૧૨.]

દરવાજો બંધ !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૩ મું.]

હોદી વેપારી-ચીના ચાઈ, આ તારે માટે છે ! મારે
 ખાતર, બાણ, એ ગળી જા !

ચીના ચાઈ-નહી, કદી પણ નહી ! નીકળ અહીંથી,
 ઘપતાન !

[જોગાદીમાં વધી જતી અપીલની રીકસ અને ચીના અપીલ
 રીજીની તે માટેની બેરકારી માટે ચીની હોદી અપીલની પડેડીએ
 એ સર જીન જોર નેપાલેલા વાંધા પછી મુખરેની ને પડે
 ડીચી અને વેપારીઓ તેની બારીક અગર તેણે આપ્યા છે તેજાએ
 નામદાર વાઈસરોય જેમી તેની ખરેખર અરજીઓ મોડાવાની
 રીધેલા અને હાંકીમાં અપીલનો ગંભીર નોંધ એકદો થઈ
 પડ્યો છે. જેની કીમત એક કરોડ પાઉંડની આકાતામાં આવે છે.
 આ મારને કાંબ થતો નથી અને ચીના વેપારીઓ તેને વેચાણ
 કરવાને એકતા તો અગત્ય થઈ પડ્યા છે કે ખાસ લાભકારી શરતો
 એ પણ હોદી માણને હાથ લગાડવાને તેમને લગવાની શકતા નથી.
 અંદરના બખરો એ પણ એક હોદી અપીલ સામે બંધ થવાથી
 તેમની રીજીતી આનો થઈ પડી છે. વડી સરકારની કહુખાતોનો ભગ
 કીધો પણ રજાની સતતાવાળીમાં હોદી માણને વેચાણ અટકાવવાને
 પાતાને મારે તેવો દોર ચલાવે છે અને તે સામે ચીનાં અપીલની
 એતીને વીકાર વધવાના બરફોદાર રીપોર્ટ મળ્યા બધ છે.]

["હોદી પંચ," જુન, ૧૯૧૨.]

કંઈ ફીકર નહીં !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૪ મું.]

ધરમપીતા હોઈ કુયુ-ચાવ, બેટા, આગળ ચાવ, કંઈ એ કુત્રાઓ તરફ જોતોજ ના! હુંને કંઈ કરી ચકવાના નથી! એ તો ભોંચા કરવાના, પણ દાણું ભરવાના નહીં !

[હિંદના પાપતપ્તની ફેરબદની વગેરેને લગતો ખરો આમની સખાએ પસાર કરવા બાદ હિંદી પ્રધાન હોઈ કુયુએ તા. ૧૭ મી જુને ઉમરાવોની સભા મંપે તે દાખલ કરાવે હતા. આમની સભામાં જેમ સર જોન ડી. રીડે કપડતાના હિંદી અંગ્રેજ વેપારીઓ તરફથી તે વીરૂધ્ધ બાથ બીડી હતી, તેમ ઉમરાવોમાં લોક કરાવે બાથ બીડી હતી પણ સામી રીતે લેતાં વીરૂધ્ધતા રમકસ બીનાની હતી અને ખરો પસાર કરવામાં આવ્યો હતો]

[“હીરી પંચ,” જુન, ૧૯૧૨.]

કાલી કાલી શાહીમાં લપટી કહાડેલા કલકતાના પોરીયાઓ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૫ મું.]

(“સવમપીટર” ઉપર મહાગા.)

સામળી પોરયાઓની યુમ,
રેવે ભરામા મુસ્તાફ યુમ.

* * * * *

શીન શીન થયા, પકડી પુક,
ઝાલી પોરયા મુસ્તાફે પુક,
બોળી કાઢવા ખડમા માહી,
તળેથી તે તાલક-પાહી !
પડયા બાહેર બાહેર નાહી,
જુઓ કાળા સીધી બાઈ !

[ઇનસ્ટીટ્યુટ ઓફ જનરલીસ્ટનની કપકતાની કમીડીએ કસ કતાના અંગ્રેજ વરતમાનપત્રો વીરૂધ્ધ લોક કુયુએ કરેવી ટીકાના સબખમા એક દસા પસાર કરાવે છે. તેમાં તેઓએ દલખીરી દેખાડી છે કે પોતાના વાપાભરવા ટીકા પાછા એ વીરૂધ્ધ લોકોને પાછા બી દસાવાની તેણે કાઢેલા કાપી છે તેઓ વધુ જાણાવે છે કે છાપા ને લગતો કાપરો અંગ્રેજ છાપાને પણ લાગુ પાડી શકાય કે તેનો અમલ શીતુરી પ્રજાંય દાખો દેવા માટેજ કરવો જોઈએ, એ જુદાનો સવામ ઉઘાડી દેવાની તેણે તલખીની કાપી છે.]

હિંદી પ્રજાંય કોનસેસનું લંડનનું વાટ જ “ હંડયા ” ના તા. ૧૬ મી જુનના છે. તા મેં સાચો મેળોવા અકમા જાણવામાં આવ્યું છે કે “ આ કસતાના છાપાવાળાઓ અમરસી કામેનો વાપ કરે છે, નામદાર મુસ્તાફા હંડ હિંદમાં હતા તે વેત્તાજીએ દરખાસ સબખમા જાહેર કરવામાં આવેલા ફેરારો વીરૂધ્ધ પોતે કેવી બી દરખાસ કરી શકાય એવી પામયુમ કી જેલી હતી તે તેઓ જુવી જાપ છે. ” જુદાને સવાલ એ છે કે છાપાને લગતા કાપરોની હતી છતાં હિંદી અંગ્રેજ વરતમાનપત્રકારો ને એવો દાવો કરવા નીકળ્યા છે કે સરકારને તીરકસમા લાવી મેં એક લખાણો તેઓ સજ ખમરાની ખાસ્તી વીના કરવા જાપ, તે તેમના જાહેર વિતેનન આપવું કે કેમ ? લોક કુયુએ ઉમરાવોની સભામાં બાહેર એક ખરો જાહેર કર્યું કે, બાદમાંની નાનાઓને કાપાએ જાહેર કરવાની કમતામાં તે વીરૂધ્ધ તીખી ચરચાને અગત ત્યારે તે કસ એ જુદાના સવાલ વીરૂધ્ધ એકારો કરવા માગતો હતો. ”]

[“હીરી પંચ,” જુન, ૧૯૧૨.]

કેયું વર તામે થઈને નાચે છે હું !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૬ મું.]

મતકારી લાકડી જરા લગાડી કે જંગલી વર નીદોજ બકળ્યાં જુવું ગરીબ થઈ ગયું અને નાચવા મંડી પડ્યું !

[લખનાર “એડવોકેટ” પત્ર જાણાવે છે કે—કાલુશના નામવર અમોરને પોસ્ટરના બાવેલા બેસાડી દેતા માટે ખચવાઈ થઈ છે. એક વેળાએ એવો બચાવમાં આવ્યો હતો કે બજાવાને લીધે પુષકળ લેહી ફેરારો અને નાણાંની મોટી બરબાદી થશે પણ અમીર હબી જુવાએ કુનેહ બતાવી એક પણ ગોળી છોડવા વીના બાવેલા બેસાડી લીધો છે બજાવાચારો સામે મહાગા મોકલવાની તે નામદારે સમજી તળાવીઓ કીધી, પણ લગાજ ત્યાં જુવે પુરે તે પહેલાં ત્યાં મુસ્લાં એને જોડવાની રાખતને લગાડથી પરજન દેહવાની સારફ અપાવી. મુસ્લાંઓએ લોકોને સમજાવ્યું કે આદ્યાન સીપાહો પોતાના હમ રીન બીરાદરો સામે લડવા માટે નહીં પણ ઇસામના દીનદુશમને સામે લડવા માટે છે. આ ઉપરથી મ ગલખેનોએ જુવના હાકોને પોતાને ફરયાદવું કેવું કારણ આપ્યું હતું તે મુખ્યિને દરયાયુ. આ ઉપરથી અમીરે પ્રતીકાના પોટા ખીઆલને વચ્ચે આવવા દેવા વીના લોકોમાં અમીર થઈ પડેલા પોતાના હાકોમને પોટા બેલાવી લીધી, અમીર પોતાની રાખતની ફરયાદની દાદ લેશે એવો માનતા વી આદ્યાન બને નાહી ઉપર તાખડતોજ જાહુધ અસાર થઈ, મામલો અડપથી પાછો રાહ ઉપર આવી ગયો અને અદ્યાન સરહદનો હિંદ માટે ચીતા કરાવનારો થઈ પડેલા મામલો યાત પડ્યો.]

[“હીરી પંચ,” જુન, ૧૯૧૨.]

સરસ્વતી માટે ભેટ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૭ મું.]

માર આયુતોરા (સરસ્વતીવું) લાહન—આ માળા મેં તમ માતા માટે ઉપાડી લીધી છે. તે ખરેજ મધમધતી અને ચતી સુખી છે, અને લાખી મુદતમાં કોઈએજ એવી ભેટ આપ આગળ થરી હશે.

[કસકતા યુનીવર્સીટીની સેનેટની મંડ તા. ૨૨ મી જુનને રીને મજેલી સભામાં વાઈસ-ચેન્સેલર સર અમુતોરા મુકરજીએ જાહેર કર્યું હતું કે કસકતાના જાળીલા મીરીદર પી. તારકનાથ પસીટ સાપન્સ અને ટેકનોલોજીની એક કોનેઝ સ્થાપવા માટે યુનીવર્સીટીને રૂ. ૭,૦૦,૦૦૦ ની નાદર રકમ બંધોજ કીધી છે.]

[“હીરી પંચ,” જુન, ૧૯૧૨]

ઈનસાફ્ટવની તરફથી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૧૮ મું.]

દેવી—આ તાર માટે સરદીરીકેટ છે.

પંચ લાસકર-બુદ મહેરબાની થઈ, બાઈ. હું તેની વડી રાખતો હોંજોજ

[પી. એ. ક. પ.ની સીમર “ એડીશન ” જુવી જરા પછી કીધીય સીમર ઉપર કામે લાગતા હિંદી બલાસીયા સામે ને સાર થી મુજબે ચલાવવામાં આવ્યા હતા તે એ હોનારતાના સબખમાં તપાસ ચલાવનારી મોટી કોર્ટ નેડે પોટો કરાવી નાહી કહાડશે છે. કોર્ટે પતાવના મુકાદમા જાણ્યા છે કે, “ અમીર ખાસી થઈ છે કે ભારતે જાણી સારી રીતે વરલા હતા અને તેઓએ પોતાનું ઉપ ચોવીપણ અને તરખીવતની જ્વનવળી કરવાઈ અમીર બતાવ્યું હતું ”]

[“હીરી પંચ,” જુન, ૧૯૧૨]

થંડું થંડું પાણી !

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૭૭ મું.]

[આનંદેશ્વર સર હારકોટ બટલરે મોરચે અને હીડુ યુની વરસીદીઓના સંબંધમાં મહાસુદાપાદના રાજ અને દરબંગાના મહા રાજ ભેગ પડે. સખી હીંદી પ્રધાનના પેલના કંપાવ વીધે તેમને ખબર આપી છે કે, અલીગઢ અને બનારસની ખાદુરની કોઈ કોને જને પોતાની સાથે ભેડવાની સત્તા તે યુનીવરસીદીને રહેશે નહીં અને તેમને હવે પછી અલીગઢની તથા બનારસની યુનીવરસીદી તરીકે જોવા બવામાં આવશે. સર હારકોટ બટલરે જણાવે છે કે—“એ હરાવ થેવડનો છે અને તેને જોવા આકાશમાં કસુલ રાખવે ભેળી. હીંદી પ્રધાન અને હીંદી સરકાર પીછાને છે કે તેને લીધે કોમમાં નીરાશ્યા ઉપજશે, પણ તેઓને ખાતરી છે કે અંતે એ હરાવ તેઓનું” સફળી વધુ બહુ કરનારો નીવડશે.”]

[“હીંદી પંચ,” આગસ્ટ, ૧૯૧૨.]

સુલેહનો અવાજ.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૭૮ મું.]

સુલેહ દેવી—(આકાશપરથી ઉતરતાં ઉતરતાં)—સખર ! સખર ! ખામોશ ! ખામોશ ! બસ, થાણું અતરું થયું ! તમે બંને જણા એકેકના ટોટા સાદી રીતે પીસી સુકાયા ! હવે મને જરા વચ્ચે આવવા દેઓ !

[લેડન, તાં ૨૧ મી આગસ્ટ—એમ માનસમાં આવે છે કે સુલેહ હરાવ માટેના સંદેશા નવા ઠરાયી ઉલોગો અને ઇસ્ટીઅન પ્રેવીનીયીઓ વચ્ચે થઈસમાં યુદ્ધ થયા છે, જેમાં મોહાયા અને સેલી ના આંતરના ઠરાયો જીત્યા અને ઇસ્ટીઅનના મોટા જીત્યા અને બે અમલદારો આગેવાનીશરયા બાગ લે છે. સંદેશાવિદ મામ સંતાપકારક રીતે આગળ વધતું જણાવવામાં આવે છે.]

[“હીંદી પંચ,” ઇસ્ટ ૧૯૧૨, ૧૯૧૨.]

હાઈજયા (સુખાશંતી દેવી) અને બખતર પહેરેલા બહાદુર.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૭૯ મું.]

હાઈજયા—હીંદના બાળકોને બચાવનારી આ દાવ અને દુઃખદરના છાંયોગાર જાનવરોનો માણ વાળનારી આ તવચાર ! એ, એ ભેડ તારી સાથે લે, તે હીંદત ને લીખામથી તારા કોમ પર નીકળ,—પતી ફતેહ તારીજ છે !

[આમાં હીંદની બીજ મેનીટરી કોન્ટ્રસ આ વરસે મદાશ ખાતે નીચે કોનવેન્શનના વડા અમીટી સર હારકોટ બટલરના પ્રમુખપદમાં નેશ મળનાર છે. કોન્ટ્રસના બાગ લેવાને રેખના જુલ જુલ ખાતેમાંથી મેલાવેલા ડેલીગેટોમાં સુખાશંતી ખાતેના સખા બમ અમલદારો અને કોલેરા, માલા આજાર, મેરેરાજ વગેરે બાપી યોના બાગ અંગ્રાસી વીજાગેના નામે મેલામાં આવે છે.]

[“હીંદી પંચ,” સપ્ટેમબર, ૧૯૧૨.]

દુન્યાનાં ગરીબોના સુખનો સાધનાર સદાની શાંતીમાં !

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૮૦ મું.]

સુકી દીશ્વરો સ્થાપક અને બડે જનરવ મોસીઅમ જુડ. મેનાં સરખા હનવાનજાનવું, પતું કનક હાર, નીચા રીપી નરનાં ૮૩ વરસની ઉંમરે નીપજેમાં મરણે આવી દુન્યાને ૧૯૧૧માં મારા ગીમી છે. તેનાં રહની હાંતી માટેની ખંદી

સુરવાર તાં ૫ મી સપ્ટેમ્બરે સાંજના સાઠાઈ કપાકે સુંખ ની ટાઉન હોલમાં કપીસનર અને મીસીય જુડ ટકર કરનાર છે.

[“હીંદી પંચ,” સપ્ટેમબર, ૧૯૧૨.]

જેવા બાપ તેવા બેટા.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૮૧ મું.]

મીં ૫ંચ—(સુકીદીશ્વરવાવા મરહુમ જનરવ જુડના ગારી વારસે જનરવ જેમ્સે જુડને)—લાયક બાપના લાયક બેટા, તમારા બાપનાજ રૂઠા દાખવાની નકંચ કરીને ચાપણે અને હીંદ ના ગરીમ અંતરે અને જુનેહમારોને જુવડા ના ! તેઓની હાલત સુધારવાને તમારા મરહુમ બાપે થાણું થાણું શીધું છે, અને પોતાના તે નીરવાર્થી કામથી તેણે દેવી હીંદ અને મારા અંતરનો આભાર થોડો મેળવ્યો નથી ! તે ઉપકાર તો અમે કદી, કદી પામી શકી શકનારજ નથી !

[“હીંદી પંચ,” સપ્ટેમબર, ૧૯૧૨.]

ઇમપીરીયલ કાઉન્સીલ ડીમનો કંપટન.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૮૨ મું.]

મીં ૫ંચ—હોરત ગોખલે, તારી સેવાઓ વગર અને તારી રાહબરી વીના ઇમપીરીયલ કાઉન્સીલના કાઉપણ હીંદી ડીમને કદી ચાવવાતું નથી, અને હું ખુદી છું કે તે વધુ વીચાર કરીને કંપટન તરીકેના યોધાં છાંડી રવાના ખીઆવ છાંડી લીધે છે.

[જુલ ખાતે એવી ખબર મળી છે કે મીં ગોખલેને સનદી નેકરીને સમતાં કપીસનના સમાસદ નેમેશા હોવા છતાં વડી પારસ બાની મોહ માટેની તેમની ફરી ઉમેરવાથી ઉપર કમી અસર થશે નહીં. આ જુલ ખબર છે. અવખતે મીં ગોખલેને પારસબાની અથવા તો કપીસનની થોડીક બેઠકો મેળવે મેજલાનર તો રહેડું પડશે.]

[“હીંદી પંચ,” સપ્ટેમબર, ૧૯૧૨.]

સુલેહ તરફથી ઇંદની સુખારકપ્પાદી.

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૮૩ મું.]

સુલેહ કુશનો—ઇંદ સુખારક હો ! મોરચેમ દુન્યાને અને તેના ખાંડીને તે સુખારક થાઓ, તેઓ આવાદી ને સતેષ થાઓ, અને તેઓના ધરના ઉપર ઉપરથી નેરેટ મેહોના—મારી કંગાળ હાંડી—સદા માટે દુર થઈ જાઓ !

૫ંચ—પારસ—આમીન ! આમીન ! અને તું ફરેલતાં મલ્લે રેલા હમપર રાં, અને તારીજ પાપ તારી નરા હમમાં રો નવાજ થાઓ !

[“હીંદી પંચ,” સપ્ટેમબર, ૧૯૧૨.]

ઉત્તર ને દક્ષીણ મૃંચ મેટલાઈઝ મઈ કરચ મેટલો મતફેર !

[જુઓ ચીત્ર, પાટું ૮૪ મું.]

હીંદના જુનનાં તારા મેરે, બપા ખાખુ કાંઈ હું કહે છે તે વરા મારી મેલપ “રૂઠાનામાંની અંકમાનીના જુલ” સ્થાપક મેજાનવું અપાવ છે !” નહીં, નહીં, ખરેખર ? !

[હરમન કોલેજમાં બાપુજી પંડિત—કેમન વાદવા મિત્રો દરમિયર મેજાનવું મેજાનવી કીવા રેલોડી નજી કરતાં નાખાર મપ

નર સર જ્યોત્સના કારકે જાણ્યું હતું કે, “હાંદી પ્રજાના ભવિષ્ય માટે અને નારી ઉમેદ છે તેના રાજદાની વધારાના મદદ કરના અને તે થયેલા ભેવાને બાળપણની નીવડવાથી અને ખુશાલી ઉપજ છે ભવિષ્યમાં પણ એ દાંશાએ તે પીએ વધારો કરતો રહેશે એવી અને ઉમેદ છે, કેમકે વખતના ફેરફારોની હદ બાંધવાની તો કેવળ એક પુરુષ માણસ જ કોઈથી કરે તેમ છતાં હું, જોઈતું તો પાલના દીલથી જાણાવીશ કે, હાંદી માટે સંસ્થાનાના સરજુ સ્વરાજ તો હું સ્વપને પણ કં પી શકતો નથી, કારણ કે લોકોની અદરખાનીની હદોથી મને કાંઈ ઉઠાણ ઉતરેલું છે તેનો તેથી સદતર નાશ થવા જોઈ અદર ના નેમ જ આપેલા ગંભીર ભયો સામે હાંદી તદન બચાવ બીનારુ થઈ પડે.”]

સર જ્યોત્સના કલાકે—સુઅરજ દાદા શાનો સ્વપનેનો જોય છે તે તો જરા જોઈ ? “સંસ્થાનાના ભેવા હક ને જોખમ દારીઓના ?” કેવુ જોવકુશીબરેલું !

[મીં દાદાભાઈ નવરોજીએ પોતાની ૮૮ મી સામગરેલી સુખારકપાદની જવાબ વાળનાર પદમાં જાણ્યું છે કે, “મને ખ્યાલ છે કે લોકોના વખતના ઈંગલડના સુદ જ્યોત્સના બળવત પ્રીતિય રાહતનાહતનો બળવત પીડીતીવત છે તે ઉપાદી તે સ્વરાજ ભોગવતા સંસ્થાનાના સરજુ જ ખુશાલું, આપણી અને નેમની પ્રજા એના ભેવાને એકસરખા હકો અને જોખમદારીઓ પરાવતી પ્રજા માળા હાંદી ઉપર જ એકસરખા ફરકાવશે બના પ્રીતિય અમ બના વીસતીરણ છત હોય એનાપમા આ દેશ માટે તે દીવસ ખરી ગમરૂદીના થઈ પડશે”]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૧૨]

પારસી નવાં વરસની સંખ્યાવત.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૫ મુ.]

જેનાલ એમવેલ છુક (મીં રતન જ્યોત્સના તાતાને)—લાયક આપના લાયક બેટા, તમારી સંખ્યાવત ભેવડી સુખરૂપ છે: “જેમ આપનાર માટે તે સુખરૂપ છે, તેમ તે લેનાર માટે પણ સુખરૂપ છે.”

સીમલા, તાં ૬ મી સપ્ટેમ્બર—સુખરૂપના જાણીતા પરમારથી યદેવી મીં રતન તાતાએ હાંદીમાં પ્રકીર્ણલુક કામ સ્થાપી અને સગીન પાયા ઉપર ભેલવા સાર મરકુમ જેનરલ લુકની પાદગામીના કુદમાં કેપા એક લાખની રકમ ઉપર બાંધેલાની ઓપી છે તે માટે જેનરલ એમવેલ છુકે મીં તાતા ઉપર નીચેલા ચારના સંદેશો ગ્રામ લાખે છે—“તમારા કામથી મારા ઉપર બહુ અસર થઈ છે તમારી માંગણીએ પ્રીતિય પ્રજા ઉપર હાંદી અસર ઓપી છે હરે દેશમાં પરમારો રાખવાને કારણે છે હાંદી તારની કુદર બહેસ જોઈયાન સામે સ્વીકાર છે. જાદના આપણી તમા ઉપર ઉતરે—એમવેલ છુક”]

[“હાંદી પંચ” સપ્ટેમ્બર ૧૯૧૨]

જોરથી ચલાવવામાં આવતી કુકાકુક !

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૬ મુ.]

તે દરદી સર શીરોજીયાલ મહેતાએ જાણ્યું હતું તેમ, ‘સરકારની બીમારી અને સરકારી સીધાતાની ખીંચવળી કરવા મળી’ મુબતમાં સંપાદવામાં આવેલી ‘સરકારી બીમારીઓની મળી’ ખુબ કુકાકુક પાસવાને મડી ગઈ છે તો ખરી, પણ સુદર ને પાતાને હાર પામીથી જોઈ તેમણી કોઈએ મીસા છે, કેમકે જો તેઓ મોહરેની દેશના સંપાના ને અપાના ચલાવે છે છતાં મીનખાલીની રાણી તો સ્પીરજે બજાની રહેવાની વગી દીસે છે.

[સંસ્થાનાના ધારણ ઉપર સ્વરાજ મળનાની પીડીઓનાં અબીલાપી લીરૂપ નામદાર બારનર અને તેના હમગરીકો સર રીચ’ લેખ અને જોનરખલ મીં કલોઈ હીલે બાળણી આપ્યા છે, અને નામદાર અવરનરે તો જોઈલા સુધી જાણુ છે કે, “હું તો સ્વના મા પણ તે વીધે કલપના કવી શકતો નથી”]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૧૨]

એક સુશકેલ પસંદગી.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૭ મુ.]

બાઈ બીહાર—અરે આ બીલે અહાંથી ખરતો થાય તે કું તમ સાથે કુંડુ કુખ બોગવું !

મીં ગોખને—સારે હું મારો ખીઆલ છોડી દે !

[અસાધ્યપાદતું “હાંદી” પત્ર જાણ્યું છે કે—“ગયા જુન અને જુનાઈ માસમાં જોનરખલ મીં ગોખએ બીહારની રીસેપ્શન કમી ડીને પોલી દીતે જાણ્યું હતું કે આ વરસે તેમણે કોનગ્રેસનું પ્રયુ ખપદ લઈ ધારી નહી તેમ છતાં પણ તાં ૨૫ મી જાનગરે કમીટી એ મીં મધોલકરનું નામ નહી સ્વીકારી એના પડીયા કોનગ્રેસ કમીટીને મીં ગોખને સુ દવાની અસર કમીટીમાં સુ ખનતુ હોત તે મીં ગોખને જાણતા હતા નહી, નહીન બાઈપુર કોનગ્રેસમાં કાંઈ પણ દીતે પોને પ્રયુખ થઈ શકશે નહી એમ સતાવાર દીતે મીં ગોખએ જોઈર પ્રજાને ક્યારતુ એ જાણવી દીધું અને પોતાની સાસા મડીના એમ સખસાને બજાતે મીં ગોખને જાણવ છે કે—“જો બીહાર કમીટી મીં મધોલકરને નહી સુદવાની ધમકીને અમતમાં સુધી એના પડીયા કોનગ્રેસ કમીટીને અસર કરશે તો મારી વતી તમે જોઈર દીતે જોનગલને કે તેના સમેગેમા આ વરસે પ્રયુખપદ ની જોખમદારી હું કાંઈ દીતે લાધા નહી” ખનતી તાકીઈ તેમણે પોતાના મીત્રો બીહારવાસીઓને જાણવી દીધું હતું કે તેમને માટે તેઓએ લીચાર નહી કરતો અને મીં મધોલકરને સુદી કલાકવાલ ઇચ્છવા લેખ છે એમ પણ જાણ્યું હતું. તેમણે આ પગથ તેમ ના ઉચ વરતને અનુસરજ ન હતું”]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૧૨.]

હાંદીના બાગમાં.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૮ મુ.]

માની હારડીગાખા—કેમ, કયા સરસ જુમખા છે ? બોવ ની, પહેલીજ વારમાં કેવા સરસ ખીલી નીખ્યા છે ?

માની કંચાર્કાખા—જેમ જેમ વખત જશે તેમ તેમ એવા તો વધારે ને વધારે રહરહતા ને મીંગમથ જુમખા આપણે જોઈશું, બાઈ.

[જુ સરસના અનુભવ પછી પારસી-મીંટોના રાજકીય કુખા રાની બોળના ફેરફાર ઉપરાર થયેલી રીવાથી લોકો કરનર જવા નીરાણાને શામળ થવાએ જોતા પડ્યા છે સીમા બાંતે વડીધારા સંખ્યાની મજેલી ઉઠતી એક વેળાએ નામદાર વાલકરેયે ગર્ભા તજી વરસમા નેના અમને મજેલી રહેતે માટે પારસીઓને સુખારકપાદી ઇચ્છી હતી, અને પુણા ખાતે તાં ૨૦ મી સપ્ટેમ્બરે ખેલેલી મુખ ઇની પારસીઓની એક વેળા નામદાર સર જ્યોત્સના કારકે પણ તેને એવીજ સુખારકપાદી આપી હતી]

[“હાંદી પંચ,” ઓક્ટોબર, ૧૯૧૨.]

પોતાનાં ભયંકર કામપર.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૯ મુ.]

[મીંનીનીઓએ દરમી સાધે નામદાર જોઈર ડીપ છે. બજાએ, સારીયા અને કીસ નેનો પ્રકે સાધે એવી વગી છે.]

[“હાંદી પંચ,” ઓક્ટોબર, ૧૯૧૨.]

સ્વચ્છ અને ઘેરાયલું.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૦ મું.]

સુલેહ-આહ, આખરે શુભ સમાચાર આવી લાગ્યા !
આવ, મારાં પત્નેતાં પંચેરાં, ભલે તું પધાર !

[ટરકી અને ઇટેલી વચ્ચેની લડાઈ ખતમ થઈ છે. બંને પક્ષો
તરફના એલચીએએ આંખી ખાતે તા. ૧૫ મી અકટોબરને દીને
સુલેહના કાલકાર હવર સહીઓ કરી છે.]

સુલેહ-અરે નીકળ અહીંથી ! તું તો ખાનાખરાળીનીજ
ખબર લાવનારો છે !

[લ. ૮૦, તા. ૧૭મી અકટોબર-૨૨મીએ બલગેરમા અને સરવીયા
સામે લડાઈ બહાર ફરી છે. ઝોસે વળી ટરકી સામે લડાઈ બહાર થીથી છે.]

[“હોરી પંચ,” અકટોબર, ૧૯૧૨.]

દસરા અથવા દુરગાપુજન.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૧ મું.]

આજે દસરાને તેજવાર હોવાથી હાંડીએ પાતાના ધાડાએને
હુલેના હાર પહેરાવી સજ્જારશે.

[આમ હંડયા કાનગ્રેસ કમીટીના ચેરમેનના પેસરસ દીનયા
વણ અને હાથ આપાહ બરેએ બીહાર ખતેની સ્વાગત કમીટીને
ખબર આપી છે કે આત્મી કાનગ્રેસના પ્રમુખ તરીકે ૩૯ મતે આન
દેવસ મી. મધોલકારને પુટી કહાડવામાં આવ્યા છે અને તેઓએ
એ માન રવીકારમું છે, સ્વામત કમીટીએ આમ હંડયા કાનગ્રેસ કમી
કમીટીમાં આચે ચઢાડાશે.]

[“હોરી પંચ,” અકટોબર, ૧૯૧૨.]

બલકનના એક્સપીલા મરવાઓ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૨ મું.]

ગરીબ બીચારી ટરકીને દેશન દેશન કરવામાં તેઓ દીવસે
ને દીવસે વધારે ને વધારે હીમતવાન થતા જતા દીસે છે !

[આમકનના સંખ્યામાં ચાલતી લડાઈના જે તાર સમાચાર હાંડ
માં મળ્યા છે તે એ ખરા હોય તો ટરકીને હમણાં સુધીમાં જમણા
૧૨૫૫ થયો છે અને બાલકનના એક્સપીલા સંખ્યા ૬૨૬૫૬ તરી
નોંધવામાં છે.]

[“હોરી પંચ,” નવેમ્બર, ૧૯૧૨.]

સેવન બેટલી ટરકી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૩ મું.]

તેમાંથી શું બહાર આવશે ?

[હમણાં ચાલતી બાલકનની લડાઈમાં કુદરતના મેદાં રાખશે
કે વચ્ચે જમીને સમગ્રની રૂપરખાનો આમણી ટરકીની ઉંડે, પેલાં
પેલાં ને બાંધે બીજાર બનાવે છે.]

[“હોરી પંચ,” નવેમ્બર, ૧૯૧૨.]

પારસી પંચના તોલ જોખ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૪ મું.]

વીજ જરયાંતરી કાનકર-સઃ સુંબઈ, શુક, યાની અને રવીવાર,
તા. ૮, ૯ અને ૧૦ મી નવેમ્બર, ૧૯૧૨.

[“હોરી પંચ,” નવેમ્બર, ૧૯૧૨.]

ડુંગરપર ચહરાવવાનું બુલુ મુશકેલ કામ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૫ મું.]

નાનકરો બહાર સીકીફેસ આ પધરને ડુંગરને મથાળે
મગડાવી લઈ જવાને યકતીવાન થશે વાર ?

[સુંબઈના આરમન જીવરકુડની આગેવાની તમે મનેમાં ન્યાતી
નીવેષ કાનકરેસ હાલુર શુરઆતલું બાપલુ કરતાં તેના પ્રમુખ સર
નારાયણ ગુણેશ ચંદાવરકરે જણાવ્યું હતું કે આપણે છલે કે હારવે
તોપણ ન્યાતીદારના દેવ સામે આપણે લડત તો ચલાવવી જોઈએ,
અને સારે નસીબે હાથ જમાનાતું સપથું બગ આપણી પડખે
કેવું છે. આપણી શુરઆત ગમે એવી ન્યાતી કે નબળી હોય, પણ
હું તો જોખ માનનારાઓમાંને એક છું કે ન્યાતી શુરઆતમાંથીજ
મહાન પ્રજાઓ ઉભી નીકળે છે. હાલના રૂપમાં હસ્તી ધરાવતી ન્યાતે
સામે લડત ચલાવવામાં આપણે ડેમી રવતન, હીકારાપણી, કાથર
પગા અને છંદગી તેમજ દલીમરયાદને સંકિર્ણનારા સપથા સંભોગો
સામે લડત ચલાવેલી ગણાયે; કેમકે, ન્યાતીમાંપનને લીધે એ સપ
સામે લડત ચલાવવાના કરતાં હાલ આપણા વધે વધારે મનભૂતી
પડતા વ્યથ છે. આપણને ન્યાતીક મડત ચલાવવાની છે અને તેમાં
સપથા કમ મથકેરી ઉતાં મહામપણે આપણે મથા રહીશું તો સેવર
ફેલ આપણીજ થશે. આપણ વધે, અને બાબખી જે સપથા પાતે
ફેલ ભાવનાર અને સપથાએને એક બનાવનાર છે, તે બીજવવાના
આ કામમાં હજાર તમને સહાય થશે.]

[“હોરી પંચ,” નવેમ્બર, ૧૯૧૨.]

મહારીની વાંસલી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૯૬ મું.]

[બીજ એમ હંડયા સેનોટરી કાનકર-સની મળે તા. ૧૧ મી
નવેમ્બર અને તે પછીના દીવસેએ મહાસ ખાતે મળેલી મેટીમાં
સર હારકોટ બલકર પ્રમુખસ્વાને બીજાએ હોના. સરપતીન તરીકે
તે પાતાનાં બાપલમાં તેજ જણાવ્યું હતું કે ન્યાતી સરપાતીને મિલ
નાતાના હાથ તમે જમણી અને મુજાથીને સપથામાં આપ્યા છે
તે કઈ આરમન કે રહેલ બની ગયો? બેસાર નથી, અમારા પડે
શો અને મુજા દેવ મરકી, પેસેલીય, કોસાર અને બીજે થઈ
શોમાંથી અને તેનાં પરીજામાં ને સકલ મોગવવાં પડે છે તેનાં
થી પાતાનાં ધરે, પાતાની છંદગી અને પાતાનાં સમાજમાંને રાખ
આપવાના કિર્મણેની હીમત અને અમત પ્રબલને રીખવવાનો
છે. મુજાથીને સપતી વીરવા એકલે સમાજના નવા
વધારે સારા અને વધારે મુજા સંવેદનોને લગતી વીરવાના આધાર
નારો પ્રબલના મેદાં જમણને અમલ શાખનાં બહાન અને જેમાં
ની જાણ દુર કરવા માટે પગમાં વરખોમાં હોરી સારારે રીખાણ
આપી અને કામચે મેસારી વજુ રાખે છે. અમાં મે રાસના અર
સમાં જે સારારે મુજાની માટે રેખાં કોસાર રૂપમાં વજુ માર
અથી છે અને પ્રબલની મુજાની માટેની પાતાની કામચળી કામ
બીને, બીધે, રમની સારારો સામે જાને અમલ મથકો અને જા
જમણા ખારનો વધાર મુજાનીની મગરો. મુજામાં સમજ વીધે
વીધાજ નવાસ કરાવવા વેળખાજ વડી સારારો રીખા છે]

[“હોરી પંચ,” નવેમ્બર, ૧૯૧૨.]

હિંદની એક રાજદવારી વારતા-સંહિ અને ઉલવાન.

[જીઓ ચીન, પાનું ૯૨ એ.]

ભલા રાજા જ્યોર્જ પાંચમાએ પોતાના રાજઅમલમાં હિંદી એને “કેળવણી લેઓ, એકત થાઓ, આશા રાખો” એવા મુદ્રાલેખ આપ્યા હતા. તે ભવા રાજાના અમલમાં સંહિ અને ઉલવાન એક બીજાની સાથે ભાદખંડીથી રમવા ને ગેલ કરવા પડ્યાં, અને “વીશાસ ને સમજુતી, એકસાથ કામ અને ભાઈબંધી ને મીત્રાચારી” તેઓના મુદ્રાલેખ થઈ પડ્યાં.

[હિંદી પ્રત્યક્ષ કોંગ્રેસની સંસ્કૃત પ્રતિની રૂપાલીક કમીટીએ નવા નેમાલવા લેફ્ટનન્ટ-ગવર્નર સર જમ્સ ગેરલને અલાહાબાદ ખાતે આવકાર દેનારે માનપત્ર એનાયત કરણું હતું. તેને જવાબ વાળતાં તે નામદારે જવાબું હતું કે—“આજે મને આવકાર છોડે તોએએ મારા પ્રત્યે જે નીશાસ બતાવે છે, તેની હું કદર કરું છું કોંગ્રેસની શુદ્ધતાની રૂપીની અને લાંબા વખત સુધી સરકારી અમલદારોએ તેના તરફ બતાવેલું કાંપણું” અને રાખેલા ઉશા જોડે નીચે હું બરાબર વાકેફાર છું. તમારું આજ્ઞા મ નમન જે હું બરાબર સમજ્યા હોઉં તે એમ મુચ્યે છે અરમપરસના અભીશાસનો તે જીનો જામીને વહી ગયો છે, અને ધણી લેખાએ જુદો રસ્તો લેવા છતાં આપણે સવળા હિંદની આભારી માટેનું મહેનત કરે છે એ. અરમપરસની સહાયતા આપવાની માગણી કરવા નેહું તેઓએ મારે માટે અંગત મીત્રાચારીની લાગણી દરખાવી છે જે હું ખરેખર બહુ દીમ્તી લેજું છું. મારી અને મારી મહોરદાર માટે તેઓએ બતાવેલી ભક્તિ માગણીઓ માટે હું તમારા દીલોગનની આભાર માનું છું, અને તમારે માટે ખજૂ તેવીજ ભરી લાગણીઓ દરશાવું છું. આપણે સાથે મળી કામ લેજું, ભણે, અને મને જેલ છે કે આપણે

દરેક પોતાપોતાને મારને ગેરતમજુતી કર કરવા, જોડી સમજવડને ઉત્તેજન નહીં આપવાનો દ્રઢ નીશ્ચય રાખવા અને હિંદ જેમને વહાણું છે તેઓ વચોના મતભેદ અને જોડાઈ સંકટી હદમાં સંકેતવાનો યત્ન કરી આગળ વધીજી.”]

[“હિંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૨.]

મરીબ બોવારો કાકાઉઠ્યો!

[જીઓ ચીન, પાનું ૯૨ બી.]

પારખી-લેઓ, બાઈ, આ કુલે સરસ ને સુંદર કાકાઉઠ્યો છે! તમારા ઘરમાં એ તો એક શોભા ને શણગારનું થઈ પડશે!

હિંદ-શોભા ને શણગાર! એને, બાઈ, હું શોભા ને શણગાર કહે છે! એ તો જોવા જોના શોભા!

[હિંદની જુદી જુદી પારાસભાઓ માટેના મુપારેલા કાવુનોને લીધે બહુ મોટા પ્રમાણમાં નીરાણીની લાગણી બરપા થઈ છે. “બ” માલી” પદ પોતાના તાલુકાની ડીસેમ્બરનાં અંકમાં વાળબીજા જાણે છે તેમ, આપણને દરમીરી ઉપજાવા લીના રહેતી નથી, કે કેટલીક લીધાએ આગળ વધવા છતાં “સરકારે આપી સુંદર તક હાથથી જવા લીધી છે કે જોના જો પડતો ઉપયોગ કરવામાં આપ્યો હોત તો સમજુતી અને અરમપરસની સહાયતુતીની રાજનીતીને વધારે મજબુતી મળત. પણ હવે નકામો અને અર્થ વગરનો ખર્ચ કરવામાં કોના સાર નથી. મુખરેના કાવુને લીધે ફરી વીચાર ચલાવવાનો વખત આ રી લાગે ત્યારે તેમાં વધુ મુપારો કરવા અરથે નવેસરથી પાળી ચરથા ઉભી કરવી જોઈશે.”]

[“હિંદી પંચ,” દીસેમ્બર, ૧૯૧૨]

PICKINGS

FROM

“The Hindi Punch.”

Being a monthly selection of the Cartoons, Cuts, Sketches, &c., that appear in the weekly Hindi Punch.

ISSUED EVERY MONTH.

SUBSCRIPTIONS:

Yearly in advance Rs. 6. } Single copy 8 Ann.

No subscription received for LESS THAN TWELVE MONTHS.

Postage free all over India.

To be had at the HINDI PUNCH Office, Frere Road, New Modykhanna, Fort, Bombay.

“હાલિ પંચ”ના અધીપતી અને મારેકે મીઠા બરજોરજી નવરોજજી આપઅખસારની આ વારસીકે રમુજી આપઅખમને હોઈની પચરેલી આપઅખ મેઝા હરખપી વધાવી લેશે. તેનાં કવરકરની ડીઝાનને પ્રસાંગીપાત છે. હાલિ પ્રજ્ઞના છત્રમરે નેખમદાર હકુમતને સંગણ હમજા સરવેપરી અગત પરાવે છે. તેવે સમયે આ આપઅખમનાં કવરપર મીઠા “હાલિ પંચ”ને નેખમદાર હકુમતના પહેલા પગલાં મીઠે મીઠે બરદા નેખને આપઅખને દરદાન આપ્યા આવે છે કે નેખમદાર હકુમતને ને પહેલાં હરોડે ખીલીય પારલામીએ આપઅખને બસથા છે તેને સંકેપીયળ કડીને સરામના બાઈ ઉપર આપઅખને મીઠે મીઠે આગળ વધવાણ છે. અને નેખડો આપઅખ મેળવળને આપઅખી લાપસાત સીધી કડી આપીને આપઅખને આપ હે સંપુરજ સરામ રમજી વધવાણ છે. “હાલિ પંચ”ના માનકપરલા આડેનનેનાં એ પેણ સજલ હરની ૧૯૧૯ ની રાજવવારી કડીને સસાદી વધા દીખ આપઅખી નજર સમજુખ એક તણામાં ખરી કરે છે. એ કણોને ૧૨ વરસના રાણતા મુજબ નેખ નસીઆત રેનારે તે મજ દાના સાથે મમત આપનારા છે, અને તેમાં મીઠા હાલિ પંચે પાવોના આગતા માનવરજા ઉઘેરો રેનારો ને રીતે ટાપી રી માવેનાં નેવાના આવે છે તેની આપઅખને સતેજ ઉપરને છે. જરમનીએ પાવોના હાલિય પાવોને માથે વાહરી લીધેલી લમ ધની વહુમીની કરડી ધરતી, સુલેહની સુલખખતીના સરસ, હાલિ સમજીય કુધારા, મુંખખના નામદાર મવરનર સર બોરસ, લાપર ઉપાવી લીધવા રહેડીયળના સવાલ, હાલિ સકાળજી હોર ની દેસાઈની ખી નજી, વેપારના છુટાપાટી રાગનીની, જગા વડું છુટાપાટું, હોઈના કોઈ લોરો સાંઠ માટે સંપુરજ માતાપના, સુલેહના પસીને પાસે, મોરે મુરોપીયન ખીસ કોનરસ સરસ આ પ્રવચ્યોના સંધોને સવાલ, રાહિત મીઠો, કડાળ અને સંગટ નીવારદના ઉપાલ, વધારાના નકા ઉપરના કર, અખીર હાલિ સમાનાનર પુન, સમામકની લગત, હોઈના પંતજીએનાં હાલિ, રખીરાજ પુન, કાગલાનાં મામરીને રાર, નેખમને કોની કવર દામે બપડેલા, પંખખમાં જગદાના ઉપાલ, નાનકલાવડાં જમન પરાવવા અને વેપાર વધવાવાણું મીલ, ધીરેધીસીંગ ખીલ વગેરે રહેવાવર વધેલા ઉપર એ આપઅખમો લખી કર માંડેલી અને અણમમ દીપી ચાલ્યાં મધાવવામાં આવેલી નેવા માં આવે છે અને એ સરસોને બગતાં એ આપઅખ મધેનાં ઉપરપર કાડેનાં કાંડે ઉપર લગડો કરે તેનાં છે.

CARTOONS FROM THE "HINDI PASON"—We heartily welcome the 20th volume issued from the *Hindi Punch* office at Bombay, which has come to hand during this week. This annual publication, to which we look forward with pleasure generally at this time of the year, contains selected cartoons that have already appeared in the weekly *Hindi Punch*. It is gratifying to note that the selection is quite judicious as even a cursory glance at the volume will not fail to show. The volume provides both instruction and amusement, dealing as it does with the political, social and industrial activities of the year that has just closed. Moreover, the presentation, with its quite appropriate cover, well merits its price repeated in on which we desire to commend the enterprising Editor and Proprietor Mr. Bajorjee Dhanrajee the cartoonists are given the 2, which is not at all excessive, looking to the ever increasing cost of production.

The Annual Album of cartoons from *Hick*
Punch for 1919 provides in pictorial form a useful
and enjoyable synopsis of the last year's news in
Asia and Europe for the past year. At the begin-
ning of the volume you may see the illus-
tration of the person of the Kaiser, lying
prostrate beneath the weight of the Armistice
Treaty. Toward the end of the volume one finds
Karl, now thoroughly alive and kicking, is perched
securely on a branch of the Tree of Confusion and
in many intrigues, and looks longingly at the treas-
ure Russian Bear. "If I could but bear him
away in my talon," says the Eagle, "I could
annihilate him." Among the party had a
cartoon, one of the boldest, entitled "Smile and
Grave, or Dazzle deluge in his own act," shows
Adolf Hitler, wearing in "out arms to talent
Indemnity Bill to Mr. Lloyd George the axe with
edge." "What do you think of this only brought up

on Simla heights, sir?" Mr. HINDI PUNCH, thinking of the Hunter Committee, replies, "It had be better lowered into a well now—the well in which Truth resides."

["THE PRAJA MITRA AND PARSI," Bombay, 3rd February, 1920.]

["પ્રજા મિત્ર અને પારસી," મુંબઈ, તા. ૩જ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૨૦. હિંદી પંચના કારકુનોને.]

દર વરસની માફક આ વરસે પણ હિંદી પંચના કારકુનો ને વારસીક પોયો પુર અઠક અને બહારમાં બાદરે પડયો છે. તેના યુગ પૂર્વપરજી ચીત્ર થયું આકર્ષક અને અર્થસુચક છે. એ ચીત્રમાં પંચને જોખમકાર હકુમતના ટાંગડા ગાંડી ચલાવી પહેલું પગથિયું ખરતાં અને તે બાદ હિંદ દેશને સ્મીત હાસ્ય કરતા ચીતરવામાં આવ્યાં છે. નાના બાળકો પોતાની મેળે ચા લવાં થીપે તે પહેલાં તેને ટાંગડા ગાંડી આપી ચાતતા થીપ વખામાં આવે છે. હિંદ પોતાની મેળે ચાચતાં થીપે એટલે કે તે સ્વાસ્થ્ય મેળવે તે પહેલાં તેને આપવામાં આવેલા સુધારા તે હીયાંગાંડું પ્રથમ પગથિયું છે એ બાબ સ્પષ્ટાવગાર આ ચીત્ર છે. પોતાની અંદરના ગોંઠા પછુ વરસ દરમિયાન બનેલા ચા રાજદવારી, આરથીક અને સાંસદીક બનાવે તથા તેપરના પ્રજામત આપાદ રજી કરનારા છે. સુધારાની મેળના, પત્રબ નો મામલો, રાઉલેટ બીચ અને સલામતની હીચવાડના ચીત્રો ખાસ ધ્યાન આપનારા છે. લોડ સીડનહેમ અને તેમની ટોળી ની ઉગલેડના મીઠા મેનહેયુ, બીકાંદરના મહારાજ અને લોડ સિદ્ધિ કાંદારીના આટલીના ચીત્રો બે થડી ગમત આપે તેવા છે. પત્રબને લગતા ચીત્રો સંતી અદી સ્પીટી રજી કરવા સાથે પ્રજામતના પંચો પાંડનારા અને ક્યા ઉપજવે તેવાં છે. લગાઈ પછી સુલેહ થતાં કચકરના ને ફેર થયા છે તેને લગતા ચીત્રો તેની સસ સ્પીટી રજી કરે છે. આ ઉપરાંત આ પોષાખાના બળા અનેક ચીત્રો વરસ દરમિયાન બનેલા બનાવેને ચીત્ર રૂપે હાલ રજી કરે છે. દરેક ચીત્રની નીચે ઉજેટમાં અને ઉક અનેટ શુભલામાં સમજ આપવામાં આવી છે. આ કળદાર અને રચુજ સાથે ગમત તેમજ શાન આપે તેવાં કુદર કારક નાના પોતાની કીમત માત્ર રૂ. ૨ રાખવામાં આવી છે. આવાં કુદર પોયો દર વરસે નીચપીલ થીતે કંડાડી લાચકોને ચાલ સાથે ગમત પુરી પાડવા માટે તેના માલિક અને અધીપતી બી બર નવર નવરોજીએ આપખખસારને ખચીત બંધવાદન થઈ છે.

["THE LEADER," Allahabad, 7th February, 1920.]
["ધી લીડર," અલાહાબાદ, તા. ૭ મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૨૦.]

We have received a copy of the annual collection of the cartoons published in the *Hindi Punch* during 1919. They cover a very large variety of topics, and portray many important events that occurred during the year with the artistic skill and humour which has come to be associated with its illustrations. The Indian touch is everywhere visible and it is this which gives to the cartoons an individuality of their own. The annual strikingly bits off the salient events of the year in various parts of the world and is an interesting and instructive production.

[KAISER-I-HIND, Bombay, 15th February, 1920.]

["કયસરે હિંદ," મુંબઈ, તા. ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૨૦. "હિંદી પંચ" નાં કારકુનોના વારસીક પોયો.]

રમુજ અને મારખીક કારકુનોમાં દેશ તેમજ પરદેશ રાજદવારી, સંસારી વગેરે સવાલો ચરચાવાનાર લોકપ્રીય આચાર્યશીક "હિંદી પંચ" તરફથી ગયાં આપનાં સાલ દરમિયાન પ્રગટ થયેલાં કારકુનોમાંથી કેટલી રસમય ચુંટણીના વારસ પોયો બહાર પડ્યા છે તેની એક નકસનો આખાર સહીત કાર કરરે છીએ. "હિંદી પંચ" ના માલિક અને અધીપતી બી બરોજીઝ નવરોજીઝ આપખખસારે "હિંદી પંચ" ને એ અને તેહમતના ભોગે "લંડન પંચ"ની પંક્તી ઉપર યુક્તિ અને નેતી કારકુનો યુરોપ અને અમેરીકાના કારકુનો પ્રગટ કરતાં પંચમાં ઉતાડી લેવામાં આવે છે એ કરતાં વધારે આ એટીશમાં ઉતાડનાં મોભાદાર "પંચ" માટે બીજી કંઈ હોઈ છે? ગઈ સાંધાના કારકુનોમાં ચુંટણી આગળનાં વરસોમાં સજીન સંભાળથી થયેલી જણાય છે, અને એ પોયો બંહેર સવાલોમાં એક ચીત્રમય એનસાઇક્લોપીડીયાની ગરજ સારતા હોવાથી અભ્યાસ સાથે મગજની મોજડું તે કુટુંબ માટે એક અમૂલ્ય સાધન થઈ પડે છે. જ્યાં ઉપરાંત મગજ માટે "ગેડ પંચના કારકુનો" રાજદવારી, સંસારી, આરથીક વગેરે બાબદો ની એક કીમતગરની જાણની ગરજ સારે છે એમાં થક નથી, આ યુરોપની સેપ્ટેમ્બરે દરેક પાના ઉપરનાં ચીત્રોની કુલ સમજ આપવામાં આવેલી હોવાથી ચીત્રો જોમ વધારે સમજ પડતાં તેમજ આચાર્યકરતા થઈ પડે છે.

[AUBAD-I-ISLAM, Bombay, 16th February, 1920.]
["અબખારે ઇસ્લામ," મુંબઈ, તા. ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૨૦.]

૧૯૧૯ ના હિંદી પંચના કારકુનોના પોયો.

સને ૧૯૧૯ ના શુભર પામિયો વરસે હિંદી તાજ ચીત્રપના સંખ્યામાં થયેલી અંગસનો પસાર સુધા પામી છે. એ વરસમાં યુરુપ બનાવ, હિંદના માટે રાજધીપ સુધારાઓ અરખ કરવાની આપણી કસુલાતને અનુસાર "મોન્ટ્યુએ-એમ્સ્ટર"વાલી મેળના અમલમાં મેલવાની આપણા દેશને બહારત મલવા પામી છે એ સારું ચીત્રપની છેડની મહાન લગાઈના અતમ પછી સુલેહની કસબને અમલમાં મેલવાની કસુલમાં લગભગ આપણે વરસ પસાર થવા પામ્યું હતું. છતાં યુરુપમાનોના આપણા હકરત સુધે તેણે ઉપર જણપની આવી નથી. ઉપરાંત દેશના કટલાક ભાગો મા "રાઉલેટ-એક્ટ"ના બહાને જગદવામાં આવેલા "સમાજદાર" ની ચળવળના પરીણામે આપણી બનની બારે યુવહારીની નીચે જ્યાં પામી હતી આથી યુરુપમાનોમાં "બીલાલતના સવાલે" થયેલી અંગસની જગ્યા રાંધી હતી. હિંદી યુરુપમાનોમાં અંધગતા ની મજબુત ગાંઠ બંધાવાયું પણ એવું કારણ કહેવાય છે. એ બી એરે બંધાવા બનાવેનાં જોવાલાયક ચીત્રોના સંગ્રહ, મુંબઈમાં પ્રગટ થતાં ભાર્ગવંધ પંચોના પંચ બાવાજી "હિંદી પંચ" વરસી એક પોતાના આકારમાં રાખેલા રુબ્રુ પ્રગટ થવા પામે છે તેની એક નકસ એમને મલી છે, તેની પોટિયો માલ સાથે સ્વીકારીએ છીએ.

ઉપર જણાવેલી બાબતો ઉપરાંત હવેના, માધવારી અને આપણા સાપ્તહીયાના નાં ગવરનર સર જ્યોર્જીઝ લોઈડે વરસી થયેલી ટંગી રજી કરવા સાથે ધ્યાનથી જોવાની વીજેરેને લગતાં ચળવળો પણ તેથીજ ધ્યાન બેચારી હોવાથી તેને લગતાં જોવાલાયક કારકુનો મેળના ધ્યાન આપનારા ચીત્રો ૧૯૨૦ ના હિંદી પંચના પોતાની યુરુપ જગ્યા રાંધતાં.

પ્રજાનો હુમલોનો પોષા તેટલા માટે ગમે તે કીમતે પણ ખરીદીને આપણા ઉપર નીતેલી ૧૯૧૯ ની છતીહાસીક આખાનો પાલક અને ચાલીએને વાળ કરવા સાર બેઠક ધણી કીવી થઈ પડે તેમ છે. હાંદી પંચના મહારાજ ૨૦ ૨૦ આપણા પંચના કંપનાધકતીના દર વર્ષે આપણને મહત્તા જતા હુમલો ઉપરથી.....આખા હાંદી દેશો અને તેમાંથી કંઈક કંઈક સુવર્ણ ઇલાકાના દેશીએને પાતાના કપડા "હાંદી પંચ"ના સાહસ માટે મોં યોડી મગરની હાંદી કરવાની રહેતી નથી. રીવ્યુવાળા પુસ્તક પાછળ "૧૯૧૯ ના હાંદી પંચમાના કારકુનોની ગુજરાતી સમજ"ના મથાળા હેઠળ કે કારકુનોની કુખમાં વ્યાખ્યા આપવામાં આવી છે તેથી ગજાતી બાપ જાણનાર મોટા ભાગને આ પોષા વધારે આ કારખાથે થઈ પડવાની અગે દરેક વર્ષે રાખીએ છીએ. છેવટે ભારા એ બાધબધના સાહસના દીની ઉત્તતીના તરફી માટે ઘસ દુવા ગુજરી તેમની સ્વેદમા દેગી પ્રેક્ષાની પણ બનીયય ને ઉત્તતી થવાની ગણતરી કરીએ છીએ. નકય દી કીમત ને રાખવામાં આવી છે તે હાજના તંત્રેજ ભેતાં તલન જાણી છે.

"THE GUJARATI," Bombay, 21b February, 1920.]

["ગુજરાતી," મુમ્બઈ, તા. ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૨૦.]

હાંદી પંચનાં કારકુનો-સુખમાં દર રવીવારે પ્રગટ થતા મુલ પત્ર "હાંદી પંચ"નાં કારકુનોનાં અંકપોષા નીચમસર પ્રગટ પત્રો છે. "હાંદી પંચ" આપણા ઇલાકામાં એકસુ રચીત પત્ર છે અને તેના તરફી દર વર્ષે આપણાં કારકુનોનાં પોષા પ્રગટ થાય છે, ને બેઠક આપકારકાયક અને ઉત્તેજનને પાત્ર છે. આ રમણા પુસ્તકમાં વેર મોત માટે સુખ અને કંડકતાના ગવરનને વચ્ચેની હાંદીશ, રાજકીય સુધારાની ચેતના, સપળા પ્રજાને સ્વાયત્તતાની સખત લીધેલતા કરતાં રાજકીય કાંતન ધારા કામાં પચાર કામાં આપણે એ પ્રસંગ" ચીત્ર, જરનન પચારની જાણનાર સ્વીતી વજેરે ચીત્રી સચીય આકરકાયક અને રમણીય હોવા ઉપરાંત અર્થસુચક પણ છે. વળી, હાંદી પંચન મીં ચોટ્ટેડુ આરે હાંદી પંચમાનાં દારે અધીકારીએ એ તેમને પાંચગામા રાખી માનવતા સોચા અન્ય કોઈ પણ કારકુનોના સમાગમમાં આવવા નહોતા દીધા એ ચીત્ર પણ પાત્ર પંચનાર છે આમાં રાજકીય નીચવેનાં ચીત્રો મોડરે મોના પંચમાં આપણે છે તેના કરતાં નીચપસપા રીતે અપા મોહોલ તે તે વધુ આકરકાયક અને પ્રજાકીય નીચવત. તેની કીમત રૂ. ૨) છે.

["GUJARAT MITRA AND GUJARAT DARPA," Surat, 7th March, 1920.]

["ગુજરાત મીત્ર તથા ગુજરાત દરપા," સુરત, તા. ૭ મી માર્ચ, ૧૯૨૦.]

હાંદી પંચના કારકુનો.

હાંદી પંચના આપણીક પંચમાં રાજકીયવાદી અને કાકાકી આખરને લગતા રચીત પણ અસરકારક ચીત્રો પ્રગટ થાય છે. તેમાંના સને ૧૯૧૯ ના આખા વરસમાં ચીત્રો મુલ સુટકી કરીને રખેતા મુજબ ખાસ અંક તંત્રીય કરવા ને આપણે છે, તેની પછાય રવીકારતા દેખાં ચાલતા મહદર નીચવેના ઉપર અસર કરે તેના રચીત અને બેપદાઈ ચીત્રો મોડરે મોના પંચમાં હાંદી પંચના અધીકારી મીં બરભરકાયક આપણમારને ધનવાદ આપીએ છીએ. આ ખાસ અંકકુ મહત્ત્વ છે કે સને ૧૯૧૯ ના વરસમાં સુવર્ણ ઇલાકામાં ને હાંદીમાં મુખ્ય ને બાજવો

તરફ લોકોનાં ધ્યાન ખેંચાએ છે. અવધા ખેંચાએ ભેળવે છે તેને લગતાં સુદર રચીત ચીત્રોની રસમય સુટકી કરીને આ અંકમાં મુકવામાં આવી છે, એટલે આ એક અંક (ખાસ અંક) જેણે હેલ તે પણ આખા વરસના બતાવેને, ખાસ જોનારને થવા લીના રહે નહીં. કાખસા તરીકે આ અંકમાં સુવેદ, રોડેટ એકટ, સચાગ્રહ, કુકાળ, હાંદી ઉદયગોળા પંચગની રચીત, સુધારાત્ત્વ બીલ ને અધ્યાન-પ્રગટ વજેરેનાં રચીત મીત્રો આપવામાં આવ્યાં છે તે ૧૯૧૯ ના મુખ્ય બતાવેનાં કારકુનોનાં છે.

આ અંકની કીમત રૂ. ૨ રાખવામાં આવી છે તે અંકકુ રચીત વધારે લાગતી નથી. યુરોપમાં આવ્યાં રચીત ચીત્રો (કારકુનો) પ્રકર થાય છે તેના લાભ અંગ્રેજ જાણના રાજ્ય લઈ થકે. પણ અંગ્રેજ નહીં જાણી થકે તેવા ગુજરાતી એને લાભ થવાને પણ આ અંક ધણી ઉપયોગી થઈ પડશે કેમકે ચીત્રની સમજૂતી અંગ્રેજ સાથે ગુજરાતીમાં પણ આપવામાં આવી છે. આ તકે કુચના થઈ થકી કે આ અંકમાં ને ચીત્રો પ્રકર કાયામાં આવ્યાં છે તેની ગુજરાતી સમજૂતી છેવટના બાજમાં આપી છે તેને બદલે તે ચીત્રની નીચે અંગ્રેજ સાથે આપવામાં આવે તે ગુજરાતીએને તે વીધે લાભકાયક થઈ પડે અને આ અંકમાં સામાજિક સુધારણાને લગતાં નહીં જોવાં-ધણીય થોડાં ચીત્રો છે, તે હવેથી વીધે જ જાણના મુજબ તે તેની લોકો ઉપર વધારે સારી અસર થાય. આથી છે કે આ બંને કુચના તરફ મીં આપણમારકુ ધ્યાન ખેંચાએ અને આવતા વરસથી તે મુજબ સુધારા કરી.

["DUSTAN PAKISTAN," Poona, 17th March 1920.]

["દુસ્તાન પ્રકાશ," પુણા, તા. ૧૭ મી માર્ચ ૧૯૨૦.]

હાંદી પંચ-મિં વર્જોરજો નવરોજી, (હોદો પંચ

ઑફિસ, કેઝાર થેડ, ફોર્ટ મુચર) યાનો હોદો પંચાતીલ નિવડક હોશ્વચિત્રાવે પ્રસ્તક સાલાવાદમમાર્ગે વંદાલો પ્રતિદ્ધ કેલે અલે. આજપરંતયા પ્રસ્તકાપમાર્ગે હોદો પંચાવે હે પ્રસ્તકહો મનોરંજક વ કેવલ દર્શનાર્ને કિત્તેક વિપય ચો માહિતી દેખારે અર્થે આદે. મેલ્યા વર્ષાંત રાજકીય, સામાજિક, ઔદ્યોગિક વગેરે યાતરીત જ્યાં ઘડામોહો શરૂયા, ર્પાંચો ડીકારતમક વ કલ્પનાપૂર્ણ ચિત્રે યા પ્રસ્તકાત સમાવિત કેલી આહેલ. અઠગાળ પુદ્ધ, રાષ્ટ્રીય સમા, લખકરો સ્વર્ચાંચા લોજા, હિંદુ-સ્થાનાતીલ પસમેદ, મિં મોટેપુ યાવો કામગિરી વ હોદા ક્રિયા વ મતાપકાર વગેરે વિષયાસરીલ ચિત્રે યાત આહેલ. હિંદુવંદનાલા જવાબદાર ચે સ્વારાજ્ય દેખાસાઢી સધ્યા મુખ્ય રખાવા જો હતા દેખાત આલા આદે, ર્પાંચેંધાંચેં એક ચિત્ર એક જ્હાન મુલગા યામુલગાઢી ધરુન ચાલતો આદે અર્થે પ્રસ્તકાક્યા પ્રમય પૃથ્થકર દાખવિયાત આર્થે આદે.

[THE INDIAN REVIEW, Madras, March, 1920.]

["ઈસ્ટન રીવ્યુ," માદ્રાસ, માર્ચ, ૧૯૨૦.]

CARTOONS FROM THE HINDI PUNCH FOR 1919.
(Edited by Bhanjyee Nowrojee, Hindi Punch Office, Bombay), Price Rs 2-2 ss (Can be had of G. A. Natesan & Co, Madras)

We heartily welcome the twentieth annual publication of the "Cartoons from the Hindi Punch." It is quite as interesting and instructive as any of its predecessors and we congratulate the Editor on his judicious taste, for the cartoons are at once pointed and vivid without being offensive. Concerned in good taste they offer an entertainment, record of recent history and would therefore amply repay perusal.

["FOXBAD, Bombay, March, 1920]

["ફોક્સ", બમ્બે, માર્ચ, ૧૯૨૦.]

["ફોક્સ" માટે ગાસ સખતાર-મી. પલ્લપાલ ઇલ પીસી-ને

"રાસ ગોવંદાર" ના માથે અપીવતી]

"હીંદી પચનાં કારકુનોના વારસીક પોષા "

મારા મીન મીં બરજેરજ નવરોજ આપઅખતીયાર પાંદાના સંકેતવા પ્રમાણે પાંદાનાં અપીવતીપણા હેઠળ પ્રગટ થતાં અવાલીક "હીંદી પચ" મા ગયાં ૧૯૧૯ ના સાલમા આવેલાં કારકુનોના યોગેનો વારસીક પોષા, તે યોગેની અમલુતો સાકરે, બાહર પાસે છે, જે ગેયક નેવા તથા વાંચવાલાયક છે. તે થાં રૂપ વરસના ઊપા સાકના મારા સખધ રમ્યાન અનેક વેળાએ વાંચવાલાયક વારસીક પાંદાની ક તપાસ થઈ ગયાં છે, અને તેમા આવતાં મનેબિલક તથા યોગેલાયક ચીજો અરેખર નેવાલાયક હોવાથી હજુ પણ એ વારસીક પોષા વાંચવાની મારી તરફના નેચી ને તેવી ચાલુ રહી છે અને એ પોષા ક્યારે બાહર પાસે તેની રાહ હું અતુર તાપી જોતા રહ્યો છું હીંદના રાજદવારી, સસારી તથા નધીની ક સવાલોની સ્પીટી થી છે તે એ પોષા વાંચવાથી તથા તેનાં ચીજો નેવાથી તમેને ઝટ સમજ પડી જાય છે, તથા એકવાર બની ગયા પનાવેની યાદ આપણા મગજમાં હમેશાં જગરત અને યાદ રહે છે. એ વારસીક પાંદાની તપાસ થતાં મે હમેશાં કહ્યું છે તેમ મીં બરજેરજ પાંદાની ચાલુ ખત તથા ઉશ્કેળી "હીંદી પચ" ને "લડન પચ"નાં જોડુ માનીતું અને વાંચવા લાયક પનાવવાની કોયેય ચાલુ કરવા આવ્યા છે, અને તે સુખ્ય આ વખતના ૨૦ માં વારસીક પોષામાં એકા બજે દરજે પાંદાની એ નેમમા ફાવેલી ચકતીવાન થયલા જણાય છે, મીં આપઅખતીયાર" એ કામ ધુરકેય, મહત્વનું તથા જોડુ તે વીકે છે કે, તેની અતુલ્ય મારા નેવા ઊપા સાથે લાગે સખધ થયેલાનારાજ થયાવી તથા પીઝાણી ચકે. આ રસ મને પોષા રકે નાનાં કે યોડાં યુવકપનામા રાખવાનું છે. અને તેથી તેની એકેક નકશ વરસ આ મારસીકમાં સુજ વાચ નારાઓ ખૂબીતાં ચાલુ રહેશે એવી મારી બંધામણ અને આશા છે કે મીથા જયે નહીં

[ADVOCATE OF INDIA, Bombay, 10th April, 1920]

["એડવોકેટ ઓફ ઇન્ડિયા," બમ્બે, ૧૦ ૧૦ મી એપ્રિલ, ૧૯૨૦.]

CARTOONS FROM "HINDI PUNCH."

AN INTERESTING PUBLICATION

The twentieth annual publication of Cartoon from the "Hindi Punch" is as interesting as its preceding volumes and reflects great credit on Mr Bhanjyee Nowrojee Apakhtyar, its indispensible editor and publisher. The "Hindi Punch" supplies very amusing cartoons weekly on current political, economic, social and municipal subjects and these are highly appreciated by the educated public. The annual publication contains a large number of selected cartoons which have appeared in the weekly journal and supplies at a glance the year's Indian political history in cartoons. Amongst the cartoons on European politics the most interesting are "The stifled Hun" and the "Broken Hun and his broken sword" whilst the cartoon on Indian military expenditure in which the Indian tax payer is expressing himself unable to bear the tremendous burden placed on him any longer might be said to be the most interesting of the cartoons on Indian affairs. Very amusing is a cartoon on the Shree Bazaar speculator's worship of wealth.

["THE JAME-E-JAMSHED," Bombay, 11th May, 1920]

["જમે જમશેદ," બમ્બે, ૧૧ મી મે, ૧૯૨૦.]

હીંદી પચના કારકુનો

જાણીતાં અવાલીક આઈબધ "હીંદી પચ" નાં સને ૧૯૧૯ ના કારકુનોની વારસીક પોષી રાનિતા સુખ્ય તેના કાયેય તથા સાહસીક અપીવતી મીં બરજેરજ નવરોજ આપઅખતીયાર તરફથી બહાર પાડવામા આવી છે. ગયા વરસ રમ્યાન દેશમાં બનેલા રાજદવારી, સસારીક અને ઉદારોષી ખતાવેને લગતી ચીજમય વસારીખત આ સુસતક રચ્ય અને ગમત સાથે અરેખ શાન આપનાર છે છતાંછતાં ખતાવેને લગતા ચીજો તેમજ તેને લગતી રચ્યુ હુકતેવીની અરેખ જોડા રકેટ રણ કરનારી છે. રચ્યુ સખતારાઓ અને ખમ્મસ કરીને આવી રીતે કારકુનો મારકેતે ટીકા કરનારા નુકતેચીજો કુરતવી કંઈક અણેસ થયેલા હોવા જોખે છે. મીં આપ અખતીયાર તેવી ખમ્મસ થયેલ છે અને તેથી "હીંદી પચ" સુજરાતી લાખામા આપણા સુખ્ય થોરે તથા ઊલાકા મોજ નહી, પણ આખા દેશમા પ્રગટ થતાં રચ્યુ પંચોમાં અને પ્રથમ પંકટી થયેલ જણી થકારો તેવજી આજ વરસે, થર્માં પાંદાના આ રૂકા સહાસને એકસરખી ખત, ઉશ્કે તથા બીજાઈથી ટકાવી રાખયો છે અને તેવજી તેમાં મેયક અગળી ફેલેલ જોખી છે. તેવજીના આ પોષા ચોખીની વાંચનાર વરગ માટે સથરવા લાયક છે, અને તે નિરોધા રચ્યુ આપનાર કારકુનોના એક બોધલાયક સંગ્રહ રણ રહે છે

HEPTOOLA SALEBHOY & CO.

Telephone No. 1139,

Telegraphic Address "CIVILITY."

327, ABDUL REHMAN STREET,

AND

64, Tamarind Lane, Fort, BOMBAY.

Engineers, Government, Railway and General
Contractors and General Hardware
Merchants.

American Cotton Driving Ropes and Patent
non condensing Rope Compositions.

High Class Ginning, Cylinder and Shafting
Oils, Liquid and Powder Boiler
Compositions.

Cane Baskets of all kinds and sizes,
and cane boxes, for mills kept
always in stock or made
to order.

IMPORTERS OF PLATT BROS
Single and double Roller Cotton Gins
and Ginning Accessories.

Best Oak Tanned Single and Double Leather Belting from the well
known firm of Messrs. John Tullis & Sons of Glasgow.

India Rubber Delivery Hose and Section Pipes, India Rubber Insertion
Sheets, best Admiralty Quality and Canvas Pipes.

Stores for Ginning and Pressing Factory,
Including.

CRAB WINCHES. SCREW JACKS. PULLEY-BLOCKS. COIR.

AND

Manila Ropes, Gas, Steam, and Hydraulic Pipes, Brass Fittings, Shaftings, Couplings, Rope,
AND

BEST PULLEY. PEDESTAL ETC. ETC.

Picks, Hose, Stone-breaking Hammers, Jumpers, Crowbars, Sootlies and various other
Mining and Labourer's Tools always ready in Stock.

Also Contractors and General Merchants of Electric
Accessories, Cables, Wires, Etc.

Enquiries and correspondence invited.

વધુ વીગત માટે લખો:-

મયાશંકર મું ભટ-મેનેજીંગ પાર્ટનર,

C/o મયાશંકર ઠક્કરની કુંપની,

TRADE-MARK
ICY-HOT

REG. U. S. PAT. OFF. AND GREAT BRITAIN

**BOTTLE AND
CARAFE**

Invaluable for House keepers,
Nurses, Campers,
Travellers, Automobilists.
Illustrated Price List Free.

**MAXIMUM LIGHT AT
MINIMUM COST.**

No Greasy Wicks to
trim. No smoky Chimneys to
wash.
Odourless. No works, no bother.
**ONE SIXTH THE COST OF
KEROSENE.**

Wherever the sun shines by day
the "Sun" lamp shines by night
In more than 50 different Styles.
BEWARE OF IMITATIONS

**THE SUN OUTSHINES
THEM ALL**

CATALOGUE FREE.

Sun Special Mantles. Dral
Mantles, for Kit-on, Washington
and such other pressure lamp.

DRAWN-WIRE METAL-FILAMENT.

"BRILLIANT LAMPS."

Saving of 75 per cent. on your
Electric Light Bill.

Maximum Light, Life, Strength
and economy.

Electric Fans, Accessories,
Cable Wires, Flexible Cords,
etc. Prices defy competition.

SOLE AGENTS.—

THE LONDON EASTERN & AMERICAN TRADING CO.

Humamum Street, Fort, BOMBAY.

MASANI & CO.,

43, Meadows St, Fort, BOMBAY.

HIGH CLASS STEEL NAME PUNCHES

Marking Hammers for Timber etc.

Branding Irons for Wood, Cork etc.

**Brass Seals for Wax, Military
Buckle, Badge and Ornament Dies
Address and Lable Dies, Company's
Seals, Relief Stamping.**

Visiting Cards, Rubber Stamps Accessories
Stencil of Every Description in all Metals.

Budges for Army, Shoulder and Collar
Wear, Cast Name Plates For Machinery etc.

Name and Memorial Plates All Class of
Metal hip

MOTILAL MOOLCHAND & CO.

MARBLE MERCHANTS AND

CONTRACTORS

MARBLE FLOORING

Largest

**Importers
of**

**Marble Tiles and Slabs
White, Glazed and other
Tiles.**

ALSO

Portand Cements.

10, Bank Street, BOMBAY.

વીજલી વગર ઠંડા રહો.

કેરોસીન, આલકોહોલ, ગેસોલીન અથવા ગ્યાસથી ચાલતા પંખા.

આ પંખા તમને સારી તંદરોસ્તીમાં અને ખુશખુશાન રાખવા માટે વડરતા છે.

સઉથી છેલ્લામાં છેલ્લો સુધારેલો "મોદલ"—એક અદ્ભુત શોધ.

ઉંચામાં ઉંચી યાંત્રીક કળાની ખનાવટ.

ઉંચા સામેત થઈ ચુકેલા, વહેવાર, અને ગમે ત્યાં ખસેડી શકાય તેવા

કહારી મુકી ગકાય એવા ફેલર બેરીંગ.

મજબુત, સુંદર, સારો અને તમને ખુશ કરનારો.

વીજલીના તાર, બેટરી, કમાણ, વાલ્વ, એકઝોસ્ટ, પાણી અથવા બેટ્રેનન વગર ચાલે છે.

૨૩૦ વોલ્ટ, ૧૬, ૨૫, ૩૨, ૫૦ કેનડલ પાવરની

વીજળીની ખતીઓ.

ટેલીફોન, બેટરી, ટોલ બેલ, ઇલેક્ટ્રીક મેટન ફીલેમેન્ટ લેપ, મીલીંગ તથા ટેબલ ફેન, કેબલ વાયર, ફ્લેક્સીબલ

સીડક તથા કોટન કવર વાયર, વીજળીની ખતીના ચેનડેલાયરમ તથા દરેક જાતના ઇલેક્ટ્રીક ફીટીંગ કરનારા,

પ્રાસ અને આધન હારડવેર, મીલને લગતા મરબે સામાન, લોહારને લગતા સામાન.

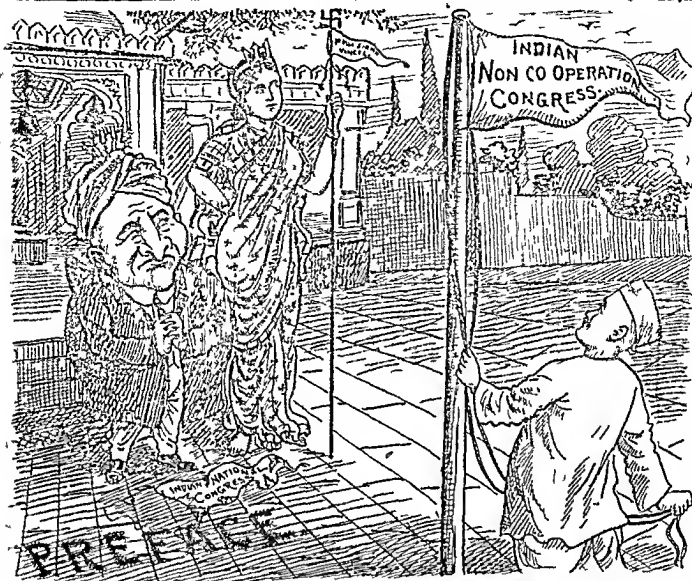
ખહારગામના ઓરડો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી તુરત

વીં પીં મોકલવામાં આવશે.

હસનઅલી ઇસુફઅલી,

શીપચેનડલર, હારડવેર, એન્ડ જનરલ મરચંડ,

.., લોહાર ચાલ, મુંબઈ.

"I SEE you are taking down your old flag and hoisting a new one?" said Mr. PUNCH, looking at the hauling up of a new flag under the eyes of Devi Congress.

"Yes, PUNCH. I am changing my old flag with the change of times. You see all around you how the times have changed. The world war has changed the world. Cherished principles of a life-time, entertained by eminent statesmen and philosophers, have undergone a wonderful metamorphosis within a period of six years. The minds and hearts of people the wide world over see within themselves a change coming over. No wonder that, in this changing atmosphere all over the world, I should not remain unaffected. My mind thinks of change too."

Devi Congress was in a sulken mood. She looked much distracted. Torn asunder by faction and partisan spirit that played within the ranks of her adherents, she looked nothing like her old staid self. Mr. PUNCH

of worship. He had worshipped at her shrine for more than thirty years, and it gave a poignant wrench to his heart to see her plunged in distraction and sullenness.

"I see. Your mind thinks of a change too. For better or for worse?" Mr. PUNCH looked inquiringly at the Devi.

"Wait and see," replied Devi Congress rather abruptly.

"H'm," The Devi's Asquithian reply extorted a disappointing ejaculation from Mr. PUNCH. After a pause he began musingly.

"This hauling down of the old flag—"

"Does not bode good to me, you will say."

I am told so by all my best well-wishers of old—my old stalwarts who worshipped at my shrine for years and who have left me, alas, for good. The Devi heaved a deep sigh. Her throat seemed clogged. A tear trickled down her fair face from her bright eyes.

"They had good reasons to leave you, Devi. They saw through and through into the

વીજલી વગર ઠંડા રહો.

કેરોસીન, આલકોહોલ, ગેસોલીન અથવા ગ્લાસથી ચાલતા પંખા.

આ પંખા તમને મારી તંદરોસ્તીમાં અને પુરાપુરાથી રાખવા માટે જરૂરના છે.

સઉથી ઉભામાં છેલ્લો સુધારેલો "મોદલ"—એક અદ્ભુત શોધ.

ઉંચામાં ઉંચી યાંત્રીક કળાની બનાવટ.

ઉંચા સાબેત થઈ ચુકેલો, વહેવાર, અને ગમે ત્યાં ખસેડી શકાય તેવો

કહાડી સુકી શકાય એવા રોલર બેરીંગ.

મજબુત, સુંદર, સાદા અને તમને પુરા કરનારો.

વીજલીના તાર, બેટરી, કમાણ, વાલ્વ, એક્ઝોસ્ટ, પાણી અથવા મેકેન્ટ વગર ચાલે છે.

૨૭૦ વોલ્ટ. ૧૬, ૨૫, ૭૨, ૫૦ કેનડલ પાવરની

વીજળીની બતીઓ.

ટેલીફોન, બેટરી, ફેલ બેલ, ઇલેક્ટ્રીક મોટર ફીલેમેન્ટ લેમ્પ, સીલીંગ તથા ટેબલ ફેન, કેબલ વાયર, ફ્લોરોસીબલ સીલક તથા કોટન કવર વાયર, વીજળીની બતીના ગ્રેનડેસીપરસ તથા દરેક જાતના ઇલેક્ટ્રીક ફીટીંગ કરનારા,

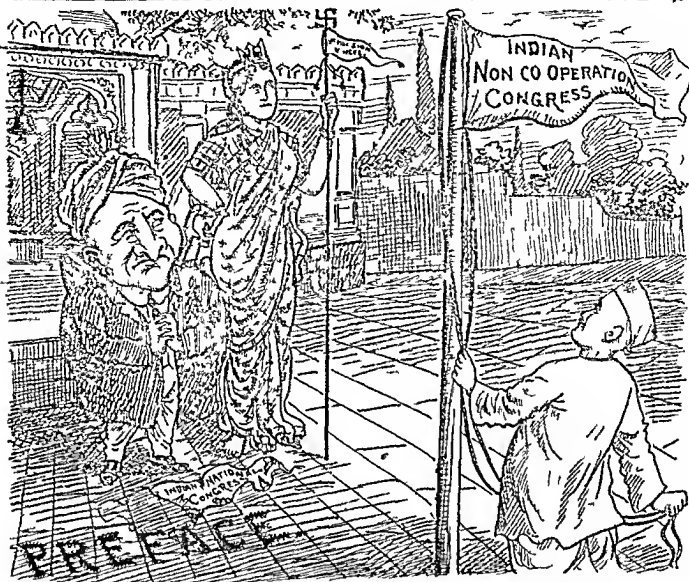
બ્રાસ અને પ્લાયવુડ હારવેર, મીલને લગતો સંસ્કાર સામાન, લોહારને લગતો સામાન.

અહારગામના ઓરડો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી તુરંત

વીં પીં મોકલવામાં આવશે.

હસનઅલી ઇસુફઅલી,

શીપચેનડલર, હારવેર, એન્ડ જનરલ મરચંડ,

"I SEE you are taking down your old flag and hoisting a new one?" said Mr PUNCH, looking at the hauling up of a new flag under the eyes of Devi Congress.

"Yes, PUNCH. I am changing my old flag with the change of times. You see all around you how the times have changed. The world war has changed the world. Cherished principles of a life time, entertained by eminent statesmen and philosophers, have undergone a wonderful metamorphosis within a period of six years. The minds and hearts of people of the wide world over see within themselves a change coming over. No wonder that, in this changing atmosphere all over the world, I should not remain unaffected. My mind thinks of change too."

Devi Congress was in a sulken mood. She looked much distracted. Torn asunder by faction and partisan spirit that played within the ranks of her adherents, she looked wither like her old staid self. Mr PUNCH

of worship. He had worshipped at her shrine for more than thirty years, and it gave a poignant wrench to his heart to see her plunged in distraction and sullenness.

I see Your mind thinks of a change too. For better or for worse? Mr PUNCH looked inquiringly at the Devi.

Wait and see, replied Devi Congress rather abruptly.

Alas! The Devi's Asquithian reply extorted a disappointing ejaculation from Mr PUNCH. After a pause he began musingly.

This hauling down of the old flag—

"Does not bode good to me, you will say. I am told so by all my best well wishers of old—my old stalwarts who worshipped at my shrine for years and who have left us, alas, for good." The Devi heaved a deep sigh. Her throat seemed choked. A tear trickled down her fair face from her bright eye.

They had good reasons to leave you, Devi. They saw through and through into the

those who have now usurped themselves the power to guide and lead you—"

"Where?" interrupted Devi Congress.

"If I were to answer you in your own words, I would say, 'wait and see.' But I will be quite plain and frank with you, Devi, and tell you bluntly that your new guides are leading you to wreck and ruin. The patha they have chosen are full of peril and spell disaster. They will undo everything your stalwarts of old have gained for you after the strenuous work of three decades. They—your old stalwarts—patiently and laboriously built up your edifice. The vandals now at work are bent on disfiguring and destroying it. They are laying unholy hands on what is beautiful, what is sublime."

Mr. Puxen paused. The Devi looked quite awe-struck.

"Whatever should I do, Puxenona?" She earnestly looked in Mr. Puxen's face for an answer.

"Revert to the old path of Wisdom and Sanity, and to Constitutional Agitation that leads to Progress and Reform. The path you have recently chosen to tread leads not to Evolution but to Revolution—a most hazardous, most dangerous path for any one to pursue." Mr. Puxen said sonorously.

"Ah! If my guides would but bear your words of wisdom, Puxenona, how happy

should I be. You are the one and only friend, oldest and truest, sincerest and honestest; who is no party-politician, whose constituency is the civilized world in general and the British Empire and British India in particular." Devi Congress spoke quite feelingly from her innermost heart.

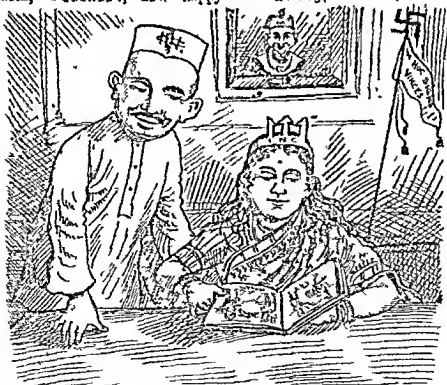
"Well," said Mr. Puxen, "here is something I offer you and your guides to mark, read and inwardly digest. It contains political wisdom of the highest order which I annually submit for approval to the public intelligence the wide world over."

"Puxenona," said the Devi humbly, "it is your wonderful mirror in which I have hitherto delighted to see my own image; but alas! the reflection is no longer flattering, though the glass is as perspicuous as ever."

"And you shall be your own beneficent self again if you keep looking at the glass and calm and compose your distracted features." And with these words, Mr. Puxen presented Devi Congress his

Twenty-first Annual Album of
Cartoons from the Hindi Punch.

Hindi Punch Office, Feroz Road,
Bombay, 20th Dec., 1920.

THE INDIAN ELEPHANT IN HIGH JINKS.

(1) (A VISION OF THE NEAR FUTURE WHEN HE WILL BREAK HIS FETTERS.) (2)

[The first Legislative Assembly under the Indian Reforms Bill, passed by the House of Commons on the 5th December, 1919, will meet in January 1921, and it is hoped His Royal Highness the Prince of Wales will inaugurate it in Delhi.]

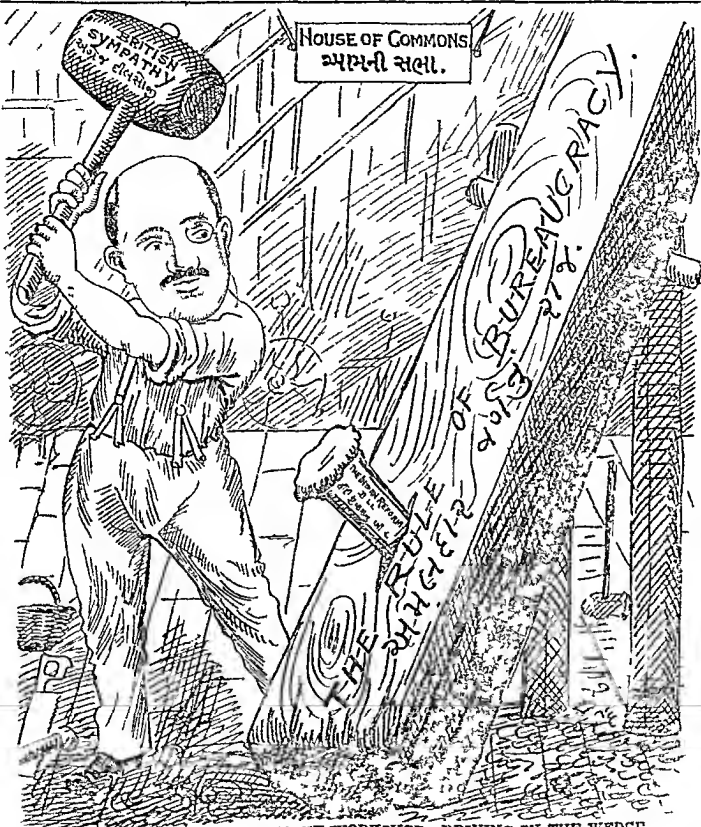
[Hind. Punch, December, 1919.]

".....O BEAUTEIOUS PEACE!"

THE PEACE CELEBRATIONS IN INDIA: SATURDAY, SUNDAY, MONDAY AND TUESDAY.
13TH, 14TH, 15TH AND 16TH DECEMBER, 1919.

[Hindi Punch, December, 1919.]

IN THE BRITISH PARLIAMENT WORKSHOP: DRIVING IN THE WEDGE

[The Indian Reforms Bill has passed the third reading in the House of Commons and the Lords have read it for the first time.]

[Hindi Punch, December, 1919]

THE SPIDER AND THE FLY.

NATIONALIST—Will you walk in, sir? The place is so cosy

MODERATE—No, thanks I prefer the open air

[Pandit Motilal Nehru, the President-elect of the Amritsar Congress asked the Moderates to attend the Congress. The Moderates as a party have refused owing to the fundamental differences between them and the Nationalists of the Congress on the question of the working of the Indian Reforms Bill]

[*Hindi Punch*, December 1919.]

(2) A THOROUGH EXAMINATION.

Dr. Punch—A very sound and healthy constitution. Sure to grow in strength as time passes.
 [The sober and thinking portion of India considers the passing of the Reform Bill as a great step towards placing the country on the path of a responsible Government.]

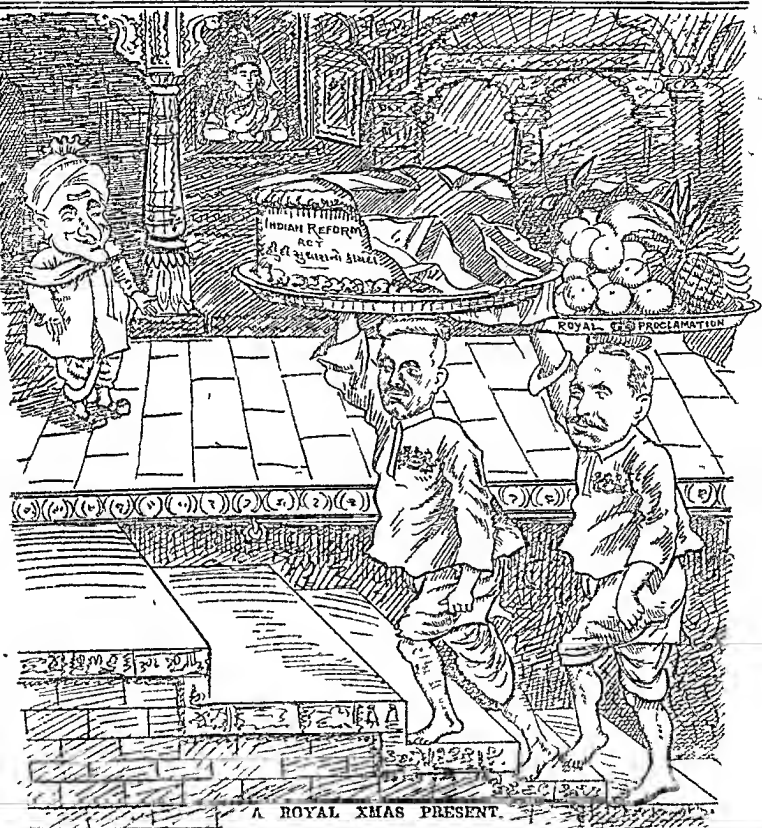
[Mr. Parnell, December 1919]

HIS FIRST LESSON.

MR. PATEL (God father, on behalf of the fedet members)—Now then, my boy, your first memo—"Co-operation and Conciliation"

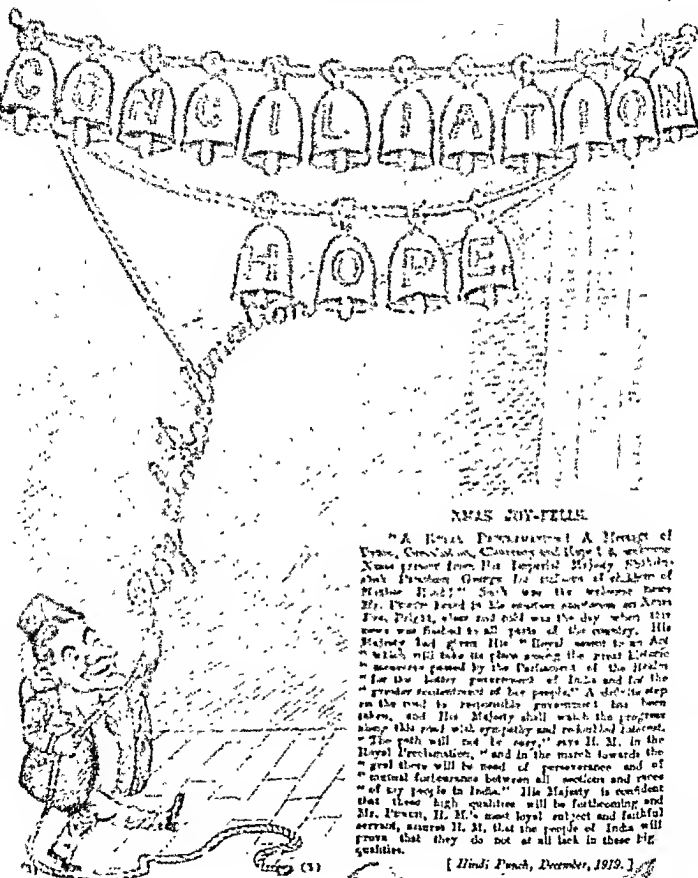
[*Hindi Punch*, December, 1919]

(FOR THE CHILDREN OF HINDU RATA.)

[A Royal Proclamation has been issued giving H. M. the King Emperor's Royal assent to the Indian Reform Act. The Proclamation is a message of Hope and Conciliation. It extends the "Royal clemency to all offenders in the first instance," and announces the intention of His Majesty to send "My son the Prince of Wales to India next winter to inaugurate, on My behalf the new Chamber of Princes and the new constitution in British India."]

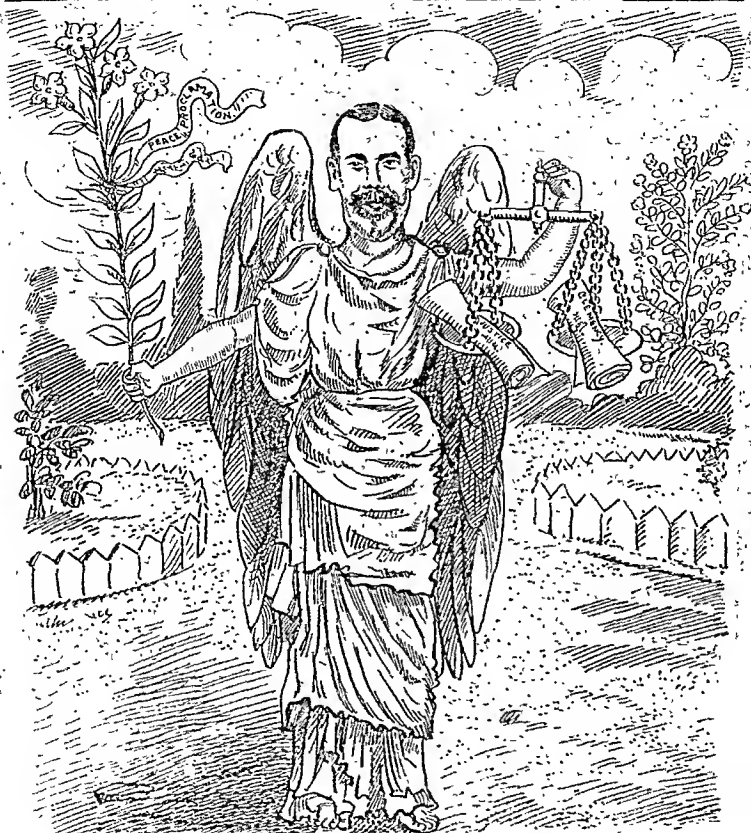
[Hindi Punch, December, 1919]

ANAS JOY-FULL

"A Royal Proclamation: A Message of Peace, Conciliation, Courtesy and Hope to welcome Your present King, His Imperial Majesty, George the Fifth of Britain and India." Such was the welcome given by His Majesty to the Emperor of India on Anas Day, Friday, 2nd and 3rd was the day when this news was spread to all parts of the country. His Majesty had given His "Royal assent to an Act which will take its place among the great historic measures passed by the Parliament of the United Kingdom for the better government of India and for the greater enlightenment of her people." A definite step on the road to responsible government has been taken, and His Majesty shall watch the progress along this road with sympathy and well-wished interest. "The path will not be easy," says H. M. in the Royal Proclamation, "and in the march towards the goal there will be need of perseverance and of mutual forbearance between all sections and races of my people in India." His Majesty is confident that these high qualities will be forthcoming and Mr. Brown, H. M.'s most loyal, subject and faithful servant, assures H. M. that the people of India will prove that they do not at all lack in these fine qualities.

[Hindi Punch, December, 1919.]

THE ANGEL OF PEACE—HIS MAJESTY'S NEW GARB.

["The Bengalee" writes:—The Royal Proclamation announces boons which must have a profoundly tranquilizing influence upon the public mind. It breathes good will and sympathy throughout and an earnest solicitude, with a resounding note of sincerity about it, to inaugurate a new era of peace and contentment, and of co-operation between the Government and the people and between all sections of our great community.]

[Hindi Punch, January, 1920.]

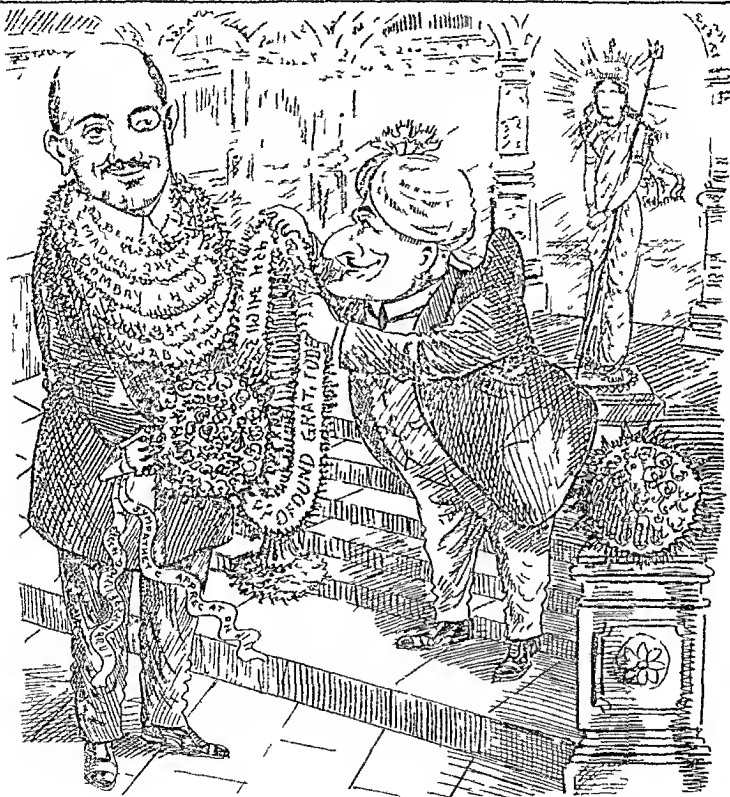

IT NEVER RAINS, BUT IT POURS—BLESSINGS.

THE 34TH SESSIONS OF THE INDIAN NATIONAL CONGRESS: AMRITSAR, 27TH, 28TH, 29TH, 30TH AND 31ST DECEMBER, 1919 AND 1ST JANUARY, 1920.

[Heavy rains marked the beginning of the Congress Sessions in Amritsar. The Royal Proclamation created a profound impression on the responsible section of the Nationalist Party, who has captured the Congress, and a hearty vote of thanks was voted to H. M. the King for the gracious Proclamation and for the welcome announcement of the proposed visit of the Prince of Wales, assuring him of a warm welcome to India.]

[Hindi Punch, January, 1920.]

' A people's love, a people's hearts are thine
O friend of Hind true hearted and benign "

[Expressions of profound gratitude have been cabled to Mr. Moraga the Secretary of State for
or great services in getting the Indian Reform Act passed in the House of Commons.]

[Hindi Punch, January, 1920]

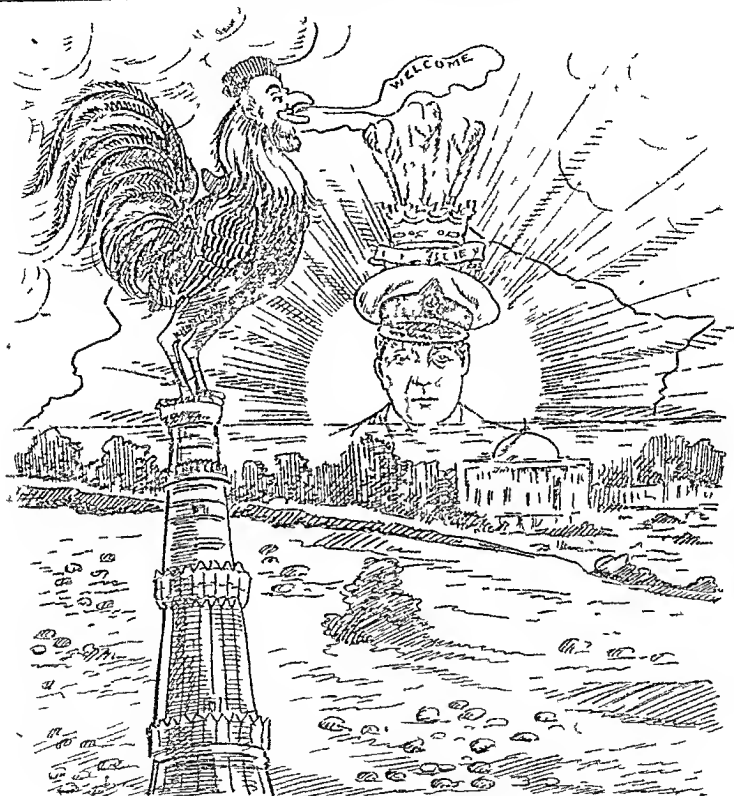

THE LOVE-KNOT

(4) (THE ALL-INDIA MUSLIM LEAGUE AMRITSAR, 29th, 30th and 31st DECEMBER, 1919.)

MUSLIM BROTHER SAHEBA—Now that we have learnt to love each other nothing can part us, sister dear. [In his inaugural address Haziq ul Malik Hakim Ajmal Khan, President of the All India Muslim League, said — "The secret of the success not merely of the Reform Scheme, but of all the work which is being done by Indians in India and abroad lies in Hindu Muslim unity. There is no need to look back, as both these communities have fully realised it now that unity alone can be the firm foundation of India's real improvement and future progress."]

[Hindi Punch, January, 1920.]

THE DAWN OF A NEW ERA.

[The announcement of the coming visit of His Royal Highness the Prince of Wales to India has been hailed with delight in all parts of India, the various meetings of the Conference Leagues, and the I N Congress, held during Christmas week, having passed resolutions acclaiming the event.]

[Hindi Punch, January, 1920]

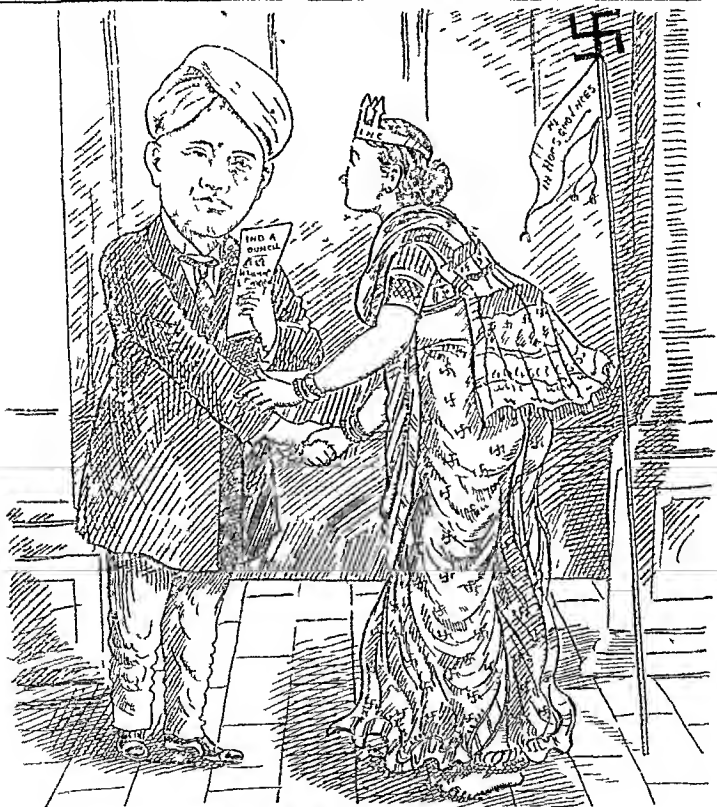

LOVE ME, LOVE MY COW

I. N. Congress (On behalf of the Hindu community)—How can I thank you sufficiently for your kind regard for the cow—so sacred to Hindu feeling!

[The All India Muslim League passed the following resolution:—That with a view to reciprocate the good feelings shown towards Mussalmans by their Hindu brethren and to strengthen the growing unity between them and the Mussalmans of India, the Mussalmans should on the Bakri Id festival substitute as far as possible the sacrifice of other animals in place of cow.]

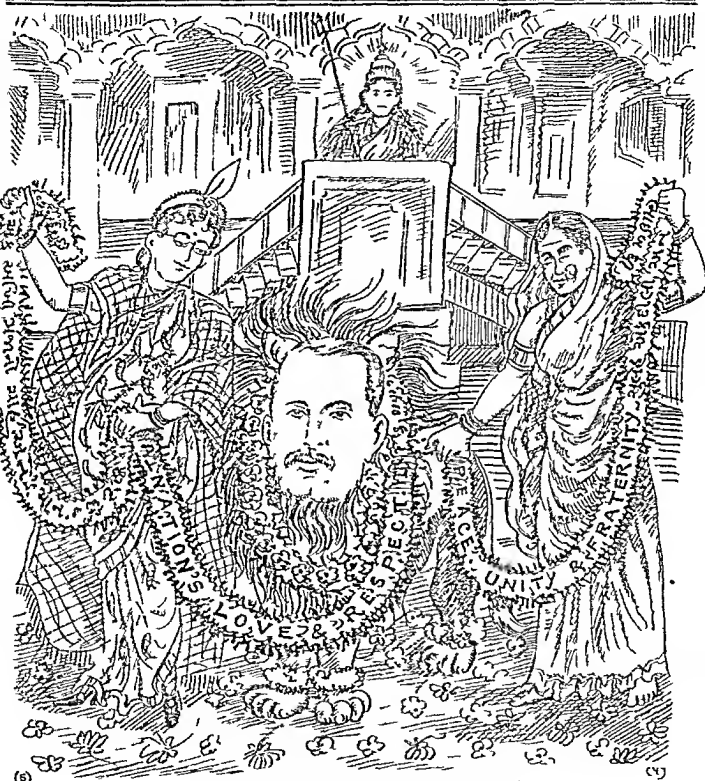
[Hindi Punch, January, 1920.]

"Statesman yet friend to truth ! Of soul sincere,
In action faithful and in honour clear"

[The I N Congress passed a resolution expressing its gratification at the appointment of Sir Sankaran Nair to the Secretary of State's India Council]

[Hindi Punch, January, 1920]

THE SINHA (LION) OF THE SEASON,

OR THE PET OF MUMBA AND BENGALA

[After receiving addresses from different bodies and attending various functions arranged in his honour, Lord Sinha left Bombay for Calcutta on Friday night (16th January) where he arrived on Sunday (18th January) and received a hearty welcome.]

[Hindi Punch, January, 1920.]

HEROULES LLOYD AND THE BULL.

[The Strike Fever in Bombay is raging furiously and there seems to be no end in sight. His Excellency Sir George Lloyd intervened and tried to bring out a settlement in the mill hand strike, but so far there is no result. The mill hand strike has led to strikes in other trades and industries]

[Hindi Punch, February, 1920]

READY TO MEET AN INSIDIOUS FOE!

[In replying to a question about Bolshevism in the Imperial Legislative Council, the Hon. Mr. Datta said that the Government of India were fully alive to the importance of excluding Bolshevist influence from India and had for some time been engaged in measures for that purpose.]

[Hindi Punch, February, 1920.]

[At a meeting of the Talukdars of Oudh held in the Kaiser Bagh at Lucknow on the 3rd February, the President the Hon the Rajah of Mehmudabad moved the following resolution—"That this meeting of the Talukdars of Oudh expresses its sense of great thankfulness to His Honour Sir Harcourt Butler's Government for having acceded to their request regarding the establishment of a University in Lucknow, which will confer great benefit to these provinces in general and in particular on the people of Oudh, and as His Royal Highness the Prince of Wales is to visit India during the next winter, this meeting proposes that the Lucknow University be named after His Royal Highness and that a subscription list be opened and also that a Committee with power to add to their number be appointed for the purpose of collecting subscriptions. Sir Harcourt Butler has asked for a fund of Rs 50,00,000 out of which Rs 11,00,000 have been subscribed.]

[Hindi Punch, February 1920]

(C) **THE PROUD MOTTO OF THE POONA NATIONALIST!** (4)

"I pray ye fog them on all occasion ;
It mends their morals never mind the pain."

[The Poona Municipality has framed a scheme for free and compulsory primary education. The orthodox nationalists of Poona, headed by Messrs. Tilak and Kalkar, want to make the scheme applicable to boys only ; but a large section, led by Professor Paranjpye and Professor Kanitkar and Mrs. Ramabai Hansa want that it should apply to girls also. Daily meetings are being held in 1 room in favour of the latter proposal, and great agitation is created over the question]

[Hindi Punch, February, 1920.]

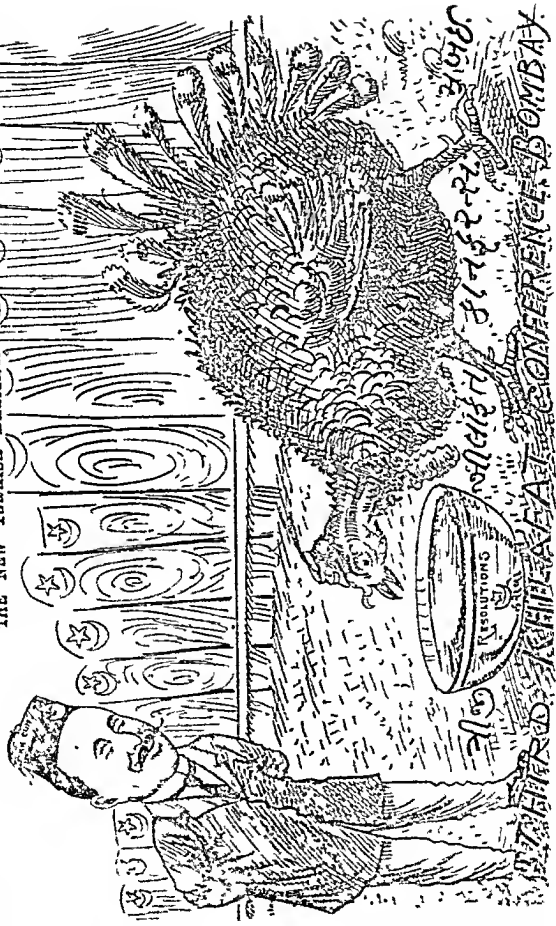
SADHY BAI - CHELMSFORD ALMS-BEGGING.

" 'Tis beautiful to see a matron bring
Her children up (if nursing them don't thin her) "

[DELHI, February 6.—Her Excellency Lady Chelmsford gratefully acknowledges the following generous donations towards her fund for Maternity and Child Welfare in India.—His Highness the Maharajah of Jammu and Kashmir, Rs. 50,000, His Highness the Maharaja of Uda pur, Rs. 25,000, His Highness the Nizam of Hyderabad, Rs. 15,000, His Highness the Maharajah of Bhopal, Rs. 10,000, and His Highness the Maharajah of Benares, Rs. 10,000.]

[Hindi Pun 2, February, 1920]

THE NEW TURKISH DELIGHT.

TURKEY—Excellent for me, but how will others relish it?

[The Third Khalifat Conference was held in Bombay on Sunday, Monday and Tuesday, (15th, 16th and 17th February,) the Hon. Mr. Bhargava presiding, when a number of resolutions were passed, the chief one asking for the maintenance of Turkish integrity.]

[Hindu Funnel, February, 1920.]

THE FRIEND OF THE KHALIFA

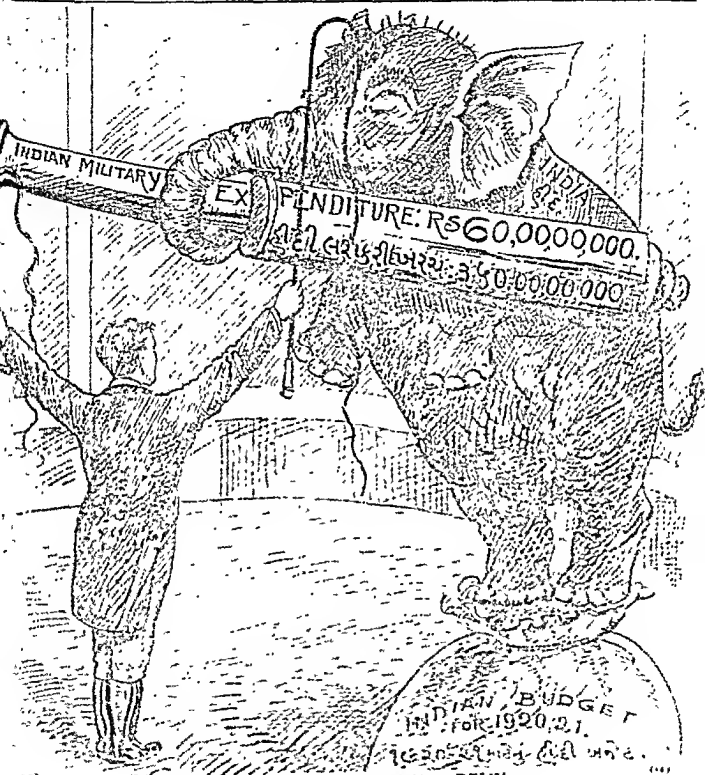

MONTAGU—A thousand thanks sir for your heroic espousal of the cause which is so dear to every Moslem heart. Whatever may be the issue I, as the representative of Moslem India, and the Khalifa will always cherish with gratitude your championship of his cause.

[London February 25—In the course of an interview by a representative of the *Evening Standard*, Mr. Montagu replying to an article by Lord Robert Cecil advocating the turning out of the Turkish Government from Constantinople declared that in view of India's war services no country in the world was so entitled to have its wishes considered in this connection as India, and throughout India all, who expressed opinion on the subject, whatever their race or creed, believed that non-interference with the seat of the Khalifat was indispensable to the external and internal peace in India.]

A meeting of the Bombay Mahomedans has passed the following resolution unanimously—That the meeting desires to record its grateful thanks to the Right Hon Mr E S. Montagu for his heroic espousal of the just cause of India.]

[Hindi Punch February 1920]

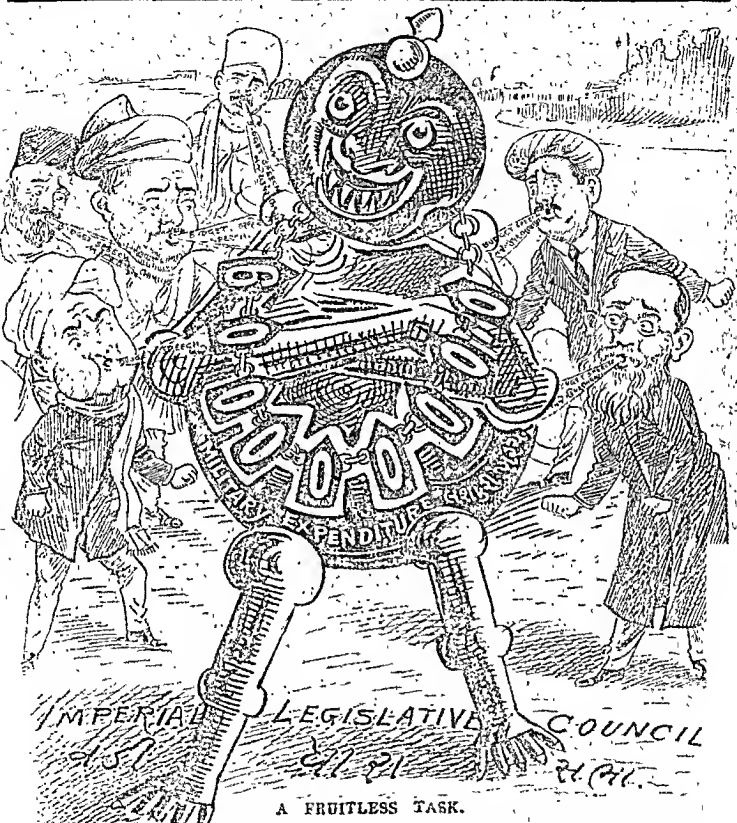

IN THE IMPERIAL CIRCLES, DELHI.

WHAT ARE THE POOR ANIMAL'S FEELINGS?

[The Indian Budget for 1920-21 was presented to the Imperial Legislative Council at Delhi by Mr. P. H. Peltley, the Finance Member, on Monday, 1st March. The Revenue is estimated at Rs. 1,01,37,50,000 and Expenditure at Rs. 1,54,37,50,000. The Military Expenditure during the year will amount to the colossal figure of Rs. 60,00,00,000.]

[H&P Post, March, 1921]

A FRUITLESS TASK.

MILITARY MONSTER—Blow away, gentlemen; you can't do me any harm; speech is silver, you know.

[In the debate on the Indian Budget, a number of non-official Hon'ble members, headed up the Hon. Mr. Sarvepalli Banerji, the Hon'ble Sir Fazlulhussay Carruthers, the Hon'ble Mr. Srinivas Mahanti, the Hon'ble Mr. Gangadhar Chitambar, the Hon'ble Mr. Patel, the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya, all adverted to the huge military expenditure which was to be made in the coming year.]

[Hindi Punch, March, 1920.]

TWO-THIRDS OF A LOAN IS BETTER THAN NONE

J'Y SUIE, J'Y RESTE.

[Notwithstanding the insensate cry raised in England to expel the Turk from Europe, the Supreme Council has wisely decided to keep him at Constantinople]

[*Hindi Punch*, March, 1920]

(A)

EAST AND WEST.

BRITISH PROTECTOR—How times have changed! I, a Britisher, am enslaved, while the Indian goes free—to do what and whom he likes [While the Air Protection Act, now in force in England, is to be amended to make it strictly effective against the British Protector, the Act is enacted in India to bring the Indian Protector to book].

[Hindi Punch, March, 1920.]

(C)

AN EASTER EGG.
(FOR MASTER MICHAEL OH'DWYER)

[The Commissioners, appointed by the Punjab Sub-Committee of the Indian National Congress to enquire into the incidents of the martial law administration in the Punjab, have made their report. The Commissioners were four Barristers-at-law, namely Mr Gandhi, Mr. Das, Mr Abbas S Tyabji and Mr M R Jayakar, with Mr K. Santanam another Barrister-at-law as Secretary. The Commissioners examined the statements of over 1700 witnesses and have elected for publication 650 of them. The excluded statements, we are told, are mostly statements proving the same class of facts as those proved by the published statements. Every admitted statement was verified by one of the Commissioners and was accepted only after they were satisfied as to the *bonafides* of the witness. No statement was accepted without sufficient cross examination of the witnesses, many of whom are men of position and leaders in their own districts or villages. Some of the witnesses made very serious allegations against officials.]

[Hindi Punch, April, 1920]

AN URGENT APPEAL.

CONGRESS-LEAGUE—(Jointly)—Peace, dear friend, stay with us for ever. If not even during war, thou wilt surely not desert us now.

[The agitation over the Khilafat question in India is assuming a serious aspect.]

[*Hindi Punch*, April, 1920.]

THE INDIAN PROMETHEUS

Bound hand and foot to the rock of British interests! Poor man!

[There is a great hue and cry raised against the new currency policy, which is considered to be highly ruinous to the interests of Indian trade and commerce]

[Hindi Punch, April, 1920]

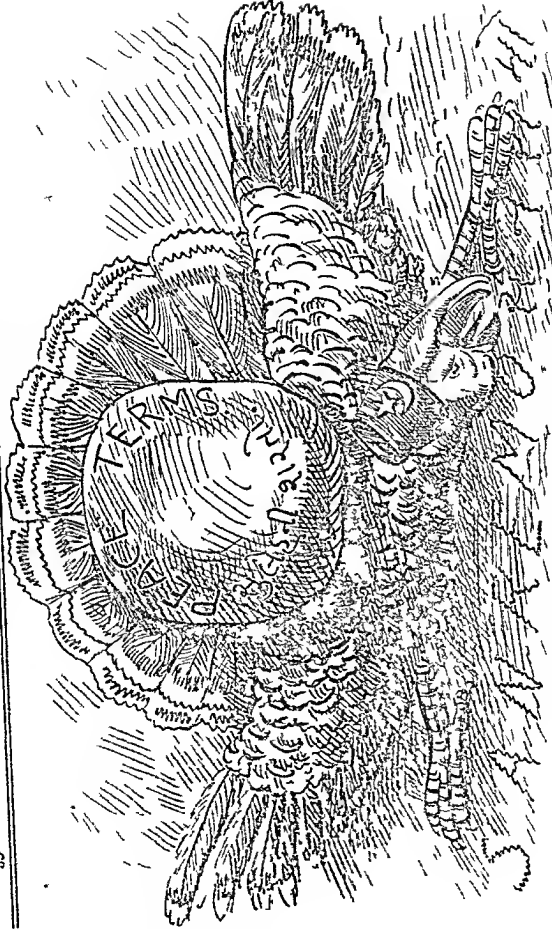

"WE THAT WERE FRIEND, AND YET ARE NOT SO?"

**THE CHOICEST FRUIT OF THE BOMBAY SEASON:—
A RICH CROP OF MANGOES.**

[A public meeting of the citizens of Bombay was held in the Town Hall yesterday (24th April), H. E. the Governor presiding, when a resolution to accord an enthusiastic and loyal welcome to H. R. H. the Prince of Wales when he arrives in the city in December next was passed and a large and influential committee was appointed for the purpose.]

OVERWHELMED

[The Peace Tetras for Turkey have been settled They are very stringent, leaving Turkey very much crippled]

[Hindi Punch, May, 1920]

DISCONSOLATE!

(MOSLEM BEGUM SAHIBA IN GRIEF AND AGONY.)

Wanted a Lucknow Hakim to find out a healing balm to soothe her lacerated heart.

I On the eve of the publication of the Terms of Peace for Turkey, His Excellency the Viceroy issued a message to the Mohammedan people of India, in which he said that "they include terms which I fear must be painful to all Muslims." Before the late disastrous war, Great Britain had always maintained the strictest friendship with Turkey, and I am confident that with the conclusion of this new Treaty that friendship will quickly take life again and a Turkey regenerate, full of hope and strength, will stand forth in the future, as in the past, a pillar of the Islamic faith. This thought will, I trust, strengthen you to accept the Peace terms with resignation, courage and fortitude and to keep your loyalty towards the Crown bright and unaltered, as it has been for so many generations."

[Hindi Punch, May, 1920]

(10)

(10)

THE AFGHAN SUGAR-COATED PILLS

"Went they capture the Indian market, I wonder?"

[His Majesty Amir Amanullah has issued a proclamation forbidding cow-killing and has announced the enlistment of Hindus in his army and abolished various restrictions as to special dress, etc. The Amir says that all these "may not be along her without a motive." They "suggest to us the existence of a deliberate preconceived plan in Kabul." "We must ask our countrymen not to mix themselves up with affairs which need no much explanation. And we must also warn the Muslims against the pills which they are issuing for Indian consumption that we are no fools."]

[Hindi Punch, May, 1920]

"When the fox hath come got in his race,

He'll soon find means to make th' body follow."

But the race is not in this part, but in the new councils' elections!

[The Extreme: we fighting shy of the non-~~no~~ operation revolution of the Moderates, as they do not feel inclined to leave the whole field of the new Councils' elections to the Moderates, then Extremism! ah its compromises.]

UNSEASONABLE WHITEWASHING!

'Pray from a friend or censure from a foe,
Are lost on hearers that our merits know.'

[From Mr. Montagu's despatch to the Viceroy on the Report of the Hunter Committee:—(1) Certificate for Sir Michael O'Dwyer—His Majesty's Government desire here to pay a tribute to the great energy, decision and courage which Sir Michael O'Dwyer brought to his task through a period of exceptional difficulty and to express their appreciation of his service; (2) Certificate for Lord Curzon—His Majesty's Government desire that you should be fortified by the assurance that they continue to repute the fullest confidence in your Excellency's decision, inspired as they feel certain it has constantly been by the approval of the people whose government is committed to your charge."]

[Hindi Punch, June, 1920]

A BIRTHDAY CELEBRATION.

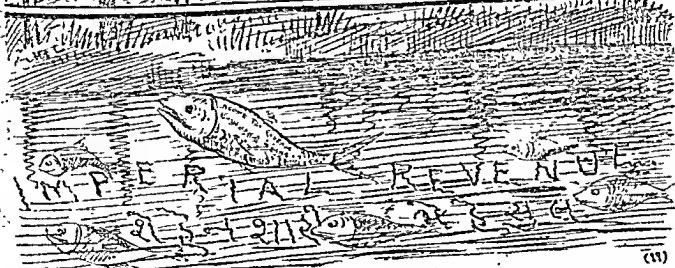
"Peace is the happy natural state of man,
War is corruption,—his disgrace"

HINDU—Abid in my house for all time to come, and sing
me your songs of peace, rest, contentment and conciliation for
ever, driving away all unrest and discontent from me and mine!

[His Majesty the King Emperor's Birthday Celebration
in India Saturday, 5th June 1920]

[Hindi Punch, June, 1920]

GOV. T. OF INDIA
PRESERVE.
NO PROVINCIAL
GOV. T.
SHOULD TRESPASS HERE.

THE PELICAN OUT-PELICANED.

PELICAN—Is this Income or outgoing tax?

[Great injustice has been done to Bombay by the Merton Financial Relations Committee by arbitrarily classifying Income Tax as Imperial.]

[Hindi Punch, June, 1920.]

A WORD TO THE WISE

Punch—Don't bridd r don't play with fire You'll burn your own fingers!

[About thirty Moslems of the Central Khilafat Committee, who gathered at Allahabad the other day, decided amidst great difference of opinion to resort to non co-operation after giving a month's notice to H E the Viceroy]

A DRY LEVON.

LEVON—If you wanted so much juice out of me, you should have let me grow a bit

[Germany bereft of her colonies, her merchant shipping, ten per cent of her territory, one third of her coal and three quarters of her iron, is still considered capable by the Supreme Council of paying a colossal sum as war indemnity]

[Hindi Punch, June, 1920]

A THREATENED CUTTING UP.

[The majority of Hindus are dead against non-co-operation, and with all their sympathy for the Khilafat question they do not see their way to join those Moslems who want to go in for it. This will lead, it is feared, to the rupture of the good relations existing between the Hindus and the Moslems.]

[Hindi Punch, June, 1920.]

POLITICAL SUICIDE.

[The Moderate Moslem tries his best to restrain the Extremist Moslem in his extremism.]

[*Hindi Punch*, June 1920.]

BLACK AND WHITE

[While the European Associations in India have fully sympathised with O Dwyerism and Dyerism as practised in the Punjab last year, the Indian Associations and Leagues have strongly inveighed against them. Both have wired their opinions to the authorities in England in view of the coming debate in Parliament on the Hunter Committee's Report and the case of General Dyer]

[Hindi Punch, June, 1920]

REVERSES—FOR WHOM?

BLOATED BANKER—Ha! ha! What a benighted Government to enrich us at its own expense!

[The sale of Reverse Council by the Government of India has resulted in a loss of eight crores of rupees to the Indian Exchequer. No sooner did Government raise Exchange by five pence a unit than it then by eight pence to compensate for the fall in the American cross rate, the London population in the Exchange act in. The Banks and big moneyed interests converted their funds to gamble in Exchange. "The Times of India" calls it the "systematic plundering of the Indian exchequer".]

[H. S. Ford, June, 1920]

THE CRY OF THE COCKATOOS:—

"JUSTICE! JUSTICE! JUSTICE!!!"

MICHAEL O'DWYER—A plague on your screeching! I wish you had come to me for justice when I was in power!

[Strong resolutions have been passed and wired by different Indian political bodies to the Secretary of State and the Houses of Parliament about the Hunter Committee's Report, some asking for the impeachment of Sir Michael O'Dwyer and General Dyer, and others for justice being done to the feelings of Indians and praying Parliament will be pleased to take definite steps to carry an assurance to the wounded mind and bleeding heart of India due to deplorable Punjab incidents.]

[Hindi Punch, July, 1920.]

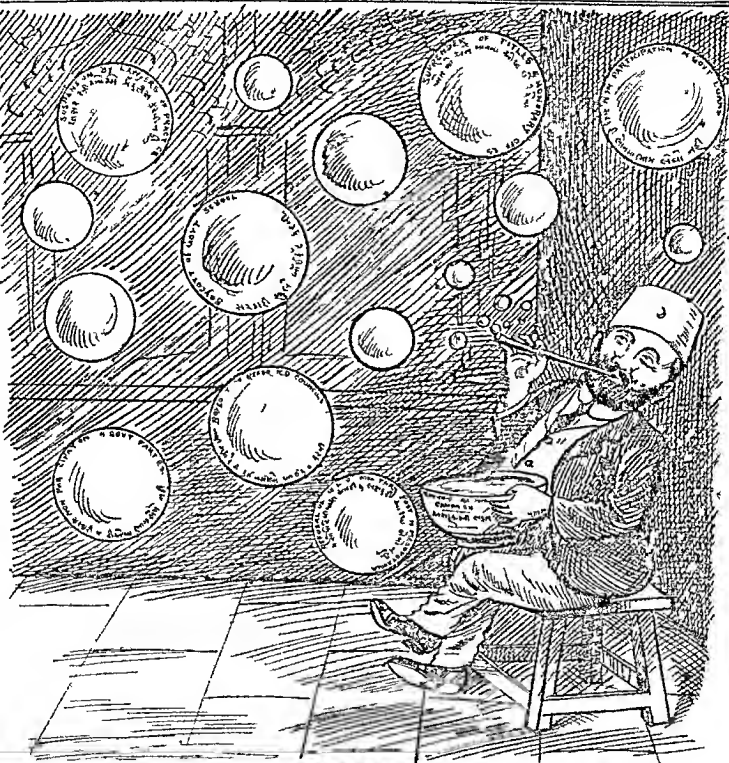

(13)

THE ELEPHANT TEASERS.

[Ultimatums have been submitted to the Viceroy by Mr. Gandhi and Mr. Feroz Ali and others that the non-co-operation campaign will be launched on the 1st August if the Khalifat question and the terms of the Turkish Peace Treaty are not settled in accordance with the Moslem demands.]

English Press, July, 1920.

BUBBLES.

THE PASTIME OF MIAN SHAUKAT ALI, THE APOSTLE OF NON-CO-OPERATION.

[Mr Shaukat Ali has issued to the Press a statement in the name of the Non-co-operation Committee, in which he says the committee has decided upon the following as part of the first stage:—(1) surrender of titles and honorary offices, (2) non participation in Government Loan, (3) suspension of practice by lawyers, (4) boycott of Government schools, (5) boycott of reformed councils, (6) non participation in Government parties, (7) refusal to accept any civil or military post in Mesopotamia, (8) vigorous prosecution of Swadeshi.]

[Hindi Punch, July, 1920]

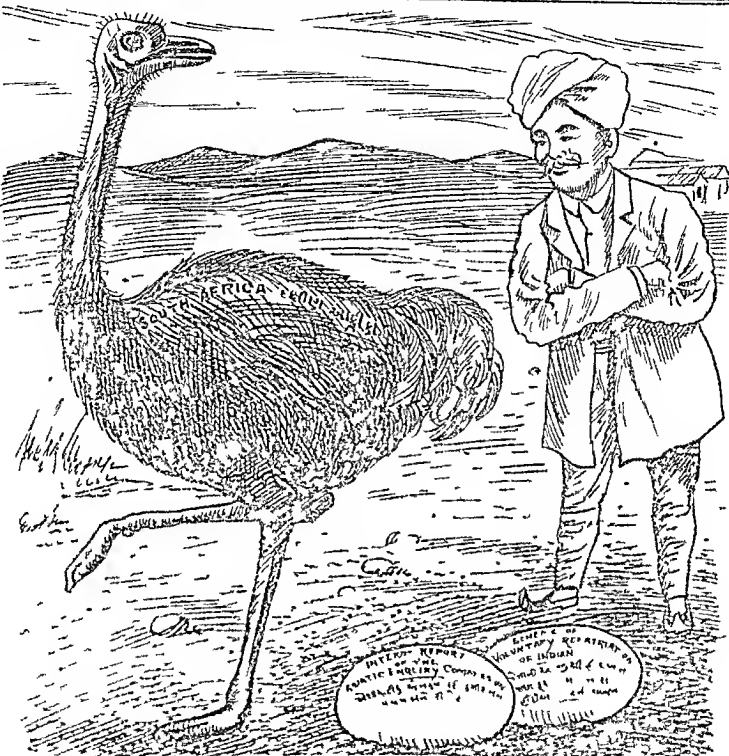

PUNCH—You are welcome, right royally welcome, Your Royal Highness. Deceive not those who may otherwise

H. R. H.—I never had any doubts, PUNCH

[Attempts are being made by the enemies of India to get the promised visit of H. R. H. the Prince of Wales to India next December either postponed or abandoned and gross misrepresentations about the attitude of the leaders and people of India are being circulated with a view to prejudice the British public and to cast aspersions against India's fervent loyalty and devotion to the British Throne and the Royal Family.]

[Hindi Punch, July, 1920.]

THE TEMPTING LEGGS

Ostrich—Well, these are for you

SOUTH AFRICAN INDIAN—I think I'll take them

[The Government of India have received information regarding the scheme of voluntary repatriation of Indians from South Africa recommended in the interim report of the Asian Enquiry Commission. The Indian Government can provide free passage only to Indians who ask for it on their own and who are a victim of the grant of the passage a statement that they are on behalf of themselves their wife and their minor children (if any) all the rights to enter and reside in the Union to order with all the facilities to their families to be given. The scheme is favorably received by the Indians residing in South Africa.]

[Hindi Punch, July, 1920]

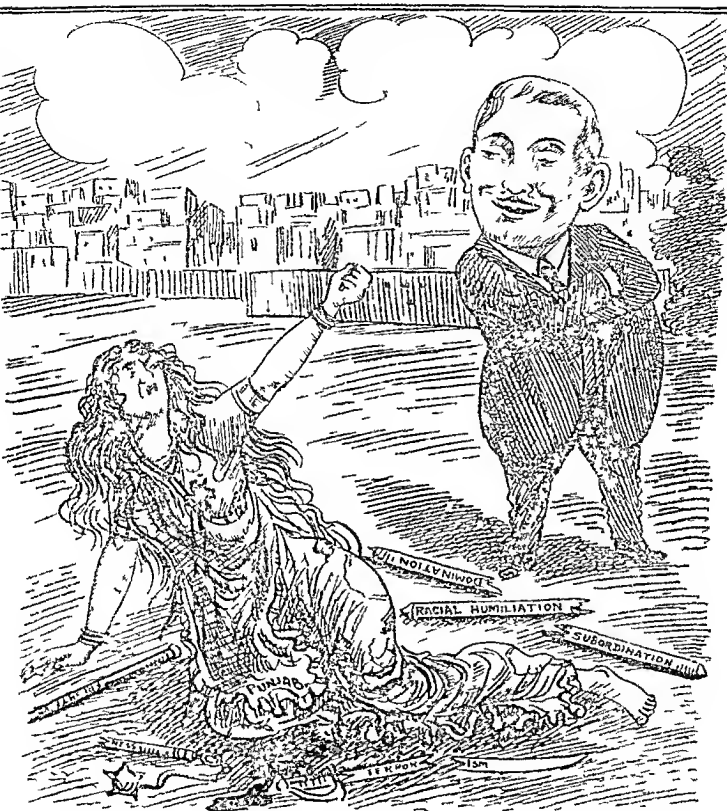

INFLATING — A FRUITLESS TASK.

"Leakage somewhere"

[Lala Lajpatrai has declared that he would adopt a policy of non-co-operation or boycott towards the reforms, Mr Gandhi has expressed his entire accord with the declaration. But Pandit Ramabhai Dutt Chowdhari and a large number of educated Indians as well as the Extremist Press have expressed their strong aversion to the proposal]

[Hindi Punch, Jan., 1920.]

"As long as there is motion in my body
And life to give me wounds I'll cry for justice!"

[The much looked for Punjab debate took place in the House of Commons on Thursday, 18th July.]

[Hindi Punch, July, 1920.]

INCENDIARISM RAMPANT I—

"DON'T PLAY WITH FIRE!"

[Messrs. Gandhi, Shanks' Ali and Company have asked I dare to observe haral on the 1st August, with a view to make their Non Co-operation Campaign similar to as large a number of people as possible. Messrs. Gandhi and Shanks' Ali are now on a tour in the country for propaganda work.]

[Hindi Punch, July, 1920]

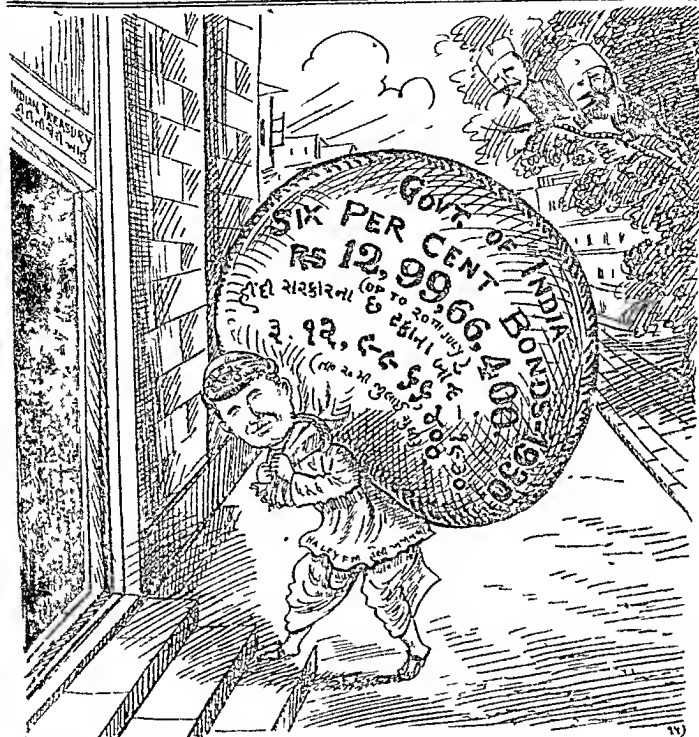

A BED OF BAYONETS.

"So I must lie as others lay my bed! Is this post-war justice?"

[No important changes have been made by the Allies' Supreme Council in the Turkish Peace Terms after the reply of the Turkish Delegates. They have asked Turkey to sign the Treaty by Tuesday (27th July). In case of refusal to sign they have threatened to expel the Turks from Europe.]

[Hindi Punch, July, 1920.]

THE DISCOMFITED CROWS.

(A new version of an old Fable.)

GANDHI AND SHAKAT—The fox has at or all charmed this out of our brethren in spite of our efforts to the contrary.

[Notwithstanding the Khilafat Committee's exhortation to the public not to participate in the Government Loans new or old, the new Six Per Cent Government of India Bonds issued only on the 5th July, have proved a huge success, the sum subscribed within a fortnight amounting to nearly thirteen crores of rupees.]

[Hindi Punch, July, 1920]

THE PARLIAMENTARY SCALES OF BRITISH JUSTICE.

[The Dyer-hards in the Lords' have triumphed. They have succeeded in widening the gaping wounds in the heart of poor Punjab.]

[Hindi Punch, July, 1920.]

Jalandhar Nath.

JALANDHAR NATH—as Rao Bahadur Ananddas Ramkrishna Talcherkar took pride in calling himself in the immortal pages of *Hindi Punch* and as he was known to a large circle of friends and admirers of Mr PUNCH—has left us. We shall know him no

his pen whenever called upon to wield it against all social and political humbugs, and he never shirked work but cheerfully attended to the labour of love to which his natural gifts and heat of mind always turned him. He took pleasure and delight in working for PUNCH, as he used to call me and as his dearest and nearest ones always delighted to honour me. For the last nine months he was in very ill-

YOGIRAJ JALANDHAR NATH IN SAMADHI

"The loved and revered friend who has passed to the reward of a noble life"

more to enliven the pages of *Hindi Punch* by his genial humour, his sparkling wit, his innocent earth and merriment, satire and sarcasm. But we shall always thank of him to the end as the vivacious writer and jovial friend and companion who, for nearly thirty six years, wielded his pen in exposing cant and hypocrisy, who suggested ideas for cartoons and skits, political and social, with a facility and fertile imagination all his own. He was ready with

different health. At the time of the Divali holidays last year he was unable to sit up and work on his "Divali Musings," as he was down with rheumatism. I saw him frequently during his illness and came away every time with the pleasantment that my jovial friend and genial companion of a life-time would not be his old bright twinkling self. Yet in November last when I saw him at the Cobble Station going to Indore and wished him god-speed, I

had hoped that the change to the capital of the Holkars would do him good and that he would return hale and hearty, a giant refreshed in mind and body. But the reports that I had from him were not at all cheering. I knew early that he was very ill and last month the beginning of the end set in. He was down with diarrhoea along with other ailments, and although I had not with any thoroughness foreseen my sad loss, I had hoped that my revered and esteemed friend would overcome the terrible ordeal through which he was passing, as he had passed others, through sheer will power, and his wonderful vitality and his great tenacity. But now I know that Jalandhar is dead and *Hindi Punch* can never see the like of him again! He passed away at Indore on Monday afternoon (26th July), surrounded by his dearest and nearest ones, full of years and honours.

I feel desolate with his loss. In December 1913, I lost my esteemed friend Hirji Khambatta, the facetious Corporator Faincant of *Hindi Punch*, who wielded his facile pen for twenty-five years in these pages and cultivated them with his choice English, genial humour and sparkling wit. Then, again, in August 1917, I had to mourn the death of my oldest artist Bajimo, who worked for *Parsi Punch* and *Hindi Punch* for close upon fifty years. And now Anandraso—Jalandhar Nath—leaves me after a life-long friendship and close companionship, whom I and mine honoured and loved as one of ourselves and who was always welcome as the trusted guide, adviser and friend, who took such a great delight and keen interest in the welfare of *Hindi Punch* and who, while he was never slow to praise where praise was due, never missed an opportunity to point out its failings and foibles in very plain, blunt language. Of the four oldest friends and co-workers, who did the labour of love for *Hindi Punch* jointly for years, I am the only one now left. For nearly half a century I am in harness. During all this time, amidst the ups and downs of a journalistic life, I was always cheered and comforted and solaced with the thought, and I considered myself fortunate, that I had such friends who looked eye to eye with me on all public questions and were always ready with their pen and pencil, whenever I stood in need of them, to work on chalked out lines, and thus helped me in steering the barque of a unique paper clear of all shoals and rocks. The last of these friends has, alas! departed to the haven from which no mortal returns, and naturally I feel desolate.

"The loved and revered friend had passed to the reward of a noble life." So I said in December 1913 about my esteemed friend Hirji Khambatta. So I say again about friend Jalandhar Nath. His was a life devoted to work, work and work. While he worked in the Royal Indian Marine Dock-yard he devoted his leisure hours in the evening for a number of years for the good of the people of Bandra—in looking to their health and comfort and their sanitary needs; and he performed his civic duties in a manner that won the recognition of friends

and opponents alike. Bandra owes not a little to the energy and devotion to duty showed by Jalandhar Nath as a Municipal Councillor for a number of years. Some of the improvements were introduced in this fishermen's village, now turned into a health suburb and reckoned as the Brighton of Bombay, through his energetic fight at the municipal meetings. His entry into the civic arena gave fresh life and vigour to the Bandra municipal board, and the files of the Bombay Gujarati dailies bear witness to the efforts he made to improve the insanitary lot of the Bandraitas. I wish there were more Talchethars now in the Bandra Municipality than some of the present-day Rajarams and Ratnagars—members who fight like Kilkenny cats and create more noise and do less work.

Jalandhar Nath's was a vivid fancy. His was a creative eye. His mind was a vast store of information. His reading was extensive, and as a talker he was very vivid. If once he began to talk among friends of either sex, he would absorb their attention for hours and his listeners forget for a time their other avocation. He was a creature of drollery, like the late Sammy (Lunley Sambarano) of *Punch* Table, and like him was a most admirable laughster. He would make a joke himself and also enjoy a joke against himself. After my week's arduous task was over and I enjoyed a little bit of rest in my sanctum, it was usual for me on Monday to receive a note from him, and my hands would tremble to open it, as I feared that it might be full of his sarcastic jabs and satirical blows for something that might have appeared in the previous Sunday issue of *Hindi Punch*, which might have displeased his too critical eyes and his keen faculty of mind. He was lavish in giving hard knocks where they were necessary and in giving soft praise and applying balm where it was due. He was generous and kind. He would come to the help of my artists and would devote hours explaining to them an idea of a cartoon which he would have them work out according to his fancy. And was he to the artist who failed in bringing out the idea according to his instructions. He would come down heavily on him, no sooner the idea was published, in a long note to me full of caustic remarks and his ruffled temper.

For all this I loved and honoured him more. He was most endeared to me for his utter frankness, for his generosity of mind and for his kindest help which was always forthcoming at any moment—at any time of the day or night. Tears trickled down my eyes when I received the sad news of his death, and the eyes of the members of my family were all wet—members who had known him all their life and who had loved and revered him as one of their own kith and kin. Never again will any of us see his benign face. But we will always cherish his memory with respect and reverence, remembering the happy moments we have passed in his company either in my sanctum or in his. Peace to his soul!

B. N. A.

[*Hindi Punch*, August, 1920.]

A WORD OF SOUND ADVICE.

WISDOM—Let me be your guide, philosopher and friend, Begum League.

[The Council of the All India Muslim League met at Lucknow on the 12th July and resolved to hold a special session at Calcutta on the 6th and 7th September, to consider what action should now be taken by Indian Muslims in view of the serious situation arising out of the Turkish Peace Terms, the Hunter Committee's Report, &c.]

[Hindi Punch, August, 1920.]

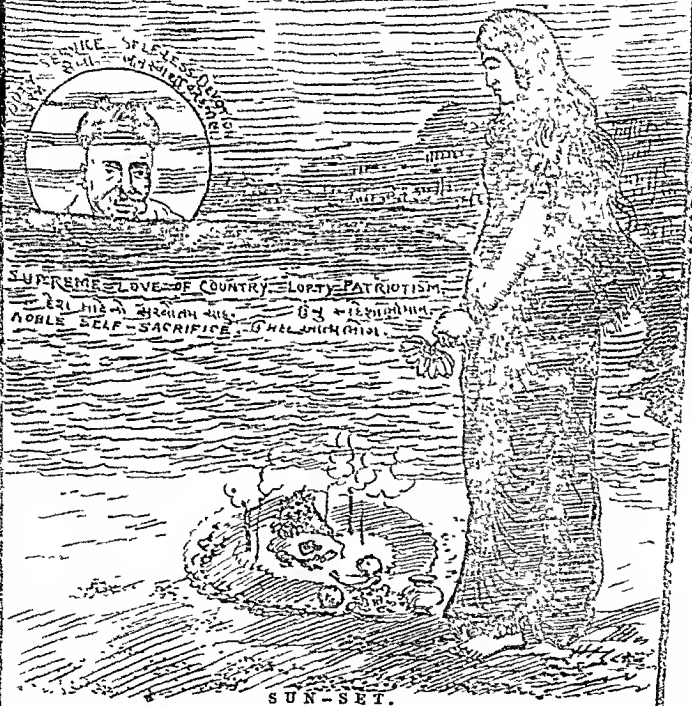

WHICH?—OR, DEVI CONGRESS AT THE PARTING OF THE WAYS:

"What way shall I turn?"

[The Special Congress session meets in Calcutta on the 4th, 5th, 6th and 7th September.]

[Hind. Punch, August, 1920]

MR. BAL GANGADHAR TILAK, THE SUN OF MAHARASHTRA.

Born, 23rd July, 1856.

Died, 31st July, 1920.

[Hindi Punch, August, 1920.]

"... is the false fire of an over-heated mind"

[A number of officers, headed by Sir Narayan Chandavarkar, have issued a manifesto concerning the Non co operation movement. The Western India National Labour Association has also, under the lead of its President Sir Datta Werle, an
[Hindi 1 an, August, 1920]

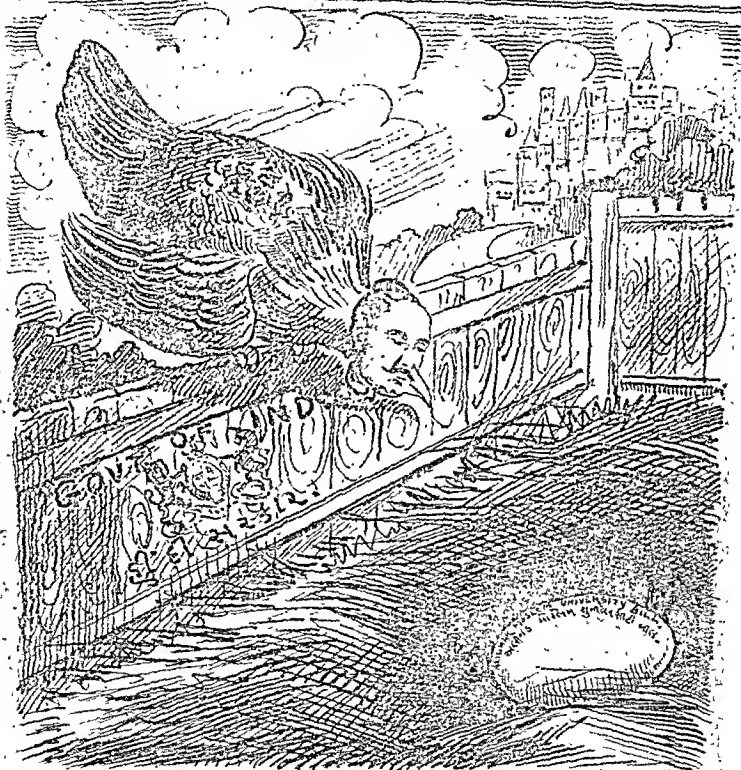

(17)

ON GIDDY HEIGHTS!
OR, PEACE IN A PERILOUS POSITION.

[While England has tried its best to be away from the war with Soviet Russia on the question of Poland, France has decided on war with the Bolsheviks alone]

[*Hindi Punch*, August, 1920.]

CLUCK! CLUCK! CLUCK!

MIAN SHAFI FOWL—Will the Non-co-operationist brood approve of this egg, I wonder?

[Through the exertions of the Hon'ble Mian Mahomed Shafi, the scheme of the Muslim University, which has been hanging fire all these years, is now on the fair way of being accomplished. A Bill has been prepared and will be introduced in the Simla session of the Imperial Council by the Hon. Mr. Shafi. The new University will be called the Aligarh Muslim University and it will be of the teaching and residential type in accordance with the recommendations of the Calcutta University Commission.]

[Hindi Punch, August, 1920.]

BOMBAY MILCH-COW.

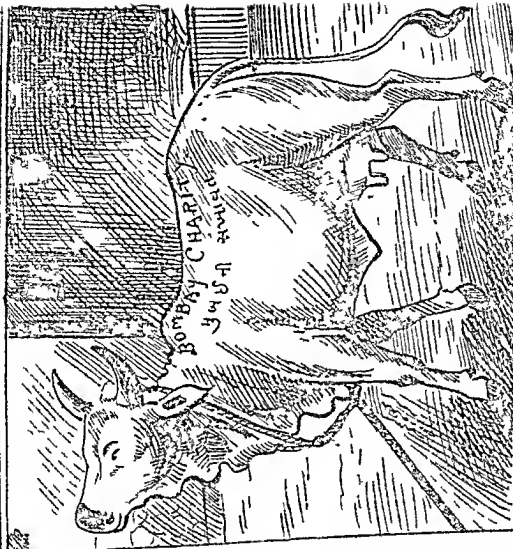

PANDITA OF BIRAPUR—You have been very
to you, you won't fail me

Cow—Don't milk me dry, Pan! You must try elsewhere too!

[The Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya has been fortunate in securing twenty seven lakhs of rupees from Bombay city for the Benares Hindu University. Will Panditji give out the figures?]

[Hindi P e ch, August, 1920.]

PARDON OF BURNAPES—You have been very good and very kind to me, and have supplied my most urgent want. I hope next time I come

ATLE SIXTY YEARS AND TWO!

HINDI PUNCH (To the Shade of Victoria the Good)—At last Your Majesty, after sixty-two years! Your Majesty's promise to the people of India has been fulfilled and one of the great offices of State has been opened to Indians of eminence. Your Majesty's Proclamation does not remain an impossible charter after all, and I and my *Hindi Punch* priya are grateful to Your Majesty's Grandson for making it a living monument of India's hopes and aspirations! God bless Him!

[Lord Sinha is the first Indian to be appointed the Governor of an Indian province. He has been made Governor of Behar and Orissa.]

[*Hindi Punch*, August, 1920.]

HOPES DEFERRED!

HIND MATA—What a disappointment Pundeha!

PUNDIT—Let us pray, Mata, that the Prince may soon be hale and hearty, and visit us next year in full vigour

[Owing to the condition of health of His Royal Highness the Prince of Wales his visit to India has been postponed to next year, and His Royal Highness the Duke of Connaught, H. M. the King's uncle, will come instead to India to inaugurate the New Councils.]

[Hindi Punch, August, 1922]

ALADIN AND THE WONDERFUL LAMP.

(A NEW VERSION.)

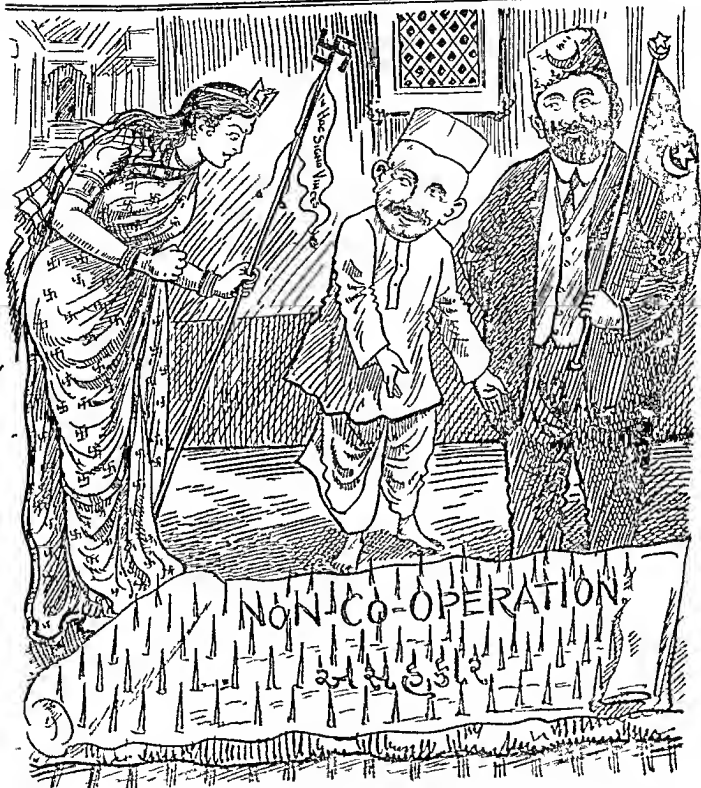
Boy CHENKSFORD—Clean alike for dirty ones!

Non-Co-operators—No, thanks, we have nothing more to write

[Commencing the work of the autumn session of the Imperial Legislative Council in Simla on the 29th August. If the Vizier said — "Much will depend on the manner in which the new Council and the new Government grapple with the task to be laid upon them. Are we to enter the new era in a spirit charged with the anxieties of and press forward to the things that are before? I am confident that, so far as him.

[Hindi Punch, August, 1920]

The post, or shall we leave those things that are behind
members are concerned, their will as to write upon a clean slate and leave the past behind"]

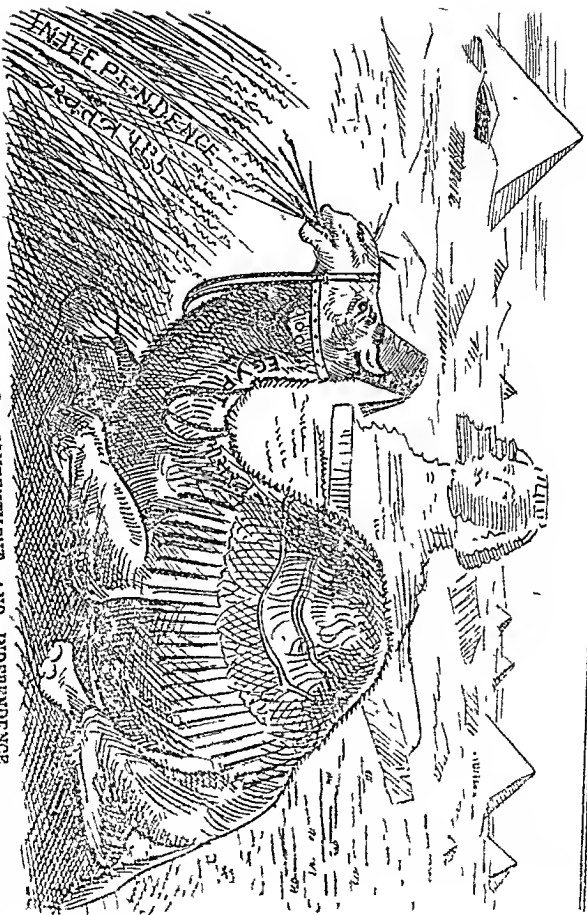

SADHU OR STATESMAN?

श्रीमद् अनाकारिण—As I make the bed so must you lie, Devi Congress

[The Special Congress session meets on the 4th, 5th, 6th and 7th September at Calcutta to discuss the non-co-operation question. If the Congress does not go over wholly, many members will secede from it]

[Hindi Punch, August, 1920]

UNBURNING AND UNBENDING

[LONDON, Aug. 23.—The "Times" today publishes a summary of the agreement in London between the Most Honorable and the Egyptian Mission headed by Zaghafel Pasha, whereby Britain recognizes the independence of Egypt's integrity against acts of aggression and Egypt recognizes the privileged position in the valley of the Nile and agrees, in case of war, to give Britain every facility for access to Egypt (Times, 1917-18).]

[Hurst, Peshawar, Aug. 21, 1920]

CONGRESS GANDHI VIVA.

["The old Congress is dead and buried at the special session. How the new Congress, which has risen like Phoenix from the ashes of the old, will fare in the career, will be anxiously watched by all interested in the political advancement of the country."—"The Bengalee"]

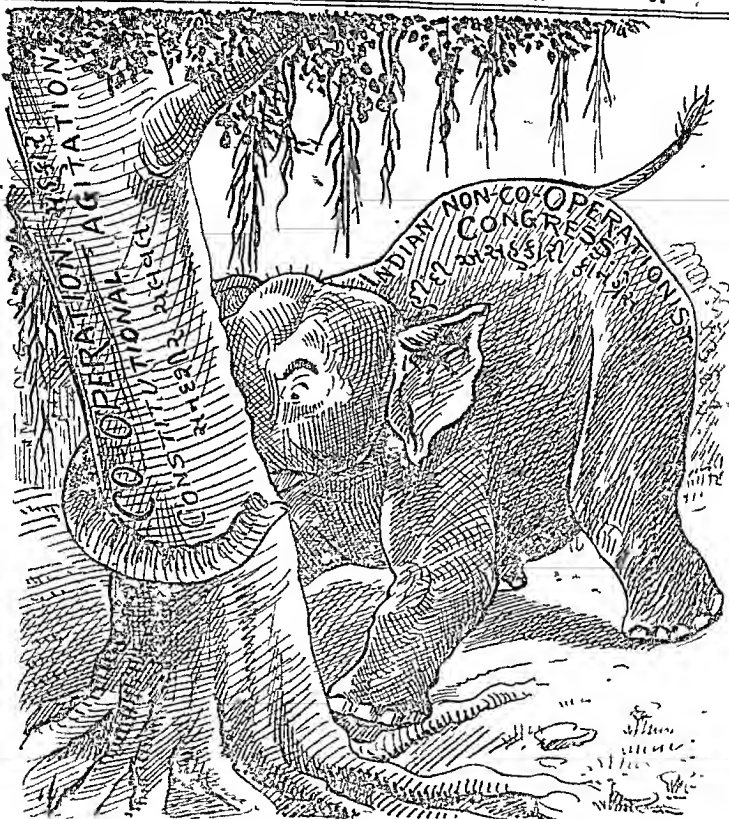
[*Hindi Punch*, September, 1920.]

THE PREACHING AND ITS RESULT.

[The non-co operationist propagandists forbade the participation in Government loans. The public have replied by subscribing the large sum of Rs. 27,66,09,500 in the Government of India Six Per Cent Bonds.]

[Hindi Punch, September, 1920.]

THE MUSTH ELEPHANT.

TRYING TO UPROOT THE FLOURISHING BANYAN TREE

[A musth elephant did get loose in Ceylon lately. The non-co-operation Resolution of the Special I. N. Congress aims at uprooting co-operation and constitutional agitation]

[Hindi Punch, September, 1920]

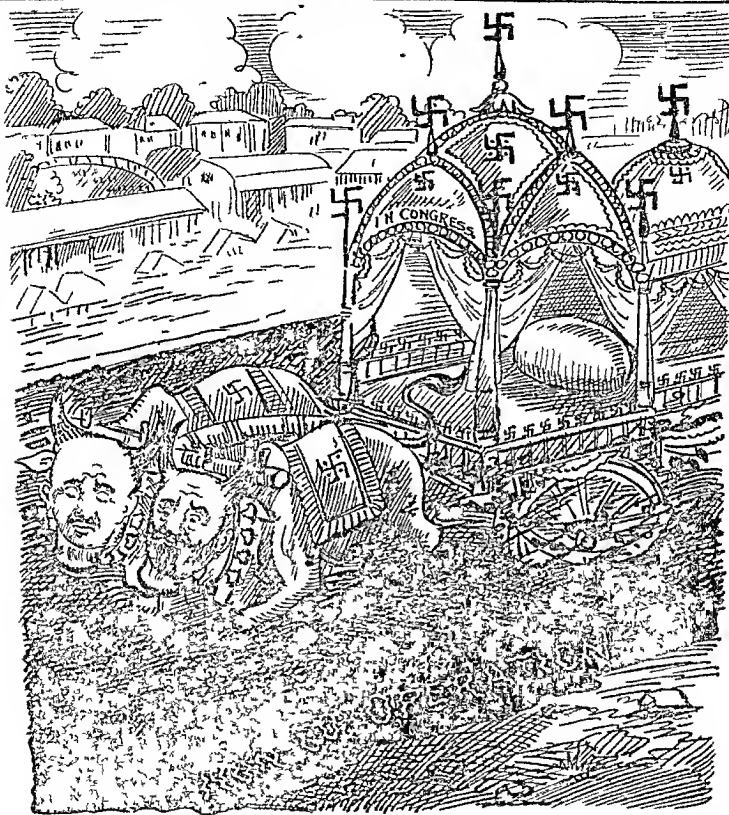
THE CHANGE OF NOMENCLATURE

(20)

DEVY CONGRESS—What? Is this to be my future name, I wonder? My parents never dreamt of it.
 BOY LAJPATRAI—Nor did I, Devi.

[Lala Lajpatrai: In his concluding remarks at the Special Session of the Congress said—He was a little sorry that Mr. Gandhi in his wisdom should have considered it necessary and proper in a way to tackle the Indian National Congress to the Central Khilafat Committee. The Central Khilafat Committee represented seven crores of Mohammedans in India but the Indian National Congress represented 315 millions. They recognized them both for their co-operation and for supporting them but the main body which ought to keep its national character and which represented every Indian in this country, was the Indian National Congress.]

3. Punch, September, 1920]

IN THE MIRE.

The National Congress tar has stuck deep in the mire and herculean efforts will have to be made to drag it out. Oh! for a powerful Land to bring it out of the parlous state, and to carry it to the road of constitutional agitation and co-operation!

[Hindi Punch September, 1920]

THE REAL SUFFERER.

[The Bombay public is sorely tried with the strikes of workmen in different departments, private and public, and cries loudly for their suppression and for the punishment of the agitators who foment them.]

[Hindi Punch, October, 1920.]

(21)

GANDHALISM

(21)

The vandal has done his work with the Congress idol. He is now at the All India Home Rule idol. [Mr. M. A. Jinnah, Mr. M. R. Jayaker and some eighteen others have resigned their memberships of the All India Home Rule League, or the Swaraj Sabha as it is now called, (its President being Mr. Gandhi) as a protest against the revolutionary change in the constitution of the League and the deliberate omission of any reference to British connection in the clause which lays down as the goal of the League to be the attainment of self government.]

[Hindi Punch, October, 1920]

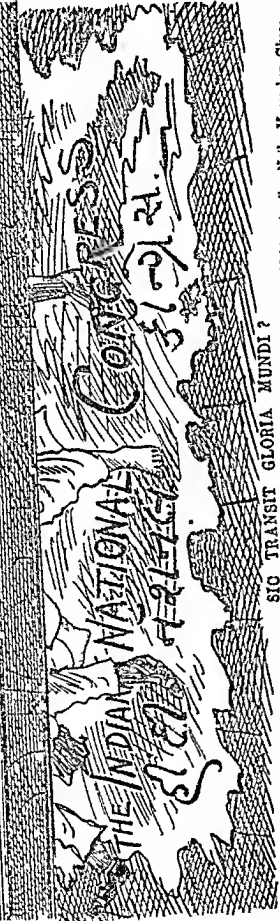
THE INDIAN SINBAD'S BURDEN

SINBAD—You are pressing heavily on me. I cannot carry you any further.

MILITARY GO BHAND—Not at all. You will get stronger the more you have to carry. And I'll like you out for an airing as often as I can.

[The Escher Committee's Report on the Indian Military Re-organisation is out. Its proposals amount to this—The military expenditure of the Indian army, already very heavy, is still further to be increased and the army is to be freely employed outside India.]

[Hindu Punch, October, 1920]

THE STRAWMANS OF THE CONGRESS (Shades of W. O. Bonner) Dadabhai Naoroji, Pherozshah Mehta, Ajodhya Nath, Manmohan Ghose, Anand Charlu and G. K. Gokhale)—How it unflatteringly they are waving their hideous black flags! But we are confident that the country at large will ere long revere the National banner to its place of honor.

[The sub-committee consisting of Mr. M. K. Gandhi, Pandit Mohlal Nelru and Mr. V. J. Patel, appointed by the All India Congress Committee at the meeting held at Calcutta after the Special Sessions of the Congress, have issued their report on draft instructions for Congress organizations regarding non-co-operation.]

[Hindia Punch, October, 1920]

A FIGHT IN THE AIR.

[The Moderates of Bombay have resolved to take active measures against the Non-co-operation movement and have formed a committee to carry on a strong propaganda against it.]

[Hindi Punch, October, 1920]

FROM THE LAND OF THE DEAD.

FRANK OF THE LATE NAWAB MONSIEUR-MULK (late Secretary Aligarh College)—Your life-work is being undone, Sir Syed Ahmad! Some alien vandal is striking at the very foundation of the Aligarh College!

SHADW OF SIR SYED AHMAD—I wonder what the "old boys" of the College are doing? Haven't they courage and grit enough to restrain the vandal's hand?

[Mr. Oastell and the All Brothers have preached non-co-operation to the students of the Aligarh College, founded by the late Sir Syed Ahmad. The students have gone on strike, and not a single student has attended the classes from the 12th October.]

[Hindi Punch, October, 1920.]

(23)

THE NEW HOPEFUL'S PLAY.

WHAT HE HOPES TO ACHIEVE WITHIN A TWELVEMONTH.

THE DIVALI (THE HINDU NEW YEAR) SATURDAY 1917; THURSDAY, 11TH NOVEMBER, 1920.]

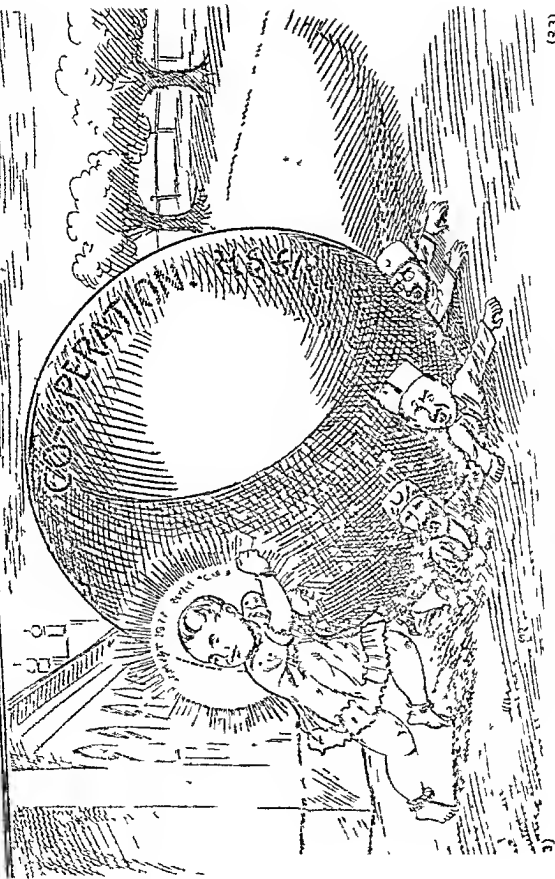
[Hindu Propaganda, November, 1920.]

MADMAN, SPAB THE TREE!

[At the meeting of the trustees of the Aligarh College held on the 27th October, 1890, sixty trustees were present, including the Bakhsh of Mahmudabad, Prince Hamidullah of Bijoli, Sardar Sir Abdul Qayum Khan, Mir Mahmood Ali, Hakim Ayzul Khan and Dr Ansari. The resolutions were passed, 48 voting for and 11 against. Among the dissentients were Mir Mahomed Ali, Hakim Ayzul Khan and Dr Ansari. The second resolution emphatically disapproved the first resolution rejected the proposal to give up the Government grant and disaffiliated the College. The third resolution condemned the action of Mr Shankar Lal and others in obtaining direct access to the students in defiance of the Principal. The third resolution confirmed the action of the Syndicate, Principal and staff and expressed approval]

[*Hind Panch, Calcutta, 1930.*]

[Hind Finch, Cooper, 1920.]

THE NEW HOPEFUL'S PLAY.

WHAT HE HOPES TO ACHIEVE WITHIN A TWELVEMONTH.

THE DIVALI (THE HINDU NEW YEAR, SANVAT 1931 : THURSDAY, 31ST NOVEMBER, 1930.)

[Hindi Punch, November, 1930.]

A DIVALI AND NEW YEAR PRESENT.

SIR WILLIAM V. SUTCLIFFE—Well, here you are. Take it as a Diwali garland or as a rope to hang yourselves with.

[The non-co-operationists are urgently wishing that Government might take repressive measures against them, so that they might become martyrs. Their wish will remain unfructified for a long time, as Government have, in a long communique issued from the Home Department. In charge of Sir William Vincent, declared that "it is to enlightened public opinion that they must chiefly trust for a dissipation of the danger that now envelops India, as it is on that same public opinion that India's political future must depend." It is in this trust that they have refrained in the past, so far as is consistent with the public safety, from repressive action, for they consider that such action should only be employed in the last resort when indeed failure to adopt it would be a criminal betrayal of the people."] [Hindi Punch, November, 1920.]

TO BE OR NOT TO BE—AN ARAB KING.

JORE BULL—It is tempting by way of novelty, but I am sure I could not be comfortable in it for long. I'll have none of it.

[Before establishing a permanent Arab administration in Mesopotamia, which will take some time, Sir Percy Cox, the British High Commissioner, has entrusted the forming of a provisional Government to His Highness the Naq' of Baghdad, the guardian of the shrine of the Reverend and Famous Saint Abd. J. Cadir Jhalani. This means that England has resolved to withdraw from Mesopotamia at the earliest opportunity.]

[Hindi Punch, December, 1920.]

SOUR GRAPES?

AFGHAN FOX—Should I make a bid for it? Should I take a big jump at it?

[CONSTANTINOPLE, November 22—In the course of a recent Congress at Baku the question of the separation of the Sultanate and Khilafat was discussed. Ulama and various influential personages of a number of Mohammedan countries were present and it was decided to offer the Khilafat to the Amir of Afghanistan. It is understood that a delegation has already left to inform the Amir of the decision.]

[Hindi Punch, November, 1920.]

PAGE.

Afghan sugar-coated pills	37
After sixty years and two!	68
Aladdin and the wonderful lamp... ..	70
Angel of Peace	10
As long as there is motion in my body, do	71
Bed of bayonets, A	56
Between two extremes	6
Birthday Celebration A	40
Black and White	46
Bombay mulch cow, The	67
Bubbles	3
Change of negotiators, The	77
Chewing the cud of contentment at independence	72
Choicest fruit of the Bombay season	31
Cluck! Cluck! Cluck!	66
Congress Gandhi viva	74
Cry of the cockatoos, The	48
Dawn of a new era	11
Discomfited crows, The	51
Disconsolate!	36
Dual and New Year Present, A	90
Dry linnen, A	43
East and West	23

PAGE.

Enter Ege, An	30
Elephant terrors	19
Fanal worn soberly defaced, do	61
Fight in the air, A	85
Forest Lucknow ledge!	20
Friend of the Khallia, The	21
From the Land of the Dead	86
Fruitless Task, A	26
Gandhian	81
Hercules Ilaya and the bull	18
Hes first Lesson	7
Hopes deferred!	14
In the British Parliament Workshop	3
In the Imperial Circus, Delhi	25
In the mire	78
Insurrection rampant!	57
Ind in Elephant in high jinks, The	1
Indian Prometheus, The	33
Indian Simbad's burden	82
Inflating	53
It never rains, but it pours—blessings ..	11
J's sals, J's res's	28
Jalandhar Deth	59
Love-knot, The	13

	PAGES.		PAGES.
Love me, love my cow	15	Sio transit gloria mundi ?	83-b1
Madari Lalaji's inexhaustible tape	73	Smelt (Lion) of the season	17
Madmen, spare the tree !	88	Sour grapes	92
Mouth elephant !	76	Spider and the Fly, The... ..	4
New Hopeful's play	89	Sixteenman, yet friend to truth !	16
New Turkish Delight, The	33	Sunset	63
".....O Beautiful Peace ! "	2	Tomping eggs	52
On giddy heights	67	Thorough Examination, A	5
Overwhelmed !	35	Threatened cutting up, A	11
Parliamentary scales of British Justice ..	38	'Tis false !	31
Pelican out-pelicaned, The	41	To be or not to be—an Arab King	21
People's love, a people's hearts are		Two-thirds of a loaf is better than none.	27
things, A	12	Unseasonable white-washing !	33
Political suicide	15	Urgent appeal, An	31
Press lung and its result..	77	We that were friends, and yet are not now.	23
Proud motto of the Poona nationalist ! ..	21	When the fox hath once got in his nose.	38
Ready to meet an invasion for ?	19	Which ?	62
Red sufferer, The... ..	89	Will-O'-the-wisp... ..	87
Reveries—for whom ?	17	Word to the wise, A	12
Royal Amas Pro cent	8	Word of sound advice, A	61
Rushing down the unwilling throat	79	Amas Joy-bells	9
Sadavi Bai Chelmsford alas begging;	27	Index	93
Sadhu or statesman ?	71	Gujarati letter-press	95

૧૯૨૦ ના “હોદી પંચ” માંના કારતુન્સની ગુજરાતી સમજ.

હોદી હાથી ખુશાલીમાં ગરક !

[લુઓ ચીત, પાટું ૧ હું.]

(નતદીકના ભગીપતું એક સ્વપતું) — જો વેળા તે પોતાની સાંજ તોરી નાખશે.)

[તા. ૫ મી દીસમ્બર ૧૯૧૬ ને દીને દેવલુંની આમની સ્થાને પસાર કરેલાં હોદી સુધારાને લગતાં બીજામાં કરવામાં આવેલી ગોઠવણ પ્રમાણે પેટલપટ્ટાં મોટી ધારા સભા ૧૯૨૧ ના ભવેવાદીમાં મળશે, અને એવી આદારાખવામાં આવે છે કે નામદાર પ્રીતસ જોશિ વેલસ રીપ મે ખતે તેનું વાસપુરત કરશે.]

["હોદી પંચ," દીસમ્બર, ૧૯૧૬.]

“.....ઓ સુદર સુનેહ !”

[લુઓ ચીત, પાટું ૨ હું.]

હોદીમાં સુનેહની ઉલ્લસણી : યાત્રી, રત્તી, શોમ અને મંગળ, તા. ૧૩, ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ મી દીસમ્બર, ૧૯૧૬.

["હોદી પંચ," દીસમ્બર, ૧૯૧૬.]

ખીટીશ વર્કશોપમાં : — કોચર ઠોકવાતું આખાદ કામ.

[લુઓ ચીત, પાટું ૩ હું.]

[હોદી સુધારામાંને લગતું બીજા આમની સ્થાને વીંછ વારનાં વાંચનમાંથી પસાર કીધું છે અને ઉમરાળાની સ્થાને તે પેટલીવાર વાંચ્યું છે.]

["હોદી પંચ," દીસમ્બર, ૧૯૧૬.]

કરોળ્યો અને માખી.

[લુઓ ચીત, પાટું ૪ હું.]

નેશનેલીસ્ટ — કેમ, સાહેબ, અંદર આવેલી? જગા ઘણીજ સમગ્ર ભરેલી છે.

મોદરેટ — નહી, બાપુ, માફ કરો. મને તો ખુશી હવાજ પસંદ છે.

[અમદીતસર આને મનદારી કોન્વેસના યુદ્ધવા પ્રશ્ન પડીત પોતાનાવ નહેરો મોદરેટને કોન્વેસની એક વેળાએ પધારવાનું આમંત્રણ રીપું હતું. તેઓએ તે નાકબુલ્લું છે, કેમકે હોદી સુધારાની નવી યોજના અમલમાં મેલવાના સંજોગમાં મોદરેટ અને નેશનેલીસ્ટો વચ્ચે યુદ્ધ પાંખેના મનગદ છે.]

["હોદી પંચ," દીસમ્બર, ૧૯૧૬.]

એક સંપુરણ તપાસ.

[લુઓ ચીત, પાટું ૫ હું.]

રોકર પંચ — ઘણો પુખ્ત અને તંદરેસ્ત બની છે. જેમ જેમ વખત થશે તેમ તેમ તે કડબતમાં વધતો જશે.

[હોદીના સમગ્ર અને વીવારવત વગર ધારે છે કે હોદી સુધારાને લગતું બીજા પસાર ઘણી હોદીને જેમખદાર હકમનગર રમતાપર મેલવાની મોટી મુશ્કાત થઈ રહી છે.]

["હોદી પંચ," દીસમ્બર, ૧૯૧૬.]

મે છેડેના વીચારોની વચ્ચે !

[લુઓ ચીત, પાટું ૬ હું.]

[આરે મુખમાં મંગેલી ખાસ કોન્વેસના પ્રશ્ન મી. હ સન ઇમામ અને બોનરેન મી. હનાદ જાણે છે કે હોદી સુધારાને લગતું બીજા નાપસંદ કરવાલેગ નથી, સારે જોનરે જવ મી. હ પટેલ, જોનરેજવ મી. હ પાપરે અને મી. હ ટોરનીમેને ઇંગલેંડમાં એક મનીફેસ્ટો બાહર પાડી તેને તદ્દન નાપસંદ કરવાલેગ જાણાયું છે.]

["હોદી પંચ," દીસમ્બર, ૧૯૧૬.]

પનોતા પુતનો પેટેલી પાક.

[લુઓ ચીત, પાટું ૭ હું.]

મી. હ પંચ — (ધરમ પીતા, ધરમ માતાઓ તરફથી) — લે, બેટા, તારી પેટેલી ચાવી લખ — "કોમ્પાઈરેસન એન્ડ કનમી લીએસન" — "સાથે મરીને કામ અને મુશ્કેલ ને ઘાંતી."

["હોદી પંચ," દીસમ્બર, ૧૯૧૬.]

કીસ્મસની એક બાદશાહી પરજેટ.

(હોદ માતાનાં વચ્ચેઓ મારે.)

[લુઓ ચીત, પાટું ૮ હું.]

[નામદાર રોકેનવાહે એક બાદશાહી દરેક બાહર પાડીને હોદી સુધારાના કપદાને પોતાની બાદશાહી બદલી આપી છે. એ દરેક આપા અને સુનેહલાંતીના સંદેશ સમાન છે. તેમાં સદાના રાજવાડાથી અપરાધીઓને સંપૂર્ણ પ્રમાણમાં બાદશાહી મારી બખ્ખવાને કરમાવવામાં આવ્યું છે અને નામદાર રોકેન શાહની એવી ધારણા બહાર કરવામાં આવી છે કે, "મારા વડાના ઈકરા પ્રીતસ જોશિ વેલસને આવતા મીઆલમાં હું હોદ ખાતે મારી તરફથી નવી દેખી રાજવંશીઓની ચેમખર અને નવી ધારા સભાઓ ખાતે મેલવાનું મુદરત કરવાને મોહલી આપીશ."]

["હોદી પંચ," દીસમ્બર, ૧૯૧૬.]

કીસ્મસના ખુશાલીના ઘંટનાદ.

[લુઓ ચીત, પાટું ૯ હું.]

સુલેહનો ફરેતો — નામદાર રોકેનશાહનો નવો લેખાસ.

[લુઓ ચીત, પાટું ૧૦ હું.]

[“ખાલી” ૫૨ લખે છે કે : — બાદશાહી દરેકમાં જે નવાંજો બહાર કરવામાં આવી છે તેમાં પ્રવળા મન ઉપર હોદી પોતાનીથી અસર થશે. તેમાં સરખ ભલી લાગણી અને સતો પના વણ રાજકાર અને પ્રજા વચેના તેમજ સજાના વરજો વચેના સહમતીપણના નવા સનેનો આરભ કરવાની ખસ મનની અને નીખાલસ કીનની કાળજ દેખાડવામાં આવી છે.]

["હોદી પંચ," જાનેવારી, ૧૯૨૦.]

[૫૩ ચારે લુઓ પાટું ૯૩.]

BY APPOINTMENT TO H. E. THE GOVERNOR OF BOMBAY.

ESTABLISHED

Telephone No. 3774,

1865

ટાકીશી નંબર ૩૭૭૪.

NOORMAHOMED RATONSEY.

SADDLER AND HARNESS MAKER AND MOTOR ACCESSORIES DEALER
AND LEATHER MERCHANT.

Head Office—Post No. 9, Bhendi Bazar, BOMBAY.

Supplier to the Government House Stable and Raja
Princes, well-known Native Chiefs, almost all Regi-
ments and Civilians throughout India,

Bombay Horse Show Silver Medal 1898.

Bombay Horse Show Gold Medal 1898

Bombay Horse Show Silver Medal 1899.

Silver Medal International Exhibition, 1904

First Glass Certificate Diploma of Merit Bombay
Horse Show, 1899.

Riding, Polo and Hunting Saddles of best make made to order under the superintendence

A thoroughly experienced and skilled West Indian Foreman Cutter,

નુર મહમદ રતનસી

સેડલર, હારનેસ મેકર અને મોટરને લગતા સરવે જાતના
સામનના વેપારી અને લેધર મરચંડ.

પોસ્ટ નંબર ૯, ભીંડી બાજર, મુંબઈ.

[૧૫ માં પાનાડું ચાલું.]

પૌષ્ઠમાર આશીરવાદનો વરસેલો વરસાદ.

નેશનલ કોન્ગ્રેસની ૩૬ મી બેઠક : અમરીતસર, તા. ૨૮ મી, ૨૯ મી, ૩૦ મી અને ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૯૧૯ અને ૧ હી નેન્યુયોર્ક, ૧૯૨૦.

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૧ યું.]

[અમરીતસર ખાતે કોન્ગ્રેસની બેઠકની યુરુઆતમાં બારે વર્ષો હતો. નેશનલીસ્ટ પક્ષ, જેણે કોન્ગ્રેસનો કબજો લીધો છે, તેના નેતૃત્વવાદ નેતાઓ ઉપર આપણા દેશમાં કોઈ અસર કદી હતી, અને એ દેશ માટે તેમજ નામ પ્રીતમ જોડ વેલસને હાંદી ખાતે પ્રયાગત આપવા મોકલ્યા હતા. આપણા પક્ષ અખર માટે નામદાર રહેનશાહનો દીવોળ ઉપર માનવાનો કારણ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.]

[“હાંદી પંચ,” બનેવારી, ૧૯૨૦.]

“હાંદીના સ્વચ્છ મેરેટ્યાન દોસ્ત, પ્રજાને આર અને પ્રજાનાં દીલ ખરેખર છેલ્લાં હીમાં છે.”

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૨ યું.]

[આમની સભામાં હાંદી સુધારાનાં ખીલને પસાર કરાવ માં હાંદીના પ્રધાન મી. ૦ મોન્ટેગ્યુએ ને મહાન સેવાઓ બી છે તે માટે તેના પરમ આચાર માનનારા તારના સંદેશાની ઉપર હાંદી ખાતેથી રવાના કરવામાં આવ્યા છે.]

[“હાંદી પંચ,” બનેવારી, ૧૯૨૦.]

મોહનલાલ ગાંધી.

ગોપ-ઉદ્ધવા મોરચેમ લીગ : અમરીતસર, તા. ૨૯, ૩૦ અને ૩૧ મી ડીસેમ્બર, ૧૯૧૯.)

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૩ યું.]

મોરચેમ લીગ સમિતી—મારી ખાતે બહેન, આપણે બેકબીલને આદર્શ સીધાં છીએ, એટલે હવે કસાઈ પક્ષ આપણે છુદાં પડીશું નહીં.

[ગોપ ઉદ્ધવા મોરચેમ લીગના પ્રમુખ હાઝીર-ઉચ-સુફ દરીમ અલ્લાહખાને પોતાનાં યુરુઆતનાં બાપલમાં જણાવ્યું : “કે :—‘સુધારાની મોરચાની કુલદેશ નહીં પણ ને સુધારામાં હાંદીઓ દરિમાં અને પરદીમાં બનવે છે તેની કુલદેશ કુદેશ બેદ હાંદી-મોરચેમ લીગનાં એકસંપમાં સમાવે છે. આપણને પાછળ કુદેશ નેતાની કમી જરૂર નથી, કેમકે હવે આ પંચ કોમિટી સંપૂર્ણ રીતે જણાવું છે કે હાંદીના ખસ સુધારા અને બનેવાના વધારા માટે એકસંપ એક જ મજબૂત પાસો છે.”]

[“હાંદી પંચ,” બનેવારી, ૧૯૨૦.]

એક નવા માર્ગની પ્રજાત.

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૪ યું.]

[નામદાર પ્રીતમ જોડ વેલસની આવતા યીઆખામાં હાંદી ખાતે થનારી પદાધીનની સમીતી ખરને હાંદીના સુધારા માં આરે ‘સુધારાની’ નેપની નેવામાં નથી. અરે દીક્ષમના નામવામાંથી દેશના જુદાજુદા ભાગમાં ને જુદાજુદા કોમર રન્ટો, લીગ અને હાંદી કે નેસેસી સમાજો મળી હતી, તેઓએ એ ખરને અખીન દન આપનારા કારણે બારે પુરાણી વચ્ચે પસાર કર્યા છે.]

[“હાંદી પંચ,” બનેવારી, ૧૯૨૦.]

બને ચાહ, મારી ગાયને ચાહ.

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૫ યું.]

હાંદી કોનગ્રેસ (હાંદી કોમ વરસી)—હાંદી લાગણી ને ગાયને પચીત ગણે છે તે ગરીબ ગાય વરસની તારી દીલસાહ માટે છું તારી કોમ પુરતો ઉપકાર માની શકું, મહેન.

[ગોપ ઉદ્ધવા મોરચેમ લીગની અમરીતસર ખાતેની બેઠકમાં નીચેથી કારણ પસાર કરવામાં આવ્યો છે :—હાંદી બાદખ્યા એ સુસમમાનો વરસ ને બહી લાગણીમાં દરશાવી છે તે માટે તેમજ તેમાં અને સુસમમાનો વચ્ચે ને એકસંપ વધારો જણ છે તેને વધારે મજબૂત કરવા માટે, બકરી ધંદના તેજવાર ઉપર સુસમમાનોએ બને સંપુષ્ટી ગાયને ખરને બીજાં બનેવરાની કુર પાની કરવી.

[“હાંદી પંચ,” બનેવારી, ૧૯૨૦.]

“રાજદવારી, પણ રાસનીના રાસના! રહસ્યને સાચો, કામમાં

કમાનદાર, અને પ્રમાણિકણમાં સદ્.”

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૬ યું.]

[સર દંકરન નેરને હાંદી પ્રધાનની કાઉન્સીલમાં મળેલા નવા એવા હાંદી નેધનન કોનગ્રેસ પોતાની સુધારાની રર સાવનારી રસન પસાર કર્યો હતો.]

[“હાંદી પંચ,” બનેવારી, ૧૯૨૦.]

આ મોસમનો સીંદ;

અથવા, સુખ્યા અને બેંગાલાનો માનસી લાઝવાયા.

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૭ યું.]

[સુખપ્રમા છદાંછદાં મંડોના વરસીમાં માનપતો મિલવી તથા છદાંછદાં માનપાનપાનના મિલાવણમાં હાજરી આપીને સારી મીંઠ સુધારા લા. ૧૬ મી બનેવારીની રાતે કપકાત ખાતે ઉપરી ગણ હતા, અને રવીવાર તા. ૧૮ મી બનેવારીએ આની પુગલો તેમને લીજાબનબરચો આપકાર આપવામાં આવ્યો હતો.]

[“હાંદી પંચ,” બનેવારી, ૧૯૨૦.]

ઉરકચલીસ લોઈડ અને ગોષા.

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૮ યું.]

[સુખપ્રમા હસતાજો તાપ બદ નેરમા ચાલે છે અને તેનો કમો છેડો હાંદી ખાતે નથી. મી. બહુશીની હસતાજના લંબ પાસ નામદાર અવગર સર જ્યોરાજ લોઈડ વચ્ચે પડીને સમ છતી કરાવવાની કોશિશ કરી, પણ તેડું હમજી કમી કડું પડી જામ નીપવ્યું નથી. ખીલ કામદારોની હસતાજ પછી બીજાં હરકોમનાં કારખાનાંઓમાં હસતાજ પડી છે.]

[“હાંદી પંચ,” રેખરવારી, ૧૯૨૦.]

તાપદાર!

કેરી રાજધાનિ રાખનની સમી જવને તરવાર!

[હુઆ ચીન, પાડું ૧૯ યું.]

[ગોપલેખીઅમના સંપંપમાં વડી પાસ સમામાં પ્રજાખા આલેસ એક મજાવનો જ્યાપ આપતા જોલકેબ મી. ૦ લાગે જ્યાપલે હાંદી, હાંદીમાં ગોપલેખીત અખર દેશની અપાન વાની જરૂર નથી કારણે હાંદી પડે સમજે છે અને તે માટે દેશનો લેવામાં ને કેટલેક જગત થયા દેશમાં બાંધ છે.]

[“હાંદી પંચ,” રેખરવારી, ૧૯૨૦.]

[૧૭ મારે જુલો પાડું ૨૦ યું.]

THE EMPIRE TOBACCO CO.,

41, Esplanade Road, Fort, BOMBAY.

Insist on

Smoking

Hartley's

No. 19

Smoking

Mixture

The best South

African Tobaccos.

Prices to suit

all Pockets.

WE STOCK ALL BRANDS OF HOLLAND, MANILLA AND INDIAN CIGARS, EGYPTIAN AND AMERICAN-CIGARETTES AND TOBACCOS.

Price List gratis on Application. Special terms to Traders.

Telegraphic Address "Rubbertyre," Bombay

C. C. PATEL & SONS.

General Merchants and Commission Agents.

Saddlers, Harness Makers, Coach Iron Mongers.

407, Bhendy Bazar, Bombay No. 9.

Dealers in good quality Rubber Tyres, Axles, Spring, Bolts and Nuts, Shafts, Wooden and Steel Wheels and Rubber Tyred Steel Chancels.

And all sorts of Motor Accessories &c.
Harness Furniture, Carriage Lamps, Saddlery Harness, Whips &c.

THE BOMBAY,

UMBRELLA MART,

ESTABLISHED 1898.

5, Hornby Row, Fort.

HIGH CLASS

AND CHEAPEST.

SUNSHADES, PARASOLE AND WALKING STICKS.

K. N. KOKAM.

Proprietor.

[૯૭ માં પાનાનું ચાલુ]

જય લખનો!—જય લખ—“નાલેજ”!

[લખનો યુનીવર્સિટીની ઈમારત માટેના પાંચા ખોજા કામે]

લાગી ગયલા ખેતારીઓ ખટલર અને મેટ્રેસુદાખાદ.]

[જુઓ ચીત, પાનું ૨૦ પું.]

[આઈદના તાલુકદારોની એક સભા ગઈ તા. ૩ જુન ૧૯૨૦ના રોજ લખનો ખાતે કમર પાગમાં બળી હતી, જે વેળાએ પ્રમુખ જ્યોતિર્બેચ મહમુદાબાદના રાજ્યને નીચેના હરાવ શ્રીષ્ટિ હતા:—“લખનો ખાતે એક યુનીવર્સિટીની સ્થાપના કરવાની અરજ સ્વીકારવા માટે આઈદના તાલુકદારોની આ સભા સર હારકોટ ખટલરની સરકારને મોટો ઉપકાર માને છે. કેમકે તેની સ્થાપનાથી સામાન્ય રીતે આપણા પ્રાંતની પ્રવૃત્તિ અને આશ કરીને આઈદના લોકોને મોટો લાભ થશે. નામદાર પ્રીતસ જોશિ વેલસ આવતા શીખાયા હોદ્દાની મેથાકાંતે પધારનાર રાજાશી આ સભા લખનો યુનીવર્સિટી માટે તે નામદારનું નામ જોડવાની અને તે માટે એક કંડ ઉઠાવવા અને તે કામ માટે પાતાની સંખ્યામાં ઉમેરો કરવાની સત્તા સાથે એક કમીટી નેમવાનો હરાવ કરે છે.” કંડ માટે સર હારકોટ ખટલરે પગસ લાખ રૂપાની માંગણી કરી છે, અને એકે તરફ અગત્ય લાખ તેમાં બરાઈ ગયા છે.]

[“હાંદી પંચ,” ફેબ્રવારી, ૧૯૨૦.]

પુણાના નંશનેલીસ્તના મગર મુદ્રાલેખ!

“અસ બધી વખને ચલાવ તું ચાલુકનો માર;

શુધરો એવું આચરણુ ના કરતા કુખની વરકાર”

[જુઓ ચીત, પાનું ૨૧ પું.]

[પુણા મુન્શિસિપલિટીએ મુજ કળવણી મુકત અને કર આવત બનાવવાની એક યોજના થી કહાડી છે. પુણાના જુના લીગારના નેધનેલીસ્તો મેથરસ તીવક અને કેલકરની આગેવાની હેઠળ માત્ર ઈકારાએનેક એ યોજના લાલુ પાડવા માગે છે, પણ પ્રજાને મોટો ભાગ પોઈસર પ્રાંતે, પ્રોઈસર કાનીતકર અને મીસીસ રમાબાઈ ચાનાડેની સાથે અપેતા થઈને ઈકારાએને પજુ તે લાલુ પાડવા માગે છે. ઈકારાએને પજુ મુકત અને કર આવત કેળવણી આપવાની તીમાપતમાં પ્રજામાં દરજો સભાએ ખટલરમાં આવે છે અને એ સગાં પામે ત્યાં બાદે ચરયા ચાલી રહી છે.]

[“હાંદી પંચ,” ફેબ્રવારી, ૧૯૨૦.]

આપો, સાધવો બાઈ એમસફરને આપો,—અગાન

માતા અને તેણીનાં બાળક માટે આપો!

બાળકને ઉછેરના જેવું મુંદર માં એક માતા માટે બોલુ મુંદર હોય વાર?

[જુઓ ચીત, પાનું ૨૨ પું.]

[દેહલી, તા. ૨૭ મી જાન્યુઆરી—હાંદીની માત્ર એ અને બાળકોનાં હિતની માગના માટે નામદાર લેડી નેમસફરને એમાં કંડમાં ચકાવીરના નામદાર મહારાજ્યને ફાળની સમવાની હાલનાની રૂપા એક લખનો મુંદર મુંદર બધી આપવો છે. યોજનાના વ્યવસ્થા નીચત્ર માટે મુંદર રૂપા દત્ત લખનો એનાઈમંદર કંડ ઉપ કરવામાં આ મુંદર રાજાશી મોટી મરદ બની છે]

[દેહલી, તા. ૧ મી ફેબ્રવારી—હાંદીની માત્ર એ અને બાળકોનાં હિત માટેનાં કંડમાં ચકાવીરની નીચલી હાલ રાખની

પહેંચ નામદાર લેડી એમસફર આભાર સહીત સ્વીકારે છે:—જુઓ અને કેમપીરના મહારાજા રૂપા ૫૦,૦૦૦; હેપીરના મહારાજા રૂપા ૨૫,૦૦૦; ટેડાબાદના નામદાર નીઅમ રૂપા ૧૫,૦૦૦; કુશરયાના મહારાજા રૂપા ૧૦,૦૦૦; અને બનર સની મહારાજા રૂપા ૧૦,૦૦૦.]

[“હાંદી પંચ,” ફેબ્રવારી, ૧૯૨૦]

નવો “ટરકીશ હીલાઈટ”ના હલવો.

[જુઓ ચીત, પાનું ૨૩ પું.]

ટરકી—મારે માટે તો એ ઘણું ઉતમ છે, પણ બીજાએ એ સ્વાદમાં કેવો લાગશે?

[ગીલ ખીખાઈત કોનકરેસની બેકડો મુંબઈમાં રવી, સોમ અને મંગળવારે (તા. ૧૫, ૧૬ અને ૧૭ મી ફેબ્રવારીએ) બરવામ આની હતી, જે વેળા જ્યોતિર્બેચ મી. જુરશી પ્રમુખ સ્થાને ખીરાગા હતા. પસાર કરવામાં આવેલા કેટલાક હરાવોમાં મુખ્ય હરાવ ટરકીનું અખડપણ જળવી રાખવાની માંગણીને લગતો હતો.]

[“હાંદી પંચ,” ફેબ્રવારી, ૧૯૨૦.]

અલીફાનો દોસ્ત.

[જુઓ ચીત, પાનું ૨૪ પું.]

મીયા પંચ—દરેક મોસલેમ જીરને જે કારણ ઘણું બરહાઈ રહ પડ્યું છે તે કારણની બળતવારીથી તરફેન કરવા માટે તમા સાહેબો હજરોહજાર આભાર માનું છું, સાહેબો! તેવું ગમે તે પરીણામ આવે, પણ તમા સાહેબે જે કારણની જે હીમા થત શ્રીષ્ટિ છે તે માટે તમારું નામ તે હાંદી મોસલેમોના પ્રતી નીપી તરીકે હું અને ખલીફા સદાગમ માન અને આભારની લાગણીથી જ ચાર કરતા રહીશું.

[લંડન, તા. ૨૫ મી ફેબ્રવારી—અત્યુલભાષી ટરકીશ સરકારને હાંદી કહાડવાની તરફેણમાં લોડ રામરટ સેસીને લખેલી એક આરટીકલના જ્ઞાપ આપતા હાંદી પ્રધાન મી. મોન્ટેગુએ “ઇવનીંગ સ્ટેડરડ” પત્રના પ્રતીનિધીને મુલાકાત આપતાં જ્ઞાપ થયું હતું કે, હાંદી લખાઈમાં જે સભાએ બનવી છે તે મોત તેની ઉંઘણાએ આ બાતમાં પાનમાં લેવાને. મેઈપણ દેશ કરતા તે સડમી વધારે હક ધરાવે છે, અને આજા હાંદ દેશમાં એ બાતમાં જે મપણાએએ પાતાવું મત બેરકર થયું છે તેમણે ગમે તે હોમ અને ધરના હોવા છતાં એવી માનવતા ધરાવે છે કે, હાંદની ખાહેરની અને માદેમી સુલેહની જળવણી કરવા માટે ખલીફાના રહેણાણની વચ્ચે મુજબ નવી પડ્યાવું બરહાઈ છે]

[“હાંદી પંચ,” માર્ચ, ૧૯૨૦.]

હીન્દીના ઇમપીરીઅસ સરકસમાં.

[જુઓ ચીત, પાનું ૨૫ પું.]

અરીખ બાલક આ જનવરને મુંદર લાગણી મળી રહો?

[૧૯૨૦-૨૧ મુંદર લેડી નેમસફર માત્ર ૧ મી માર્ચે બજાવની મી. એમ. એમ. રેગીએ ૧ મી માર્ચે લખા સભામાં રૂપા કીડું હતું. તેમાં આંક ૨, ૨, ૦, ૧, ૨૦, ૮, ૦, ૦ ની અને જુલ ૨, ૧, ૮, ૩, ૭, ૦, ૦ નો અગ્રહમાં અગ્રવે છે, જે વચમાં વચકી ખામ ૨, ૧, ૦, ૦, ૦, ૦ ની અગ્રવ રાખનો થયો.]

[“હાંદી પંચ,” માર્ચ, ૧૯૨૦.]

[૧૫ માટે જુઓ પાનું ૧૦૧ પું]

ચાલુ જમાનામાં

દાગીનો દરરોજની જરૂરીયાત છે.

આપા લીના ચાલે પણ ચાખડના પ્રમાણમાં દાગીનો તો જોઈએજ.

-- હવે --

સોના, ચાંદી તેમજ અવેરાતની પરીક્ષા દરેક માણસને હોતી.
નથી જોઈએ ખરીદતાં પહેલાં છેતરાવાના ભય રહે છે તેથી
જુની અને બજારી દુકાન તમે ચોધો છો.

નરોતમદાસ ભાઉ અવેરી

તમારી આ સગવડ પુરી પાડે છે,
જ્યાં ગીની તેમજ હડ ના દરેક દોમને વાપરવા લાયક, દાગીના મોસા
જ્યાંમાં તરફાર રહે છે.

ગ્રાહસ્થાને

માટે હીરા, ચોતી, માણિક જેવાં કીમતી અવેરતના તથા પ્રેઝન્ટ કરવા લાયક
ચાંદીના અનેક નમુનાઓ દાખલ છે.

બહારગામના ગ્રાહકોને લીં પીં થી મોકલીએ છીએ.

કા કાંઈ લખો કે જલ્દે પધારો.

બાવમાં કંઈ ફેરફાર પરતોજ નથી.

કેન્ડેલ જોમન સીટ. મુંબઈ, ર.

[૬૯ માં પાનાઈ ચાડું.]

ફેકટની જેલેમત.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૬ થું.]

લગાડી રાસસ—હુંકો, શરૂરથો, હુંકા ભગ્યા; મને તેવી કાંઈ પણ હક્કસાન તમે કરી શકવાના નથી; ઉપરું, બોલવાડું તો રૂપેરી ગણાય છે, તે તો તમે જાણો છો અને મનેની રૂપા નીચ ઘણી જરૂર છે.

[હાહી બજેટની તકરાર વેળા ઘણાક પ્રજાશ્રીય જાનરેખત સભાસદો, જેઓમાં જાનન મીનું સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી, જાનન સર કાશ્વરભાઈ કશીભાઈ, જાનન મીનું શ્રીનીવાસ શાસ્ત્રી, જાનન સર ગંગાધર ચીતનવીસ, જાનન મીનું પટેલ અને જાનન પંડીત મદનમોહન માલવ્યા હતા, તેઓએ આવના વરસમાં જે જાનરે લગાડી ખરચ કરવામાં આવનાર છે તે સામે સખત સુંદહેમત કરી હતી.]

[“હાહી પંચ,” મારચ, ૧૯૨૦.]

કંઈપણ ચેટલી નહી મળે તે કરતાં બેનરતીઆંસ મળે તેટલી પણ ગનીમત.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૭ થું.]

જોન જુલ—હું તો જેમ સમજતો હતો કે મને બધી આખીજ ચેટલી મળશે, સાહેબ.

સર રીનું હું ઉમરથું—હા, સાહેબ. ખરી વાત, પણ વખત ફેરવાયા છે, અને આ વૃષ્ટી કહેલ પ્રમાણેની અર મી ચેટલી કરતાં પણ વધારે છે.

[૧૯૧૮ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં વડી ધારા સભાએ નામ દાર શેહેનગાહની સરકારને લગાડના ખરચ માટે વધુ મદદ આપવાનો ઠરાવ શીખી હતો. તે વેળા તેને સાઘારા કરોડ પાઉંડ (અથવા સાઘીગિંતર કરોડ રૂપા) આપવા પડે એવો અડસટો કરવામાં આવ્યો હતો. તે વેળા એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો કે હાઈદે જે સરહદ ઉપર પોતાને લાડું પડે તો એ બા ખત ઉપર ફરીથી લીધાર કરવો. હમણા વડી ધારા સભામાં જ નેટ ઉપર ચાલતી તકરાર દરમીયાન જાનરેખત મીનું પટેલે એવી તકરાર લીધી હતી કે ઇંગ્લંડની સરકારને કરી પણ મદદ આપવી નહી, કેમકે આ દેશને અફગાન લગાડને લીધે બારે મોટો ખરચ કરવો પડ્યો છે. પણ સર રીના વાજબી એવો સુધારો રજુ શીખી હતો કે અફગાન લગાડના અને સરહદ ઉપરના તાપસ્યા સામેની ચલદાખત ખરચ બાદ કરીને ઇંગ્લંડની સરકારને બાકીની રકમ આપવી. આડું પડીશ્યા એ આવડે કે આસરે એક કરોડ સીતર લાખ પાઉંડ (અથવા સાઘીપચીસ કરોડ રૂપા) હાઈદા લગાડના ખરચ માટે રાખવામાં આવશે અને તે ઇંગ્લંડની સરકારને મળશે નહી.]

[“હાહી પંચ,” મારચ, ૧૯૨૦.]

સેવક તો આહીજ છે, ને આહીજ પાડયો પાંગરયો રહેવાનો.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૮ થું.]

[યુરોપમાંની મીમાં ઉરુગીને કોટી હતાંજાના ઇંગ્લંડમાં હોવા બેવકૂરીખરચ પાકાર હતા ચુકેદની વડી કાશ્વરભાઈ તેને સતમખુમાં પડયા રહેવા દેવાનો ઠરાવ જાનરેખત શીખી છે.]

[“હાહી પંચ,” મારચ, ૧૯૨૦.]

પુરવ અને પશ્ચીમ.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૨૯ થું.]

શ્રીશ્રી પ્રાદીપ્તિઅર—હું જામતો બદલાતો જાય છે! હું એક અંગ્રેજ તેતે આ ગોવાની જાહર પેટરાખી લીધી છે. આરે વેળા હાહી રૂપા છુટો ફેરે છે—તેના ગમે તે કરવા અને ગમે તેતે દાર મારવા!

[હદ બાહરેતો નફો ખાનારાઓ સામેનો ઇંગ્લંડની સરકારે પાપેયો કાયદો વધારે અસરકારક બનાવવા માટે આરે સુધી રવામાં આવનાર છે, સારે હાઈદમાં હદ મચાવનારા હાહી પ્રાદીપ્તિઅરને દાખલો રાખવા માટે તેવો કાયદો હજી સુધી બાંધવામાં આવ્યો નથી.]

[“હાહી પંચ,” મારચ, ૧૯૨૦.]

એક ઇસ્ટરનું ઇંદુ.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૩૦ થું.]

(મારતર માઈકલ જોહાદવાખર માટે.)

[પંજાબમાં તરકરી કાયદાના અમલ દરમીયાન બનેવ બનાવેના સંબંધમાં તપાસ કરવાને હાહી તેશનજ કોનગ્રેસની પંજાબની સભા કમીટીએ જે કમીશનરો તેમણા હતા, તેઓએ પોતાનો રીપોર્ટ બાહરે પાડ્યો છે. કમીશનરો તરીકે આર મેરી સ્ટેરે મીનું ગાંધી, મીનું સીનું આરનું દાસ, મીનું અખાસ એસનું તરખખજી અને મીનું એમનું આરનું જયકરે કામ બજાવ્યું હતું, આર હતા, અને તેમાંથી ૬૫૦ પ્રગટ કરવાને સુદી કહાડયા છે. જે એકરોર પ્રગટ કરવામાં નથી આવવા તેઓ પ્રગટ કરેલા એકરોરના લેવાજ લગભજ હતા, જેમ જાણવામાં આવે છે. દરેક દાખલ કરેલા એકરોરની સચાઈ માટે એક કમીશનરે પ્રથમ આતરી જેળવી હતી અને માસીની સારી નીપડા લીધે ખાતરી થવા પછીજ તે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. માસીઆની ૬૧૬ થવા પછીજ તે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. કાશ્વર કાશ્વર તપાસ કરવા વગર કોઈપણ એકરાર કાશ્વર રાખવામાં આવ્યો નહી હતો. આ માસીઓમાં ઘણાકે પોતાના જીવા અથવા ગામડાંઓમાં પ્રતીપીદ આસામીઓ અને આગેવાનો છે. કેટલાક માસીઓએ અમલદારો સામે ઘણા ગંભીર આરોપો કર્યા છે.]

[“હાહી પંચ,” એપ્રિલ, ૧૯૨૦.]

એક તાડીદની અરજ.

[જુઓ ચીત્ર, પાડું ૩૧ થું.]

કોનગ્રેસ લીજ (સાથે)—સુનેહ દેવી, આમીરી વગાવી સડી, ન મદા આમીરી સામેજ રહેજે. જે નું અમોને વડાખના વખતમાં છોડી નથી મળે, ને પછી હમણા તો નું અમોને અમીનજ તરૂ નીચ નતો.

[ખીતાલના સવાખના સંબંધમાં હાઈદા ચાપતી ઉધરે રણી ગંબીર રૂપ લેતી જાય છે.]

[“હાહી પંચ,” એપ્રિલ, ૧૯૨૦.]

[વધુ માટે જુઓ પાડું ૧૦૩ થું.]

બાબુ સુરેન્દ્રનાથ બેનરજીના હાથે ખુલ્લો મુકાયલો
**ધી હિંદ કોઓપરેટીવ
 સ્ટોર્સ લીં.**

ફક્ત સ્વદેશી માલના વેપારી.

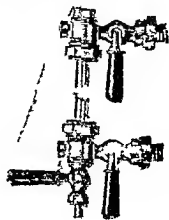
નં ૨૫૦, કાલબાદેવી રોડ, દ્વારકાનાથજીની છાયામાં.

**એમ. એ. રોગાનવાલાની
 કંપની**

નં ૩૭૪, અબ્દુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ--મુંબઈ.

સ્ટીમ એન્જિનનાં અને કાળી લોખંડની પાઈપો અને ફીટીંગ્સ,
 એસ્ટ્રોના બાણીતા મિકેનિકલ વર્ક ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ
 ઇન્જિનિયરિંગ અને હાર ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ એન્જિનિયરિંગ
 અને લોખંડની બાણીંગ્સ
 એક્ષપાન્ડેન્સ મોટર સીસ્ટમ અને પંખાઓને લગતા સરવે સામાન

રોટરી અને સેમી રોટરી પમ્પ.
 એકવાર ભાવતાલ પુછવાથી
 ખાત્રી થશે.

[૧૦૧ માં પાનાનું આકૃત]

અથા જામાનાનો હિંદી ગ્રેમીટીયુસ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૨ યુ.]

ખીટીય લાભોના ખડક સાથે નેના હાથ પગ બધા બાંધી લીધા છે! ગરીબ ગીચારો!

[નવી ચલકને લગતી રાજનીતી સામે હિંદીમાં બારે દોર બેર ડાવવામાં આવેલા છે. તે હિંદીના વેપારી લાભોને બારે વડકાન કરનારી સમજવામાં આવે છે.]

[“હિંદી પંચ,” એપ્રિલ, ૧૯૨૦.]

“આગંભા મીત્રો, હું પાછા મીત્ર થયા નથી.”

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૩ યુ.]

અડગાન વડે—તથા સાથ બે બોલ વાત કરવા માંડું છું, સાહેબ.

હિંદી કાઠી—સુખી; બે નહીં, બે લાખ બોલ બોલો, પાણુ; પણ એકવાર આપણે જે તે નીકાચ વાળી નાખ્યે તે પીધા પેતે.

[કાણુના અમીરે કેટલીક ગેરમનજીતી દુર કરી હિંદી ચરક સાથે જલકના મીત્રવારીના કોલકરાર થઈ શકે તે માટે અડગપરસ પાતરીત કરવાની આજેઘ દેખાડવાની હિંદી ચરકને મરુદી ખાતે એક અડગાન એવળી ખાતે આવકાર આપેલા છે. ભાં આખીરા અને હિંદી સરકારના પ્રતીનીતીએ વચ્ચે મીત્રવારીબદી વાતચીત શરૂ થઈ ચુકી છે.]

[“હિંદી પંચ,” એપ્રિલ, ૧૯૨૦.]

ખુંબળની મોસમની સહિથી ઉત્તમ કૃતઃ—કેરીના ઉત્તમ પાક.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૪ યુ.]

[ગઈ કાલે (તા. ૨૪ મી એપ્રિલ) નામદાર ગવરનરના પ્રજાપ્રજ્ઞા હેઠળ ખુંબળના ટેકેટીઓની એક જાહેર સભા ટાંકેલ હોવામાં ભરવામાં આવી હતી, જે વેળા નામદાર પ્રીન્સ એક વેલસ આવતા ડીસેમ્બર માસમાં ખુંબળ પધારે ને વેળા તે તામ દારને બારે ઉત્તમજાહેર અને વડાદાર આવકાર આપવાનો દરખ કરવામાં આવેલા હતા અને તે માટે એક વગવાળી કમીટી નેમવામાં આવી હતી.]

[“હિંદી પંચ,” એપ્રિલ, ૧૯૨૦.]

કગરવાળા!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૫ યુ.]

[દરદી માટેની સુવેદની ચરકે નહીં કરવામાં આવી છે, તે અતી સખત છે અને તે દરદીને પાણુ દુરખ કરી નાખશે.]

[“હિંદી પંચ,” મે, ૧૯૨૦.]

કુખ અને દમગીરીમાં ગરક!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૬ યુ.]

(મોસ્ટેસ એમમ સાદેમને અંતાય અને વગવાળા)

જોણે છે એક કુખાન હાથેમ, મેમમ સાદેમના ચીલ થઈ જાયને રૂગવા માટે કંઈ થયમ થોપી કહીમમ આ.

[દરદી માટેની સુવેદની ચરકે જાહેર કરવામાં આવી છે સાથે નામદાર વડેમગે હોના મેમોમનેમ જોમ એક સદેમ બારે પાણી હતા, જેમાં તે નામદાર અડગપ પડું ક, અને

પાતરી છે કે, સધળા ખુસલામોને દુઃખકરતા થઈ પડે એવી કેટલીક ચરકો તેમાં છે. * * * હેમી આક્રમતેલી લગાઈ અગાઉ, ગ્રેટ બ્રીટને તુરકસ્તાન સાથે મીત્રવારીના અચંત નીકટ. સંબંધ હમેશ જળવરી રાખ્યા હતા, અને મને બહેસા છે કે આ નવા કોલકરાર સંચરણ થયેથી એ મીત્રતા ફરીથી જળવી જ સંજ્ઞન થયે; અને ફરીથી તાણ થયલું તથા આશા અને સામ રચયથી ભરેલું ઉત્કર્ષના જુલકાળની માફક ભવીષ્યમાં પણ ધરવાળી ધરમના અંભ તરીકે ખડું રહેશે. મને બહેસા છે કે, આ વીચાર તમને સુવેદના કોમકસરો સમુદી, હમિત અને ધીર જથી અધીકારવાળી થકતી આપશે, અને વેદેનનાકા પ્રત્યેની ત મારી રાખનીવટા અટલી બધી વેરીએ કુખી જેવી જાળવળ અને નીકચંક રહી છે તેવીજ રાખવાનું બળ પણ તે આપશે.]

[“હિંદી પંચ,” મે, ૧૯૨૦.]

શાકરનાં પડવાળી અડગાન જોળીઓ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૭ યુ.]

“જોળીની, હું હિંદી ખજારમાં એના કુખમીકાર ખપ નહીં ભગશે વાર?”

[નામદાર અમીર અમાનકેસાએ એક જાહેરનાયું કહ્યું અડગાનીસ્તાનમાં ગાયની કુરખાની નહીં કરવાનું ફરમાન કહી યુ. છે, અને પોતાનાં લગકરમાં હિંદુ સેપાહોને કાજિત કરવા અને ખાસ પોણાકને લગતી તથા બીજી બંધીએ કહાડી નાખવાનું જાહેર કીયું છે. “બંગાલી” પત્ર લખે છે કે, “કાંઈ પણ મતલબ વગર તો આ સથળું કરવામાં આવતું નહીં રે! બંધી” તે ઉપરથી તે “આપણને એવીજ સુચના મળે છે કે કાણુવમાં કાંઈ પાછી આગમજથી તપાસ રીપેલી ચુકતી હકતી થયાર છે. * * * અમે આમારા દેખાડુએને જાણવે હીએ કે જે કામોમાં સંબંધમાં ધણાક ખાલાસાની જરૂર છે, તે કામોમાં તેઓએ સંવેદાનું નહીં, અને વળી નેમોએ આ સા નાનો દોષ થયારેથી જોળીએ હિંદમાં ખજારવા માટે આજેર પાડી છે તેઓને અધોએ ચોતાવવા નેમોએ કે તેઓ પાણે છે નેવા અથા ચુરખાઓ નહીં.”]

[“હિંદી પંચ,” મે, ૧૯૨૦.]

અંદર નાક એણું કે નહીં એણું?

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૮ યુ.]

“શીઓએ એકવાર અંદર નાક એણું, કે તેની પછવાડે નેનું આણું ઘરી અંદર પુરી જવાનો તેને રસ્તા મલમ પ ઘરી.” પણ આ લાવયમાં તે નાક એસવાને ખરે નહીં કાઠેન સોનાની ચુંટણીમાં તે તો નાક એમવા માંગે છે.

[વેદેમનેમના અડગકરના દરાવથી એકમીમીસ્તો દુર રહેવા માંગે છે, કેમકે તેઓ નહીં કાઠેનશીખની ચુંટણી આણું મેદાન એખવા ગોરડો માટે છેડી દેવાને રાજ નથી. બા, એકમી મીત્રમનેમી સમજવળ પછાવટ કરવાની જરૂર પડે છે તે!]

[“હિંદી પંચ,” મે, ૧૯૨૦.]

કવજતના સુના ધોળાને!

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૩૯ યુ.]

“જેમો આપણી જુળીએ જાણવા દેવ તેમો આમમ આપણા હાલત તરફની રુતની કે કુખમ તરફનો પડા રોડાજ જવ છે.”

[કનટર કમીટીના રીપોર્ટ વીરેન મીં પેનરેમકુમે વર્ષ સરેખ હજાર મીંગ થયા હીમજમમાંથી ઉતારા—(૧) સર માર્કેસ [૨૪ માટે લુમી પાનું ૧૦૪ યુ.]

HORMUSIEE ADERIEE,

No. 120, Abdul Rahiman Street, Bombay.

IMPORTER OF HIGH CLASS

AMERICAN AND ENGLISH
CIGARETTES AND TOBACCOS,

CIGARETTES

SCISSORS.

This well known Brand is smoked in
all Regiments

WILL'S TOBACCO & CIGARLTIES,

Turkish Cigarettes kept in stock.

Try Scissors Cigarettes Special
Army Quality

सिस्सर्स सीगारेट्स

Of all well known Manufacturers
Prices very moderate.

ALSO TEA AND COFFEE.

OUR EXPERIENCE IN THIS LINE

EXTENDS TO 20 YEARS.

The well known and delicious Teas from
the Glendale estate can be had wholesale or
tail in tins from 1 lb tins and upwards at
moderate prices. Ceylon Java Brand tea
packets. Trial solicited

J. V. NAVLAKHI & CO

KALBADEVI ROAD,
BOMBAY.

Cheapest Dealers in Stati

nery, Drawing and

Printing Materials

FOR

ARTISTS, ENGINEERS, ART-
STUDENTS, ETC.

Engraving and Surveying Instruments

Kindergarten Materials

Requisites for Making

RUBBER STAMPS.

RUBBER STAMPS MAKERS,

ENGRAVERS, ETC.

PRICE LIST

Free on Application.

[૧૦૩ માં પાનાનું ચાલું.]

આવધાપર માટે સરદારીકેટ :—“અપવાદ જેવા મુશ્કેલ વખત માં સરદારીકેટ આગળથી જ નહોતી, હાથ અને હીમતથી પીનાની ફરજ બંધાવી હતી, તેની નામદાર શેહેનશાહની સરકાર પીઠાન કરે છે, અને તેની સેવાઓની કદર લે છે.” (૨) સાર્વજનિક માટે સરદારીકેટ :—“નામદાર શેહેનશાહની સરકાર કહે છે કે તમારો નામદારના રાજ્યથી તમારે તેને ચાલુ સંપૂર્ણ સીધાસીધા જે એમ જાણી તમારે મજબુતી મળશે, અને તે વાકસ રીતે માને છે કે, ને લોકોપર અમલ કરવાની તમારે સોંપવામાં આવ્યું છે તેઓનાં બંધુ કરવાની એકલ નેમથી તમારે તે ઉપેક્ષા ચલાવવા છે.”]

[“હાંદી પંચ,” જુન, ૧૯૨૦.]

વરસગાંડની ઉજવણી.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૦ મું.]

“સુવેલ્યાંતી એ માણસની સુખી, કુદરતી સ્થિતી છે: ૫૧૪ પાંચીપણું છે—નામદાર છે.”

હાંદી—મારા મર્યાદા મદાકાળ અપખંધ થઈને રહેશે, અને મારી આગળ સુવેલ, યાંત્રી, મંત્રણ અને સમાધાનીવાંચ મીત બાપા કદીને બધી અધ્યાની અને અકર્તોત્તમે મારાં ધરમાંથી સદાકાળ નાસુદ કરશે!

[નામદાર શેહેનશાહની વરસગાંડની હાંદીમાં ઉજવણી :— યાંત્રી, તાં ૫ મી જુન, ૧૯૨૦.]

[“હાંદી પંચ,” જુન, ૧૯૨૦.]

ગરીબ બીચારો પેલીકન ભુખ્યા રહી ગયા !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૧ મું.]

પેલીકન—એ શું? મારાં મોઢાંમાંથી નામદાર ચાલે? હંનકમ કેકમ માધવી હું મળી જ્યાં મોંગેલા હશે તેને બદલે એ તો આ તાવામંત્ર રહી ગઈ?

[મોઢાં મેલતનામની કાળનામનીઅવ રીચેઅસ કમીડીએ બધુ આપણુદીથી કામ લઈને હંનકમ કેકમની આપડને શેહેનશાહી આવાકના વરગમાં પેલી દઈ પૂંબડને બારે ગેરધનસાદ શ્રીમાં છે.]

[“હાંદી પંચ,” જુન, ૧૯૨૦.]

દાનેશમંદને એક સખુન.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૨ મું.]

પંચ—નહી, બીરાદર, નહીં, એમ આગ સાથ રેઈ ના કહાડ. એથી તારા પીતાનાંજ આંખોમાં દાહી બચે.

[અપણવાર ખાતે ભેગા મળેલા મેનત્રન ખીવાકત કમી ટીના નીસ મોરમેમ બીરાદરોએ બેઠક મતફૂની વચ્ચે દરાવ ડીવા છે કે નામદાર વાણેરોએએ એક માંસની નોટીસ આપવા પછી અમહમરતું કામ થુર કરવું.]

[“હાંદી પંચ,” જુન, ૧૯૨૦.]

રુકુટ્ટ લીંડુ.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૩ મું.]

લોંડુ—અરે બા, તો તમારે યાજી મણે રસ મારામાંથી નીચેથી કહાણાનેમ હંતો તે મને જરા વધારે ઉંચી નીકળવા ની વડ આપવી હતી.

[જરમનીમાં બધા સંસ્થાને લઈ લેવામા આવ્યાં છે, તેની બધી વેપારી સ્ત્રીમણે તેના હાથમાંથી ગઈ છે, તેના મુકડનો રસ

ટકા જેટલો બાગ, તેના કોપમાનો યોજી બાગ અને ચાલુ કને પોણો બાગ તેણે શુભાપો છે, અને તે છતાં મીત્ર રાજ્યોની સુશ્રીમ કાંકનસીય ધારે છે કે તે એક જમરી મોટી રકમનો રૂંડ આપવાને યોગ્યતાન છે.]

[“હાંદી પંચ,” જુન, ૧૯૨૦.]

અંધાચલો ગાંડ કપાઈ જવાના બચમાં !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૪ મું.]

[હાંદીઓને મોટો ભાગ અસહકારની લીટી છે, અને ખી નાકેતના સવાય તરફની તેઓની સઘળી દીલચોટ છતાં જે મોરમેમ બીરાદરો અસહકાર કરવા માંગે છે તેઓ સાથ ભેગા વાનો તેઓ મારગ ભેધ થકા નથી, આખી હાંદીઓ અને મોરમેમો વચ્ચે જે સારો એમવાસ છે તે હાંદી જવાને બધ રાખવામાં આવે છે.]

[“હાંદી પંચ,” જુન, ૧૯૨૦.]

રાજદવારી આપંધાત.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૫ મું.]

[કાંકનીમીસત મોરમેમને તદનજ પવારે જતો અઠાવવાને મોરમેમ મોરમેમ પોતાથી બનવું કરે છે.]

કાડું અને ધાડું.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૬ મું.]

[આરે હાંદીમાંની મુશ્કેલીઅન એમોસીએમનેએ આવધાપર અને કાચે પંચમાંમાં ગમે વારસે કીધેમાં કાગો તરફ દીલચોટ બવાવી છે, સારે હાંદી એસોસીએમને અને લીમીએ તે કામી સખત રીતે વધારી કહાડ્યાં છે, પારશમેંદમં હંદર કમીડીના રીપોર્ટ અને જનરલ કાચરના કેસ ઉપર તકારાર ચાલનાર છે તે તકને લાભ લઈને બનેએ પોતાનાં મત ઉગથડના સતાવાળા એને તાર મારકેને જણાવવાં છે.]

[“હાંદી પંચ,” જુન, ૧૯૨૦.]

“રીવરસીસ” (ઉચલપાયાસ)—કોણને માટે ?

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૭ મું.]

કુમેરો જેવકવાળો—હ—હ—હ—હ! કેવી ધરજણ સરકાર છે કે પોતાને પદસે અગોને તોયેવત બનાવે છે!

[રીવરસ કાંકનસીયની હાંદીઓનાં હાંદી મરકાર કરેલાં વે આણુથી હાંદી તીમીટીને આડ કારક રૂપમાં પોટ ગઈ છે. એકમ તરફ સરકારે હાંદીઆમળુના બાવમાં પાય પેસેના વધારો કીધા અને તે પછી એસીટીકન પ્રેસ રેટોને બદલે મેળવવાને આડ પેન્સ વધારી દીધી, કે તરતજ હાંદીને બારે જમરો સારો જાયવો. બેકડોએ અને બીજા પદસવાળાઓએ હાંદીને જુગાર જેવવાને પોતાનાં નાણાં સંગ્રહવા માંડ્યા. “દાંધમસ એક ઈડમ” આ જુગારને “હાંદી તીમીટીની નીપમીત કહા”ને નામે ઓળખાવે છે.]

[“હાંદી પંચ,” જુન, ૧૯૨૦.]

કાકાટિઆગોની ચીસાચીસ :—“ધનસાક !

ધનસાક ! ધનસાક !”

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૪૮ મું.]

માઈફસ આવધાપર—નિષાદ જમરે તમે કાકારો? કરતા

[૫ મી આરે જુઓ પાનું ૧૦૫ મું.]

FOR THE BEST QUALITY OF SILKS
AND
High Class Embroidery in various designs,
AHMED E. ESA ALI'S
SILK EMPORIUM

STANDS UNRIVALLED ALL OVER INDIA.

PATRONISED BY THE ELITE AND GENTRY OF THE COUNTRY.

EMPIRE BUILDING, Hornby Road, Fort,

AND

ESA ALI BUILDING, Jamli Street, Baberkote, BOMBAY.

PALEKAR & CO.,
IMPORTERS OF

Garden Seeds,

Tools

and

ALL

Garden

Sundries,

Sitaram Building,
near Crawford Market,
BOMBAY.

[૧૦૫ માં પાનાનું ચાલુ.]

આનું ! હું ઇચ્છું છું કે આરે હું મતાપર બનેા તે વખતે તમે મારી પાસે ઇનસાફ મંગવા આપવા હોને !

[હંદર કમીડીના રીપોર્ટના સંબંધમાં લુધાંલુદાં હાંદી રાજદવારી મંડળોએ મળ્યુત કથાએ પસાર કરીને તે તાર ખર ફૂટે હાંદી પ્રધાન ઉપર અને ઇંગ્લેન્ડની પારલામેન્ટની આમની ને. ઉમરસેવોની સભાએ ઉપર મેક્સી આપવા છે, જેમાં કેટલાકે આરે સર માઇકલ આલવાપર અને જનરલ ડાયર તેમજ બીજા એ સામે ફોજદારી કામ ચલાવવાની માંગણી કરી છે, સારે બીજા મંડળોએ હાંદીઓની લાગણીને ઇનકાર આપવાની મંગણી કરતાં અરજ સુધરી છે કે, “વંશવાના અફેસોસ ઉપલવ નારા બનાવેલી હાંદીના જખમી થયેલાં મન અને લોકી વેહેતાં હજારને આતરી આપવા માટે ચોક્કસ પગલાં લેવાની પારલામેન્ટ મહેરબાની કરવી.”]

[“હાંદી પંચ,” લુધાઈ, ૧૯૨૦.]

હાંદીને ખીજવનારી માખીઓ.

[લુએ ગીત, પાનું ૪૮ ડું.]

[ગી. ગાંધીએ અને મી. યાઉકનઅલીએ નામદાર વાઈસ રોય ઉપર મેવડેના પેગામ મોકલી જણાવ્યું છે કે, મેક્સીકોની માગણી અનુસાર ખીજાફતના સવાય અને ટરકી સાથની ચુનેબની ધરતોને કસા કરવામાં નહીં આપેલાં તેા ના. ૧ લી એક્સિસ્ટ પી અસહકારની લડત શરૂ કરવામાં આવશે.]

[“હાંદી પંચ,” લુધાઈ, ૧૯૨૦.]

પરપોટા.

[લુએ ગીત, પાનું ૫૦ ડું.]

અસહકારની લાગ્ય કરનાર ઔપાં રાઉકનઅલીની રમતગમત.

[અસહકાર કમીડીના નામે મી. યાઉકનઅલીએ છાપાએગી એક પારી મોકલી છે, જેમાં તે જણાવે છે કે પેટ્ટેના તખકા ત રીકે કમીડીએ નીચલી જાતનું નહીં કરી છે:—(૧) ખાનગીદના પીતાબ અને ખાનના આંધા હોડી દેવા; (૨) સરકારી વોત વેવી નહી; (૩) વીગેય મેડીસ્ટરોએ પ્રેક્ટીસ કરવાની છૂટી દેવી; (૪) સરકારી કુતોને બેાડીકા કરવી, (૫) નવી સુધારેલી ડાઉનમીંગે બેાડીકા કરવી; (૬) ત્રસારી પારડીઓમાં જવું નહી; (૭) મેક્સીકોનીઆમાં કોઈપણ સ્વતંત્ર કે લગકડી આંધા વેવા નહી, અને (૮) રાઉકીની જોરથી જાવગ ચલાવવી.]

[“હાંદી પંચ,” લુધાઈ, ૧૯૨૦.]

“શુકું ! હંદરહંદુ ! શુકું ! કયા કંગાળે એવી મીઠાર પાન વાત પોતાની જેરી હબમાંથી ઉઠી કરી છે ? મારે તો દમ તેથી શુનગાઈ જાય છે.”

[લુએ ગીત, પાનું ૫૧ ડું.]

પંચ—નામદાર પ્રીતસ, કંદરભે, હોડ માલના વરે અને વપાવેને દમીને દેતાજનની આજ્ઞા આપવા પાસાદરારીએ. એકો દમી કોઈપણ વાત કરે તે તેને અનદી. ન. નામદાર પ્રીતસ—મને તે જણા ૧૬ રૂક હરેજ નહી, મી. પંચ.

[હોડના કિલાસ દુહમને તરફ એકી ગોઠેડો રૂકમાં અને તે કે અજના રીકેપરમાં નામદાર પ્રીતસ મારે વેગરની હોડ ખાલેલી કુચાઈ કુચાઈ રખાવેલી અથવા મીડી જમવડ.]

અને તે માટે હાંદીના આંગેવાનો અને હાંદી પ્રજાની વગણુ વીરે હંદરહંદી આંદી વાતો ફેલાવવામાં આવે છે, કે તેથી હાંદી સામે બીડીય પ્રજાના કાન બંધેરી થકાય અને બીડીય તખત અને બાદશાહી કુટુંબ તરફની હાંદીની રીવાજબની વફાદારી અને જન ફેલાની સામે કચકે જલાવવાને બની આવે.]

[“હાંદી પંચ,” લુધાઈ, ૧૯૨૦.].

ધણાં લલચાવનારાં ઈંદાં.

[લુએ ગીત, પાનું ૫૨ ડું.]

શાદ્દમુજ—વે ચાલુ, આ તારે માટે છે.

હાંદી આંધાંધાને હાંદી—હું પારું છું કે એનેા દેખાવ તેા ઠીક એ તેવો છે.

[આંધીઆંધીક અનકવાયરી કમીડીને પોતાના વચગાળેના રીપોર્ટમાં દમીજ આંધીકાંના હાંદીએ રાજ્યુગીમી પોતાને દેશ પાછા કરવા માંગતા હોય તેઓના સંબંધમાં ને વેજનતાની સુચના કરી છે, તેના સંબંધમાં હાંદી સરકારને કેટલીક વધુ ખચ મળી છે. ને હાંદીએ મુકત મુખારી કરવા માટેની ટીક્ટ માટે વેખીત અરજ કરે તેઓને ચુનીઅન સરકાર તે મુકત કુરી પાડે, પણ તેઓને એવી મુકતની ટીક્ટ લેતી વેળા એવી યતનપર સહી કરવી પડે છે, તેઓ પોતાની અને પોતાની બીએ અને નાનાં મચ્યાએ તરફથી રાહીજ આંધીકામાં દાખલ થવા અને વચવાના સમયા હક છોડી દેવ છે. આ વેળાને રાહીજ આંધીકાના હાંદીએ તરફથી પસંદ કરવામાં આવેલી જણાવવામાં આવે છે.]

[“હાંદી પંચ,” લુધાઈ, ૧૯૨૦.]

કુકડેા કુગવવાના કોકડેના પછાડા.

[લુએ ગીત, પાનું ૫૩ ડું.]

બા. કેકે હીક છે ને તેમણી દુવા બધી નીકળી જાય છે. [હાંદી મુખારાઓના સંબંધમાં મેહાંડાની રાજનીતી અંગી કરાવેને અને નરી પાસે સખાઓને ખનીયાર કરવાને વાવા લખપતરાવે જાહેર કર્યું છે. મી. ગાંધીએ તેની સાથ મળવાપણું જતાવડું છે. પણ પીડીત રાખલખાન ગાંધી અને બીજા સંખાવધ કેળવાવા હાંદીએએ તેમજ આંધીકાના કમખાના મીઠા બાજે તેની સામે પોતાને મળ્યુત અલુગમે જ રર રીધે છે.]

[“હાંદી પંચ,” લુધાઈ, ૧૯૨૦.]

બ્યાંસુધી મારા તનમાં જન છે ત્યાંસુધી હું ઇનસાફ માટે પાકાર કરીશ !”

[લુએ ગીત, પાનું ૫૪ ડું.]

[કુચાર તા. ૮ મી ઓગસ્ટને રને આપની સભામાં પંચવને લગતાં પ્રારણનું નામદાર નીડી હતી, જે તેના મી. મેન્ડેનુ અને મી. વરચેને મેરજ. ૧૨ અને ૧૩ની ને કમીડી આંધીકા આંધીકા નામ અને કીડીને કીડી દમ પાસે છે, તે મેન્ડી કીડીમાં જતા.]

[“હાંદી પંચ,” જુલાઈ, ૧૯૨૦.]

મુંબઈની પ્રજામાં જાણીતા અને માનીતા
જુનામાં જુના

ગરીબ પાલીશ
તથા ડાઘ વડેની
શોધ કરનારા

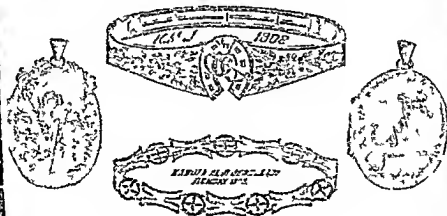
ઝવેરી

આ ધંધાને એક
દેશનેબલ ધંધા
ની અપારીપગ
લાવનાર.

કાન જ માલ જ

એકજ ઠેકાણે પચાસ વરસથી બેઠેલા ગાલેડરમીથનું
જાતે ૩૦ વરસ કામ કરનારા એકજ જુના

દરેક દોમતે પહે
રવા લાયક મન
પરા ૨૧૭ અ
જોભીત સાના
માંદી અને ઝવે
રાતના દેશનેબ
લ દાગીનાનું
સંગ્રહસ્થાન

બહારગામથી
આવતા અમા
રા જુના ચોહડે
અમાના જવા ઠા
કમાકમાં રમી ર
હેલા બીજાઓ
ની દુકાન ભોધ
ને બુલથો કહે છે
કે આ દુકાન
કાનજની છે મ
ટે ખાતી કરવા
અમારા નામનું
પાટક વાંચવું

એક વખત અમારી દુકાનની મુલાકાત લીધા પછી

ખીજે જવું તમોને ગમશેજ નહી.

દે-અપાદુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ, મુંબઈ.

[૧૦૭ માં પાનાતુ ચાલુ]

આગ લગાડવાની ઉદ્દતાઈ—“આતશ સાથે
રમત કરો ના!”

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૫૫ સુ.]

[મેસરમ ગાંધી ગઈકતંબની અને કપનીએ હોદીએને તા. ૧ લી જોગસ્તને દીવસે હ નાગ પ થવાને જાણવય છે, કે જેથી અસહકાર ની લગતને બને તેવી લોકોની મોટી મ ખખા ની જાણમા નવી રાગય મેસરસ ગાંધી અને રાઈનજની હાં ના જુદાજુદા ભાગોમા હાજી પોતા ની ચળવળ ચલાવવા માં ફરના નીકળયા છે.]

[હોદી પય જુદાઈ ૧૯૨૦]

બાગનેટનું બીછાનું.

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૫૬ સુ.]

સારે બાગનેટ માટે માટે જે જાતનું બીજાનું તઈવાર કરે તેવા બીજા માપરજ માર સુવાનું કે! અને એ લ ઈ પ છીના કયા ઈનસાફ?

[ટરડીના ડેડીગોએ સુનેહની સરતો મા સખમા પોતાના પાષાએ મોગ રાજ્યોની સુગ્રીમ કાઉનસીને જણાવ્યા પછી એ સરતોમાં કયા પથ અગતના ફરકાગ કરવામા આપ્યા નથી સુગ્રીમ કાઉનસીને ટરડીને જાણવય છે કે આવતા મગજવાર તા. ૨૭ મી જુલાઈની અદર તેણે સુનેહના કરારનામા ઉપર સહી કરવી, નહીં તો તેઓ ટરડીને કુરાપમાથી પથ હાંડી કઠારશે.]

[હોદી પય, જુદાઈ, ૧૯૨૦]

નાઉમેદ અને આશા ભગ ચયલા કાઆન્કાઆ

કરનારા કાધકર્યો

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૫૭ સુ.]

(ઈસપનીતીની એક જુની કનાલ નહ કયન.)

ગાંધી એને રાઈકત—અરે, આપણી બધી ગમ્મા-ગમ્મા છતા આપે સીઆણે તો નામણા ભાઈવધા પાસેથી આ બધા ગાંધીને ને ગાંધી કહાવી લીધા!

[ખીનાંત કમીડીએ જાહેર પ્રબંધને સરકાર ગાયના અસહકારના સખમા એવો આગ્રહ ઈશી લેતા કે, તે! નવી કે જુની કાઈપણ સરકારી લેનમાં ભાગ લેવો નહીં તે છતા હોદી સરકારે બઈ તા. ૫ મી જુલાઈએ કહાવ્યા છ ટકાના મોન્ડની બારે મોટી કુલ થઈ છે માત્ર એકજ પખવા ધાગ લગભ. તેર કરાન જેટલી રકમના મો દેની માગણીએ આ વરસથી કરવામાં આવી છે અને વધુ માગણીએ હજી આવીને જાય છે.]

[હોદી પય જુદાઈ ૧૯૨૦]

બ્રીટીશ ન્યાયનુ પાગમાઈન્ટની નાજવું.

[જુઓ ચીત્ર પાનુ ૫૮ સુ.]

[ઉમરોની ભાએ ૧૦૮ લીપ ૧૦ મતે બ્રીટીશ જન માટે અને જનસા પલ ઉપર કે મો ૧૫ રના નાસકડી મા માત્ર મોગ કમને સુને માનવનું મમ બળ હ છે.]

[હોદી પય જુદાઈ ૧૯૨૦]

ચોગીરાજ જાલનવજ નાથ મમાધીમા

(રા. ખાહુર આન દરાવ રામકીંજી તાનચેરકર, જે. પી.)

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૫ -૬૦ સુ.]

વહાનો અને માનવ તો મીત્ર પોતા ની બહી જીદગીત ઈનામ મેળવવા ચા થો ગયો છે!

જ. મ. ૧૮૪૮ મરજી ઉદેશ ખાતે તા. ૨૬ મી જુલાઈ ૧૯૨૦.

[હોદી પય આગમત ૧૯૨૦]

સ ગીન તંબાલનો એક લખનુ

[જુઓ ચીત્ર પાનુ ૧ સુ.]

દાનેશખ તં—બેગમ લીગ, મને તારી ગ બર, શીલસુર ને તી થવા દે

[બોલ-ઈડીઆ મોન્ડેમ લીગની કાઉનસીની એક સભા તા. ૧૮ મી જુલાઈને દને લખના ખાતે મળી હતી, જે જેણા એવો દરાવ કરવામા આવશે હતા. ટરડી સાથે હા સુનેહના કરારો અને નંદર કમીડીના રીષાગ વગેરે બનાવોમાથી ઉમી થયવી મ બીર સ્વીતીના સળ ધમા હોદી સુસનમાએ કપે રસ્તે કામ જેવું તે ની વીચાર કરવાને તા. ૬ ઈ અને ૭ મી સપ્ટે મરને દને કઠતા ખાતે લીગની એક ખાસ બેઠક બરવી.]

[હોદી પય આગમત, ૧૯૨૦]

કયા રસ્તો લેવો?—અથવા, દેની ફ્રાન્સેસ બે જુદા પડતા રસ્તાએ ના મ ગમખર

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૬૨ સુ.]

“હુ કયો રસ્તો લેઈ?”

[ખાસ ફ્રાન્સેસની બેઠક કઠતા ખાતે તા. ૪ મી, ૫ મી, ૬ ઈ અને ૭ મી સપ્ટેમ્બરને દને મળશે.]

[હોદી પય, આગમત, ૧૯૨૦]

મહારાષ્ટ્રનો મુર્ધ અસ્ત!

[જુઓ ચીત્ર, પાનુ ૬૩ સુ.]

મો બાળ ગંધાર તીર, મહારાષ્ટ્રનો મુર્ધ

જનમ તા. ૨૩ મી જુલાઈ, ૧૮૧૬

મરજી તા. ૨૧ મી જુલાઈ ૧૮૨૦

[હોદી પય આગમત ૧૯૨૦]

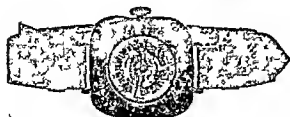
જનુનનો બગોતો આતશ—દેખાહર ગરમ થયવું
લેજા નો ખોટો ભલુકો.

[જુઓ ચીત્ર પાનુ ૬૪ સુ.]

[નર નારાયણ ચ દારૂગાની વ પથ ૧૬ થાક જાણીતર ઈદેશીએ એક મોન્ડીએ બહો પાગી અસહકારની લીનયા અને વખાઈ કહાડી છે વડી વેરરન ઈન્મા નયનય નીતરમ એસેસીએમેને ૧૫ મા રમુખ કર લીનયા ૧૦ ની સરકારી દેખ એક દરાવ બાહેર પાગી એ નીચ નને લવન નામદ કરી છે.]

[હોદી પય, આગમત ૧૯૨૦]

૩૫ વર્ષની જુની જગપ્રસીદ્ધ: અને અનુભવી દુકાન.

અમારે ત્યાં નીચે સીવરનાં, ચાદીના તથા સોનાના
વેસ્ટન વોચ કું તથા દરેક મેકરના ખીસામા રાખવાના તથા
હાથે બાધવાના જુદી જુદી જાતનાં હાંકા તથા અમેરીકા, જાપાન
વીગેરે કારખાનાના મોઝા કલોક, ગર્ધમખીસ વીગેરે કીક્રાયત ભાવ
થી મળશે

એનગોનીઆ કનેક કંપનીનું આઠ હીવસની ચાવીનું કનાક તથા અરવો કલાક વાગતું ટેબલ
ઉપર રહી શકે તથા હીવાવ ઉપર ટાંગી શકાય તેવું

કલોક.

બહારગામના ઝોરડર ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવે છે
નાનાં ઘડીઆળો વીં ૫૦ ૫૦ પારસલથી મોકલવામાં આવશે, તેમજ રીપેરીંગ કામ પણ બાહોશ કરીશરે
રાખી અમારી પુલ દેખરેખ હેઠળ કરી આપવામાં આવે છે

મોહનદાસ કમળસી ઘડીઆળી, ડેકાણું—નંબર ૧૩-૧૪, મુંબાદેવી પોસ્ટ
ઝાંડીસની બાજુમાં, મુંબઈ

સુશોભીત દાગીના કયાંથી લેશો ?

જુના અને જાણીતા ઝવેરીઓ

શાં રાયચંદ મોતીચંદ

ને ત્યાંથી કે બ્યાં તરેહવાર મનપમદ
દાગીનાઓનો ગંજાવર સ્ટોક
હમેશાં તઈયાર રહે છે અને ઝોગરથી વાપદામર
સુદર ગીત બનાવી આપવામાં આવે છે

હેન્ડ—ઝવેરી બજાર, મુંબઈ.

[૧૦૬ માં પાનાંદ' ચાલુ]

તમ્મર આવે એવી ઉ'ચાઈની છેક અનીપર !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૫ ડું.]

સુનેહ ભારે લેખખખી મીતીમાં છેક અનીપર આવી છે. રંધે તેને તમ્મર આવે અને હુદી પડે !

[પિતૈનદના મળાવ ઉપર સોરીએટ રીડીઆ સાથે લગાડ કરવાથી દર રહેવાને આરે ઉગવંદ ખનડું કર્યું છે, સારે ડાનમે પોપચીવડી સાથે એકને હાથે લગાડાને નીમણ કરીને લાગે છે.]

[“હાલિ પંચ,” આગસ્ત, ૧૯૨૦.]

કલક ! કલક ! કલક !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૬ ડું.]

મીમાં ઘાટી મુરથી—પેલા અસહકારીઓનું ઠોણ આ ઉધને પશ્ચંદ કરશે કે પશું ?

[આનરેખ પીઠાં મુદમદ ઘાટીની નેટુદમળી, મુદ્દલીમ યુનીવર્સિટીની મોળના, જે વારસો વર્ષો અધર લાડતી પડી હતી, તે આખરે પાર પડવાને રસ્તે નવી યુરી છે. તેને લગતે કાપ દાનો ખરેડે તપશ્ચર કરવામાં આવે છે અને તે સીમયા ખા તેની વડી યાસ સજાની પેઠામાં આનરેખ પીઠાં ઘાટી દાખવ કરશે. નવી યુનીવર્સિટી અપીલક મુદ્દલીમ યુનીવર્સિટીનાં નમે આખખાતે અને કપકપા યુનીવર્સિટી મીમણની બનામણ અવુ સાર તે એક દીવાંગ અને રેસીડેન્સીઅય યુનીવર્સિટીની ધપ પર ચપાવવામાં આવશે.]

[“હાલિ પંચ,” આગસ્ત, ૧૯૨૦.]

મુંબઈની દુધાલી ગાય.

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૭ ડું.]

બનારસના પંડીતજી—હું તો માટી તરફ પહોંચી બવી ને માટીપર થળીજ મેદરખાન છે, અને તારી બહુજ તારીકની હાગત તે' પુરી પામી છે. હું આઘા રાણું છું કે બીજા વખત હું તારી આગળ ગ્વાળીયા સારે પછુ છું અને નાસીપાસ તો ન હોજ કરશે.

ગાય—પંડીતજી, બહુ દુધ કઢાડી જ્ય તમે અને સુરી બનાવી દેશો ના. તમારે માટીપરજ આપર નહીં રાખતે બીજા તરફ પછુ અનમાપણ લેવી નેહીએ.

[બનારસ હાંડ યુનીવર્સિટી માટે મેળેતા બીજા એક કોડ રૂપયામાં મુંબઈ શેઠર તરફથી રૂપયા સતાપીસ લાખની ગંતવર રૂમ મેળવી જવાને આનરેખ પંડીત મદનમેહોલ આવવાયા ભાગપદાની નીનડા છે. કપકપા અને મદરાજે એ આવખમાં મું ધીપું છે? તેઓ આરેલા અલેકસ પંડીતજી મેદરખાની કરીને નહેર કરશે?]

[“હાલિ પંચ,” આગસ્ત, ૧૯૨૦.]

સાક ને બે બાસક વરસે !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૮ ડું.]

હાંડી પંચ—(મરુમ મહારાણી વીકરેડીયા સદયુક્તિના અરો રહેને)—આખરે, નામદાર મહારાણી, આખરે બાસક વરસે કામ પાર પડ્યું ! તમે નામદારે હાંડના લોકોને આપેલી કમુ ભલે આખરે પાળવામાં આવી છે, અને રાજના સહચી મોટા આપાઓના એક હાંડના બોલારા મેલોઆ માટે સાલવા થયા છે. આખરે તમે નામદારને ડંડેશ એક અચકપ જાસ જોવા ગણીને ઠાંડી રાખવામાં આવશે નથી, અને હું અને માટી

હાંડી પંચ—પ્રબં તમે નામદારના પડેલા બાવી આબાદી થયો છો એ કે તે નામદારે તે ડંડેશને હાંડની આશાએ અને અબી લાખાઓના એક રજતોભગતો રતબ બનાવશે છે ! ઉપર તે નામદારનું કપચણ કરે !

[હાંડના એક ધાંતના ગવરનર તરીકે લોર્ડ રીંહુની સહચી પટેલવંયા હાંડી તરીકે મેમણક કરવામાં આવી છે. તેઓને ખીહર અને ચોરીસાના ગવરનર બનાવવામાં આવ્યા છે.]

[“હાલિ પંચ,” આગસ્ત, ૧૯૨૦.]

આશા હીસમાં !

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૬૯ ડું.]

હીંદ માળા—કેવી નાસીપાસી, પંજોખા ! ધીનસહુ' આવ વાનું તે રીંધમાં પડ્યું !

પંચ—માતા, આપણે પ્રાર્થના કરીશું કે, નામદાર ધીનસ લગ્નવીજન આજનાજ ને રાતામાતા બની જાય, અને આવરે વરસ પુર તનદરોમ્મીમાં આપણને આવીને મળે.

[નામદાર ધીનસ એક લેવજની તનદરોમ્મીની રચીતીને હાથે તે નામદારની હાંડની મુલાકાત આવતા વરસ ઉપર મુંબતવી રાખવામાં આવી છે, અને તેને બરે નામદાર શેઠનવાહની કાકા રુક એક કોનેટ હાંડ ખાતે નવી કાંલસીપાનું મુદ્દલ કર વાને આવશે.]

[“હાલિ પંચ,” આગસ્ત, ૧૯૨૦.]

અમાદીન અને જાદુઈ કાનસ.

(એક જુની વારતાનું નડું રજાંતર.)

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૦ ડું.]

મેષ એમ્પાર્ડ—એમોરે લેઓ, આ સાફ રજેટ લેઓ ! મેલીને બરે સાફ રજેટ !

અયરકારીઓ—નહી, બા, માફ કર, નથી લેખીને; અ મોને કાંપજીલ વધારે લખવાનું નથી.

[વડી ધારા સજાની વરસાદની રેવુની પેઠાનું કામ સીમવા ખાતે તા. ૨૦ મી આગસ્તે ધર કરતાં નામદાર લાખમરેષે જણાવ્યું હતું કે :—નવી કાંલસીપા અને નવી સરકાર પોતા આગળ રજીલ થવામાં કામને કેવી રીતે ઉપાધી લેવ છે તેની ઉપર ધણી આધાર રહેશે. આગળ બધા લીરેયીને મનમાં રાનીને આપણે નવા મુગમાં દાખવ થયું, કે એ બધી ચીજોને પાછળ મેલીને ને ચીજો આપણી આગળ પડેલી છે તે લેવાને આગળ જવું ? માટી બાંડતી છે કે, આ કાંલસીપાનાં મોનરેખસ મેમણ રેલી ખરજ તો સાફ રજેટ ઉપરજ લખાવ્યું મંડણ કરવાની અને આગળીપાછળી ભુલી જવાનીજ છે.”]

[“હાલિ પંચ,” આગસ્ત, ૧૯૨૦.]

સાધુ કે “સ્ટેલ્સમન” (રાજદવારી) ?

[જુઓ ચીત્ર, પાનું ૭૧ ડું.]

ચીરુખ અસહકારીજી—હું નેતુ બીજાનું કરું. તેવાપર તમારે પોડનું પડશે, જેની કોડેસ.

[ખાસ કોનલેસની-લેલક કસકલા ખાતે તા. ૪ થી, ૫ થી, ૬ થી અને ૭ થીને રીંધેસ અમહદારના સવાલ ઉપર વાસ્તીવાદ કરવા મળે છે. કોનલેસ એ સવાલ સાથે સંપૂર્ણ મળતી નથી વસે તો તેમણી ઘણા મેમખરી નીકળી જશે.]

[“હાલિ પંચ,” આગસ્ત, ૧૯૨૦.]

[૧૫ માટે જુઓ પાનું ૧૧૩ ડું.]

MYSORE TOILET SOAPS

Gulab
 Jasmin
 Sandal
 Lavender
 Brown Windsor .

Sole Sub-Agents:

THE
 SHRI KRISHNA STORES

Company, Limited,
 KRISHNA BUILDING,
 Hornby Road, Fort,

BOMBAY.

THE PROGRESSIVE HOUSE,

SPECIAL RATES FOR THE TRADE,

[૧૧૨ માં પાનાતું ચાલુ.]

સંતોષ અને સ્વતંત્રતાનું ખાસ આવવતું બેઠેલું

મીસરી ઉંટ.

[ભુચ્ચો ચીત, પાલું ૭૨ મું.]

[મંડન, તા. ૨૩ મી આગસ્ટ—આતે “મી રાઈમસે”

મીલનર મીધન અને અગ્રણ્ય પાણી સરદારી દેહનના ઇજ્જત મીધન મીધન વચે લંડનમાં થયલા કરારનામોના સાર પ્રગટ કર્યા છે. તેની રૂબે ઈંગલંડે ઇજ્જતના સ્વતંત્રપણાનો સ્વીકાર થયો છે અને ઇજ્જત ઉપર બાહેરી કોઈ હુમલા લાગે તો તેના અખંડિતપણાના ખયાલ કરવાની જામીનગીરી આપી છે. ઇજ્જતને નાઈનની ખીચમાં ઈંગલંડનો સરવેપરી હક સ્વીકાર્યો છે અને લગાઈ ઉઠે તો ઈંગલંડને ઇજ્જતના સુરક્ષામાં લગાડર વગેરે પ સાર કરવાની દરેક સેહેવાઈ ને સંગવડ કરી આપવાની કમુલાત આપી છે.]

[“હાંદી પંચ,” આગસ્ટ, ૧૯૨૦.]

મદારી લાલાજીની અપાર લાંબી રીત.

[ભુચ્ચો ચીત, પાલું ૭૩ મું.]

[ખાસ કોનગ્રેસના પચુખ લાલા જાળવતારપટું ભાવણ મોટે બાળે પંજાબનાં રમખાણોના સંબંધની સરકારની રાજનીતી સા મૈના આરોપોથી ભરેલું હતું. તેમા સર માઈકલ ઓડવાયર અને તેના હાથ નીચેના અમલદારોની વરતણુંકને સખત રીતે વખોડી કાઢવામાં આવી હતી.]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૨૦.]

ગાંધીશાહી કોંગ્રેસકી જય!—અપવા, બળતી ચેલ

માં બળી સુવલું હાંદી-પ્રજાકીય-કોંગ્રેસે રીનીક્સ

પત્રી અને તેની રાખમાંથી ઉઠી ઉભું થયલું

ગાંધીશાહી કોંગ્રેસ પત્રી.

[ભુચ્ચો ચીત, પાલું ૭૪ મું.]

[“ભુલું” કોનગ્રેસ મરણ પામ્યું છે અને તેને ખાસ સેધ નમાં રાસવામાં આવ્યું છે. એ નહું કોનગ્રેસ, ને જુનાં કોનગ્રેસની રાખમાંથી રીનીક્સ પત્રીની આકૃતિ ઉભી નીકળ્યું છે, તે પોતાની કારકીરરી કેવી રીતે અપાયે છે તે દેશના રાજદવારી પધારામાં લાભ મરાવનારાઓ સરવે ઉતેળવીથી નપસતા ર હોય.”—“બંગાલી.”]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૨૦.]

લાંબી લાંબી વાચેજ કરવા પહોંતું પરીજામ.

[ભુચ્ચો ચીત, પાલું ૭૫ મું.]

[અસહકારીઓએ સરકારી લોનામાં ભાગ નહી લેવાનો લોકોને આમ્રહ પ્રાપ્તિ હતા. લોકોએ તેના જવાબ ૭ ટકાના બોન્ડ માટે રૂ ૨૭,૬૬,૦૦,૦૦૦ ની રકમ નામદાર હાંદી સર મારને કહાડી આપીને વાળ્યા છે.]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૨૦.]

મરત થયલો હાપી.

જાણમાં મોટાં વડાં આડને ઉખેડી કહાડવાની તેની કોલેહ.

[ભુચ્ચો ચીત, પાલું ૭૬ મું.]

[સૌક્ય ઉપર સીમાનમાં એક મરત થયલા હાપીએ બાહેરે લુકસાન કીધું હતું. ખાસ હાંદી કોનગ્રેસે જસાર કીધા અસહકારના કરાવની નેમ સહકાર અને સનદશીર ચળવળને ઉખેડી નાખવાની છે.]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૨૦.]

નામનો ફેરફાર.

[ભુચ્ચો ચીત, પાલું ૭૭ મું.]

દેરી કોનગ્રેસ—શું? ભવિષ્યમાં હું આ નામે ઓળખાવાની? મારાં આપણે તો તેનો સપષ્ટને પછુ ખાણ કીધા નહી હતા. છોકરો લજ્જતરાય—અને મેં પછુ નહી, દેવી.

[કોનગ્રેસની ખાસ બેઠકમાં પોતાના સેવતાની ડીકા કરતાં લાલા જાળવતારે જાણવડું હતું કે :—લગાર દખાંરિર છું કે મીં ગાંધીએ હાંદી નેધનપ કોનગ્રેસને સેનતગ ખીલાત કમીટી સાથે એક રીતે નેધવાડું પોતાના કહાવણમાં જરૂરનું અને વાજબી બીચારું છે. સેનતગ ખીલાત કમીટી હાંદીમાં સાલ કહોડ મેહોમેદનનું પ્રતીનીધી મંડળ છે, બાહેરે હાંદી નેધનપ કોનગ્રેસ તો સાહીચ્છકનીસ કહોડ લોકોનું પ્રતીનીધી મંડળ છે. આ બંને મંડળો સાથે મળી કામ કરે અને એકબીબને ટેકો આપે તેની આપણે પીછણ કરવે હીએ; પણ સુખપ સંચળ—ખરૂં પ્રજાકીય મંડળ,—જેણે પોતાનું પ્રજાકીય આચરણ જાળવી રાખવું જોઈએ અને જે આ દેશના એકેએક હાંદીનું પ્રતીનીધી મંડળ છે,—તે મંડળ તો હાંદી નેધનપ કોનગ્રેસ જ છે.]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૨૦.]

કાદવ કીચલમાં ચીટકી બેઠેલું ગાડું.

[ભુચ્ચો ચીત, પાલું ૭૮ મું.]

નેધનપ કોનગ્રેસનું ગાડું કાદવમાં ઉડું ચીટકી બેઠું છે. અને તેને તેમાંથી બાહેર કહાડવાને જાળવી બળવવારીથી મેહેનત કરવી જોઈએ. આ! કોઈ એવો બળવાન હાપ મળી જાયો ને તેને તેની હાથની કુખજરી સ્વીકીમાંથી બાહેર કહાડે અને તેને સનદશીર ચરયા અને સહકારના રસ્તાપર લઈ જાય.

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૨૦.]

જોરજબરીથી ગળે ઉતારવામાં આવતી દવા.

[ભુચ્ચો ચીત, પાલું ૭૯ મું.]

[“એક રેલીએ” લખે છે કે :—સેનતગ ખીલાત કમીટી યીલું પ્રોગ્રામ નેધનપ કોનગ્રેસને થળે તેને નહી ગમે તે છતાં ઉતારવાનું હતું, કે જેથી, મીં જોનાર લોના ચાલમાં કહેવે તો, એ મહાન પ્રજાકીય મંડળની સલાવાર મોદેર તે ઉપર મારી ચાકાપ, અને તેણે કામ જાળવવાને તેઓ હાજર હતા. પણ ને એક કોમનો એક ભાગ અને એક કોમી સંસ્થા તેના વાસ્તવવાદ ઉપર સરવેપરીએ જાણવા નેમાં પોતાના રેલીએકની સંખ્યા મોકલવાની કોલેસ કરે, તો નેધનપ કોનગ્રેસ, જેને અતારમ્યુધી પ્રજાકીય મંડળ તરીકે ધારવામાં આવે છે, તે છું નહુવાર તેણે મંડળ રહી શકે છે?]

[“હાંદી પંચ,” સપ્ટેમ્બર, ૧૯૨૦.]

[૧૫ મારે ભુચ્ચો પાલું ૧૧૧]

એશીયા ખંડના

પુરવથી પશ્ચીમ અને ઉત્તરથી દક્ષીણ સુધીના મુલકોમાં

સુર્ય ઉદય થતાં

હજારો સ્ત્રીઓ—સુદર વાળને સારી હાવતમાં રાખવા માટે—અરીપડતા વાળ અટકાવવા માટે—કાળા ભરત જેવા ખુબસુરત વાળ કરવા માટે—અને કંઠાળેલા મગજને ઠંડું રાખવા માટે

કામીનીઆ ઑઇલ વાપરે છે.

૬૦ આર૦ નારાયણ ચંદ્ર-

૬-૨૩ સલીવાલ સીટ-કોઇમ્બટુરથી લઈ છે કે-કામીનીઆ ઑઇલ કુનીયા માં લેવાને સરકાર છે, એથી સરકારી કેટ આપવી અને આનંદ થાય છે. જે વરસ ઉપર મારા ધરની એક મી માથા ની ખુબસીથી પીડાતી હતી, અને આ ૫ દે તેણીના વાળો થજી બાગે અદી ગયા. તેણીએ કામીનીઆ ઑઇલ વાપરું અને વાળનું વધુ આગળ આકે પા હું થવા લાગું. એના સોડમ ખરેખર સુગંધી છે અને જ્યેના વેદક શુભો શુભ કરક છે મહેરબાની કરીને કામીનીઆ વેચની ત્રણ બાટલી વીં ૫૦ થી માક થી આપશે.

સી૦ યુ૦ આર૦ કારવેલો-

મદદનીસ સરખાનું પરીમ આઈવેન્ડ-બસામલ કરે છે કે-મને કામીનીઆ તેલ મિથક સારું અને સંવેષકારક માવમ પડ્યું છે. મુખત્વે કરીને માથાના થવા એકા ઉપર રામખાણ છે. હું માથા આદરેને તે વાપરવાની બધામલક કરતો રહ્યું છું. મહેરબાની કરીને ૬ બાટલી કામીનીઆ ઑઇલની વીં ૫૦ થી માક ફરી આપશે.

આ તેલ વીંધાશિયા, મગજ સંબંધી કામ કરનારાઓ અને જેઓનું માથું હમિય તપેલું રહેલું હોય તેઓને પણ મલકે શયદાકારક છે.

કામીનીઆ ઑઇલ

મા મહાજી શીમતી વચાણા નાખી બનાવું છે અને મગજને તાજગી બજાવી મધુર અને મોહક પ્રુથવે તેમા રહેલી છે, તેમા જરૂર વાપરી શુભે. પછી હમિય વાપરશે.

કી૦ બાટલી ૧ નો ૩ ૧. વીં ૫૦ આના ૪ | કી૦ બાટલી ૨ નો ૩ ૨-૧૦ વીં ૫૦ આના ૭ તા૦ ૩૦-કેમલક નેપાલીઓ દબા માતમાં સારો નથી મગજની આઘાતે હમણી જન્મતું તેમ સારું અને સરખું છે એમ કહી આપ વાને કમિય કરે છે, તે તેમા નેપાલીની કુલ તરત છેડી જાને અને જીલ કુલનેથી કામીનીઆ ઑઇલની સીલમય બાટલી લેજો.

ધી એંગ્લો ઇંડયન ડ્રગ એન્ડ કેમીકલ કંપની,

નંબર ૧૫૫, વ્હાસ મસીદ, મુંબઈ.

સપ્ટ કંપનીની જગપ્રસિદ્ધ દવાઓ.

૦૦--મુંબઈ, કાલ્યાદેવી રોડ.

સુરત, મુંબઈ અને બનારસના પ્રદરશનામાં ચાંદ તથા સરટીફિકેટ મળ્યાં છે.

વાજકરણ.

આ દવા ધાતુપુષ્ટી માટે એક ઉત્તમ ઉપાય છે. આ દવાના ઉપયોગથી નબળાઈના લક્ષિ ઉત્પન્ન થયતાં દરદીના નાશ કરી શરીર પુષ્ટ બનાવે છે. વાજકરણ સેવનથી લાંબુ આયુષ્ય, સ્વસ્થશક્તિ અને આરોગ્ય મેળવાય છે. ધાતુની નબળાઈના તમામ રોગો મારા થાય છે.

કીં ૦ એક શીશીના રૂ. દોઢ.

ઇંડીઅન પામ.

માથાના દુખારો, શરીરથી સંધિઓના દુખારો, લીંબીના ડંખ એ માટે આ પામ ઉત્તમ ઉપાય છે, દમ આસમાં છાતી ઉપર ચોળવાથી થણે આરામ થાય છે.

કીં ૦ આઠ આના.

જગપ્રસિદ્ધ

સપ્ટ લોશન.

દરાજ કે દાદર માટે આ સપ્ટ લોશનની ખરેખરી કરે તેવી એક મહુ દવા નથી. કેપડાં બગડતાં નથી અને ત્રણ દીવસમાં ફાયદો કરે છે.

કીં ૦ છ આના.

પ્રમેહની દવા.

આ દવાના એક જ દીવાથી પ્રમેહની સખત બળતરા તુરત નરમ પડે છે. રસી પડેને અટકાવે છે અને પેમાખ સાફ લાવે છે. ગમે તેવા નવા કે જુના મરમીના રોગોને જરૂરમુજબી કાઢે છે. આ દવાના સેવનથી પીચકારીની દવાની જરૂર રહેતી નથી

કીં ૦ રૂ. સવા.

હરસની ગોળીઓ.

હરસમાં લોહી પરતું હોય ત્યારે આ ગોળીઓ ક્રૂર ત્રણ દીવસ લેવાથી તુરત લોહી બંધ થાય છે. ચેટ સાફ આવે છે અને સફારામ થતી વેદના બંધ થાય છે.

કીં ૦ રૂ. એક.

ખરજવાનો મલમ.

સૂકું કે લીલું ગમે તે બાતવું ખરજવું હોય તેને માટે આ રામ ખાણુ દવા છે.

ત્રણ દીવસમાં ફાયદો કરે છે.

કીં ૦ આઠ આના.

કફ સીરપ

શરરી અને ઇન્ફલુએન્સાની બીમારીમાં જે ખાંખી થાય છે તેને માટે આ ઉત્તમ ઉપાય છે. ગમે તેવો દમ હાંફણ આસ ઉપર ક્રૂર એક જ ભાગ લેવાથી તુરત અસર થાય છે.

કફને પાતલો કરી ખરાબર કાઢે છે અને શ્વેતના મીઠી ઉધ આવે છે.

કીં ૦ એક સીસીના રૂ. એક.

શ્લીઓ માટે

ચંદ્રખાલા ગુટીકા

શ્લીઓના પ્રદર (પુપણી) ના રોગ માટે આ દવા અકસીર છે. કળતર અશક્તી મટાડે છે અને દાહવું શમન કરે છે. ગમે તે બાતની પુપણી ઉપર આ એક એક ખીર ઉપાય છે.

કીં ૦ બાર આના.

કોલેરા મીકસચર

કોલેરાની સખત ઉત્ક્રી ઝાડા ને એકદમ દબાવે છે. કોલેરાનો ભુરો રોગ ચાલતા હોય ત્યારે દરેક કુટુંબમાં એક ખાટવી રાખવી જોઈએ.

કીં ૦ બાર આના.